

ICTY

1-2

van holst en steijnen

From: Paul Davidson <p.davidson@btinternet.com>
To: <Undisclosed-Recipient:>
Sent: maandag 15 april 2002 12:25
Subject: ICDSM Statement on THE SUICIDE OF VLAJKO STOJILJKOVIC

International Committee to Defend Slobodan Milosevic www.icdsm.org

The URL for this article is: <http://www.icdsm.org/more/vlajko-i.htm>

Subscribe to the ICDSM email list at <http://www.icdsm.org/maillist.htm> Receive articles posted at www.icdsm.org

=====

THE SUICIDE OF VLAJKO STOJILJKOVIC
 HIS STATEMENT & A COMMENTARY
 By D. Baatar and Jared Israel
 [Posted 13 April 2002]

=====

This past Thursday, in defiance of the Yugoslav Constitution and the explicit rulings of the Yugoslav Constitutional Court, the Yugoslav Parliament passed a law authorizing the extradition of Serbian leaders to The Hague so-called tribunal. (1)

Tragically, following passage of this law, Vlajko Stojiljkovic, an MP from the Socialist Party of Serbia (SPS), shot himself on the steps of Parliament. As we post this article he is in a coma.

Mr. Stojiljkovic was the Serbian Minister of Internal Affairs until the pro-Western coup d'état October 2000. During the bombing of Yugoslavia, The Hague 'tribunal' accused Mr. Stojiljkovic of committing war crimes in Kosovo. These were supposedly carried out at the behest of President Slobodan Milosevic. Milosevic was kidnapped and taken to The Hague last June and is now answering those so-called charges.

Mr. Stojiljkovic's Socialist Party of Serbia (SPS) placed Mr. Stojiljkovic's act in a Serbian tradition of heroic suicide:

"With this act, our comrade Vlajko Stojiljkovic joined those 300 policemen whom he commanded, who gave their lives for the defence of our motherland in the fight against the Nato aggressors and Albanian terrorists" in Kosovo, the SPS wrote.

The Western media put forward a different interpretation, portraying the suicide as an admission of guilt.

MR. STEELE LIES

For example, consider Jonathan Steele in the London Guardian.

"Unlike Mr. Milosevic, with whom he was indicted, Mr. Stojiljkovic was frequently in Kosovo supervising his men. He cannot claim to have been unaware of their tactics." (2)

Note that by writing "unlike Mr. Milosevic ... [Stojiljkovic] cannot claim to have been unaware of [his men's] tactics," Mr. Steele creates the impression that a) President Milosevic has conceded the truth of the so-called tribunal's accusations that his men committed war crimes in Kosovo but that b) he has defended himself by denying direct knowledge of said crimes whereas c) Mr. Stojiljkovic could not have made such a defense because he was present when crimes were supposedly committed.

There's a problem with Mr. Steele's line of argument.

Anybody watching Slobodan Milosevic's confrontation with The Hague kangaroo court on video (the 'tribunal' isn't publishing the transcripts anymore for reasons that will be obvious as you read on) knows it is nonsense.

>From Day One President Milosevic accused the "tribunal" and its Kosovo Liberation Army (KLA) "witnesses" of lying through their teeth.

Never once did he say "you gentlemen from the KLA are telling the truth but I was unaware of my men's tactics!"

Whether or not you agree with us that Slobodan Milosevic is telling the truth, you must agree that we are telling the truth about what he said.

Which raises a career question we should like to put to Mr. Steele: are you paid a fixed sum per lie or is there a bonus for quality?

If you would like to read the actual rules of engagement which the Yugoslav Army employed in fighting the KLA in Kosovo, see 'The Other Side of the Story,' at <http://emperors-clothes.com/book/book1.htm>

MR. STOJILJKOVIC TELLS THE TRUTH

Even while smearing Vlajko Stojiljkovic, reports in the Western media provide ample evidence that his J'Accuse!, his farewell statement, is right on target. (See below for the short version)

Here is Agence France Presse:

"The US Congress decided to freeze 40 million dollars (46 million euros) in aid after Belgrade failed to meet its March 31 deadline for showing that it was cooperating with the tribunal. But US Secretary of State Colin Powell delayed a decision to cut off the aid completely and withdraw US support for international loans to give Belgrade a final chance to meet demands for the transfer of war crimes suspects.

"On Friday, Washington's ambassador at large for war crimes issues Pierre-Richard Prosper traveled to Belgrade to deliver a final warning.

"Everyone recognizes that time is running out, action must be taken... and we need to see cooperation," said Prosper. (Agence France Presse, (3))

Doesn't this sound like the US cat is toying with the Yugoslav mouse?

Zoran Djindjic, the so-called Prime Minister of Serbia, has declared the law will resolve "all the problems we had with the Hague court and the American administration". (London Guardian, (2))

Why do these "problems with the American Administration" arise whenever the US wants Yugoslavia to expand its cooperation with The Hague?

It is always the same. The US threatens to cut off financial aid. (This aid is described as necessary but nobody seems clear where it goes...) Thereupon Mr. Djindjic, Yugoslav President Kostunica and others publicly wring their hands declaring that "we have no choice" but to do what the US demands because "without this aid we are dead," etc.

The SPS ridicules this recurring melodrama.

The SPS points out that:

* US financial aid never reaches the pockets of ordinary Yugoslavs; indeed, the Yugoslav people are far worse off than they were before the October 2000 pro-Western coup d'état which was supposed to usher in an age of prosperity. (4)

* The only people whom it appears are actually helped by this game of promising and threatening to withhold financial aid are Yugoslav President Kostunica and Serbian Prime Minister Djindjic. By passing Congressional resolutions and dispatching "special envoys" with "one last final warning" the US and other Western governments enable Djindjic, Kostunica and their allies to claim that they "submit only under the most extreme pressure" - thus hiding from naïve souls the reality: that these two friendly enemies, Djindjic and Kostunica, are under orders from Washington. (5)

(In Thursday's vote, these two were joined by the leaders of the Montenegrin Socialist Peoples' Party. One wonders: how much "aid" did the leaders of this once-principled Montenegrin party receive for their votes?)

TRAGIC HEROISM

By shooting himself on the steps of the Federal Parliament, Stojiljkovic broadcast a protest signal the strongest way he could.

His short farewell note, which is posted below, and his full statement, to be posted shortly, says what needs to be said. If he had, by way of contrast, merely called a press conference to make these statements, his denunciation of the current authorities and his call on the people of Serbia to act might well have been ignored by the Western media and the Western-dominated Yugoslav media as well.

(Just for the record, on Friday leaders of the SPS held a press conference to explain the reasons for Vlatko Stojiljkovic's actions. Though about 70 reporters, including all the major Yugoslav TV stations, attended, very little was reported in the media.)

For Vlatko Stojiljkovic to pay with his life in order to send his very important and much needed message is evidence of his heroism and true patriotism - his great loyalty to the peoples of Yugoslavia.

At the same time, it is unfortunate that he failed to foresee that in the West this act could be presented as evidence of his, and therefore of Serbian guilt. Moreover, it is, in our opinion, a mistake to view suicide as a solution to the problems created by the immensely destructive US Empire, even though these problems may seem insurmountable. In our opinion, the best course of action is that which Mr. Milosevic has taken: exposure of lies and political mobilization. Here is a quote from President Milosevic:

"I wish to declare here in front of this 'court' that I would never commit suicide because first of all I do not want to do that to my children and my family, to make them children of one who committed suicide.

"Secondly, I would never commit suicide because I have to fight here, to destroy this 'court' and this mockery of a trial and its employers who are using this 'court' against people fighting for freedom in the world." (6)

Below is "MY PROTEST AGAINST TREASON," which Vlatko Stojiljkovic handed over to Parliamentary colleagues just before the tragedy. He left a longer explanation as well. It will be posted soon.

To view a facsimile of the Serbo-Croatian text of MY PROTEST as a pdf file go to <http://emperors-clothes.com/serbo-croatian/articles/stojiljkovic.pdf>

or for a jpeg file go to <http://emperors-clothes.com/serbo-croatian/articles/stojiljkovic.htm>

...

MY PROTEST AGAINST TREASON

Statement by Vlatko Stojiljkovic - short version

By this act, as a Member of the House of Republics of the Federal Parliament, I declare my protest against the members of the current puppet regime of DOS and the Montenegrin "Coalition for Yugoslavia" which have:

- broken-up of Yugoslavia with the participation of the greatest enemy of our people, Javier Solana;
- ruthlessly violated the Constitution and the laws of this country;
- conducted a policy of treason and capitulation;
- betrayed national dignity;
- destroyed the economy, thus forcing millions of citizens into poverty.

I hold directly responsible for my death the following people:

[Serbian Prime Minister] Zoran Djindjic; [Federal President] Vojislav Kostunica; [Serbian Prime Minister] Zoran Djindjic; [Federal President] Vojislav Kostunica; [Serbian Interior Minister] Dusan Mihajlovic; [Serbian Justice Minister] Vladan Batic; [Federal vice Prime Minister] Miroslav Labus; [Speaker of the House of Citizens of Federal Parliament] Dragoljub Micunovic; and leaders of their federal coalition partners from Montenegro: [Leader of the Socialist Peoples' Party and Head of Foreign Policy Committee of the Federal Parliament] Predrag Bulatovic; [Speaker of the House of Republics of the Federal Parliament] Srdja Bozovic and [Federal Prime Minister] Dragisa Pesic.

Citizens, patriots of this country will know how to avenge me. A more detailed message follows.

(more extensive message will follow)

signed:

Vlajko Stojiljkovic

Member of Parliament

...

Jenny Ligtenberg
Krijtmolen 3
1703 NJ Heerhugowaard
ph./fax 072-5740273.

H.H.W. 13/01/02

OORLOG is GEEN wet van de Natuur!!

Chapiter I. Het Joegoslavie Tribunaal.

Mei 1993 wordt op aandrang van Kinkel en Albright het J.T. ILLEGAAL opgericht door de VN Security Council die, als secundair orgaan v.d. VN daartoe NIET bevoegd is. De Algemene Vergadering v.d. VN werd buiten schot gehouden, Amerika als enig Land kreeg het VETO-recht (cadeau?) met WELKE bedoeling?

Het J.T. zag er als volgt uit:

- a) Het stelde eigen aanklagers en rechters aan, rechters die een Rechtbank nog nimmer van binnen gezien hadden.
- b) Maakten eigen wetjes en regeltjes die, nog al eens 'bijgeschaafd werden' TIJDENS proces-voeringen, wanneer het het Amerika-J.T. tepas kwam. Anonieme getuigen, getuigen achter gesloten gordijnen enz. Om de waarheid te verdoezelen en/of een ANDERE uitleg aan een zaak te geven dan....DE waarheid.
- c) Hadden GEEN eigen politiemacht. Lieten S-For opdraven om 'tegen alle regels v.h. Internationale Recht in' deze onbevoegden, vaak op hardhandige wijze MENSEN (een Servier is OOK een mens! voor alle duidelijkheid) arresteren, die 'gezocht' werden of.....eveneens TEGEN de internationale rechts-regels in, op een geheime lijst stonden. (b.v. de Heer Krasjnik die 'door dieven in de nacht' met grof geweld ingerekend werd. Een ander Servisch MENS werd in zijn auto in aanwezigheid van kinderen koelbloedig geexecuteerd. Ongestraft want...HET was 'maar' een Servier. WEL VERMOORD! Kort na elkaar stierven drie Serviers: een, OOK een 'MENS' in de terminale phase van een slepende ziekte waaraan in de detentie nauwelijks gelet werd op goede voeding en vooral voldoende vocht. Uit geveinsde, voor het geïndoctrineerde publiek 'HUMANITAIRE' overwegingen werd deze 'Ook een MENS' op het nippertje naar huis gezonden. De ware tactiek: om een forse schadevergoeding te ontlopen! Heldhaftig J.T.! En VOOR ALLES rechtvaardig(?) zoals een Rechtbank betaamt. Over Mensenrechten gesproken, rechtvaardigheid, humaniteit! Twee andere Servische MENSEN stierven aan hartkwalen.
- d) De selectiviteit v.h. J.T. is dusdanig groot dat 100% Serven blootgesteld worden aan ON-EERLIJKE procedures. De anonieme getuige L. in het proces tegen Tadic is daarvan een helder voorbeeld, de ON-geloofwaardigheid van het J.T. een voldongen feit! Hetgeen nog eens bevestigd werd door een College van Juristen en (echte) intellectuelen van de Berkeley University uit San Fransisco C.A. die het J.T. bestempelden als ONBEVOEGD, NIET EERLIJK slechts een Tribunaal met (duivelse Amerikaanse) MACHT dat GEEN RECHT spreekt! 16 Juli 1996.
- e) De Nederlandse Regering, hoedster van de Rechten van de Mens, heult mee in het complot Amerika/J.T. door op HAAR grondgebied de anonieme getuige L. mede laat ontvoeren, stiekem in het holst v.d. nacht, naar het hol v.d. leeuw:

extremist Islam fundamentalist Izetbegovic!

Anonieme getuige L bleek een Servische krijgsgevangene te zijn die 7 maanden lang gehersenspoeld was door de criminele fundamentalisten van Izetbegovic om bij het proces tegen Tadic te vertellen 'op straffe van marteling en dood' dat hij Tadic moslims had zien martelen en doden in Omarsk.

Waar hij zijn leven lang nooit geweest is!

- f) Prof. Kalshoven, Humanitair Rechtsgeleerde was een v.d. pioniers v.h. J.T. doch verliet al snel deze post. Te weinig medewerking van de VN. bovendien te weinig geld beschikbaar of, had hij reeds door dat J.T. zich te houden had aan de grillen v.d. VETO-rechter AMERIKA?? Griffier de Hr.v. Boven ging met dezelfde vaart retour Universiteit v. Maastricht.

De Heer Milosevic heeft, omdat hij WEL rechtvaardig-is, TEGEN complot-theorieën en ONGELIJKHEID vecht, ALLE recht om deze Rechtbank NIET te erkennen. Hij is niet de enige. WAAROM:

- g) Vraag Delponte naar fascist Tudjman? 'Die is dood' zegt zij kort en....opgelucht. 'Maar, waarom gaf de Internationale Gemeenschap hem een trap na (niemand behalve mede-fascist Genscher was op zijn uitvaart) nadat hij Duitsland/Amerika zo 'goed' geholpen had OM Servie mee te vernietigen? In 1996 werd in zijn aanklacht als oorlogsmisdadiger een ultimatum gesteld dat in febr. d.o. afliep. Er gebeurde NIETS en de Media? deed er het zwijgen toe.....op straffe van sancties?? Want daar is Amerika sterk in. Het bleek dus een propaganda stunt OM geloofwaardig te blijven en, voor de zoveelste maal het publiek zand in de ogen te strooien?! Ooit van RECHT-spraak gehoord J.T.??
- h) Waar bleef de aanklacht tegen Susak, DE oorlogsmisdadiger bij uitstek en DE dader en uitlokker (na alle complotten vanaf 1946 door CIA, FBI, BND e.a. TOEN al TEGEN Servie!!) die de eerste drie ambrustraketten afwierp op Borovo Selo, DE start v.h. bloedbad Bosnie? Daar zelfs trots op was?
- i) Waar blijft de aanklacht TEGEN oorlogsmisdadiger Oric? In uw bedrijf mag hij wel als 'getuige' optreden en voor zijn misdaden TEGEN de menselijkheid en alle rechten van MENSEN, vrijuit gaan. Hebt U daar een uitleg voor? Hoeveel misdrijven volgens uw bedrijf mag men begaan om voor dit derderangs hof te verschijnen? Of, zijn de kaarten zo geschud dat de grootste boeven (Bush sr. Clinton, Bush jr. v.den Broek, Albright, CIA en de hele NAVO clan) hun leugens, intriges, maffia e.a. oneerlijke praktijken wegge-moffeld moeten worden ten koste van EEN man en LEIDER van een soeverein land die men geruim tien jaren, ALLE eigen smerige praktijken/verdraaiingen in de schoenen geschoven hebben? Hoe bizar in onze z.g. geciviliseerde samenleving.
- j) Waar blijft de aanklacht tegen oorlogsmisdadiger en islam-fundamentalist Izetbegovic, die zich echt MISBRUIKT voelt door 'vriend' Amerika. Of, laat men hem ook eerst doodgaan? Clinton had, uit EIGENBELANGEN, zoveel 'medelijden' met de fundamentalisten moslims dat hij het Bosnische Leger steunde met wapens en geld zonder opheffing v.h. wapen embargo. Taliban strijders o.l.v. Osama Bin Laden (die een Bosnisch

paspoort had en waaraan Het Witte Huis miljarden dollars

3

verdiene(n), strijders uit Iran, Pakistan e.a. oogluikend toeliet met als enig doel: Servie te vernietigen. OP TV Sarajevo sprak Izetb. over 'Humanitaire catastrophie' Hij had verwacht, met de hulp van Amerika een Islam-fundamentalistische Staat in hartje Europa te kunnen stichten, doch na Dayton werd Bosnie een vergeten boek. De buit was binnen. MISBRUIK makend van de hulp van fascist en islam fundamentalisten was het voor Amerika een makje om Servie, Kosovo en Macedonie te vernietigen. Sekret.Generaal Solana van de NAVO vond 't bloedbad in Bosnie een GOEDE oefening voor de NAVO voor: 'volgende operaties'. Op naar KOSOVO! Ergens in een 'vergeten' la bij het J.T. ligt een 5000 blz. uitgebreide aanklacht tegen Izetbegovic, RECHTBANK(?) J.T. Waar, zijn alle autochtone moslims uit Sarajevo gebleven die niet in het straatje van Izetbegovic liepen? Waar zijn alle Serven uit Sarajevo gebleven die vermist worden? In de spelonken van de rotsen rondom Sarajevo, Kazan genoemd? Waarom loog Izetbegovic en beschuldigde Serven van wandaden door hemzelf gepleegd? De aanslag bij de bakker 27/05/1992 en de twee op Markele Febr.1994 en Aug.1995? e.a.? De VN had de 3 plaquettes in Sarajevo, waarop valse beschuldigingen geuit worden TEGEN de Serven allang moeten verwijderen. Bij hen liggen de rapporten van UNPROFOR die uitwijzen dat Izetbegovic ZELF aansprakelijk was voor deze misdaden.

- Het is bekend dat Amerikaanse oudgedienden fundamentaliste moslim-snipers opleidden 'HOE zij burgers moesten dood-schieten of dusdanig verwondden dat de dood erop volgde. Liefst in het hoofd aan de vele gewonden af te leiden en de VN? Laat alle onrechtvaardigheden toe? WIE zijn zij??
- k) De Heer Karremans, na Srebrenica als getuige in uw bedrijf, zei vreemd genoeg hele andere dingen dan op de Pers-conferentie in Zagreb. Daar, nog vol lof over de strategie van Generaal Mladic (zei oud-defensie Min.Stemerdingck eveneens over Servische Generaals.) kreeg de wind van voren en, met heel zijn bataljon het zwijgen opgelegd. Fotorolletjes die wel of niet bestonden vertoonden zwarte beelden, de waarheid dat Dutchbats hun ongenoegen uitspraken over de moslims en positiever waren over de Serven op het FEEST in Zagreb werd de kop ingedrukt. WAT.....moest hier verzwegen worden?? De grote leugen rondom de mythe van de 7000 moorden? Uitgevonden door Albright die (te) vlug zwaaide met de 'sateliet-photo' van de 'killing fields' waar al die 7000 moslims lagen? Waar niemand in de hele regio Sarajevo, Srebrenica en Goradze ooit van gehoord had, dus TOCH in het westen in SCENE gezet is?? Bekend was dat Clinton einde 1995 'vrede' wilde forceren (vlgs.Lord Owen: PEACE without HONOUR!), zijn troepen retour Amerika voor de Presidents-verkiezingen OM herkozen te worden en Dr.Karadzic en Gen.Mladic moesten nog aangeklaagd worden.
- In Den Haag J.T. zei Karremans: 'er waren 25000 vluchtelingen waarvan 3% mannen' (let wel: autochtone moslimburgers en GEEN fundamentalisten!) Ik heb ooit rekenen geleerd. Deze moesten van Izetbegovic in dienst met het bevel dat zij zich NIET over mochten geven en geen wapens inleveren.

WAS...Srebrenica wel een enclave? Nee dus bevestigt Akhasi.
Er moest een list verzonnen worden nadat Oric onverwacht

4

met het Bosnische Leger de avond voor de inname v.d. 'enclave' door de Serven, naar Tuzla vertrok. Deze nederlaag voor het Westen verdiende wraak en Albright vond het ei van Columbus: de mythe v.d. moord. De geforceerde wending v.d. oorlog zou bezegeld worden met: de Leugen Srebrenica.

Wat is in de Bandera Driehoek gebeurd? Ook Karremans praat daar in zijn boek 'Who cares?' over?

Waarom stopte E.Rehn, Mensenrechten specialiste bij de VN. zo abrupt het zoeken naar slachtoffers in Sept.1996?

Hoeveel SERVISCHE slachtoffers heeft Oric gemaakt in alle dorpen rondom Srebrenica in 1993 en 1995, die geplunderd en uitgemoord werden? Waar, zijn HUN lijken gebleven??

1) Weet het Tribunaal WAT genocide betekent?

Hoe kan men praten over genocide van Srebrenica waar niet EEN echt bewijs ervan op tafel ligt alleen de 'LEUGENS?'

Hoe brutaal blijft het code-woord Srebrenica als mythe rondgaan? Om ALLE aandacht af te leiden van de gewelddadig gepleegde (door historici genoemde grootste GENOCIDE) drie weken na de inname van Srebrenica in de Krajina?

Waar het MPRI o.l.v. het Pentagon D.C.Washington de Ustasha (=Kroatische SSers) meehielp 1/4 miljoen Serven te verdrijven van hun eeuwenoude stek, hun bezittingen plunderden, de boel platbrandden en vluchtelingen bombardeerden.

Waar zijn de vermiste duizende vluchtelingen, de meesten bejaard, vrouw en kind gebleven? De herhaling uit WOII van de HOLOCAUST in Jasenovac? (HET vergeten boek bij uitstek?) Heeft de VN opdracht gegeven aan het Pentagon om deze groffe misdaad mee te plegen of werkte Amerika op eigen houtje ZONDER mandaat? GEEN veroordeling van de VN als...BELONING?

m) Waarom werd oorlogsmisdadiger Plavsic naar huis gezonden met een aanklacht die er niet om loog? Wanneer wordt deze, ook nog schuldig aan Landverraad, ten tonele gevoerd? Moet er weer 'n list verzonnen worden OF, de bekende doofpot in? Westerterp heeft overigens 17/18 Januari 1998 de Dayton accoorden op grove wijze geschonden door deze vrouw in het holst v.d. nacht uit te roepen tot President v.d. Republiek Srpska zonder overleg met de Assemblee in Pale. Waarin voor mijn gevoel fatsoenlijker mensen zaten dan de z.g. Internationale Gemeenschap zich destijds gedroeg/nog gedragen.

Macht is een terreur-fenomeen dat uitgeroeid zou moeten worden en waaraan Amerika zich reeds vanaf WOII grof schuldig maakt; de wereld terroriseert en onder het MOM van democratie en humaniteit miljoenen dodelijke burger slachtoffers en ontheemden als een 'visite-kaartje van de DUIVEL' achter zijn naam plaatst. Oorlogzucht kent geen grenzen. Ultieme MACHT kenmerkt zich door gewetenloos te handelen en het RECHT van elk MENS te ondermijnen/te ontkennen. Moord als consequentie zoals de NAVO=Amerika zich schuldig maakt heeft met de bombardementen in Servie en Kosovo. ZONDER mandaat van de VN., bovendien gebaseerd op de leugens van a) Racak, en de gemene rol van OVSE Walker b) de valse rol v. Albright in Rambouillet c) de 100.000 Albanese slachtoffers, door Clinton gepropageerd. d) Clinton's leu-

genachtige 'TV-show' waarin hij op dramatische wijze de Racak slachtoffers 'in de modder liet knielen, daarna een nekschot kregen.' e) Albright gewetenloos mensen liet doden.

5

- n) Waar blijft OM deze feiten de aanklacht TEGEN de misdaad door de NAVO=Amerika gepleegd in Servie en Kosovo? Door Delponte eveneens weggemoffeld in een la? Is het niet schrijnend dat, overal waar NAVO=Amerika bij betrokken is, aanklachten in 'vergeten laden' spoorloos verdwijnen, zelfs 'kil en koud' afgedaan worden door Delponte: er zijn GEEN strafbare feiten te vinden?
- In April 2000, na de NAVO oorlog in Kosovo, hebben op een journalisten vergadering in Hamburg drie Duitse Mediaver- tegenwoordigers verteld HOE zij zich hebben laten MISBRUI- KEN door berichtgevingen uit Bonn die op leugens berustten. Andreas Pawlonchek v.d. nieuwsdienst ARD: hoe de vertoonde beelden nooit op waarheidsgehalte gecheckt werden. Erich Follath, redacteur van Der Spiegel: wij hebben zoveel fouten gemaakt waaronder ook, dat tegenstanders v.d. oorlog in de Media GEEN ruimte kregen hun zegje te doen. (Daarvan kan ik getuigen met legio berichten: geen plaats in de column! Zodat ik EEN brief maakte en naar alle kranten zond met de mededeling: maar mijn artikel blijft actueel, uit historisch besef.)
- Hr.Follath redacteur Der Spiegel: vertelt over het Hoefij- zerplan, dat als legitiem voorwendsel gebruikt werd door Sharping min.v.defensie Duitsland, voor de oorlog TEGEN Jugoslavie. Dit plan echter NIET door Milosevic, die ervan beschuldigd werd maar door Sharping ZELF in elkaar geknut- seld was.
- Thomas von Mouliard, plaatsvervangend hoofdredacteur v. DPA Duits Persbureau: zei onomwonden dat zij het slachtoffer zijn geworden van foutieve informatie uit Bonn en waarschu- de ervoor dat de berichtgeving over de Kosovo oorlog en bloc veroordeeld moest worden. Andere Duitse informanten: Dieter Lutz van het Instituut voor Vredes onderzoek verweet de Media dat zij klakkeloos de Staatsredenering van Bonn gevolgd waren. Zijn Instituut had VOOR de bombardementen op Belgrado een analyse gemaakt en geconcludeerd dat er GEEN volkerenmoord in Kosovo gepleegd werd en DUS, geen reden voor oorlog was!
- Hermann L.Gremliza, uitgever van Konkret, bevestigde dat hij reeds een jaar geleden wist en erover schreef dat er GEEN massale executies van Kosovo Albanezen waren geweest. (Wiener Zeitung, 24 Maart 2000.)
- o) 29 Dec.2001. Opnieuw is het J.T. in opspraak. Drie Bosnische Kroaten zijn vrijgelaten omdat zij 3 jaren te lang 'onterecht' vastgezet hebben. Achteraf een 'zwak- ke zaak'? (zei J.T.) er was te weinig te doen en er moest gescoord worden. Lege bakken en lege cellen. 'n Heleboel aanklachten aangevoerd om de wereld duidelijk te maken dat het J.T. geloofwaardig en 'RECHT'matig was. Echter het RECHT heeft nimmer gezegevierd! On-geloofwaardig- ge getuigenissen GELOOF-waardig 'gemaakt.'

Waar blijft de aanklacht tegen Delponte als 'zeer slecht

functionerend' fenomeen in: wat RECHTSPRAAK moet heten? Hoeveel kwaad wordt/is het soevereine Servische Volk en hun democratisch gekozen Leider aangedaan door te volharden in de leugens/intriges en corruptie? Om 'Peace without honour' zoals Lord Owen het beschrijft in z'n Dagboek, te forceren?

6Wat zei Kinkel, het fascisme nog in de genen: Het is ons twee keren mislukt (WOI en WOII) de derde keer MOET lukken.

En na Bosnie? Wij zullen rest Jugoslavie 'op de knieën DWINGEN?'

Lord Carrington in een interview: de oorlog is aan de Serven 'opgedrongen?'

Wanneer worden de initiatiefnemers en uitvoerders van dit bloedbad Bosnie, Servie en Kosovo voor de Rechter gedaagd om verantwoording af te leggen voor HUN wandaden a) tegen het oorlogsrecht b) voor HUN misdaad tegen de Vrede c) de misdaden tegen de Mensenrechten d) de misdaden TEGEN de rechten van het Kind e) misdaden begaan met uranium en clusterbommen in de Rep.Srpska, Servie en Kosovo? Wanneer??

Chapiter II.

- a) Complot CIA, FBI, DIA, BND vanaf 1946.
- b) De Koude Oorlog, De val v.d Muur in Berlijn.
- c) De verkiezingen in v.h.Joegoslavie.
- d) Het opzettelijk geplande BLOEDBAD in Bosnie en de opzettelijke vernietiging van Servie/Kosovo.
- e) Als einddoel: de bezetting v.d. NAVO=Amerika op de Balkan, Rusland verder isoleren, een wig slaan tussen Oost- en West Europa, en verder opereren in voorheen Sovjet-Unie en Azie.

- a) In 'The lexicon of security' beschrijft Dr.Obran Djordjevic hoe geruisloos tijdens en na 1943(!) de CIA zich een weg baande in Europa OM Servie te vernietigen. Vervolgens de Balkan te kunnen beheersen. (Tijdens...WOII?? Was het Pentagon en het Witte Huis TOEN al reeds...Fascistisch??) In 1948 werd in het Vatikaan(?) 'Plan X' belegd om de verspreiding(?) van het communisme tegen te gaan. Het werd een Amerikaanse aangelegenheid. Op Paus Pius XII na zaten Kardinaal Spellman, Mgr.Sheen en Myron Taylor, speciaal afgezant v.h. Witte Huis aan tafel. De WARE bedoelingen: om te infiltreren door spionage, trainingskampen, ondergrondse organisaties, terrorisme en sabotage, alles onder het MOM: het communisme te bestrijden.

Vluchtelingen en displaced persons werden MISBRUIKT en gerekruteerd tot agenten en 'terroristen' voor de destructieve, liquidatie acties in Oost-Europa.

Plan X : geshreven door John Foster Dulles met het oog op: 'Hoe, Joegoslavie in de grip te krijgen.'

1980 Tito sterft. Vijf jaren later schrijft Amerikaans ambassadeur John Scanlon: 'Russen zijn niet van plan Joegoslavie aan te vallen en een burgeroorlog in het Land is uitgesloten. Jugoslavie bezit geen Tito doch er is geen reden om te intervenieren. Voorzichtig zijn met partij te kiezen.' CIA ging nog heftiger aan de slag!

Na het met OPZET uiteenvallen van Jugoslavie 1991, schreef

Dr.Ranko Petkovic: Yugo probeerde een democratisch proces (Gorbachov) uit te voeren doch het eigenbelang van Amerika was erop gericht om de demokratisering van de FRY onmogelijk te maken.'

Alle activiteiten van het JNA (Yugoslav National Army) werden

7

den ondermijnd omdat het een 'instrument is met communistische regelgeving.' De Republieken moeten gesteund worden, (die o.l.v. Genscher en zijn fascistebende al geruime tijd zich aan het voorbereiden waren met de CIA e.a. om uit de Federatie te stappen.)

The New-York Times 'voorspelde' in 1990 reeds(?) dat binnen 18 maanden de FRY ontwricht zal zijn OMDAT (en dat is een groffe leugen OM de eigenbelangen!): 'hun experiment tot democratie gefaald heeft.' Het zal gepaard gaan met etnische zuiveringen en een burgeroorlog.

WIE verklaart hier een oorlog TEGEN een souverain Land?
Amerika of Milosevic?

b) De Koude Oorlog:

Na WOII was Berlijn in 4 sectoren verdeeld, vertegenwoordigd door Rusland, Amerika, Frankrijk en Engeland. De veroorzaker v.d.Koude Oorlog, die in deze periode ontstond, was het werk van...Amerika. (1948)

Rusland moest 'geruisloos' geïsoleerd worden. Aldus werd een complot beraamd tussen Amerika en Engeland, Frankrijk mocht later pas meedoen en in Londen afgesproken Rusland 'buiten' belangrijke zaken te houden. (zie 24 afleveringen van de 'Koude Oorlog' winter 2000/2001 Ned.TV.Teleac).

Deze OPZET van oorlogzuchtigen (Amerika) kon niet anders dan op een drama uitlopen. Rusland werd gedwongen een keuze te maken en zich niet langer door 't westen te laten ringeloren. De Muur in Berlijn werd opgetrokken, de Oostblok-Staten en de Balkan, die in Jalta na WOII op smerige wijze door Churchill aan Stalin 'verkocht' waren, kwamen onder de terreur van Stalin terecht. Na de dood van Stalin in 1953 begon een periode van 'de-stalinisatie' dat voortgezet werd door Chroesjtsjov in 1957-1964. Deze zwakke en onbeheerste Leider kwam in aanvaring met President Kennedy toen hij Oct.1962 kruisraketten op Cuba plaatste. (West-Europa was reeds 'voorzien' van talloze geplaatste kruisraketten uit... Amerika!) Beide Heren kwamen echter tot de conclusie dat door deze daden de Mensheid vernietigd zou kunnen worden, besloten een direkte telefoonlijn Washington-Moskou tot stand te brengen. De beroemde Hot-Line.

Clinton wilde Kennedy imiteren. Inclusief alle politieke smerigheden en leugens (Kopstukken VPRO) en hetzelfde ver-raderlijke, vleierende en 'viespeuk' gedrag. Geslaagd dus.

De val v.d. Muur 9 Nov.1989.

Gorbachov was aan het bewind in Rusland met een goed plan 'de Perestroika'= vernieuwing. In Rusland nog huiverig voor dit nieuwe plan reisde hij ondanks, de Oostblokstaten en de Balkan af met zijn 'plan tot demokratisering'. Met de uit-

slag van zijn bevindingen reisde hij naar Londen waar hij Bush sr. om de nodige financiële middelen zou vragen. Een glashard 'NEE' zei oorlogszuchtige Bush sr. die andere plannen had beraamd dan VREDE, bang voor EEN Europa en dat niet zag zitten. Zeer teleurgesteld kreeg Gorbachov tot overmaat in eigen Land huisarrest op zijn datsja in de Krim. Intus-

8

sen kwam Jeltsin uit de lucht vallen, (met een paar flessen wodka omgekocht om hem onder de tafel te lullen?) werd grote 'vriend' (?) van Clinton die zodoende met leugens, bedrog en grove omkoperijen de Balkan kon bezetten en daarmee Oost-Europa, dichtbij de oliegebieden a.d. Zwarte Zee e.a. rijke grondstofgebieden in Rusland plus Azie als buurman.

'Wat, doet Rusland op ONS halfgrond?' (Cuba) zei Johnson na de dood van Kennedy. Zo vraag ik mij af: 'Wat doet Amerika op ONS halfgrond? Europa terroriseren en HUN wil opleggen, ons voor de gek houden door HUN achterdocht?'

Zij hebben succes geboekt a) door wanbeleid van de EU.

b) door wanbeleid v.d. VN.

de laatste inmiddels uitgehold DOOR de NAVO=Amerika!
Amerika wenst: GEEN....EEN Europa!

In 1948 bij het ontstaan v.d. Koude Oorlog zei een kennis van mijn Ouders: Amerika is niet te vertrouwen, zij prediken democratie, voeren een fascistische politiek en willen zoals Hitler de hele wereld regeren. Krasse waarheidstaal.

Door alle bewegingen van Gorbachov maakten de, door Churchill 'verkochte' Oostbloklanden in Yalta en Oost-Duitsland zich los van de Communistische Stalin-terreur. Op zich staat de leer van Marx dichtbij het Humanisme d.w.z. een eerlijke verdeling onder de 'Commune' van de goederen van de wereld in tegenstelling tot het Kapitalisme dat in het Westen regeert. EN, dicteert door Dictators miljonairs!

Alle duistere praktijken van CIA en consorten vanaf 1946 beginnen concrete vormen aan te nemen:

c) De verkiezingen in Jugoslawie:

Nov.1990 waarschuwt Zimmermann, Amer.ambass. in Belgrado de Min.v.Buitenl.Zaken in Belgrado Budimir Loncar dat de Federatie Joegoslavië spoedig uiteen zal vallen.

Op de feestdag v.d. Republiek vraagt Zimmermann aan Boro Jovic of de JNA, het Joegoslavische Leger zou ingrijpen in Slovenie wanneer het zich af zou willen scheiden. Het antwoord was: NEE.

(In de Joegoslavische Wetgeving staat dat elke Staat v.d. Federatie het Recht heeft zich af te scheiden mits....dit plaatsvindt onder harmonische overlegpleging.)

Zimmermann speelde deze boodschap meteen door aan de CIA en Witte Huis. Lawrence Eagleberger, secret.of State Amerika bij de Security Council van de VN (!!) berichtte onmiddellijk naar Slovenie dat het zich 'af kon scheiden'.

(ALWEER sluwe tactiek van Amerika, HUN DOEL was Kroatie, Slovenie werd erin meegesleurd of het wilde of niet.)

De boodschap dat Amerika meer belang had bij 'democratie'

dan de EENHEID van Joegoslavië, 'ging Slovenie om.'
Met de Hongaren, die tijdens WOII met Nazi-Duitsland heul-
den, werd een overeenkomst gesloten in Boedapest dat het
Centrum werd van CIA en FBI. Van daaruit werd Kroatie 'il-
legaal' van wapens voorzien om Belgrado en Servie aan te
kunnen vallen wanneer het 'dwars' (terecht) zou liggen.
Bovendien kregen de Hongaren de opdracht de Hongaarse min-

derheid in Vojvodina te provoceren om mee te helpen: Servie
te vernietigen. 9

Deze, met OPZET geplande provocatie OM een oorlog uit te
lokken, is in strijd met alle regels v.h. Volkeren Recht,
de Rechten v.d. Mens, de Rechten v.h. Kind (beiden nooit
ondertekend door Amerika) en absoluut STRAFBAAR.
Evenals DE GROVE MISDAAD tegen DE VREDE!

WAAROM doet VN. hier NIETS aan? En laat Amerika zijn
'Ultieme Macht' gaanderweg de geschiedenis MISBRUIKEN?
Dit soort ultieme Machten zijn tot ALLES toe in staat,
zelfs, wanneer miljoenen burgers slachtoffer worden, (ook
in eigen Land! op 11 Sept 01.) van dit terrorisme dat zijn
weerga NIET kent en met de dood of, als ontheemden verder
een on-menselijk 'levens-lang' opgelegd krijgen.
HUN Terrorismen, zo is 11 Sept/2001 gebleken wordt met Ter-
rorisme af-gestraft. De zucht naar de Hegemonie in de we-
reld is het ge-/vervolg. Bommen met uranium en/of cluster-
bommen, leugens, intriges, corruptie, chantage e.a.
schandalen beheersen de onderdrukking van de volkeren.

Milosevic wordt op democratische wijze tot President geko-
zen in Joegoslavië. Geen enkele oorlogsverklaring (na alle
uitdagingen van CIA en Pentagon) of druppel bloed vloeit.
TOCH roept het Witte Huis na de zege van Milosevic: 'U.S.
official Washington turned against the Serbs and Serbia.'
En 't antwoord v.d. CIA: 'Na de zege van Milosevic kunnen
wij ONS scenario realiseren om de Federatie te ontworpen
en een burgeroorlog te laten beginnen.
De vraag is niet langer om, het uiteenvallen te voorkomen
maar te vermijden dat door provocatie(?) van Milosevic de
in-stabiliteit (welke? na 50 jaren Vrede in Europa??) op de
Balkan en in Europa vergroot wordt. Het wordt tijd dat de
Amerikaanse politiek een bijdrage levert om de eenheid (??)
en de integriteit van SFRY te moderniseren. Een volk dat
voor Milosevic koos moest zich schamen, ook Milosevic die
zich kandidaat stelde.' De CIA voegde er aan toe dat in
Joegoslavië geen enkele krachtige Leider bestond die het
overgangs-proces vreedzaam in goede banen kon leiden en het
Communisme kon beteugelen. (Alom bekende Amerik.smoesjes)

Waar geen 'eigenbelangen' in het spel zijn, ziet men hen
niet, waar olie e.a. rijkdommen aanwezig, breekt de HEL los
om te krijgen wat men per se hebben wil. Denk aan Ruwanda,
waar, met medeweten van Clinton en Kofi Annan VN. een heel
volk omkwam door genocide om de rijke delfstoffen in de
Congo veilig te stellen in Afro-Amerikaanse kartels. Al-
bright weet daar ALLES van. Wie heeft Lumumba vermoord?

Bij 't 50 jarig jubileum van CIA zei TV-Nederland: 'er valt niets te vieren want zij hebben 50 jaren vermoord!'

Op een valse manier, onder het mom van dit CIA bogus=valse 'demokratiserings proces' te leiden werd in werkelijkheid de 'verbroekeling' van de SFRY in-geleid dat de deur opende voor US om de Balkan binnen te gaan, de druk op Servie 'uit te buiten' en, uit te laten voeren door CNN.P.R.Ruder Finn

10

Agency D.C.Washington om concessies AF te dwingen in de oorlog in Bosnie om uiteindelijk in Kosovo en Macedonie HET einddoel te bereiken: de Totale 'vernietiging' van Servie.

Aanvankelijk wilde men Milosevic vermoorden (zoals Fidel Castro in Cuba). CIA zag daar vanaf: men kon hem 'gebruiken' bij onderhandelingen. En, daarna als 'wegwerpartikel' doden of 'ver-oordelen' voor alle eigen smerigheden die de MEDIA en vooral Amerika door indoctrinatie v.d. publieke opinie in ZIJN schoenen geschoven hebben?

Door te liegen over die ENE truc-photo met: die z.g. uit-gemergelde moslim in een 'Concentratie-kamp zoals in WOII' (achteraf 'n Servische krijgsgevangene n.b., lijdend aan TBC) de opinie v.d. hele wereld achter zich te krijgen?

Zoals de hele oorlog in de Balkan gebaseerd is op misdaden tegen de VREDE en misdaden tegen ALLE mensen rechten DOOR het Westen, aangevoerd DOOR de hebzucht van Amerika!

Ultieme MACHTEN...gaan over lijken, de arrogantie voedt de onbeheerste wellust, discussie is niet (meer) mogelijk en zou, ONS Europeanen zorgen moeten baren.

- d) Het geplande bloedbad Bosnie, escalatie Kosovo, Macedonie. HET startsein om het Servische Volk en hun Leider te demoniseren, te vertrappen en te vernederen. Als barbaren af te schilderen door een, zich noemend 'geciviliseerde' wereld. DE oorsprong van het uiteenvallen van voorheen Yugoslavia was de Wet van Bush sr. aangenomen door de Senaat 5 November 1990: 'The 1991 Foreign Operation Law 101-153' een jaar na de val v.d.Muur in Berlijn.

Een executie bevel met de bedoeling v.h.Yugoslavia financieel vleugellam te leggen om op langere termijn Servie te vernietigen. (=Misdad TEGEN de Vrede).

|| 27 November 1990 meldde The New-York Times dat deze wet een bloedige oorlog tot gevolg zou hebben.

Lord Carrington zou eer aan zijn werk behaald hebben ware het niet dat Genscher, Min.v.B.Z. Duitsland dwars ging liggen en Kohl bij de Top v. Maastricht tot vervelens toe doordramde en de EU-landen 'zich over lieten halen' om Kroatie/Slovenie uit de SFRY te laten stappen.

De geloofwaardigheid in Milosevic stond bij Lord Carrington hoger aangeschreven dan die van Tudjman en Izetbegovic. 'Je kon met HEM afspraken maken. Zijn JA was JA, zijn NEE, NEE. Het duurde wat lang, maar hij was consequent.' De EU.? Moest zich schamen voor dit ONNODIG bloedbad in Bosnie, het verdere verloop en de zeer slecht uitgevoerde strategie die de EENHEID van Europa op 't spel gezet heeft. Gepaard gaande met miljoenen dodelijke burger- en militaire

slachtoffers plus de ontheemden, de vluchtelingen en de vermisten.
Dat alles onder het MOM van de 'Humanitaire Vlag' voorge-
wend door sluwe vos: Amerika.

Susak, de rijke pizzaboer uit Canada financierde verkiezingen om Tudjman (wel, of niet eerlijk?) aan de macht te helpen in Kroatie. Wierp 3 ambrustraketten op Borovo Selo een overwegend Servisch dorpje, OM de oorlog uit te lokken.

11

Een korte hevige oorlog als gevolg werden nadien Slovenie en Kroatie erkend in Juni 1991.

President in Bosnie was islam-fundamentalist Izetbegovic onder wiens fundamentalistisch moslim beheer niet een Servier wilde leven, zo zij al niet afgeslacht of weggevlucht waren uit Sarajevo.

Verkiezingen werden uitgeschreven waaraan de Serven NIET deelnamen en de Internationale Gemeenschap o.l.v. Commissaris bij de EU. v.den Broek met een minderheid van 1/3 v.d. stemmen het Gezag in Sarajevo erkende. De zoveelste misdaad onder druk van Duitsland en Amerika. GEEN zelfbeschikkingsrecht voor de Bosnische. Serven, WEL voor de Kroaten?!

De hele oorlog kenmerkte zich door Servie onder hoge druk te zetten en in een hoek te drijven OM concessies af te dwingen. Concessies die uit verdedigings- en/of rechtvaardigheids overwegingen NIET aan voldaan KON worden, zodat de pressie op Servie en de Bosn.Serven verhevigd werd en zij 'vals beschuldigd' werden van: 'NIET mee te werken.'

Een goed voorbeeld was het referendum in 1994 waar Serviers een uitspraak konden doen over het vredes-verdrag van Vancce-Owen waar 98%(!) NEE zei, terwijl de leefomstandigheden in de Servische gebieden toch niet zo rooskleurig waren t.g.v. die destructieve sancties. Zij konden slechts NEE stemmen omdat HUN zelfbeschikkingsrecht allang afgenomen was!

Enkele Media durfden het aan om het volgende commentaar te leveren: 'Serven hebben de Internationale Gemeenschap aan de leugendetector gelegd.'

Lord Owen beschrijft dat eveneens in zijn dagboek: waarom Kroaten WEL en Serven NIET.

Naarmate de Serven voor hun RECHTEN bleven opkomen werd door de Internationale Gemeenschap de ene leugen op de andere gestapeld, intriges en chantages 'uitgevonden' en alles uit de kast gehaald dat in strijd is/was met de regels van het Volkerenrecht. De Media w.o. CNN Chr.Amanpour, wier verslagen onder de noemer 'riool journalistiek' thuis hoorde en CNN P.R.Ruder Finn Agency, die met zijn 'feilloos' en snel werkend systeem alle ethiek v.d. journalistiek overboord gooide, het Amerikaanse Volk dom hield met zijn gif spuiten en verklaarde dat hij niet aangenomen was om het 'moraal' op te houden maar zo snel mogelijk alle binnengekomen 'leugen' verhalen in de hersenen van het publiek te pompen en...bleef herhalen totdat het een vast plekje in de hersenen kreeg. Met de foto v.d. 'uitgemergelde 'moslimman achter prikkeldraad' gemaakt door ITN filmploeg vergezeld door reporter Ed Vulliamy v.d. Guardian te Londen, kreeg hij vooral de Joden in Amerika op zijn hand door de vergelijking met de Joodse concentratiekampen WOII.

Januari 1997 echter werd de foto 'als pure vervalsing' ontmaskerd. De 'moslim' man bleek de Servier Slobodan Konjevic, 37 jr. oud te zijn die reeds 10 jaren leed aan TBC. Maar de toon was gezet en zowel Amanpour, Ruder Finn e.a. vielen in de prijzen voor hun 'uitstekend werk!!'

In 1995 (moest) nam de oorlog een wending:

In Mei hing een onbehaaglijke sfeer in de lucht. Het Bosnisch Servische Leger aardig uitgedund door de verliezen en het op vele plaatsen tegelijk moeten zijn door de aanvallen

12

op verscheidene fronten. Er werd gefluisterd dat Clinton een geforceerde 'Vrede' af zou gaan dwingen. Hoe en wanneer? Juli 1995 besloten Kroaten en Moslims hun zomer offensieven te starten onder Galbraith.

Srebrenica werd het scenario en gaf de 'geplande' wending aan de oorlog. Tegen een overmacht van 40.000 door Amerika bewapend Bosn. Leger (GEEN enclave... dus) stond het uitgedunde Bosn. Servische Leger. In een geheim rapport (25 Juni 1995) riep Izetbegovic zijn mannen op de Bosnische Serven te provoceren. Oric echter verliet de avond voor de inname van Srebrenica door de Serven met zijn Leger het 'bolwerk' (In opdracht van WIE en WAAROM??) en liet de bevolking, (autochtone) moslims vogelvrij en zonder voedsel achter. Voedseltransporten werden deels geblokkeerd door de Serven vanwege wapensmokkel en wat door kwam door islam-fundamentalisten verorberd of... tegen zwarthandel prijzen aan hun eigen (autochtone) bevolking van Srebrenica, verkocht. Deze dramatische nederlaag was zo beschamend voor de VN, de NATO en vooral Amerika, die met de vinger Dutchbat aanwees. Echter, bommen bleven uit.

Geen nood: een ander 'reeds gepland' scenario lag klaar om de geveinsde moordpartij Srebrenica, dat wereldwijd een geweldige schok teweeg bracht/moest brengen, te overlappen: de moordpartij/verdrrijving door de ustasha in de Krajina waar, onder leiding van MPRI Pentagon 1/4 miljoen Servische bewoners van hun eeuwenoude stek verdreven werden, op de vluchtwegen gebombardeerd en duizenden vermist werden. Albright had bedacht dat Serven zo'n 7, 8, 9000 moslims vermoord zouden hebben en liet satelietfoto's maken als 'het bewijs.' De Media sprak mondjesmaat over 'geruchten' die tijdens de verdrrijving van 1/4 miljoen Serven uit de Krajina los 'moest' barsten om twee redenen: Krajina-Serven moesten uit 't gezichts/gehoor v.h. publiek blijven door heel luidruchtig lawaai te maken over het 'leugen' drama: Srebrenica. Albright's draaiboek liep weer op...rolletjes.

'We begged Americans to give us evidence' maar zij wilden het document in eigen beheer houden mochten de Serven de ustasha en... Pentagon aanklagen voor het feitenrelaas v.d. genocide in de Krajina.

Het dreigement van bombardementen bleef aanhouden en men besloot de Serven te dwingen hun stellingen bij Sarajevo weg te halen zoniet dan: bommen (want Clinton wilde eind 1995 einde oorlog en als 'held' herkozen worden.) De stellingen werden weggehaald; alweer geen bommen. De volgende list: 28 Aug. 1995 de tweede aanval op Markele in Sarajevo waar MEN Izetbegovic alweer de Serven van liet

beschuldigen. UNPROFOR Kolonel Andrej Demorenko tekende op TV-Sarajevo met passer en potlood alle denkbare mogelijkheden uit en kwam tot de conclusie dat deze misdaad het werk (zoveelste) van Izetbegovic en zijn mannen was geweest. Clinton wachtte dit onderzoek NIET af, liet daags na de aanval, op 29 Aug. drie weken lang alarm- en ziekenwagen-sirenes loeien en bommen regenen MET uranium e.a. gif op zowel militaire- als talloze civiele doelen regenen w.o. talloze burgers dodelijk getroffen werden.

13

Het plaatje Kosovo kan vergeleken worden met Bosnie vanwege de vele parallellen, leugens en intriges.

In Bosnie waren het de Fascisten en Islam-fundamentalisten waar DE politiek mee samenheulde om HUN doel te bereiken. In Kosovo werden de UCK-terroristen met alle egards (wapens en trainingen) door Amerika omringd (al vanaf 1992 vlg. Lord Owen's dagboek).

Bij het uitbreken van het 'geplande' verlengstuk van Bosnie in Kosovo veranderde Clinton van de ene op de andere dag het gegeven 'terrorist' door 'bevrijders.'

Het resultaat jaren NA Dayton?

Een grote rotzooi en een niet te omschrijven bittere armoede in Oost-Europa en Rusland, waar VN. EU. NAVO=Amerika en hun bondgenoten een HOLOCAUST veroorzaakt hebben die in strijd is met ALLE Rechten die vastgelegd zijn in de verdragen van Neurenberg en Tokio na WOII.

En...het volk in de wereld?

Wordt DOM gehouden en, die dat niet wil zijn en zich zorgen maakt over onze on-leefbare wereld? Moet zijn KOP dichthouden en krijgt onder het MOM 'demokratie a la Amerika' zijn/haar artikelen retour omdat deze tegen de haren van het Witte Huis in strijken.

'Vrije meningsuiting' heet zoiets, ook nog.

Milosevic, want daar gaat het in mijn pleidooi om, moet accuut vrij gelaten worden.

Alle Rechten die hem toekomen ondermijnd of zwaar geschon-

den. De wereld politiek heeft zijn Land gedemoniseerd, met OPZET vernietigd, het Volk gechanteerd door HUN Leider te ontvoeren, waaraan ONZE Regering een bijdrage geleverd heeft.

Over de 'wandaden' door Serven gepleegd is ruim voldoende geschreven, beweerd en gelogen.

De chauffeur v.d. UNHCR in Pale, Jadro van de locale staf zei mij 'n keer: 'Wij Serven zijn geen lievertjes, maar hoe de wereld thans omgaat met hun bondgenoten uit WOII, hebben wij niet verdiend.'

Wanneer ik daarover nadenk moet ik hem gelijk geven. Heel vreemd dat na 45 jr. Vrede in Europa een souverain Land en talloze burgers in de hele regio de dupe worden van een 'uitgelokte, opgedrongen oorlog.'

Was de Balkan, met name Servie niet interessant meer voor Amerika NA de Koude Oorlog? Rusland verder geïsoleerd worden?

Hetgeen mij diep getroffen heeft dat de VN. gewetenloos fascist en islam-fundamentalisten mede voor het karretje gespannen hebben OM Servie te vernietigen.

The UNDF Detainees

Arusha, 18 March 2002

His Excellency Mr. Koffi Annan
Secretary General of the United Nations
New York

Object: Inappropriate Political Actions of the Registrar of the ICTR and Harassment of the Defence

Mr. Secretary General,

The undersigned Detainees wish to recall to your attention their numerous letters denouncing the major obstacles which prevent the ICTR from dispensing justice to them.

We particularly wish to insist on the letter dated May 28, 2001 in which the politicalization of the Tribunal and the hostility expressed by its organs towards the accused and their defence teams were analyzed and denounced. We regret that all the authorities to whom we have never ceased to appeal, in the hopes that they would correctly assume their responsibilities, have failed to react.

Notwithstanding the absence of reaction to our many appeals, we are sending you the present letter to energetically denounce the inappropriate political actions and the new administrative methods introduced by the new Registrar of the ICTR, Mr. Adama Dieng.

We wish to point out that ever since his appointment, Mr. Dieng has acted as an extension of the Tribunal's Prosecutor, Mrs. Carla Del Ponte, in the implementation of policies formulated by the Kigali regime. Like Mrs. Del Ponte, the Registrar seems convinced that the function of the Tribunal is largely a tributary of the Rwandan government as well as Rwandan "survivors" organisations, such as IBUKA and AVEGA. Like Mrs. Del Ponte, Mr. Dieng has resolutely sided with the Kigali regime and seems to have decided to concede it every point, including matters subject to the jurisdiction of the ICTR judges or the United Nations Security Council.

In this view, we wish to point out his first administrative measures established in June 2001 following pressure by the Rwandan government which resulted in the dismissal of certain defence teams. Precipitously made, without preliminary investigations, some of these decisions revealed themselves as arbitrary and, thankfully, the Registrar finally reinstated an investigator prejudiced by this unfounded dismissal.

Moreover, beyond these cases of impulsive firings of certain members of defence teams, the Registrar has given in to the claims of the Kigali government which has, since then, been afforded the right to give its opinion on new recruits and the renewal of the contracts of members of the defence teams. The Registrar's decision to introduce a new Application Form must be understood in this light, as the form requests applicants to

provide information that no Rwandan refugee could without submitting a request to the Kigali government which he has fled.

The harassment against the Defence as initiated by Mr. Dieng does not stop with employment contracts. The Management of the Detention Facility, has ordered the implementation of vexatious measures against members of the defence teams at the entrance and exit of the UNDF. They cannot enter the jail enter with such basic tools as computers and diskettes. Visits between the accused and members of their teams are now practically prohibited with the implementation of the "work plan" requirement. A "work plan" must be approved by the Registry, yet the administration deliberately blocks their approval. Visits by defence investigators are now prohibited, unless made accompanied by defence counsel who are now only permitted to come to Arusha three times before the beginning of the trial.¹

More than just harassing the defence teams, the Management of Mr. Dieng is practically blocking all the efforts that the defence teams are trying to undertake in the preparatory phase of the trials.

In this respect, a seriously restrictive measure has been aimed at co-counsels for the defence, who cannot be remunerated for more than 250 hours of their work in the preliminary phase of the trial.

Other selective measures, discriminatory with regard to those applied in The Hague, at the ICTY, are imposed to all the defence teams by way of the preparation of investigation missions and subsequent trips that only the Registry has the power to approve and reimburse. In fact, the late reimbursements² to members of defence teams for plane tickets and other expenses incurred for the defence of their clients is an effective measure to limit the work of the defence teams.

Rather than convincing the Kigali government and the Rwandan "survivors" associations of its will to cooperate with them, despite the rights of the accused, and, sometimes, in violation³ of the ICTR's Statutes, all these concessions have pushed these organizations to raise the stakes by imposing more radical conditions to continue their work with the ICTR.

We wish to recall to your attention the many times that the Detainees have, unsuccessfully, denounced the role played by these organizations specialized in the preparation of false witnesses and fabrication of evidence against the accused in trials taking place in Rwanda as well as at the ICTR. The same criticism was made by different expert witnesses, in particular Professor Filip Reyntjens, testifying for the Prosecution in the Rutaganda case⁴ as well as Mr. Joseph Matata of the Center for the Fight against Impunity at the Brussels Assizes Court⁵.

¹ Directive of the Registrar dated 13 September 2000.

² Late payments due to certain defence teams by the ICTR cover several months of work.

³ Interview of the Registrar, Adama Dieng, broadcast on TV5 (France) on 24 February 2002.

⁴ Hearing of November 24, 1997, Prosecutor against Rutaganda, case ICTR-96-3-T.

⁵ Trial of Higaniro and al., Brussels Court of Assizes.

In fact, IBUKA and AVEGA AGAHOZO have used minor incidents during cross-examinations of Prosecution witnesses in the Butare and Media trials to add the following conditions to their continuing cooperation with the ICTR⁶:

- that the ICTR assume the medical expenses of all potential Prosecution witnesses;
- sanctions against certain ICTR judges and defence counsel;
- the dismissal of certain ICTR personnel in charge of witness protection;
- the dismissal of almost all Rwandan defence investigators as well as the establishment of charges against them;
- the move to Kigali of the Registry and the Trial Chambers of the ICTR;
- the granting to these organizations and their members of the status of "civil parties" ("parties civiles") in the trials at the ICTR.

Faced with the radicalization of their positions, the Registrar has only multiplied his trips to Kigali, where he is inevitably forced to make new promises, in addition to those already made by the Prosecutor, Mrs. Del Ponte, his ally in the crusade against the accused in order to satisfy Kagame and his regime.

The Registrar has now agreed to the creation of a Commission, presided by a Rwandan government official, whose mission will be, in particular, to evaluate the attitude of the Judges and defence counsel towards Prosecution witnesses during their testimony before the ICTR.⁷

Also, it is without any ambiguity that the Registrar stated to the Press that the existence of the planned genocide was judicially proven⁸, thereby displaying his ignorance of the position of ICTR judges on the same issue.⁹

The situation is deteriorating, with the full knowledge of the ICTR judges who prefer to abstain from any statements of opinion in order to attempt to preserve the integrity and independence of the Tribunal in the face of pressures by the Kigali regime. The only public position on the situation is the one published by the President of the ICTR, Judge Navanethem Pillay, in her statement for the Press dated 14 December 2001. Coming one week after the statement to the Press by the Prosecutor Carla Del Ponte on 6 December 2001 which had characterized as scandalous the incident of 31 October 2001 with respect to the cross-examination of a Prosecution witness, the President had tried, in polite terms, to defend her peers and to justify the silence of the Tribunal in the face of the propaganda launched by IBUKA and AGAHOZO-AVEGA on the basis of this incident.

The angry response of the IBUKA and AGAHOZO associations came quickly:
« The two organizations request with insistence from the United Nations to closely monitor the work of the Tribunal and to take the measures warranted against those who, amongst the agents of the ICTR, show a behaviour unworthy of this Court, who may

⁶ Hirondelle Agency, 3 March 2002: IBUKA restates its refusal to cooperate with the ICTR.

⁷ Press briefing by the Registrar, 13 March 2002.

⁸ Interview of the Registrar, Adama Dieng, broadcast on TV5 on 24 February 2002.

⁹ Decision of Chamber I, dated 22 November 2001, in the case of Ntakirutimana and al, ICTR-96-10-T and ICTR-96-17-T.

sidestep its mission if it does not correct its course on time. As organizations particularly concerned by this problem, IBUKA and AVEGA bring to the attention of the heads of the ICTR and of its different departments, that these organizations, and their members suspend their cooperation with all those who ask to witnesses to continue to repeat the unmentionable events they went through in front of those who ridicule them by diminishing their suffering. »¹⁰

The attack by the Kigali government and the rwandan organizations for the defence of the genocide survivors is of concern to the undersigned detainees.

It brings to mind a hidden agenda the aim of which is to protect from legal proceedings the confirmed criminals hiding in the high circles of power in Kigali and for ever affirming their impunity.

This attack comes after statements with the same objective, made by the Prosecutor who decided, in December 2001, that the necessary conditions were met to hold certain ICTR hearings in Kigali before transferring its headquarters to the Rwandan capital. It is backed by the position of American officials who are presently pressuring the ICTR judges to end all the trials before 2008 at the latest, date after which all remaining cases will become the responsibility of the Rwandan justice system.

In these conditions, it is legitimate to try to find out how and before which judicial authority the criminals amongst those in power in Kigali will be tried, if the ICTR shuts down or transfers its headquarters in Kigali.

The actions and statements of Mr. Adama Dieng have as consequence to reinforce the already excessive politicization of the ICTR to the detriment of the judicial proceedings and bring serious prejudice to the accused. It is particularly dangerous when the Registrar acts as the Prosecutor's substitute and requests States¹¹ to arrest suspects not subject to proper arrest warrants. It becomes scandalous when the Registrar believes that he is authorized to usurp the prerogatives reserved to the Judges. It serves the aims of the Kigali dictatorial regime and its powerful sponsors.

We call upon your high authority, hoping that it will be possible for you to remind the different organs of the ICTR in general, and Mr. Adama Dieng in particular, the limits of their respective jurisdiction and proper framework in which to exercise their powers.

Please agree, Excellency Mr. Secretary General, the expression of our very high esteem.

The Undersigned (see list in annex)

Copies :

¹⁰ Hirondelle Agency, 25 February 2002: the survivors of the genocide sever ties with the ICTR.

¹¹ Registrar's missions to Senegal, Congo Brazzaville and the Democratic Republic of Congo, notably.

Madam President of the ICTR Arusha
Honourable Judges of the Court of Appeal of the ICTR (all)
Honourable judges of the Trial Chambers of the ICTR (all)
Mr. The Registrar of the ICTR
Defence Lawyers (all)
Human Rights Organizations
Rwandan diaspora
Press

The URL for this article is www.emperors-clothes.com/analysis/Impartial.htm
 Click here for a printable version

An Impartial Tribunal? Really?

by Christopher Black

The following article is reprinted from www.swans.com, in our opinion an excellent website with much original material. Here is *Swan's* introduction to Mr. Black's article:

- Last June, [www.Swans.com] published a paper by Christopher Black, a Canadian lawyer, that reviewed the International Criminal Tribunal. Chris had recently returned from Bonn, Germany, where he had been a guest speaker at a conference on the causes and consequences of the war in Yugoslavia. Since then, he has returned to Europe where, in Paris, France, he presented an expanded version of that paper at a conference on the war organized by Diana Johnstone. The expanded revision of his initial paper contains, according to Chris, "a new section dealing with the ICTY's rules of procedure and evidence, new facts relating to the connection between it and NATO (eg. a memorandum of understanding between Supreme Allied Headquarters Europe and the prosecutor signed May, 1996 which in essence makes NATO the police force of the Tribunal), treatment of suspects, and a further analysis which leads to the conclusion that the ICTY is itself a crime against peace as its main purpose is to justify war." Here is a serious analysis that you will not find in *The New York Times*. [End of introduction]

The indictment of Slobodan Milosevic for alleged war crimes raises important questions about the impartiality and, ultimately, the purpose of the International Criminal Tribunal. For centuries, the independence of judicial bodies has been considered one of the fundamental precepts of the quest for justice. As Lord Hewart stated in 1924, it is "...of fundamental importance that justice should not only be done, but should manifestly and undoubtedly be seen to be done." It has also been said that there is nothing more important than the public administration of justice. But in the case of the International Criminal Tribunal a compelling argument can be made that private justice has replaced public justice, that even the appearance of fundamental justice has been replaced by an open contempt for justice.

It is clear that from the beginning American, British, French and German interests were behind the creation of the Tribunal and worked ceaselessly behind the scenes in order to create it. They first considered doing so in regards to Iraq and Saddam Hussein, during the Gulf War. The idea apparently originated with the United States Department of the Army, which alone should tell you something about its true purpose. The rhetoric used to justify such a body to the general public was of course heavily seasoned with concerns for "human rights" the "dignity of the individual", "genocide" and "democracy".

However, they had a problem. It was generally agreed that no such tribunal could be created without the mechanism of a treaty which had to be ratified by all those affected by it. There was no time to create such a treaty with respect to Hussein so other methods were used to put pressure on the Iraqi government. But between 1991 and 1993, the use of an international criminal court as a means of effecting policy and to be created by the members of the Security Council, instead of by treaty was pushed by those four countries. A draft treaty to create a truly international criminal court, one which applied to all states, the last in a long list of attempts dating back to the 1890's, was put together. But its ratification has not taken place as several important powers, particularly the United States, refuse to sign it for fear of being caught in its web. For thirty years the United States has tried to block such a treaty. It opposes universal jurisdiction and it opposes an independent prosecutor. It wants any prosecutions to go through the Security Council subject to its right of veto. In fact, Jesse Helms, the conservative US senator said such a treaty, if presented to congress for ratification would be "dead on arrival". It would seem that the treaty is itself nothing more than window dressing to satisfy the public that the nations of the world really care about human rights and war crimes in order to complement their rhetoric about it. For without ratification by the major powers it is a dead letter. The United States remains stubborn in its opposition to this treaty but then it has a bit more to worry about than most countries.

The next opportunity to try this experiment was Yugoslavia. In order to accelerate the break up of that country into quasi-independent colonies, principally of Germany and the United States, it was necessary to discredit their leaderships. An effective propaganda

weapon in such an exercise is of course a tribunal with an international character which the public will accept as a neutral instrument of justice but which is controlled for political ends.

The Tribunal was created by the Security Council in its Resolutions 808 and 827 of 1993. Both resolutions stated that the situation in Bosnia at that time, constituted a threat to international peace and security and that a tribunal to prosecute war criminals would help to restore peace. It all sounds very nice until one realizes that there was no basis for the characterization of the situation in Bosnia as a threat to international peace. It was a civil war (partly controlled by the very countries which wanted to create a tribunal). But the members of the Security Council had to characterize it that way otherwise the members of the Security Council had no jurisdiction to act. The setup for this characterization was Resolution 688 of 1991 in which the Security Council stated that disregard for human rights constitutes a threat to international security and can no longer be treated as an internal matter. This reinterpretation, this revision of the UN Charter, which in fact undermines the very basis of the Charter was forcefully advocated by the German foreign minister Mr. Genscher in speeches he gave to the German parliament and to the Canadian parliament in Ottawa and by British, French and of course American ministers in speeches and memorandums to each other.

Chapter VII of the UN Charter requires that there be a threat to the peace or an act of aggression before the Security Council can make use of its special powers set out in that Chapter. It has always been interpreted to mean and was meant to mean a threat to international peace not national peace. The members of the Security Council recognized this and so had to redefine a national problem as an international one. Yet in all those speeches and memoranda there is not one compelling reason given for doing this except vague references to the collapse of the socialist bloc, and the imperative to establish a new world order. In fact, Mr. Genscher in his speech to the Canadian parliament stated unequivocally that no nation would any longer be allowed to ignore Security Council decisions. Even if this redefinition were a legitimate interpretation of the UN Charter, which it is not, the UN Charter only speaks of economic measures and then military measures, not judicial or criminal measures.

Chapter VII has to be read in context with Chapter I of the Charter which speaks of international cooperation in solving international problems of an economic, social, cultural or humanitarian character. It says nothing of humanitarian problems of a national character. It states that the UN is based on the principle of the sovereign equality of its members, a fundamental principle of international law, and the first guarantee of the right to self-determination of the world's peoples. If a people does not have the right of sovereignty, the right to self-determination is a sham. This principle is completely denied by the creation of the Tribunal. The Tribunal itself explicitly denies that this principle applies in its own statements as do its political supporters, but never, of course, in reference to themselves. Lastly, the Charter states that nothing contained in the Charter shall authorize the UN to intervene in matters which are essentially within the domestic jurisdiction of any state. This fundamental principle, put in the Charter so that the UN could not be used by some members to bully others has also been fatally undermined by the creation of the Tribunal. The members of the Security Council, more precisely, the permanent members, now hold the opposite position, and I submit, do so for reasons connected more with imperialism not humanitarianism.

In light of these facts the Security Council's authority to create such a tribunal is in my view more than questionable. That it was created is to be credited to Madeleine Albright, who used some effective persuasion with the Russian and Chinese members to vote for its creation in return for economic consideration and with a view to controlling smaller states within their own spheres of interest.

Yugoslavia was the first experiment in using a quasi-judicial international body to attack the principle of sovereignty. And as the Americans have learned so well, the best way to get your domestic population behind you as you proceed to break another country, economically and militarily is to get them to hate those in power in that country. The Serb leadership was targeted, and transformed into caricatures of evil. There were comparisons to Adolf Hitler, a comparison used with surprising frequency by the United States against the long list of nations it has attacked in the last 50 years, though sometimes they are just labeled as common criminals, like Manuel Noriega, or mad, like Ghadafi, if the leader or the country is too small to make the Hitler comparison stick. I think Saddam Hussein was the first to be compared to Hitler, and declared a common criminal and a madman all at the same time.

The Tribunal from the outset was, as I have said, the creation of particular governments. Their motives are clear from the preliminary discussions in the Security Council on the

al Tribunal? Really?

creation of the court which focused almost entirely on crimes allegedly committed by Serbs and their leadership. Since its inception it has kept this focus. The majority of indictments have been directed at Serbs even though there is substantial evidence of the commission of serious war crimes by Croats and Bosnian Muslims.

The Tribunal has jurisdiction over war crimes and crimes against humanity, but crimes against peace, the worst crime under the Nuremberg principles, are not within the purview of the tribunal. The underlying reason for this is that the members of the Security Council preferred to reserve to themselves competence in the field of aggression and similar crimes against peace. The members of the Security Council have a very keen sense of humor or perhaps more accurately, self-preservation.

In a statement to the Secretary-General of the United Nations, Mr. Boutros-Boutros Ghali, on January 21, 1994, by Antonio Cassese the Tribunal's political character was made quite clear when he said in reference to the role of the Tribunal, "The political and diplomatic response (to the Balkans conflict) takes into account the exigencies and the tempo of the international community. The military response will come at the appropriate time." In other words, the Tribunal is considered a political response. He went on to state, "Our tribunal will not be simply 'window dressing' but a decisive step in the construction of a new world order."

The governing statute of the Tribunal states in Article 16 that the Prosecutor shall act independently as a separate organ of the Tribunal and shall not seek or receive instruction from any government or any other source. Article 32 states that the expenses of the Tribunal shall be borne by the regular budget of the United Nations. Both of these provisions have been openly and continuously violated.

The Tribunal itself, through its senior officials openly brags about its particularly close ties to the American government. In her remarks to the United States Supreme Court in Washington, D.C. on April 5th of this year, Judge Gabrielle Kirk McDonald, President of the Tribunal, and an American stated, "We benefited from the strong support of concerned governments and dedicated individuals such as Secretary Albright. As the permanent representative to the United Nations, she had worked with unceasing resolve to establish the Tribunal. Indeed, we often refer to her as the 'mother of the Tribunal'. If she is the mother then Bill Clinton is the father, as Louise Arbour confirmed by her action of reporting to the President of the United States the decision to indict Milosevic two days before she announced it to the rest of the world, in blatant violation of her duty to remain independent. Further, she and the current prosecutor have made several public appearances with U.S. officials, including Madeleine Albright, and both have openly stated that they rely on NATO governments for investigations, governments which have a great interest in the undermining of the Yugoslavian leadership.

In 1996, the prosecutor met with the Secretary-General of NATO and the Supreme Allied Commander in Europe to "establish contacts and begin discussing modalities of cooperation and assistance". On May 9th, 1996 a memorandum of understanding between the Office of the Prosecutor and Supreme Headquarters Allied Powers Europe (SHAPE) was signed by both parties. Further meetings have taken place since including that of the president of the Tribunal with General Wesley Clarke. The memorandum of May 9th spelled out the practical arrangements for support to the tribunal and the transfer of indicted persons to the Tribunal. In other words, NATO forces became the gendarmes of the Tribunal, not UN forces, and the Tribunal put itself at the disposal of NATO. This relationship has continued despite the Tribunal's requirement to be independent of any national government and, therefore, group of national governments.

The Tribunal has received substantial funds from individual States, private foundations and corporations in violation of Article 32 of its Charter. Much of its money has come from the U.S. government directly in cash and donations of computer equipment. In the last year for which public figures are available, 1994/95, the United States provided \$700,000 in cash and \$2,300,000 worth of equipment. That same year the Open Society Institute, a foundation established by George Soros, the American billionaire financier, to bring "openness" to the former east bloc countries contributed \$150,000 and the Rockefeller family, through the Rockefeller Foundation, contributed \$50,000 and there have been donations from corporations such as Time-Warner, and Discovery Products, both US corporations. It is also important to know that Mr. Soros' foundation not only funds the Tribunal it also funds the main KLA newspaper in Pristina, an obvious conflict of interest that has not been mentioned once in the western press.

The Tribunal also receives money from the United States Institute for Peace for its Outreach project, a public relations arm of the Tribunal set up to overcome opposition in

al Tribunal? Really?

the former Yugoslav republics to its work and the constant criticisms of selective prosecution and the application of double standards; objections which have obvious merit and which are never answered by anyone at the Tribunal or by any of its sponsors. The Institute for Peace is stated to be "an independent, non-partisan federal institution created and funded by Congress to strengthen the nation's capacity to promote the peaceful resolution of international conflict." Established in 1984 under Ronald Reagan, its Board of Directors is appointed by the President of the United States.

The Tribunal also receives support from the Coalition For International Justice whose purpose is also to enhance public opinion of the Tribunal. The CIJ was founded and is funded by, again, George Soros' Open Society Institute and something called CEELI, the Central and East European Law Institute, created by the American Bar Association and lawyers close to the U.S. government to promote the replacement of socialist legal systems with free market ones.

These groups also have supplied many of the legal staff of the Tribunal. In her speech to the Supreme Court, Judge McDonald said, "The Tribunal has been well served by the tremendous work of a number of lawyers who have come to the Tribunal through the CIJ and CEELI." It is also interesting to note that the occasion of Judge McDonald's speech was her acceptance of an award from the American Bar Association and CEELI. In the same speech she also said, "We are now seeking funding from states and foundations to carry out this critical effort."

The new prosecutor Carla Del Ponte, on September 30, at a press conference, thanked the director of the FBI for assisting the Tribunal and stated "I am very appreciative of the important support that the U.S. government has provided the Tribunal. I look forward to their continued support." On September 29th, in response to a question as to whether the Tribunal would be investigating crimes committed in Kosovo after June 10, or crimes committed by others (meaning NATO) in the Yugoslav theatre of operations, "The primary focus of the Office of The Prosecutor must be on the investigation and prosecution of the five leaders of the FRY and Serbia who have already been indicted." Why this "must" be is not explained. Why, if the Tribunal is impartial wouldn't it be just as focussed on NATO war crimes, the war crimes of Clinton, Schroeder, Chirac, Chretien etc? Why did it still need to investigate to support the indictments against the leaders of the government and military of Yugoslavia if there was already evidence to justify those indictments?

Well, we can speculate why when we consider that the last prosecutor, Louis Arbour, who was asked to investigate all NATO leaders for war crimes, instead accepted a job from one of them, the Prime Minister of Canada, Jean Chretien. She now sits in the scarlet robes of a judge of the Supreme Court of Canada, a lifetime appointment, her reward for handing down the indictment against Mr. Milosevic, despite the lack of evidence and (if you believe the reports of the Spanish and RCMP forensic experts recently returned from Kosovo) the continuing lack of evidence of the systematic crimes he is accused of.

On April 19th Judge McDonald "expressed her deep appreciation to the U.S. Government for its pledge of \$500,000 for the Outreach project which was announced on April 16 by Harold Koh, U.S. Assistant Secretary of State.

In her speech to the Council On Foreign Relations in New York on May 12 of this year Judge McDonald stated, "The U.S. government has very generously agreed to provide \$500,000 and to help to encourage other States to contribute. However, the moral imperative to end the violence in the region is shared by all, including the corporate sector. I am pleased, therefore, that a major corporation has recently donated computer equipment worth three million dollars, which will substantially enhance our operating capacity."

From the start, the Office of the Prosecutor has had meetings with NGO's that are eager to "cooperate with and assist the Tribunal", many of them linked to George Soros through his Open Society Foundation. All this money flows through a special UN account which is financed by assessed contributions from member states and voluntary contributions from states and corporations again in violation of its statute. As an aside it's interesting that its role as a propaganda tool was indirectly acknowledged by its own staff when they failed to provide for a courtroom or holding cells in their first budget of approximately \$ 32 million dollars. The Security Council sent them back to redraft the budget to include those items. After all, this was supposed to be a criminal Tribunal! They did so. The difference was an added expense of \$500,000. It's also interesting to know that three of its first four rooms in the Peace Palace in the Hague were loaned to them by the Carnegie Foundation.

In order to give itself the appearance of a judicial body the Tribunal has persons appointed as judges, prosecutors, clerks, investigators, and has its own rules of procedure and evidence, its own prison system. It says it applies the presumption of innocence. However, unlike criminal courts, with which we are all familiar (or, perhaps not), the court itself is involved in the laying of the charges. When a charge is to be laid the approval of one of the trial judges must be obtained. That approval is only given if a prima facie case is established. That is, a case which if not answered could result in a conviction. Yet, despite this close relationship between the prosecutor and the judges and the commitment to the charges the judges have made by signing the indictment, the rules insist on the presumption of innocence. This presumption is compromised in other ways. The most egregious is that upon arrest detention is automatic. There is no bail, no form of release pending trial, unless the prisoner proves "exceptional circumstances". Loss of job, loss of contact with friends, family, indeed country is not sufficient. Even ill health has not been sufficient to get bail. Prisoners are treated as if they had been convicted. They are kept in cells and have to obey prison rules, are subject to discipline if they do not, constant surveillance, censored mail, restricted family visits, communication with family at their own expense and there are restrictions on what they can see or hear on radio or television. Prisoners have had to wait many months before a trial takes place, sometimes years. Yet, still they insist these men are presumed innocent. The question is by whom? By the judges, one of whom laid the charge in the first place?

Its rules of evidence are relaxed so that protections on the admission of hearsay evidence developed over centuries in all national courts are set aside and replaced by an anything is admissible if deemed relevant approach even if it is hearsay. There is no jury. Witnesses can testify anonymously, or not be shown in court. In its yearbook for 1994, this statement appears, "The tribunal does not need to shackle itself with restrictive rules which have developed out of the ancient trial-by-jury system." There are provisions in the rules for closed hearings, in circumstances which are vaguely defined, secret trials, the very essence of injustice and of political courts. It is now increasing its use of sealed indictments, so that no one knows if they have been charged until the military police swoop down on them on the street in any country. Suspects, persons not indicted, can be detained for up to ninety days without charge. We all know from experience what prisoners can undergo in a day or two at the mercy of most police forces. Ninety days. Anyone one of us here could be detained by the Tribunal for that length of time. All they have to say is they have some reason to suspect you. This is easily constructed.

Perhaps its most dangerous rule is Rule 92 that states confessions shall be presumed to be free and voluntary unless the contrary is established (by the prisoner). Just think - presumed to be free and voluntary after 90 days at the mercy of military police and prosecutors. Almost every other court in the world presumes the opposite or, because of the notorious unreliability of confessions made in police custody are moving to prohibit their use entirely. This Tribunal goes back to the days of Star Chamber and the justice of the 13th century. Finally, we have imprisonment of those sentenced in foreign countries so that not only are they imprisoned, they are at the same time exiled. There is even a special provision for the obtaining of evidence from NGO's such as George Soros Open Society Foundation, whose conflict of interest has already been mentioned. Accused have the right to choose counsel on paper but in reality that right is infringed by the Registrar who can disqualify counsel for all sorts of reasons including being unfriendly to the Tribunal. Such a counsel will be supplied if the accused insists strongly enough but it is not made easy. There are cases in which the Registrar has barred lawyers from particular countries because there are deemed to be too many of them already representing accused persons, and the use of its contempt powers is a powerful weapon to intimidate counsel. Lawyers have been subject to large fines for contempt.

No citizen of any country in the world would consider themselves fairly tried before a court that was paid for, staffed and assisted by private citizens or corporations which had a direct stake in the outcome of the trial and who were, themselves, in practical terms, immune from that court. It is a well established principle of law that a party in a legal action, whether civil or criminal, is entitled to ask for the removal of any judge sitting on the case when there exists a reasonable apprehension of bias. In this instance, a compelling argument can be made that the bias is not only apprehended, it is real, that it is not of one judge but of the entire tribunal, that this is not a judicial body worthy of international respect but a kangaroo court, a bogus court, with a political purpose serving very powerful and identifiable masters. To be consistent with my thesis I will go further and say that as a political instrument designed to violate, to destroy, the integrity and sovereignty of a country, its creation is a crime against peace under the Nuremberg Principles. Instead of resolving conflict as it claims, it is used to justify conflict, instead of creating peace, it is used to justify war and therefore is an instrument of war.

Will Slobodan Milosevic receive a fair trial if they take him? Will the leaders of NATO, even be investigated let alone indicted for war crimes committed in the brutal attack on the civilian population of Yugoslavia, as my colleagues in Canada, South and Central America, Spain, Norway, Greece, Britain, and the United States have requested? As the English say, the proof is in the pudding. Our requests have met with empty words and no action. We made the requests in order to bring to the attention of the world the crimes that were being committed by NATO. We believe we have succeeded in that. If we have not succeeded in bringing to justice the war criminals of NATO, it is because we have exposed the political nature of this Tribunal instead. It is up to all of us to act on this knowledge.

Christopher Black is a Toronto defence lawyer and writer and is one of the lawyers who made the request to the War Crimes Tribunal to indict NATO leaders for war crimes.

Christopher Black can be reached at this E-mail address

***

For a discussion of the "War Crimes" Tribunal's recent statement on bodies found by investigators working in Kosovo, click on Spinning the Kill or go to <http://www.emperors-clothes.com/analysis/spin.htm>

La justice violée par le TPI

par

Maître Jacques VERGÈS, célèbre avocat français

Dans tout Etat de Droit, dans toute société démocratique, le procès pénal obéit à des règles strictes qui sont le garant des droits de l'individu.

. Il est de règle qu'il n'y a ni crime, ni délit sans un texte légal qui les définisse. C'est le principe de la légalité des délits et des crimes. Seuls les actes expressément prévus par la loi peuvent constituer des infractions punissables.

Or le tribunal international de La Haye poursuit des faits de guerre qui, lors de leur commission, n'étaient pas prévus par la loi pénale.

. Du principe de la légalité des délits et des peines découle le principe de la non- rétroactivité de la loi pénale. On ne peut poursuivre une personne pour des actes qu'aucun texte ne condamnait lors de leur commission.

Ce principe n'est pas non plus respecté par le TPI.

. Ces deux règles sont violées ouvertement par le TPI puisque, créé par une décision du Conseil de Sécurité en 1993, il est compétent pour juger de faits commis en 1991.

. De même que la loi doit définir d'une manière précise l'infraction, de même elle doit fixer la peine prévue pour la sanctionner. C'est le principe de la légalité des peines. Aucune peine ne peut être prononcée par un tribunal si elle n'a pas été au préalable fixée par la loi.

Ce principe n'est pas non plus respecté par le TPI.

. Du principe de la légalité des crimes et des peines – que les juristes expriment parfois en latin : *nulum crimen, nulla poena sine lege* – résulte un autre principe : celui de l'interprétation stricte de la loi pénale. La protection des droits de l'homme exige en effet que le citoyen soit protégé contre une interprétation extensive de la loi.

Là encore le TPI passe outre et s'en glorifie.

. Dans toute société démocratique, tout homme est présumé innocent jusqu'à ce que la preuve soit apportée de sa culpabilité. C'est ce que l'on appelle la présomption d'innocence. Ce principe est affirmé dans toutes les déclarations des droits de l'homme et dans nombre de documents internationaux, tel le Pacte International relatif aux droits civils et politiques.

Ce principe est également ignoré au TPI.

Selon son règlement, il « n'est pas lié par les règles de droit interne régissant l'administration de la preuve et n'a pas à exiger la preuve de ce qui est de notoriété publique ». Autrement dit, le TPI considère la rumeur publique comme une preuve et c'est sur la base de rumeurs que le TPI juge et condamne.

De la présomption d'innocence découle le droit pour tout accusé de pouvoir contredire les charges qu'on lui oppose. C'est le principe du contradictoire. Comment combattre en effet un témoignage quand le TPI, sous le prétexte de la protection des témoins de l'accusation, permet à ceux-ci de témoigner le visage caché par une cagoule et la voix déformée par un micro ? Comment combattre un document présenté par l'accusation quand le Procureur « peut demander à la Chambre de première instance siégeant à huis clos d'être dispensée de l'obligation de communiquer les pièces à la défense » ? Quand le Procureur peut modifier l'acte d'accusation à tout moment et sans contrôle ? Quand un juge ou une Chambre de Première Instance peut

ordonner la non-divulgarion de tout ou partie d'un acte d'accusation ? Quand, au nom de l'intérêt public (sic) ou de la sécurité d'un Etat (sic), la Chambre de Première Instance siégeant à huis clos peut décider qu'un document de l'accusation de ne sera pas communiqué à la défense ? Quand la Chambre de Première Instance n'est pas tenue d'exiger la preuve de ce qui est de notoriété publique ? (règlement de procédure et de preuve – art. 50, 53, 60, 66, 69, 70, 75, 79, 89)

. Dans toute société démocratique, il existe un partage des pouvoirs. Au pouvoir législatif revient la tâche de faire la loi, aux juges revient la tâche de l'appliquer. Il ne peut être question de laisser au juge le soin d'amender la loi. Il ne peut être question non plus de laisser au juge le soin de fixer les règles de sa compétence ou celles de la procédure qu'il doit appliquer. La compétence d'un tribunal est expressément indiquée dans le texte législatif qui le crée. En violation de ce principe de base du droit international, le Conseil de Sécurité laisse aux magistrats du TPI toute latitude pour adopter « un règlement qui régira la phase préalable à l'audience, les recours et la recevabilité des preuves, la protection des victimes et des témoins ». Cumul de fonctions inconcevable dans n'importe quel Etat de Droit, le TPI est ainsi son propre législateur. De ce droit, le TPI n'a pas manqué d'abuser au point de modifier douze fois sa procédure entre février 1994 et juillet 1997.

. Dans une démocratie digne de ce nom, la loi doit être la même pour tous, c'est le principe de l'égalité devant la loi. Elle ne saurait comporter d'exception. Or l'existence même du TPI réservé aux Serbes contredit ce principe d'universalité. Le TPI, c'est l'apartheid judiciaire : on poursuit les Serbes pour des exactions commises au Kosovo mais pas les Américains qui, pour faire céder le gouvernement serbe sans risquer la vie d'un seul soldat allié, a multiplié les crimes contre l'humanité contre les civils serbes : destructions d'écoles, d'hôpitaux, de centrales électriques, d'œuvres d'art, etc...

Même si son installation à La Haye entretient frauduleusement une confusion avec la Cour Internationale de Justice siégeant dans la même ville et dont il usurpe le prestige, le TPI pour les crimes de guerre en ex-Yougoslavie, siégeant à La Haye, n'est pas l'instance que beaucoup de gens souhaitent voir naître, à savoir un tribunal permanent à la compétence internationalement reconnue, dont l'indépendance et la neutralité permettraient le jugement de tous les criminels de guerre sans distinction, dans le monde entier.

Il a été créé par une simple décision du Conseil de Sécurité des Nations Unies et ne résulte pas, selon l'aveu du Secrétaire Général de l'ONU, de « la méthode normalement utilisée pour créer un tribunal international », c'est à dire un traité accepté en Assemblée Générale et ratifié par une majorité d'Etats intéressés.

« La méthode normalement utilisée pour créer un tribunal international consisterait à conclure un traité par lequel les Etats parties établiraient un tribunal et approuveraient son statut. Ce traité serait rédigé et adopté par un organe international approprié (par exemple, l'Assemblée Générale ou une conférence spécialement réunie à cet effet), après quoi il serait ouvert à la signature et à la ratification. Mais la participation de l'Assemblée Générale à la rédaction ou à l'examen du statut du tribunal international ne serait pas compatible avec l'urgence demandée par le Conseil de Sécurité ». (Rapport du Secrétaire Général de l'ONU, 3 mai 1993).

Le seul ennui est que rien n'autorisait le Conseil de Sécurité à créer un tel tribunal.

L'exercice de la justice relève de la souveraineté des Etats et d'elle seule.

C'est d'ailleurs ce que proclame la charte de l'ONU : « Aucune disposition de la présente charte n'autorise les Nations Unies à intervenir dans les affaires qui relèvent essentiellement de la compétence nationale d'un Etat ».

C'est de que proclame également la Cour Internationale de Justice en 1949 : « Le prétendu droit d'intervention ne peut être envisagé que comme manifestation d'une politique de force, politique qui, dans le passé, a donné lieu aux abus les plus graves ».

Car, comme le disait Alain Peyrefitte, ministre du Général de Gaulle : « Aucun ordre international ne peut exister, si des Etats, au nom de leur conception des droits de l'homme, s'autorisent à s'immiscer dans les affaires intérieures d'un autre Etat ».

Illégitime aux yeux de l'Ordre public international, violant dans sa pratique la Déclaration Universelle des Droits de l'Homme, tribunal d'apartheid, le TPI rappelle les Sections Spéciales de la Cour d'Appel de Paris créées par le gouvernement de Vichy pour plaire aux Allemands et condamner, sous un camouflage juridique, les otages politiques dont le gouvernement allemand réclamait l'exécution.

Mais les Sections Spéciales du gouvernement de Vichy fonctionnaient avec l'argent du gouvernement de Vichy, et non pas avec l'argent allemand. Le TPI n'a même pas cette pudeur puisque, prétendue émanation de l'ONU, son financement n'est pas couvert par les caisses de l'ONU mais par des fonds publics d'origine américaine ou provenant d'Etats hostiles à la Serbie, et même de fonds privés, notamment de fonds fournis par des boursicoteurs comme Soros. L'existence de parrains pose incontestablement un problème pour une institution qui prétend à la dignité, à l'indépendance et à l'impartialité. On ne peut pas attendre plus d'honneur d'une institution entretenue que d'une femme entretenue, que d'une fille soumise comme on le dit des prostituées.

De cette soumission de la fille de La Haye à ses protecteurs, les exemples ne manquent pas. Quand en Angleterre les protestations commencent à monter contre les bombardements aveugles et criminels de l'aviation alliée contre les Serbes, Louise Arbour annonce l'inculpation pour crimes de guerre du président serbe Slobodan Milosević et de quatre de ses collaborateurs. Cette intervention sollicitée par les dirigeants de l'OTAN visait à justifier l'escalade de la terreur et les protecteurs de Louise Arbour ne l'ont pas caché.

« Ces inculpations, déclarait aussitôt Madeleine Albright, rendent évident aux yeux du monde et des publics de nos pays que notre politique est justifiée...et nous permettent de continuer le processus », c'est à dire le massacre. Dans le journal du matin de CNN, le 27 mai, James Rubin, porte-parole du département d'Etat, avouait involontairement que « cet acte (était) sans précédent ». Non contente d'avoir rendu ce service à ses maîtres, Louise Arbour, dans la même émission de CNN, en rajoutait et piétinait la présomption d'innocence pour exclure toute paix avec les autorités yougoslaves : « Bien que des individus inculpés aient droit, déclarait-elle, à la présomption d'innocence jusqu'à ce qu'ils soient reconnus coupables, les preuves sur lesquelles repose l'inculpation soulèvent de sérieuses questions quant à leur aptitude à être garants d'un accord, encore moins d'un accord de paix ».

Il faut cependant reconnaître à Madame le Procureur Général Arbour l'effronterie d'une fille publique qui ne « travaille » que pour l'argent. A la question : « Quand allez-vous commencer à fouiller les fosses communes où sont ensevelies les victimes serbes ? », la réponse fuse, cynique : « Le tribunal n'a pas d'argent pour procéder à ces exhumations. Toutes celles qui ont été pratiquées jusque-là ont été financées par des organisations de bienfaisance ».

J'ai évoqué les Sections Spéciales du gouvernement de Vichy. Je crois qu'il faut y insister. Car elles posent un problème très actuel. Celui de la collaboration des dirigeants des pays vaincus avec leurs vainqueurs. La Loi de Vichy, je l'ai déjà dit, était rétroactive, comme celle du TPI. La dépendance des juges par rapport aux autorités politiques était la même. Le 22 août 1941, après avoir rencontré de Brinon, ambassadeur de Vichy à Paris, et le conseiller d'Etat Ingrand, représentant le Ministre de l'Intérieur, le major Boemelburg, officier de liaison entre le

commandement militaire allemand et la Délégation Générale française, dictait la note suivante :
 « Le 22 août à 13 heures, le conseiller d'Etat Ingrand m'a transmis la note ci-jointe, exprimant la position du gouvernement français et les mesures qu'il compte prendre à la suite de cet attentat. Le conseiller Ingrand a déclaré de vive voix :

1° L'exécution des mesures annoncées dans la note sera mise en vigueur rétroactivement.

2° Cette note ne spécifie pas que le tribunal d'exception prononcera des peines de mort contre les chefs communistes. Mais il sera donné directement à la Cour les instructions nécessaires pour que les peines soient effectivement prononcées ».

Remarque : ce texte est une véritable révolution dans les principes juridiques en vigueur en France. La rétroactivité d'une loi pénale a pour conséquence d'annuler le sacro-saint principe libéral *nulla poena sine lege* (nulle peine sans loi). Le fait que le gouvernement français ait décidé à donner des ordres à un tribunal consomme la rupture de la séparation des pouvoirs et ébranle les conceptions sacrées de Montesquieu et de la Révolution française.

- Vous êtes en avance sur nous ! avait dit, avec une ironie méprisante, le major Boemelburg à M. de Brinon. S'il vivait encore, il pourrait féliciter tous les juges du TPI et leurs mandants.

Quant à la livraison de Slobodan Milosević au TPI, je dois dire, en tant que juriste français, que jamais la France redevenue indépendante n'aurait pu livrer un citoyen français à quelque tribunal que ce soit, et cela pour deux raisons qui valent aussi, je pense, pour l'Etat yougoslave.

A – Les faits reprochés à Milosević ont eu lieu en Yougoslavie, l'Etat yougoslave a seul qualité pour les juger.

Compétence territoriale. Le refus d'extradition, lorsque l'Etat requis a un droit de juridiction territoriale pour juger le fait incriminé, est de pratique quasi mondiale. Il constitue une application du principe de la territorialité des lois pénales et s'applique même si la compétence a été exercée à un titre différent dans un autre pays. C'est en effet principalement l'Etat du lieu de commission qui est le plus intéressé à poursuivre et dont les tribunaux sont les mieux placés pour juger. L'idée est qu'un Etat doit toujours préférer sa propre juridiction quand celle-ci se rattache pleinement au caractère territorial de la souveraineté nationale. De plus, la compétence territoriale est renforcée en l'occurrence par celle du lieu d'arrestation, ce qui assure une prééminence de choix à la compétence de l'Etat requis.

B – Un Etat ne livre pas ses nationaux. Le principe est applicable dans la quasi-totalité des pays. Le plus souvent, il se confond avec le précédent car les nationaux d'un Etat sont presque toujours ses justiciables.

Le principe. L'idée qui le justifie est qu'un Etat doit protection à ses nationaux et répond suffisamment aux nécessités de la répression qu'il a sur eux : pouvoir de juridiction. En France, la loi de 1927 est impérative : nous ne pouvons livrer que des personnes non françaises, selon une tradition de quatre siècles. Les conventions anciennes sont aussi protectrices que la loi. Critique a été faite à la règle de procéder d'un nationalisme exagéré et de comporter le risque d'impunité. Ce risque est cependant réduit dans la mesure où le refus d'extradition n'entraîne pas l'abandon de toute poursuite ou exécution mais où la compétence des juridictions nationales est seulement préférée à celle des juridictions étrangères : c'est le cas de la France. En effet, la non-extradition, par un Etat, de ses nationaux doit avoir une contrepartie : l'exercice de poursuites – ce qui se produit généralement, ou l'exécution de peine – ce qui n'a donné lieu jusqu'à présent qu'à des accords de portée très limitée.

L'application du principe . Les personnes que la France ne peut ainsi extraditer sont des ressortissants français. Il importe peu que l'individu réclamé ait la double nationalité : dès lors qu'il est français, il ne peut être extradé. Dois-je ajouter que promettre de l'argent pour la livraison d'un national est la plus terrible offense qu'on puisse faire à l'honneur d'un pays.

Dans *Notre-Dame de Paris*, Victor Hugo décrit la Cour des Miracles comme une hideuse verrue à la face de Paris et un ruisseau de vices. La Cour des Miracles était à Paris, selon le dictionnaire Robert, «le quartier des truands et des malandrins, ainsi appelé parce que les infirmités des mendiants de ce quartier disparaissaient comme par miracle dès qu'ils avaient regagné leur repaire ».

Le TPI est aussi une Cour des Miracles. Il peut transformer des innocents en coupables et des coupables en innocents.

Jacques VERGÈS

Milan Martić, vanmorgen op de luchthaven van Belgrado voordat hij afreisde naar Den Haag. (Foto AP)

Van Krajina naar Den Haag

Door een onzer redacteurs
ROTTERDAM, 15 MEI. Over het motief van zijn vrijwillige komst naar het Joegoslavië-tribunaal in Den Haag liet de voormalige leider van de Servische minderheid in Kroatië, Milan Martić, vanmorgen in alle vroegte op het vliegveld in Belgrado geen enkel misverstand bestaan. „Ik wil het beeld veranderen dat over mijn mensen is gevormd. Wij zijn geen criminelen. Ik ga niet naar Den Haag om me over te geven, maar om de waarheid te verdedigen”, aldus Martić.

De nu 56-jarige Martić was in het begin van de jaren negentig een van de leiders van de Servische minderheid in Kroatië, die zich verzette tegen afscheiding van Joegoslavië. De Servische Kroaten vreesden onderdrukking nadat de rechts-nationalistische partijen de verkiezingen in Kroatië in 1990 hadden gewonnen en zich opmaakten om met Belgrado te breken. In 1991 riepen de Servische Kroaten de autonome republiek Krajina uit, in het zuiden langs de grens met Bosnië. Het conflict draaide uit op een oorlog tussen Kroatië en Joegoslavië die tot in 1995 zou duren. Aan het einde van die periode was Martić president van Krajina. Daarna week hij uit naar Bosnië en Servië.

Martić vloog vanmorgen samen met de toenmalig Joegoslavische

generaal Mile Mrksić naar Den Haag. De twee zijn inmiddels gevangen genomen. De huidige Joegoslavische regering staat onder internationale druk om door het tribunaal gezochte landgenoten aan te houden en over te dragen, of aan te sporen zich vrijwillig in Den Haag te melden. Vijf verdachten hebben dat recentelijk gedaan, een twintigtal wordt nog gezocht, onder wie de Bosnisch-Servische leider Radovan Karadžić en diens generaal Ratko Mladić.

Martić en Mrksić werden in 1995 al door het tribunaal aangeklaagd wegens misdaden begaan in de Kroatische steden Zagreb en Vukovar. Martić zou opdracht hebben gegeven tot raketbeschietingen van Zagreb op 2 en 3 mei 1995, waarbij zeker zeven burgers om het leven kwamen. Hoofdaanklager Carla Del Ponte van het Joegoslavië-tribunaal zei vorige week in Vukovar dat de aanklacht tegen Martić waarschijnlijk wordt uitgebred.

Mrksić zou verantwoordelijk zijn voor de moord op ten minste 200 mensen in het ziekenhuis van Vukovar in november 1991. Hem zijn oorlogsmisdaden, misdaden tegen de menselijkheid en schendingen van de Geneefse Conventies (over bescherming van burgers en krijgsgevangenen ten tijde van oorlog) ten laste gelegd.

Lijken Serviërs in massagraf Kosovo

BELGRADO - Internationale forensische artsen hebben uit drie massagraven in Kosovo 23 lijken opgegraven en geïdentificeerd. Het gaat om de stoffelijke resten van 21 Serviërs en twee Roma, allen vermoord tijdens de Kosovo-oorlog. De lijken zijn gevonden in Pristina, Orahovac en op de begraafplaats van Istok. Het licht van de graven, waarin zich naar schatting nog 150 voornamelijk Servische slachtoffers bevinden wordt in de herfst voortgezet.

Berging vermoorde moslims begint

BOSNIË - Forensische experts zijn gisteren in het noordoosten van Bosnië begonnen met de opgraving van naar schatting meer dan honderd slachtoffers van de moordpartij die in 1995 volgde op de val van Srebrenica. Het massagraf ligt bij het dorp Kamenica, zo'n 70 kilometer ten noordoosten van Sarajevo en in het Servische deel van Bosnië. Het ligt op vijfhonderd meter afstand van een ander massagraf, waar twee weken geleden delen van naar schatting honderd lichamen werden opgegraven. Door de hevige regenval gaat het werk zeker twee weken duren. (AP)

'Gevangenenbewaarders richtten slachtpartij aan'

DEN HAAG - Servische cipiers van de Dubrava-gevangenis in Kosovo hebben in 1999 153 etnisch-Albanese gevangenen doodgeschoten en de schuld gegeven aan de Navo, die kort tevoren de gevangenis had gebombardeerd. Dat heeft de etnische Albanese Musa Krasniqi gisteren gezegd voor het Joegoslavië-Tribunaal in Den Haag. Na afloop werd de pers verteld dat ze omkwamen bij de Navo-actie, die in realiteit 19 gevangenen het leven kostte.

Bosnische Serviër opgepakt door Sfor

SARAJEVO - De vredesmacht Sfor heeft gisteren in het Bosnische Bratunac de Bosnische Serviër Miroslav Deronjic gearresteerd. Hij was tijdens de oorlog districts-hoofd van het gebied waaronder Srebrenica valt. Deronjic wordt door het Joegoslavië-tribunaal van oorlogsmisdaden verdacht. Hij zou in het begin van de oorlog zestig moslims hebben laten ombrengen.

Belgrado wil generaal laten arresteren

BELGRADO - De Servische justitie heeft gisteren op verzoek van het Joegoslavië-Tribunaal een arrestatiebevel uitgevaardigd tegen ex-generaal Dragomir Milošević van het Bosnisch-Servische leger. Dat meldde het Joegoslavische persbureau Tanjug. De generaal was tijdens de Bosnische oorlog vanaf 1994 tot het einde in 1995 bevelhebber van de Servische troepen die de hoofdstad Sarajevo belegerden en bestookten.

SFOR arresteert verdachte Bosniër

PRIJEDOR - Militairen van de internationale troepenmacht in Bosnië, SFOR, hebben gisteren de van oorlogsmisdaden verdachte Bosnische Serviër Darko Mrdja opgepakt. Dat gebeurde in de stad Prijedor, zo heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken van de Republika Srpska meegedeeld. Het is nog niet duidelijk of Mrdja voorkomt op de lijst van personen die zijn aangeklaagd door het Joegoslavië-Tribunaal in Den Haag. Volgens de Bosnische radio behoort hij tot degenen tegen wie een geheime aanklacht is ingediend. (AFP)

Servische politie houdt oud-kampbewaker aan

BELGRADO - De Servische politie heeft een Bosnische Serviër opgepakt die door het Joegoslavië-tribunaal wordt gezocht wegens oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid. Ranko Cesic, al aangeklaagd in 1995, werkte in 1992 als bewaker bij het kamp Luka, waar moslim- en Kroatische Bosniërs onder inhumane omstandigheden werden vastgehouden. Volgens het tribunaal doodde Cesic zeker zes gedetineerde moslims.

'Vadertje' of verrader

Fikret Abdić (Foto Reuters)

Door onze redacteur
PETER MICHELESEN
ROTTERDAM, 1 AUG. Fikret Abdić, al vijftien jaar lang een van de meest kleurrijke figuren in het openbare leven van Bosnië, is gisteren in het Kroatische Karlovac veroordeeld tot twintig jaar gevangenisstraf wegens oorlogsmisdaden, gepleegd in de Bosnische oorlog. Abdić heeft laten weten in hoger beroep te gaan.

De nu 63-jarige Abdić heeft volgens de rechtbank tijdens de oorlog in Bosnië (1992-1995) zeker vijfduizend mensen gevangen gezet in kampen en detentiecentra, waar ze werden mishandeld en zelfs gemarteld. In zeker drie gevallen waren mensen bezweken onder de martelingen - althans: de rechter ging daarvan uit, hoewel concrete bewijzen ontbraken. In totaal zou Abdić verantwoordelijk zijn voor de dood van 121 mensen. De straf van twintig jaar is de maximumstraf voor oorlogsmisdaden in Kroatië.

Eerder deze week besloot een Bosnische rechtbank dat Abdić ondanks de aanklachten tegen hem in Kroatië als kandidaat kan deelnemen aan de Bosnische presidentsverkiezingen - zolang hij niet wordt veroordeeld. Omdat Abdić in hoger beroep is gegaan, staat hij formeel nog steeds kandidaat voor het presidentschap van Bosnië.

Fikret Abdić leidde in de jaren tachtig in Velika Kladuša, in het verarmde noordwesten van Bosnië, het voedselverwerkingsbedrijf Agrokomerc, de enige grote werkgever in de regio en een van de grootste bedrijven van het oude Joegoslavië. Dat mammoetbedrijf raakte in 1987 in opspraak wegens een fraude op gigantische schaal: gebruikmakend van mazen in de Joegoslavische wet, had Abdić met valse wissels op valse

wissels voor meer dan twee miljard dollar gefraudeerd. Het was het grootste financiële schandaal in de geschiedenis van Joegoslavië. Abdić verdween in de gevangenis, maar stond niet terecht en kwam in 1989 vrij.

Maar in Velika Kladuša en de regio-Bihac bleef hij ondanks - beter: dankzij - die fraude immens populair. Hij was een handige zakenman die zich tot multi-miljoenair had opgewerkt en die Agrokomerc vanaf de grond had opgebouwd. Hij was ook een gulde werkgever die werknemers volop liet meedelen in de winst en hun een bovenmodale levensstandaard verzekerde. Dat telde zwaar in een regio die verder economisch weinig of niets te bieden had.

Toen Bosnië in 1990 vrije presidentsverkiezingen uitschreef, stelde Abdić zich kandidaat voor het Bosnische presidentschap. Hij won die verkiezingen ook, maar stelde zijn zetel in het presidentschap.

le driemanschap ter beschik aan Alija Izetbegović, voorn politiek gevangene met de s van held onder de Bosnische lims.

Na het uitbreken van de Bosche oorlog brak Abdić al snu de leiding van de moslims in jevo. Hij wilde 'zijn' regio, B die grensde aan Kroatië, aan gebied van de Servische rebel Kroatië en aan het gebied van Servische rebellen in Bosnië, ten de oorlog houden en slaag daarin door een smokkelregio op te zetten waarbij hij alle pa en - Kroaten, Kroatische Serv Bosnische Serviërs en Bosnische moslims - leverde wat ze nodig hadden, van voedsel tot wapen. Omdat alle partijen hem nodig hadden lukte het lang de vred-Bihac te bewaren - tot immens opluchting van de plaatselijke volking. Abdić - 'Babo', vader voor zijn eigen achterban - riep Bihac uit tot autonome provincie die zich niets meer wenste aan trekken van wat men in Sarajevo riep.

Dat alles werd in Sarajevo beschouwd als insubordinatie en verraad en zodra de regering van de Bosnische moslims daar militair toe in staat was, stuurde ze o leger op Abdić af - de enige keer de Bosnische oorlog dat moslim georganiseerd moslims bestred. Uiteindelijk slaagde dat leger er de troepen van Abdić te verslaan. Hij vluchtte naar Kroatië, werkte in Rijeka als succesvol zakenman en kreeg uiteindelijk naast de Bosnische ook de Kroatische nationaliteit. Hij werd in juni vorig jaar gearresteerd, nadat een Bosnisch rechtbank toestemming had verleend voor een proces in Kroatië. Abdić 'tweede man', Ibrahim Djodovic, is in eigen land overigens vrijgesproken van oorlogsmisdaden.

'Rwanda schuldig aan moord op miljoenen'

DEN HAAG, 14 JUNI. Congo heeft het buurland Rwanda gisteren verantwoordelijk gesteld voor de massamoord op 3,5 miljoen Congolezen sinds 1998 in „een grootschalige campagne van slachttingen, verkrachtingen, moorden en ontvoeringen”. Dat gebeurde voor het Internationaal Gerechtshof in Den Haag. Congo drong aan op noodmaatregelen om een eind te maken aan het bloedbad. Volgens Rwanda missen de beschuldigen elke grond. Het land zegt zich niet van Congolees grondgebied te kunnen terugtrekken, zolang daar Hutu-milities actief zijn die in 1994 bij de genocide in Rwanda waren betrokken. Volgens Rwanda worden die militieën door de Congolese regering gesteund. Het hof doet binnen een maand uitspraak. (Reuters, AP)

SFOR arresteert Serviër in Bosnië

BANJA LUKA, 14 JUNI. In Bosnië heeft de NAVO-vredesmacht SFOR gisteren de Bosnische Serviër Darko Mrdja gearresteerd die voorkwam op de geheime lijst van verdachten van het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden. Hij wordt verdacht van de moord op 216 mensen op 12 augustus 1992. Mrdja, politiecommandant, haalde hen uit een groep gevangenen, zette hen aan de rand van een ravijn en liet hen doodschieten. Mrdja werd in een één minuut durende operatie in Prijedor uit zijn auto gehaald en weggevoerd. (Reuters)

Joegoslavië-tribunaal verwerpt beroep

DEN HAAG - De kamer van beroep van het Joegoslavië-Tribunaal heeft gisteren het beroep verworpen van drie Bosnische Serviërs die zijn veroordeeld wegens verkrachting. De mannen hebben in de oorlog in Bosnië moslimmeisjes gemarteld en tot seks slaaf gemaakt. Ze werden vorig jaar veroordeeld tot 28, 20 en 12 jaar cel. Ze betoogden dat verkrachting buiten de jurisdictie van het Tribunaal valt omdat er geen verband met de oorlog zou bestaan. De kamer vindt van wel.

Martić ontkent voor Tribunaal

Door een onzer redacteurs
DEN HAAG, 22 MEI. Milan Martić, de voormalige leider van de Servische minderheid in Kroatië, zei gisteren voor het Joegoslavië-tribunaal niet verantwoordelijk te zijn voor de beschieting van de Kroatische hoofdstad Zagreb op 2 en 3 mei 1995 waarbij, volgens de aanklacht, zeven doden vielen. Martić kwam vorige week vrijwillig naar Den Haag om, naar eigen zeggen, zijn onschuld te bewijzen. Volgens de aanklacht uit 1995 heeft Martić zich schuldig gemaakt aan oorlogsmisdaden. Hoofdaanklager Carla Del Ponte zei vorige week dat de aanklacht tegen Martić wordt uitgebreid,

waarbij hem ook oorlogsmisdaden ten laste worden gelegd die zijn troepen hebben gepleegd tijdens de oorlog in Kroatië (1991-1995). In een andere rechtszaal beëindigde Slobodan Milošević zijn kruisverhoor met Ratomir Tanić. Vorige week getuigde Tanić, voornalig medewerker van de Joegoslavische staatsveiligheidsdienst, dat Milošević zijn goedkeuring heeft gegeven aan de etnische zuivering in Kosovo. Milošević zei dat hij Tanić nooit heeft ontmoet en probeerde tijdens het dagenlange kruisverhoor de getuige als leugenaar af te schilderen. Gedeeltelijk met succes. Tanić beweerde dat hij geen strafblad

heeft. In de loop van de ondervraging gaf hij dat hij in 1977 is veroordeeld, maar hij kan zich niet meer herinneren waarvoor. Milošević verwees ook naar reacties uit Belgrado op Tanić getuigenis in Den Haag aan om de geloofwaardigheid van de getuige te ondergraven. Zo heeft de Servische minister van Binnenlandse Zaken, Dusan Mihajlović, enkele dagen geleden op de Servische tv verklaard dat Tanić helemaal niet de 'insider' is zoals hij door de aanklagers wordt beschreven, maar „slechts een waarnemer, zoals iedereen in Servië”. Milošević kreeg Tanić zover de minister herhaaldelijk als „leugenaar” te typeren.

'Rwanda werkt tribunaal tegen'

ARUSHA, 3 AUG. De regering van Rwanda werkt het Rwanda-tribunaal doelbewust tegen door getuigen te belemmeren de zittingen van het tribunaal bij te wonen. Dat zegt de internationale organisatie International Crisis Group (ICG) in een gisteren verschenen rapport.

Het tribunaal, dat is gevestigd in het Tanzaniaanse Arusha, berecht mensen die verdacht worden van deelname aan de genocide van 1994 in Rwanda. Tijdens de burgeroorlog vermoordden Hutu's naar schatting 800.000 Tutsi's en gematigde Hutu's.

Volgens het ICG is de regering in Kigali bang dat haar eigen mensen terecht moeten staan. „De huidige regering kan niet zeggen dat het verzoening steunt en een einde wil aan straffeloosheid, terwijl het zaken blokkeert waarbij haar eigen troepen betrokken waren”, aldus de ICG.

De openbare aanklager van het Rwanda-tribunaal, Carla del Ponte, zei begin deze week al te ver-

moeden dat de regering in Kigali bewust middelen zoekt om de rechtsgang te blokkeren. Del Ponte zei dit naar aanleiding van de bevestiging van het proces tegen de voormalig minister van Informatie, Eliezer Niyitegeka, wegens het niet verschijnen van getuigen. Niyitegeka wordt ervan verdacht persoonlijk het bevel te hebben gegeven voor de moord op tientallen kinderen. Zodra zijn proces voorbij is, begint de zaak tegen Theoneste Bagosora, het vermoedelijke meesterbrein achter de genocide.

Als gevolg van een recent veranderde beleidsmaatregel moeten de getuigen een reisvergunning aanvragen. Eerder golden op verzoek van de VN speciale regels voor de getuigen. De Rwandese regering wil niet zeggen waarom de procedure is veranderd, en ontkent het tribunaal te boycotten. „Dit is een grove belediging en in strijd met de werkelijkheid”, aldus president Paul Kagame onlangs in een vraaggesprek. (Reuters)

Oud-leider van UÇK opgepakt in Kosovo

PRISTINA, 12 AUG. In Kosovo is gisteren een voormalige leider van het vroegere Kosovo Bevrijdingsleger (UÇK) gearresteerd. Hij wordt beschuldigd van moord en foltering.

Rustem Mustafa, alias Remi, werd in Pristina opgepakt door de VN-politie met hulp van de vredesmacht KFOR. Volgens de aanklacht tegen hem heeft hij zeker vijf mensen ontvoerd, gefolterd en vermoord.

De namen van de slachtoffers en de tijdstippen van de misdrijven zijn niet bekendgemaakt, en het is daarom onduidelijk of Mustafa ze heeft gepleegd vóór, tijdens of na de Kosovo-oorlog van 1999 en of de motieven politiek of crimineel waren.

Mustafa was een hoge officier in het UÇK, dat voor 1999 gewapend verzet pleegde tegen de Servische overheersing. Hij was regionaal commandant in Gnjilane. Na de Kosovo-oorlog werd het UÇK ontbonden; een deel van de manschappen werd opgenomen in een ongewapend 'Kosovo Beschermingskorps' (TMK). Mustafa trad toe tot het TMK, maar werd daar in

april uit gezet. Hij bleek voor te komen op een door de Amerikanen samengestelde 'zwarte lijst' van 22 Kosovaarse Albanezen die geacht werden „een risico te vormen” voor de vrede, de veiligheid en de staf van internationale organen die in Kosovo opereren.

In juni hield de VN-politie in Kosovo vier Albanezen aan, een stap die gevolgd werd door kwade betogingen van Kosovo-Albanezen. Twee andere Albanezen, die door de VN-politie werden gezocht, meldden zich vrijwillig bij de politie. In alle gevallen ging het om voormalige UÇK-strijders die worden verdacht van misdrijven tegen andere Kosovo-Albanezen in juni 1999, toen na de oorlog van de NAVO tegen Joegoslavië de internationale vredesmacht KFOR Kosovo binnentrok en het VN-bestuur in Kosovo werd gevormd. Het kwam indertijd tot een reeks van wraakacties van Kosovaren tegen Serviërs, maar ook tegen andere Kosovaren die tijdens het regime van Slobodan Milošević met het Servische gezag zouden hebben gecollaboreerd. (Reuters, AFP, AP)

'Rwanda klaagt Fransen aan'

Wapens en interventie hielpen plegers massamoordenaars in 1994

Van onze redactie buitenland
AMSTERDAM - De regering van Rwanda zou van plan zijn Franse militairen en ambtenaren te vervolgen voor hun aandeel in de genocide van 1994. Ook zou er een publiek televisiedebat gepland worden over de rol van Frankrijk bij die genocide.

Dit meldt persbureau Internews, dat vanuit Tanzania verslag doet van het Rwanda-Tribunaal in Arusha. De Rwandese procureur-

generaal Gahima wilde nog niet op de zaak ingaan, maar een bron binnen de regering vertelde Internews dat de aanklachten heel snel zouden worden bekendgemaakt.

De regering beschuldigt Frankrijk ervan de regering Habyarimana, die de genocide plande en uitvoerde, te hebben voorzien van wapens. Het is bekend dat de Fransen altijd hartelijke betrekkingen hadden met de regering en ook op militair terrein samen-

werkten. De moordpartijen begonnen nadat onbekenden op 6 april een vliegtuig met de presidenten van Rwanda en Burundi erin neerhaalden.

De andere aanklacht van Rwanda is dat Frankrijk - tot 1961 de kolonisator van het land - een ontsnapingsroute voor moordenaars regelde. De destijds in Rwanda aanwezige Franse vredesmacht had in juni bij de grens met Congo een neutrale zone ingesteld om regering en rebellen

uit elkaar te houden, genaamd de 'Turquoise Zone'. Langs deze weg faciliteerden de Fransen volgens Rwanda de ontsnapping van genocideplegers naar Congo en Frankrijk.

De bron in de Rwandese regering vertelde Internews „over veel bewijs te beschikken. We hebben bijvoorbeeld de tekst van een telefoongesprek waarin een Franse ambtenaar praat met een Rwandese militair. Hij belooft meer wapens en vraagt of ze geen

Tutsi's meer voor een lopende meren willen vermoorden.”

Het zou niet voor het eerst zijn dat buitenlanders voor het draden vervolgd worden. In juni 2000 veroordeelde het Rwanda-Tribunaal de Belgische journalist Ruggiu tot twaalf jaar cel, vanwege het ophitsen tot massamoord de beruchte radiozender 'M. Collines'. Ruggiu werd in 1997 in Kenia opgepakt; aanklaagster Carla del Ponte had twintig jaar geëist.

Getuige verhaalt over massa-executies in Izbica

In het proces tegen de voormalige president van Joegoslavië, Slobodan Milošević, heeft een getuige uitgebreid verhaald over de massa-executie van Albanezen in het dorp Izbica in Kosovo.

Op vragen van aanklager Geoffrey Nice vertelde Sadik Xhemajli hoe Servische militairen en politieagenten zeker 127 mannen onder wie ouderen, verstandelijk en lichamelijke gehandicapten neermaaiden. „Ik zag met mijn eigen ogen hoe 39 mensen werden geëxecuteerd. Ouderen en gehandicapten, mensen met wandelstokken”, aldus Xhemajli. Mannen werden gescheiden van de vrouwen en neergeschoten. Vrouwen en kinderen werden nadat hun alles was afgenomen in een konvooi naar Albanië gestuurd.

Volgens schattingen die de getuige later vernam, hadden de Serviërs bij Izbica zeker 500.000 mark

buitgemaakt. „Een vrouw die niet van de wagen af kon komen, werd levend verbrand.” Ook executeerden de Serviërs Rahim Tahiri terwijl hij in zijn rolstoel zat.

Lichamen van geëxecuteerden waren zwaar verminkt doordat de Serviërs zware wapens zoals machinegeweren hadden gebruikt, aldus de getuige gisteren. Een van de slachtoffers in Izbica was de 76-jarige neef van de getuige. In totaal begroeven Xhemajli en anderen 127 mensen. Onder de slachtoffers bevonden zich volgens de getuige, die probeerde zoveel mogelijk mensen te identificeren voordat ze werden begraven, zeker acht verstandelijk gehandicapten.

In de middag was het de beurt aan Milošević om Xhemajli aan de tand te voelen. De getuige bewees een lastige klus te zijn voor de voormalige president, die nauwelijks een voet aan de grond leek te krijgen. (ANP)

Twee agenten in Macedonië doodgeschoten vanuit auto

Twee politiemannen zijn in de nacht van zondag op maandag in Macedonië vanuit een rijdende auto doodgeschoten. Dat heeft het Macedonische ministerie van Binnenlandse Zaken gisteren gemeld.

De agenten werden doodgeschoten in het dorp Ciglana, zestig kilometer ten westen van de hoofdstad Skopje. De politie heeft drie mensen opgepakt en liet in een verklaring weten dat een criminele groep het vuur heeft geopend vanuit een rijdende auto zonder nummerplaten.

Na de aanslag heeft president Boris Trajkovski de veiligheids-

voorschriften aan de grens en in het land verscherpt. In Macedonië worden op 15 september voor het eerst sinds etnische Albanezen in februari 2001 een opstand begonnen, parlementsverkiezingen gehouden en de vrees bestaat dat het geweld in de aanloop daartoe zal opleven. Nadat in augustus vorig jaar een eind was gekomen aan de opstand leverden de rebellen hun wapens in bij de NAVO en werd het rebellenleger ontbonden, maar volgens de Macedonische politie hebben etnisch-Albanese extremisten zich onlangs opnieuw verenigd en wordt de vrede hierdoor bedreigd. (AP)

van holst en steijnen

From: Jovan Grbic <ssicc@planet.nl>
To: <dceca@yubc.net>; <106057.1021@compuserve.com>; <yuambanl@bart.nl>; <redactie@targets.org>; <arthurjk@euronet.nl>; <n.h.van.holst@freeler.nl>
Sent: vrijdag 8 juni 2001 17:58
Subject: FORMER BOSNIAN WARLORD DETAINED IN CROATIA

BBC News
June 8, 2001

FORMER BOSNIAN WARLORD DETAINED IN CROATIA

A former Muslim separatist leader from Bosnia-Herzegovina, who fought with Serb forces during the Bosnian war, has been arrested on war crimes charges in his exiled home of Croatia.

The man, Fikret Abdic, is being held in connection with the killing of more than 100 civilians during the Bosnian civil war in the early 1990s.

Mr Abdic had declared the north-western area around Bihac to be autonomous from Bosnia after the war broke out.

He linked up with Croatian and Serbian forces against his former Muslim allies who were trying to preserve a united Bosnia.

After his defeat, Mr Abdic fled to Croatia and was granted citizenship.

His arrest comes after a new agreement between Zagreb and Sarajevo. Sarajevo has long demanded his arrest.

van holst en steijnen

From: Jovan Grbic <ssicc@planet.nl>
To: <dceca@yubc.net>; <michel.collon@skynet.be>; <mraovit@ext.jussieu.fr>; <vlada@sps.org.yu>; <n.h.van.holst@freeler.nl>
Sent: donderdag 6 september 2001 05:21
Subject: NATO IN COURT

NATO IN COURT AS DEL PONTE IS HUMILIATED IN BELGRADE

A team of British lawyers is to take the case to the court in Strasbourg in October, representing four families who lost members in the bombing raid and one survivor. 16 employees of RTS were murdered during the attack.

The lawyers will claim that the right to life and freedom of expression guaranteed by the European Convention of Human Rights was breached by the bombing raid and claim that NATO had alternative courses of action open, other than the use of force. It is hoped that NATO will be forced to pay compensation to the victims' families and that future courses of action in Europe will be limited by the court's ruling.

NATO lawyers will challenge the claim, stating that the court has no jurisdiction over the case because Yugoslavia was not a signatory to the Convention at the time of the incident and that therefore the law was not broken. In so claiming, they are admitting that in fact, if not technically, the raid was illegal.

The USA and Canada are not covered by the case because they are not European States.

Meanwhile, NATO's own court has suffered a setback as Carla del Ponte flies into a barrage of opposition in Belgrade, her customary arrogance melting away into a sullen silence as she sends her deputies in to do the talking for her.

This stern and antisocial figure refused to speak to journalists as she arrived in Belgrade for the second time, hoping for the political scalp of Serbian President Milan Milutinovic. This time, however, Zoran Djindjic, facing investigations for allegations of criminal association, was more resolute and stated that Milutinovic was covered by immunity since he was a serving politician and that there would be no hand-over.

"There can be no discussion. The Hague statute applies to us because we are members of the UN but there are certain limitations. International legislation cannot override domestic in those cases," said Djindjic.

Del Ponte's spokesperson, Florence Hartmann, was unaware of this and declared that NATO should try Milutinovic for war crimes and crimes against humanity for incidents which took place during the illegal invasion of Kosovo. Hartmann said "There is no immunity before the international tribunal and it does not protect him".

It seems to have been forgotten that when ex-President Slobodan Milosevic was kidnapped and taken to The Hague, Serbian and Yugoslav law did not count for much with Djindjic. This time round, however, the Serbian Prime Minister and his entourage is not so spineless.

Regarding the hand-over of Milutinovic, Yugoslav Justice Minister Savo Markovic declared "One, we will insist that the accused be tried in our courts according to our laws. Two, that the jurisdiction of The Hague Tribunal be limited and finally, that military and senior officials of the Kosovo Liberation Army be charged with war crimes dating from the time the international administration took over in

Kosovo until today".

Why certain individuals in Belgrade did not act so in the case of Slobodan Milosevic is easy to see - too many people had too much to gain from his removal.

Timothy BANCROFT-HINCHEY
PRAVDA.Ru
LISBON PORTUGAL

DONDERDAG 10 MEI 2001

Generaals gestraft Massamoord Kosovo ging doofpot in

²⁰⁰¹
BELGRADO, 10 MEI. In Joegoslavië zijn twee politiegeneraals weggestuurd na de onthulling dat in 1999 een vrachtwagen met vijftig lijken van Kosovaarse burgers uit de Donau is opgevestigd; de zaak werd indertijd in de doofpot gestopt.

De affaire kwam aan het licht dankzij een lokaal Servisch blaadje dat zich specialiseert in misdaadverslaggeving, de *Timočka Krmi Revija*. Op basis van gesprekken met ooggetuigen meldde het onlangs dat op 6 april 1999 – rond twee weken na het begin van de Kosovo-oorlog – bij het dorp Tekija een vrieswagen uit de Donau werd gehaald. Toen de met kettelingen afgesloten deuren werden geopend, bleken zich in de laadruimte vijftig lijken te bevinden – die van vrouwen, bejaarden en kinderen. De lijken van de vrouwen waren gekleed in de pofbroek die islamitische – Albanese – vrouwen in Kosovo dragen; de andere lijken waren naakt. De vrieswagen was blijken de nummerplaat geregistreerd in Peć, in Kosovo.

Een bij de berging betrokken duiker vertelde de *Timočka Krmi Revija* dat hij de autoriteiten in het nabijgelegen Kladovo had gewaarschuwd. De volgende dag werden de lichamen opgehaald door een vrachtwagen uit Belgrado. De uit de Donau opgehaalde vrachtwagen werd opgeblazen in een trainingskamp van de speciale anti-terreurpolitie.

Volgens Servische media kreeg de plaatselijke politie vanuit Bel-

grado opdracht de zaak stil te houden en onderzoek te staken. Een onderzoeksrechter moest de ontdekking van de lijken 'vergeten'. De vondst van de lijken werd een staatsgeheim.

De twee gisteren van hun functie ontheven politiegeneraals waren daar volgens het blad *Politika* verantwoordelijk voor. Volgens het blad moet een aantal verantwoordelijken zich nog voor de rechter verantwoorden.

Inmiddels heeft de chef van de Servische veiligheidsdienst, Sreten Lukić, een onderzoek geopend. Overigens was Lukić ten tijde van het gebeure, in 1999, chef van de Servische politie in Kosovo.

Algemeen wordt aangenomen dat het bij de vijftig slachtoffers ging om Kosovo-Albanese burgers die na het begin van de Kosovo-oorlog uit hun woningen in of bij Peć werden verdreven en daarna werden vermoord. Peć was een van de belangrijkste 'epicentra' van de massale etnische zuiveringen die na het begin van de oorlog op 24 maart 1999 op gang kwamen. Sinds de oorlog worden er volgens een recente bekendmaking van het Internationale Rode Kruis nog 3500 Kosovaren vermist, voornamelijk Kosovo-Albanen. (Reuters, AFP)

²⁰⁰¹
ZAGREB, 8 JUNI. In de Kroatische stad Rijeka is gisteren Fikret Abdić gearresteerd op verdenking van oorlogsmisdaden. Hij zou verantwoordelijk zijn voor de dood van 124 mensen in de Bosnische oorlog. De begin jaren negentig immens populaire Abdić – moslim en zakenman – beheerste indertijd de regio Bihać als een privé-rijkje. In de oorlog dreef Abdić in Bihać handel met de Serviërs en Kroaten, met wie de moslims elders strijd leverden en verzette hij zich heftig tegen het gezag in Sarajevo, dat hem uiteindelijk met militair geweld uitschakelde. Na de oorlog vluchtte hij naar Kroatië en kreeg hij de Kroatische nationaliteit. (AP)

Tribunaal: 12 geheime aanklachten

²⁰⁰¹
DEN HAAG, vrijdag
Er zijn maar twaalf mensen in het geheim aangeklaagd op verdenking van oorlogsmisdaden in de Balkan, zo heeft het Joegoslavië-Tribunaal woensdag onthuld.

Een woordvoester van hoofdaanklager Carla del Ponte, Florence Hartmann, zei dat het tribunaal met de bekendmaking de bij veel Serviërs heersende indruk wil wegnemen dat tegen het merendeel van de bevolking van Servië een geheime aanklacht loopt.

Behalve de twaalf personen die in het geheim zijn aangeklaagd zijn er nog 26 tegen wie een openbare aanklacht loopt die nog op vrije voeten zijn. Deze in totaal 38 mensen bevinden zich allen voor zover bekend in Servië (Joegoslavië) of in de Republika Srpska (Bosnië-Herzegovina). Dit betekent volgens Hartmann niet dat het allemaal Serviërs zijn.

Mogelijk manipulatie in het proces-Krstic

²⁰⁰¹
Is het Srebrenica-proces voor het Joegoslavië-Tribunaal zo gemanipuleerd dat generaal Krstic de verantwoordelijkheid van commandant tijdens de massaslachtingen in de schoenen krijgt geschoven? Die beschuldiging is gisteren gesuggereerd, zonder dat het verwijt voor het VN-hof in Den Haag expliciet werd uitgesproken.

Inzet van een urenlange marathonzitting was een nieuw document, bewijsstuk 905 van de aanklagers. Dit toont volgens hen aan dat Krstic tijdens de moord op duizenden moslimmannen de commandant was van het Bosnisch-Servische Drina-Korps (DK), dat Srebrenica op 11 juli 1995 had veroverd. Dat generaal Krstic op een gegeven moment in de zomer van 1995 commandant van het DK werd, is onomstreden. De

vraag is of dat voor of na de massamoorden gebeurde. Krstic zegt dat hij tijdens de massamoord elders was, in Zepa, en pas later commandant werd. De aanklagers zeggen dat hij al meteen na de verovering van Srebrenica het commando had overgenomen. Zij worden daarin gesteund door Krstic' voorganger, generaal Zivanovic. Gisteren bleek dat Zivanovic in april in Servië aan een Amerikaanse onderzoekster van het tribunaal een document had overhandigd dat dat moest aantonen.

Volgens een getuige-deskundige van de verdediging, generaal Radinovic, is dit document echter mogelijk een vervalsing. Na lange pogingen om te kluwen te ontwarren, accepteerden de rechters het nieuwe bewijsmateriaal onder voorbehoud. Eind deze maand zijn de slotpleidooien. (ANP)

'Advocaten bij VN-hof Servische spionnen'

Van onze correspondent
CEES VAN ZWEEDE

²⁰⁰¹
DEN HAAG – Vrijwel alle advocaten die de afgelopen zes jaar bij het Joegoslavië-tribunaal in Den Haag hebben gepleit voor Servische verdachten van oorlogsmisdaden, werken voor de Joegoslavische geheime dienst. Dat verklaren verschillende bronnen in de Servische hoofdstad Belgrado. Ook enkele tolken en de psychiater van de gedaagde Serviërs, Petrovic, zitten in het complot.

In een eerste reactie stelde het VN-hof gisteren 'beschuldigingen van deze aard uiterst serieus te nemen'. 'Als wij bewijs in handen krijgen dat sommige raadslieden niet in het beste belang van hun cliënt handelen, zouden we dat heel zwaar opnemen', aldus woordvoerder Landale. 'Nader onderzoek zou geboden zijn.'

Doel van de advocaten is volgens de bronnen te voorkomen dat hun cliënten de Joegoslavische oud-president Milosevic als opdrachtgever noemen. Milosevic, die nu in een cel in Belgrado wacht op een proces wegens corruptie, werd in 1999

door het tribunaal gedaagd wegens oorlogsmisdaden in Kosovo. Het tribunaal kondigde toen ook aanklachten tegen Milosevic aan wegens misdaden tijdens de oorlogen in Kroatië en Bosnië.

Toen het Joegoslavië-tribunaal in 1994 van start ging, stelde de Servische Orde van Advocaten een lijst op met zeventien namen van juristen die aan de voorwaarden voldeden. 'Geen van ons kreeg echter de baan', zei Tapuskovic, een van de zeventien geselecteerde juristen.

Volgens Tapuskovic, nu voorzitter van de orde, bereikte de lijst Den Haag nooit. De advocaten die aan aangeklaagde Serviërs werden opgedrongen, kwamen uit de koker van het Svetski Srbski Kongres, een obscure Servische organisatie in Genève. De leider daarvan, Milosevic, was een vertrouweling van zijn naamgenoot, de Joegoslavische president.

De spin in het web is Fila, die nu ook door Milosevic zelf is ingehuurd. 'Zeker tien nu lopende zaken in Den Haag worden door Fila gecontroleerd', aldus een jurist die zelf voor het tribunaal werkte maar niet bij naam wil worden genoemd.

Oorlogsmisdaden in Kosovo

²⁰⁰¹
BELGRADO, 14 MEI. In Joegoslavië zijn 193 militairen – officieren, soldaten en reservisten – in staat van beschuldiging gesteld wegens delicten, gepleegd in de lente van 1999, in de tijd van de Kosovo-oorlog. Zes van hen – allen reservisten – worden beschuldigd van oorlogsmisdaden jegens Kosovo-Albanen. Een officier werd ook van oorlogsmisdaden verdacht, maar het onderzoek naar zijn acties heeft niet geleid tot een formele aanklacht en is inmiddels gestaakt. Het is voor het eerst dat oorlogsmisdaden voorkomen op de lijst van misdrijven, door Joegoslavische militairen gepleegd in Kosovo. (AFP)

Nederlander Orie benoemd tot rechter bij het Joegoslavië Tribunaal

De Nederlander mr. Alphons Orie, lid van de Hoge Raad der Nederlanden, is de eerste Nederlander die in november rechter wordt

door Yvonne Donders

in het Joegoslavië Tribunaal. Orie voerde met succes campagne en kreeg in maart de eerste stemronde in de Algemene Vergadering al 114 stemmen, waar 96 stemmen voldoende waren geweest. Orie is benoemd voor een periode van vier jaar en zal in november aantreden. Orie was met zijn toenmalige kantoorgenoot Prof. mr. Wladimirov raadsman voor de eerste verdachte die door het Joegoslavië Tribunaal werd berecht, de Bosnische Serviër Tadic. Orie en Wladimirov volgden destijds een cursus in de VS om kruisverhooren af te nemen, aangezien dat in Nederland niet met getuigen gebeurt, maar wel bij het Tribunaal en landen met juryrechtspraak.

²⁰⁰¹
Nog voordat de zaak Tadic ten einde was, werden beide advocaten bedankt voor hun diensten, omdat Tadic de voorkeur gaf aan Servische advocaten. Orie heeft na zijn afstuderen in 1972 veel wetenschappelijk werk verricht. Daarnaast verwierf hij faam als advocaat in zaken van zogenaamde witte boorden criminaliteit. Hij trad ook op voor multinationals en banken en was Raadsheer-plaatsvervanger bij het Gerechtshof van Amsterdam. De passie van Orie is internationaal strafrecht en hij heeft dan ook gepleit in diverse zaken in het buitenland. In 1980 richtte hij de Nederlandse afdeling op van de Internationale Associatie voor het Strafrecht en was daarvan tot 1991 voorzitter. Orie is een groot pleitbezorger voor het op te richten Internationale Strafhof.

Naast Orie zijn nog 13 rechters voor het Tribunaal gekozen uit Malta, Australië, Frankrijk, Korea, China, Verenigd Koninkrijk, Verenigde Staten, Italië, Jamaica, Duitsland, Guyana, Egypte en Zambia. De huidige Franse President van het Tribunaal, Claude Jorda, werd herkozen.

institute for war & peace reporting

[About IWPR](#) | [Publications](#) | [Programmes](#) | [Opportunities](#) | [Subscribe](#) | [Contact Us](#)

Saturday, March 17, 2000

IN THIS SECTION

[Tribunal homepage](#)[Search](#)[Mailing list](#)[Past updates:](#)

2000	issues
Nov	197-201
Oct	192-196
Sep	188-191
Aug	186-187
July	182-185
June	178-181
May	173-177
Apr	169-172
Mar	166-168
Feb	162-165
Jan	159-161

1999	issues
Dec	154-158
Nov	150-153
Oct	146-149
Sep	142-145
Aug	137-141
Jul	132-136
Jun	128-131
May	124-127
Apr	119-123
Mar	115-118
Feb	111-114
Jan	107-110

[1998-1997-1996](#)

also see:

[IWPR Archive:](#)
[Tribunal](#)

In-depth reports, interviews and assessments on the regional impact of the War Crimes Tribunal in The Hague. Early reports on the Rwandan War Crimes Tribunal in Arusha also available.

RELATED LINKS

[Hague Tribunal](#)
[RealAudio Coverage](#)
[Indictees List](#)
[Rules of Procedure](#)
[Sense](#)
[ICC Coalition](#)
[HRW on ICC](#)
[Red Cross](#)
[Justice Watch](#)
[Crimes of War](#)
[ADI Revue](#)

ONLINE HELP

Guides to international law and language:

[Legal Dictionary of Terms](#)

[Dictionary of International Law](#)

or use the

[law.com](#)
DICTIONARY

Omarska Camp trial

Former camp detainees come to defence of a camp guard.

Tribunal Update 211, Last Week in The Hague (March 5-10, 2001)

The Defence lawyer for Bosnian Serb Mladjo Radic, accused of crimes in the Omarska concentration camp, said last week that Bosnian war outrages could be attributed to "centuries-old hatred" among its peoples.

Toma Fila's remarks, however, did not prevent him from summoning six Bosnian Croats and Muslims as defence witnesses for the accused Serb policeman.

All of the witnesses had been detained at Omarska during a period in 1992 when Radic was alleged to have been in command of one of the guard shifts.

The witnesses, whose identities have been concealed, said people lived in "harmony and love" in their ethnically-mixed village of Ljubija near Prijedor.

They claimed that during their detention Radic, alias Krkan, brought them money, food and cigarettes, and protected them from soldiers, police reservists and civilians who were allowed to maltreat the detainees.

In addition, they say that Radic was an "ordinary policeman", with no powers of command over other officers and soldiers in "his shift".

However, several dozen prosecution witnesses, all of them former detainees, claimed Radic's shift was definitely the worst, with the largest number of killings, heavy beatings and torture of detainees.

Radic will be cross-examined by the prosecutors next week.

[top of page ^](#)**Tribunal Update Mailing List:**

Enter your e-mail address and click the required button.

E-mail address:

- ☐ Subscribe to Tribunal Update by e-mail.
☐ Unsubscribe from the service.
☐ About Tribunal Update.

Search:

- ☐ Balkans   ☐ Caucasus   ☐ Special Reports
☒ Tribunal   ☐ Central Asia   ☐ Archive

[top of page ^](#)

SUPPORT

**Swedish International
Development and
Cooperation Agency
(SIDA)**

**Foreign and
Commonwealth Office
(UK)**

© Institute for War & Peace Reporting
Lancaster House, 33 Islington High Street, London N1 9LH, UK
Tel: +44 (207) 713 7130 Fax: +44 (207) 713 7140

The opinions expressed in IWPR Online are those of the authors and do not
necessarily represent those of the Institute for War and Peace Reporting.

Registered as a charity in the United Kingdom (charity reg. no: 1027201, company reg. no: 2744185)

April 2001

Seksuele slavernij

Heikelen Verrijn Stuart

Niet eerder hebben de rechters van het Joegoslavië-tribunaal zich in zulke sterke bewoordingen uitgelaten als in het vonnis in de Foca-zaak. Het proces, genoemd naar het plaatsje waar de misdrijven zich afspeelden, is uniek omdat in de aanklacht alleen daden van seksueel geweld zijn opgenomen: behalve verkrachting ook nog marteling en slavernij.

Vrouwen en meisjes van vooral moslimetniciteit werden soms maandenlang gevangengehouden. Zij werden verkracht, nu eens door verschillende mannen tegelijk, dan weer tegelijk met andere slachtoffers. Ze werden gedwongen naakt te dansen, huishoudelijk werk te doen, ze werden geruïld, uitgeleend en verkocht. De drie Bosnisch-Servische daders, Kunarac, Kovac en Vukovic, kregen respectievelijk 28, 20 en 12 jaar gevangenisstraf. De rechters noemden hen wetteloze opportunisten, die verkrachting gebruikten als instrument van terreur.

Het ging hier niet om leiders, maar om lokale figuren die de schade aanrichtten in hun directe omgeving. Het ging niet om soldaten die door de gruwelen van het gevecht aan het front losgeslagen waren van hun morele wortels en ook niet om mannen met een crimineel verleden. Deze drie mannen 'bloeden in de duistere atmosfeer van de ontmenselijking van degenen die zij als vijand beschouwden,' aldus de Zambiaanse voorzittende rechter Florence Mumba.

De Foca-zaak zal als een mijlpaal in het internationaal humanitair recht worden geboekstaafd. Niet alleen omdat verkrachting nu ook hier als 'misdad tegen de menselijkheid' is aangemerkt – het Ruanda tribunaal had dat al eerder gedaan. Maar nog nooit is een individu berecht wegens slavernij die zich geheel richtte op vrouwen en die grotendeels uit seksuele slavernij bestond.

Een van de meest principiële regels van het strafrecht is, dat er al voordat het feit wordt gepleegd een regel moet zijn waarin de strafbaarstelling geformuleerd wordt. Vandaar dat de rechters in de Foca-zaak op zoek gingen naar sporen van slavernij in internationale verdragen en oudere uitspraken. Die vonden ze – ook al betrof het hier gedateerde vormen van slavernij en arbeidsplicht die onder meer ter sprake waren gekomen tijdens de processen in Neurenberg en Tokio na de Tweede Wereldoorlog. De kern van deze begrippen echter, stelden de rechters in Den Haag vast, ligt in de controle en de eigendom, de beperking van de individuele autonomie, de vrijheid van keuze of de vrijheid van beweging en veelal de winst die de dader ermee maakt. In deze definitie past ook seksuele slavernij.

Als factoren die het misbruik in de Foca-zaak tot slavernij maakten, noemden de rechters de geestelijke en lichamelijke gevangenschap, het verkopen, uitlenen en overdragen aan andere soldaten, de mishandelingen, het als exclusief op-eisen van een vrouw, de armoedige levensomstandigheden en het feit dat de slachtoffers iedere order moesten opvolgen, ook als het om huishoudelijke klussen ging.

De veroordelingen wegens zowel verkrachting als marteling en slavernij zijn van groot belang, omdat hiermee al die verschillende soorten seksueel geweld een plaats in het internationaal recht hebben gekregen. Er zijn juridische begrippen gezocht bij een werkelijkheid die tot voor kort door journalisten en anderen wel werd beschreven (denk

bijvoorbeeld aan de troostvrouwen tijdens de Tweede Wereldoorlog), maar niet juridisch vertaald.

Tot slot hebben de rechters een belangrijke draai gegeven aan de definitie van seksueel geweld. Het meest problematische punt bij de omschrijving van verkrachting is van oudsher de dwang. Definieer je alleen geweld als dwang,

of ook dreiging met geweld of zijn er misschien andere dwingende omstandigheden?

Juist in situaties als in Bosnië is de dwang vaak gelegen in de voor een oorlogs- of bezettingssituatie specifieke omstandigheden. Kan de aanklager bewijzen dat die omstandigheden geen ruimte lieten voor oprechte, op basis van vrije wil gegeven instemming van het slachtoffer, dan nemen de rechters aan dat die instemming er niet was.

Deze objectieve benadering – de omstandigheden staan centraal – was vooral in de Foca-zaak van belang. Want Kunarac had zich onder meer verweerd door te beweren dat hij door een van de slachtoffers, 19 jaar oud, was verleid. Kovac' advocaten voerden aan, dat hun cliënt met een ander slachtoffer een liefdesrelatie had gehad; zij was verliefd op hem en had hem zelfs een brief geschreven om haar dankbaarheid te betuigen.

Deze volstrekt misplaatste verdediging – en dan heb ik het nog niet eens over de grove en kwaadaardige ondervragingen waaraan de advocaten de slachtoffers onderwierpen – heeft dus geleid tot een ruimere definitie van 'dwang' bij verkrachting. En ook nog tot hogere straffen: de rechters hebben dit 'valse' verweer als verzwarende omstandigheden aangemerkt, omdat het getuigde van een volstrekt gebrek aan spijt of schuldbesef.

 Heikelen Verrijn Stuart is jurist en publicist. Ze volgt het Joegoslavië-tribunaal voor het Radio 1-journaal en voor Nova

27-8-2000

Alsof
ik
er niet
ben

FOTO DIANA BLOK, HH

EINDREDACTIE JAFFE VINK, WIM BOEVINK EN CHRIS RUTENFRANS - VORMGEVING CHRISTINE BAART

33

moest daarna maandenlang leven met het besef dat ze de zwangerschap tot het eind zou moeten uitdragen. Met een buik die groeide, die haar misvormde tot ze onherkenbaar was en die haar dwong haar eigen lichaam te haten.

's Morgens, onder het ontbijt, had ze voor het eerst een scherpe, stekende pijn in haar buik gevoeld. Maar ze was niet bang voor de weeën, ze verlangde ernaar. Ze kon nauwelijks wachten tot ze de last kwijt was. Ze was al gewend aan de pijn van een klap met een gewerkolf, van oorvijgen, van vastgebonden worden, aan de doffe pijn als je hoofd tegen de muur slaat, van een schop met een laars tegen je borst. Daarna aan de pijn waarvan je het bewustzijn verliest, de pijn die een lichaam een ander lichaam toebrengt, de pijn die je voelt als een ander pijn heeft. En ten slotte aan de pijn die je niet meer voelt, omdat die groter is dan jij; omdat die je opslokt.

Deze pijn verwelkomde ze als een soort opluchting. De laatste maanden had ze geleefd als een plant, in doffe lethargie, in afwachting van de bevalling. De pijn was iets reëls, iets heftigs dat haar losrukte uit de apathie en haar er opeens aan herinnerde dat ze bestond.

Terwijl de weeën haar baarmoeder verscheurden, dacht S. dat ze het nog even moest volhouden, nog heel even maar. Ze zou dat kind eruit persen. Haar leven zou veranderen. Ze zou de zomer van 1992 vergeten, vergeten, vergeten... De verpleegster zei iets tegen haar, misschien dat ze zich moest onspannen of harder persen, maar het kon S. al helemaal niets meer schelen. Ze luisterde niet meer naar haar. De verpleegster zou haar toch niet kunnen helpen, ze geloofde niet dat iemand haar zou kunnen helpen.

Toen zag ze de dokter die zich over haar heen boog, ze voelde de aanra-

het kind afgewassen, dat had S. haar nog het meest kwalijk genomen... Haar buurvrouw had de navelstreng doorgesneden met een gewoon mes. F. had simpelweg het kussen op het kind gedrukt. Het kussen bedekte het helemaal. Na een minuut of tien had ze gezegd: 'Het is gebeurd.' Toen had de buurvrouw het slappe lijfje gepakt en het in een blauw plastic tasje gestopt waar Unikonzum op stond. S. had niet gezien wat ze daarna met dat tasje had gedaan. Op F.'s gezicht was alleen vermoeidheid te lezen geweest. Later was ze opgestaan en had het bloederige kussensloop zelf gewassen.

Misschien zou zij dat ook kunnen doen. Een lichte druk en alles zou in een ogenblik voorbij zijn, haar ellen-de en de zijne. De kleine sliep zo rustig, ze wist zeker dat hij er niets van zou voelen. Ze liet haar hand zakken, raakte hem bijna aan. Ze voelde de warmte van zijn huid en zag hoe zijn borstkas trilde van zijn hartslag. Toen trok ze opeens haar hand terug, alsof ze bang was dat ze zich zou branden.

Nee, dat zou ze niet kunnen. Ze had zoveel doden gezien dat ze al misselijk werd bij de gedachte alleen. Het ergste is dat de dood zijn eigen reuk heeft. Dat is niet die reuk die de mensen in het algemeen associëren met sterven en waar ze kippenvel van krijgen. De lucht van vers vergoten dierlijk bloed, rottend vlees, ouderdom, ziekte of ontbinding. Het gaat niet om een natuurlijk stervensproces, maar om een gewelddadige, onverwachte dood, om het moment waarop een mens voelt dat hij doodgaat, maar zich er nog niet van bewust is, niet helemaal. Uit die nog levende mens verspreidt zich de reuk van doodsangst, als zijn hele lichaam voelt dat dit het einde is, terwijl hij nog steeds hoop heeft. Juist dat conflict tussen de zinloze hoop en het lichaam dat stervende is, brengt die stank van de dood voort, doordringend en walgend. Die is moeilijk te verge-

zicht. Ze is er zeker van dat het een van hen is. In die droom heeft ze altijd een mes bij zich. Ze gaat op hem af en steekt het mes in zijn buik, waarbij ze zorgt dat hij haar gezicht goed ziet. Op het moment dat ze toesteeft, voelt ze opluchting, misschien zelfs geluk. Maar in zijn ogen ziet ze alleen verwondering. De man herkent haar niet en vraagt zich verbaasd af waarom een hem volkomen onbekende vrouw hem een dodelijke steek toebrengt. S. huilt van woede dat hij in haar niet zijn slachtoffer heeft herkend en dat haar wraak daarom geen enkele zin heeft.

Toen begon dat schepsel, hun vrucht, in haar te groeien. Als een tumor. Vanaf het moment dat ze te weten kwam dat ze het droeg, streed S. tegen dat vreemde lichaam, tegen de zieke cellen die zich tegen haar wil in haar vermenigvuldigden... Ze had ergens gelezen dat je kankercellen kunt visualiseren en zo hun groei stoppen. Maar zij voelde dat de tumor te snel groeide. Als ze haar ogen sloot, zag ze ze heel duidelijk, die vreemde cellen, hoe ze zich vermenigvuldigden, hoe ze haar van binnenuit bezetten. Ze zag zichzelf als een enorm vat dat alleen bestond om vraatzuchtige opeenhopen van steeds nieuwe cellen te voeden. Dat beeld maakte haar gek.

Nu ligt die tumor naast haar, als door een wonder veranderd in een kind. S. kan dat moeilijk aanvaarden. Ze heeft nooit aan hem gedacht als aan een kind, alleen als aan een ziekte, een last die ze kwijt wilde, een parasiet die ze uit haar organisme wilde verwijderen. De gedachte dat het tegen haar wil in haar is gegroeid vindt ze angstwekkend. Dat het zich haars ondanks tot het einde toe aan haar baarmoederwand heeft vastgehouden, dat het toch geboren is, dat het het heeft overleefd. Net als zichzelf.

Wanneer had ze begrepen dat er toch een toekomst bestond? Misschien op het moment dat ze zich ontfermde met

In de oorlog in Bosnië werden duizenden vrouwen verkracht. De Kroatische schrijfster Slavenka Drakulić ontmoette in '93 in een vluchtelingenkamp in Zagreb twintig vrouwen die haar hun verschrikkelijke belevenissen op een emotionele, monotone wijze vertelden. Zeven jaar later verwerkte ze die verhalen in een roman, waarvan de Nederlandse vertaling vandaag verschijnt. Hoofdpersoon in het boek is de 29-jarige Bosnische onderwijzeres S. die van een van haar verkrachters zwanger is geraakt en op haar vlucht door Europa in een Zweeds ziekenhuis bevalt. Moet ze haar kind behouden? Een voorpublicatie.

door Slavenka Drakulić

Stockholm, Karolinska ziekenhuis
27 maart 1993

Het kind ligt bloot in zijn bedje. Uitgestrekt op het laken, heel rustig, de armpjes en beentjes gespreid. Alsof hij zich overgeeft. S. ziet heel kleine vingertjes met echte kleine nageltjes. Zijn hoofd is opzij gedraaid. Hij slaapt en in zijn slaap smakt hij met zijn minuscule lipjes, zijn ogen onder de doorzichtige oogleden bewegen snel. Hij heeft lange, donkere wimpers. Zijn dikke zwarte haar is samengekleefd van het zweet. Hij ademt snel en ritmisch. Van het ademen gaat zijn buikje op en neer, op en neer. Op het stompje van de navelstreng trilt een stukje gaas. De droge huid rond zijn knieën en in de plooiën rond zijn hals is bijna paars. Zijn voeten steken bewegingloos in de lucht. Als ze hem zo van opzij bekijkt, schijnt het haar toe dat hij dood is en S. wendt snel haar blik van hem af. Dit zou haar zoon moeten zijn. Ze heeft hem vanmiddag in het Karolinska ziekenhuis in Stockholm ter wereld gebracht. Maar voor haar is het slechts een klein naamloos wezen dat na negen maanden uit haar is gekomen. Niets bindt hen nog. Bij de gedachte daaraan voelt ze opluchting. Ze is vrij. Met dit kind is haar hele verleden uit haar lichaam gevloeid. Ze heeft de indruk dat ze zo licht is dat ze nu meteen zou kunnen opstaan en weggaan.

Ze is niet alleen in de kamer. In het andere bed ligt Maj. Die draait zich naar

haar om en zegt: 'Ik heet Maj.' S. geeft geen antwoord. Maj geeft net haar kind de borst. Ze heeft enorme witte borsten en terwijl ze het kind de tepel in de mond duwt, lijkt het alsof ze het zal smoren. Haar baby maakt zich af en toe los van de borst, zwaait boos met de armpjes en trekt gezichten. Dan legt ze het kind tegen haar schouder, glimlacht en kijkt naar S. Die glimlacht niet terug. Ze bedenkt dat Maj's leven toch heel anders is. Maj is in haar vaderland. S. komt uit Bosnië en dat wil zeggen dat ze geen vaderland heeft. Maj's kind, een meisje, heeft al een naam. Ze heet Britt. Ze heeft vast ook een vader van wie de naam en achternaam, het beroep, de kleur van de ogen, de gewoonten bekend zijn. Zij heeft alles: een moeder, een vader, een taal, een vaderland, zekerheid. Dit kleine lichaam dat S. ter wereld heeft gebracht heeft niets van dat alles.

Ze neemt het schepsel niet in haar armen. Ze wil het niet aanraken. Ze heeft het idee dat ze er verantwoordelijk voor wordt als ze het zelfs maar een keer aanraakt. Zoals wanneer je ergens een verstoten katje vindt. Zolang je het niet oppakt, heb je er niets mee te maken. Zodra je het in je armen neemt, is het gebeurd. Voor dit schepsel voelt zij alleen afkeer. De dood was haar eerste gedachte toen ze beseftte dat ze zwanger was. Dit kind was vanaf het eerste moment ter dood veroordeeld. Het is alleen in leven gebleven dankzij de omstandigheid dat het al te laat was voor een abortus toen ze erachter kwam. Ze

'Het is voorbij,' zei ze tegen haar. Dat was de eerste tedere aanraking van een onbekende mensenhand na lange tijd. Toen pas ontspande ze zich en begon te huilen. Alle overgebleven, opgehoopte pijn vloeide langzaam weg, samen met de tranen. En met het bloed, dat nog steeds tussen haar gespreide, trillende benen wegstroomde.

Toen had ze rust. Ze voelde geen pijn meer. Ze werd uit haar halfslaap gewekt door de verpleegster die haar het kind bracht, ze hield het bij de beentjes vast. Ze kon zijn bloederige lijfje onderscheiden. Het gaf geen geluid en S. dacht dat haar wens misschien vervuld was, dat het kind werkelijk doodgeboren was. Op dat moment hoorde ze gehuil. Ze wendde haar hoofd af. Het kindergehul ging haar niet aan. Dat kind had helemaal niets meer met haar te maken.

Al voor de bevalling had ze tegen hen gezegd dat ze het kind niet wilde zien. G., die haar naar het ziekenhuis had gebracht, had haar verzoek een paar keer herhaald en de verpleegster van de afdeling opname had het netjes genoteerd. S. had in elk geval (in welk geval? Als ze haar niet geloofden?) ook een kopie van de brief van de psycholoog meegenomen, waarin die S. besluit toelichtte het kind af te staan voor adoptie, omdat ze psychisch niet in staat was voor hem te zorgen. Ze geloofde dat ze helemaal klaar was voor het leven na de bevalling. Gedurende de laatste maanden had ze tijd gehad om na te denken. Ze was met zichzelf overeengekomen dat ze het kind ter wereld zou brengen op voorwaarde dat ze het nooit meer zou zien. Dat leek haar in haar omstandigheden de beste oplossing, de meest rationele voor beiden, nu het haar niet gelukt was abortus, te plegen. Of het eigenhandig om te brengen.

Ze keek naar het schepsel dat onweeglijk lag te slapen en dacht aan F. Toen F. was bevallen in het vluchtelingenkamp in Zagreb, was S. toevallig bij haar op de kamer. Ze zaten met zijn achten in dat krappe kamertje met ijzeren stapelbedden. F. pakte zelf een kussen en legde het op het kind. S. wist het nog, ze had een heel klein meisje gebaard. F. had niet eens het bloed van

heeft bevonden. Als hij eenmaal dood is, neemt de mens een heel andere stank aan, zoetig, gelijkend op rotting die misselijkheid veroorzaakt.

Vroeger, vóór alles wat er in het afgelopen jaar met haar gebeurd was, had ze altijd gedacht dat ze ooit een kind zou hebben. Nu heeft ze het idee dat dat in een andere tijd was, zo ver weg dat het lijkt alsof het niet om haar eigen leven gaat. Ze kan nergens meer zeker van zijn, ze kan al helemaal niet vertrouwen op zo'n verre herinnering. Dat was in die nu heel ver verwijderde tijd, toen het leven van de mensen om haar heen nog iets te maken had met hun eigen verlangens en beslissingen. Intussen is het leven iets anders geworden, onherkenbaar. Of misschien onvoorstelbaar. Ze weet zelf ook niet hoe ze het moet noemen, hoewel er al een uitermate precies woord voor bedacht is: oorlog. Maar oorlog is voor haar slechts een algemene benaming, een verzamelwoord voor zovele individuele lotsbeschikkingen. Oorlog, dat is ieder individu, wat er nu juist met hem is gebeurd, de manier waarop het met hem is gebeurd, waarop zijn leven is veranderd. Voor haar is oorlog dit kind dat ze ter wereld moest brengen.

Sinds de dag dat ze te weten kwam dat ze zwanger was, haatte ze niets zo erg als dit schepsel. Wie weet of het haar haat zou hebben overleefd als ze niet in dit Zweedse ziekenhuis was terechtgekomen. Een dergelijke haat is moeilijk te overleven. Ook S. zelf kon er moeilijk mee leven. Als ze 's nachts in haar bed lag te woelen en voelde hoe dat vreemde lichaam in haar buik bewoog, zag ze hun gezichten boven zich, gezichten van mannen, zijn vaders. Naamloze mannen, meestal dronken. Ze wist niet hoeveel het er waren. Maar van sommigen had ze de ogen onthouden, of misschien het gezicht of de stem, de handen, de geur, vaak de stank. Ieder van hen kon zijn vader zijn. Ze kwamen in haar dromen naar haar toe, ze kwamen terug. Ze lieten haar zelfs hier, in Zweden, niet met rust, alsof ze een stuk zoekgeraakte bagage waren dat haar later is nagezonden. Ze had vaak dezelfde droom: ze loopt op straat in een onbekende stad. Opeens ziet ze in de menigte een bekend ge-

haar eigen dood. Het drong tot haar door dat de dood beter zou zijn en toen brak er iets in haar. En volkomen onverwachts opende dat moment van volledige verzoening met de dood haar voor de toekomst. Alles is al voorbij. Zij ligt op haar rug met gesloten ogen. Haar hoofd afgewend. Ze wil zijn gezicht niet zien. Dat is haar enige verdediging. Ze voelt een doffe pijn, maar opent haar ogen niet. Ze verroert zich niet. Ze geeft geen kik. De soldaat houdt zijn laars op haar borst. 'Kijk me aan!' beveelt hij haar. S. draait haar hoofd naar hem toe, maar doet haar ogen niet open. Nog niet. 'Mond open!' beveelt de soldaat weer. S. doet haar mond open. Ze voelt de warme stroom van zijn urine op haar gezicht. 'Doorslikken!' schreeuwt hij. 'Doorslikken!' Zij kan geen kant op. Ze slikt de zoute vloeistof door. Ze heeft het idee dat dat eindeloos duurt en dat ze alleen maar wil sterven.

Op de binnenplaats steekt een man in een rolstoel langzaam over van de ene naar de andere kant. Naast hem loopt een verpleegster in een blauwe mantel. De lucht is scherp, bijna als in de Bosnische bergen. Even voelt ze zich zo eenzaam dat ze graag naar beneden zou gaan, naar de binnenplaats, en in die rolstoel zou gaan zitten, alleen omdat er dan iemand naast haar zou lopen. Ze kijkt naar dat schepsel dat geen deel meer is van haar, dat haar niet toebehoort. Zijn toekomst behoort haar ook niet meer toe. Op dat moment gelooft S. dat ze volledig vrij is van verantwoordelijkheid voor hem, maar ze is toch blij dat ze hem ter wereld heeft gebracht, dat ze hem in plaats van de dood het leven heeft geschonken. Wat is het gemakkelijk te vergeten dat de dood ook sporen nalaat op degene die hem toebrengt, denkt S. Opeens voelt ze druk in haar borsten. Haar hemd is nat. De melk komt op. Ze gaat zitten, in de war, en weet niet wat ze met zichzelf aan moet. Hier had ze niet op gerekend. Ze pakt een handdoek en stopt die onder haar nachthemd. Wat zal er nu gebeuren met al die melk?

Alsof ik er niet ben. Slavenka Drakulić.
Uitgeverij De Geus, fl 39,90.

BOEKEN

De Leidse hoogleraar P. C. Emmer ontrafelt in 'De Nederlandse slavenhandel 1500 - 1850' Nederlands aandeel in de internationale slavenhandel. Zijn aanpak is nuchter en gespeend van iedere vorm van moralisme.

PAGINA 38

In Willem Brakmans nieuwe roman 'Sloop der dingen' speelt het met sloop bedreigde Scheveningse Duindorp, Brakmans geboortedorp, een grote rol. De hoofdpersoon probeert via zijn herinneringen te redden wat er te redden valt.

PAGINA 39

Trouw

ZATERDAG 27 MEI 2000

Joegoslavië-Tribunaal geeft het voorbeeld

3-3-2001

buitenland

donderdag 16 augustus 2001

Derde verdachte Srebrenica

Bosnisch-Servische commandant geeft zichzelf over aan Tribunaal

DEN HAAG - De Bosnisch-Servische commandant die zich gisteren vrijwillig heeft overgegeven aan het Joegoslavië-Tribunaal in Den Haag, wordt beschuldigd van betrokkenheid bij de massa-executies na de val van Srebrenica.

Dragan Jokic (43) meldde zich gisteren vrijwillig bij medewerkers van het VN-tribunaal, op een militaire basis bij Banja Luka. De luitenant-kolonel was door hen vorige maand al ondervraagd als verdachte. Jokic zat dezelfde avond al in een cel in Scheveningen.

Jokic was tijdens de oorlog in Bosnië hoofd van de genie van de Zvornik-brigade. Hij promoveerde na de oorlog tot luitenant-kolonel. Hij is de derde Srebrenica-verdachte die dit jaar in handen van het Tribunaal is gevallen. De drie waren bij de verovering van de Oost-Bosnische moslimenclave in juli 1995 allemaal ondergeschikten van de Bosnisch-Servische generaal Krstic, die begin deze maand tot 46 jaar cel is veroordeeld wegens genocide. Krstic was stafchef van het Bosnisch-Servische Drina-Korps dat Srebrenica veroverde.

De in april opgepakte Dragan Obrenovic was stafchef van de Zvornik-brigade, een onderdeel van het Drina-korps. De vorige week opgepakte Vidoje Blagojevic was commandant van de Bratunac-brigade. Blagojevic wordt vandaag voorgeleid. Obrenovic en Blagojevic zijn allebei aangeklaagd wegens genocide.

In de verzegelde envelop met de geheime aanklacht tegen Jokic zat een minder zware beschuldiging. De aanklager wil hem 'slechts' berecht zien wegens uitroeiing, moord en vervolging. Hij zou hebben meegewerkt aan een 'misdadig plan' tot executie van meer dan vijfduizend moslimmannen en -jongens.

Daartoe behoorde ook het delven van massagraven, waarbij de Serviërs zwaar gereedschap inzetten - het werk van de genie. In de weken na de massamoord deed Jokic mee aan pogingen om het bewijs te vernietigen: de lijken werden weer opgegraven en naar 'secundaire massagraven' op afgelegen plekken gebracht. De Bosnische Serviërs hoopten zo de sporen uit te wissen. Jokic is de zevende Bosnisch-Servische verdachte die zich overgeeft.

Twée verdachten Srebrenica in handen tribunaal

Door een onzer redacteuren

DEN HAAG, 16 AUG. De Bosnisch-Servische commandant Vidoje Blagojevic ontkent schuldig te zijn aan de genocide in Srebrenica. Blagojevic, vanmorgen voorgeleid bij het VN-tribunaal in Den Haag, zegt 'onschuldig' te zijn aan alle aanklachten die tegen hem zijn uitgesproken.

Vrijdag was Blagojevic (51) in de buurt van Banja Luka, in het noordwesten van Bosnië, door SFOR-militairen gearresteerd en nog dezelfde dag uitgeleverd aan het Joegoslavië-tribunaal.

De Bosnische Servier Dragan Jokic meldde zich gisteren vrijwillig bij het tribunaal. Hij is aangeklaagd voor zijn betrokkenheid bij de moord op Bosnische moslims na de val van Srebrenica. Jokic (43) heeft zich volgens de aanklacht schuldig gemaakt aan misdaden tegen de menselijkheid en schending van het oorlogsrecht.

Beide verdachten waren ondergeschikten van de Bosnisch-Servische generaal Radislav Krstic die twee weken geleden tot een gevangenisstraf van 46 jaar werd veroordeeld voor zijn aandeel in de genocide in Srebrenica. Jokic speelde in vergelijking met Krstic en Blagojevic een ondergeschikte rol; hij is dan ook niet aangeklaagd voor genocide.

Blagojevic, die vanmorgen de aanklachten van misdaden tegen de menselijkheid en schending van het oorlogsrecht afwimpelde, maakte carrière in het Joegoslavië Volksleger. Hij klom op tot luitenant-kolonel. Toen het gewapende conflict in Bosnië in 1992 uitbrak, diende hij bij het beruchte Drina Korps. In 1995 werd hij commandant van de brigade die verantwoordelijk was voor de omge-

ving van Srebrenica, waar de Bosnische Serviërs in juli 1995 zeven tot achtduizend moslim-mannen vermoordden na de enclave - doo, Nederlandse blauwhelmen beschermd - te hebben ingenomen.

Volgens de aanklacht was het trio Ratko Mladic (opperbevelhebber van het leger), Radislav Krstic en Vidoje Blagojevic verantwoordelijk voor de gruwelijkheden in Srebrenica. Het tribunaal wil Blagojevic ook vervolgen voor zijn commando-verantwoordelijkheid. Hij heeft niet ingegrepen toen zijn manschappen de misdaden begingen en hij heeft ze niet daarna ook niet gestraft. Blagojevic heeft, volgens de aanklacht, actief meegewerkt aan het herbegraven van de slachtoffers om bewijsmateriaal weg te werken.

Volgens ooggetuigen, geciteerd door CNN, reden afgelopen vrijdag twee Britse jeeps en twee burgerauto's nabij Banja Luka de wagen waarin Blagojevic zat klem. Nadat de voorruit met rubberkogels was kapot geschoten, werd hij uit de auto gesleurd en in allerijl afgevoerd. Op het moment van zijn arrestatie was Blagojevic in dienst van het leger van de Bosnische Serviërs. Ook Jokic is nog in dienst van dit leger.

'Jokic' overgave mag alle voortvluchtige verdachten van oorlogsmisdaden eraan herinneren dat ze niet zullen ontsnappen aan gerechtigheid', zei NAVO-secretaris generaal Robertson gisteren in Brussel.

De boodschap was, volgens medewerkers van het tribunaal, al bedoeld voor de twee belangrijkste nog voortvluchtige verdachten van Bosnisch-Servische leider van Karadzic en opperbevel Ratko Mladic.

Het Joegoslavië-Tribunaal in Den Haag trad vorige week in de schijnwerpers met de afronding van drie zaken. Het zocht overkond juridisch terrein, deelde hoge straffen uit en oogstte lof, na jaren van kritiek.

Internationaal recht

Rutger van der Hoeven

AMSTERDAM - Het Joegoslavië-Tribunaal kende een moeilijke start na zijn oprichting, in 1993 door de VN-Veilighedsraad. Het was voor het eerst dat een internationaal hof werd opgericht sinds de Neurenberg-processen tegen leidende nazi's. 'Tribunaal is voorlopig niet meer dan een gebaar', schreef Trouw destijds. In de jaren daarna twijfelden velen aan het nut van lange processen tegen uitvoerders van misdrijven, terwijl aanstichters als Karadzic en Milosevic vrij bleven rondlopen.

Maar de scepsis slaat om. De Bosnische Kroaat Dario Kordic, die afgelopen week werd veroordeeld tot 25 jaar, was zeker geen 'kleine vis'. En de uitspraak in de Foca-zaak op 20 februari was een belangrijk precedent voor het bestraffen van seksuele misdrijven als oorlogsmisdaden.

Michail Wladimiroff, die in de eerste zaak voor het Joegoslavië-Tribunaal de Bosnische Serviër Rusko Tadic verdedigde, meent

dat het tribunaal het internationale strafrecht uit een 'winter-slaap' wakte waar het sinds Neurenberg in verkeerde. De uitspraak van het Britse House of Lords in de zaak-Pinochet staat volgens hem 'op de schouders' van het Joegoslavië-Tribunaal. Net als de Nederlandse aanklacht tegen Desi Bouterse.

Wladimiroff: „Door het goede functioneren van het tribunaal is enthousiasme ontstaan bij VN-lidstaten voor een permanent internationaal strafhof. Ik voorspel dat het permanente hof er over drie jaar is. Dat was nooit gelukt zonder het voorbeeld van het Joegoslavië-Tribunaal.”

Ook juriste Heikelien Verrijn Stuart is lovend over de juridische betekenis van het tribunaal. „Er worden heel grote stappen gezet, al is dat voor de buitenwereld niet altijd duidelijk. In het internationaal recht was niet precies vastgelegd wat de verant-

woordelijkheid van een commandant is voor misdrijven van zijn minderen, of hoe een individu kan worden veroordeeld wegens genocide. Die leemtes worden door de rechters van het tribunaal ingevuld.”

Kritiek op de traagheid van het tribunaal kwam vaak van organisaties die gerechtigheid wilden voor slachtoffers van misdrijven. Kritiek van juristen op het tribunaal richtte zich vaak op zijn oorsprong, het bestaait van de Veiligheidsraad: een internationale overeenkomst zou een sterkere basis hebben geboden voor bindende uitspraken.

In Nederland was Paul de Waart, emeritus-hoogleraar volkenrecht, de voornaamste pleitbezorger van die visie. Volgens hem heeft het Joegoslavië-Tribunaal, door die wankelende basis, geen bijdrage geleverd aan de vooruitgang van internationaal recht.

Tevens vindt De Waart - die twee jaar geleden tevergeefs de Navo aanklaagde voor het Internationaal Gerechtshof, ook in Den Haag - dat het tribunaal neigt naar overwinnaarsrechtspraak. Door te veel zaken tegen Serviërs te behandelen, ondergraaft het tribunaal volgens hem zijn geloofwaardigheid. De Waart: „Strafrechtspraak staat of valt met de instemming van de betrokken partijen.”

Voor Verrijn Stuart is de instemming van de betrokken partijen een vreemd criterium om het nut van een tribunaal aan af te meten. „Uiteindelijk is een eerlijke berechting het voornaamste, of een veroordeelde en zijn achterban het nu met zijn straf eens zijn of niet.”

Het zou volgens haar al te mooi zijn om te denken dat strafrecht, door een gevoel van tevredenheid te creëren bij alle partijen, de wereld beter maakt. „De

Serviërs en andere partijen betrekken de uitspraken toch niet op zichzelf. Veel mensen in ex-Joegoslavië leggen wat er in Den Haag gebeurt op hun eigen manier uit, of de berechting nu conscientieus gebeurt of niet.”

Daarbij wordt het uitblijven van een proces tegen iemand als Karadzic door zijn achterban gezien als bewijs dat het met zijn misdaden wel meevalt. Wladimiroff vindt dan ook dat de Navo-landen, net zo goed als Bosnië, Kroatië en Joegoslavië, te weinig hebben gedaan om het tribunaal te doen slagen als een symbool van gerechtigheid. Voor het oplossen van recht is immers ook de politieke wil nodig.

Wladimiroff: „De angst voor slachtoffers in eigen gelederen weerhield Navo-landen ervan om mensen als Karadzic te arresteren. Daarom heeft het tribunaal juridisch gezien veel meer succes dan als politiek symbool.”

Bosnisch-Servische commandant ontkent

DEN HAAG - De voormalige Bosnisch-Servische kampcommandant Dragan Nikolic heeft gisteren voor het Joegoslavië-tribunaal in Den Haag verklaard dat hij onschuldig is aan de tachtig gevallen van verkrachting, marteling, moord en andere misdaden die hem ten laste zijn gelegd. Nikolic (43) werd in 1994 als eerste aangeklaagd door het Tribunaal. De vredesmacht Sfor arresteerde hem op 21 april in Bosnië.

Tien jaar cel voor Serviër Todorović

DEN HAAG, 1 AUG. Het Haagse VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden in ex-Joegoslavië heeft gisteren de Bosnische Serviër Stevan Todorovic veroordeeld tot tien jaar gevangenisstraf wegens zijn aandeel in de vervolging van Bosnische moslims en Kroaten in Bosanski Samac tijdens de oorlog in Bosnië.

Tegen Todorovic was een gevangenisstraf van twaalf jaar geëist. De rechters besloten tot een lagere straf omdat de 43-jarige beklagde schuld heeft bekend aan deelname aan etnische zuivering en met de openbare aanklager heeft samengewerkt in het proces tegen medebeklaagden.

Todorovic was politiechef van Bosanski Samac, waar in korte tijd 13.000 moslims en Kroaten (die er de helft van de bevolking uitmaakten), werden vermoord, gevangen gezet of verdreven. Todorovic was beschuldigd van moord, van de „wrede en onmenselijke behandeling” van moslims en Kroaten en

van deelname aan de verdrijving van de niet-Servische bevolking. In hun vonnis wezen de rechters op het feit dat Todorovic een gevangene meer dan een uur lang zo zwaar heeft mishandeld dat de man stierf. De beklagde had ook gevangenen gedwongen elkaar seksueel te misbruiken en elkaar af te ranselen. De rechters maakten er geen geheim van dat Todorovic een hogere straf zou hebben gekregen als hij geen schuld had bekend en met de openbare aanklager had samengewerkt.

Todorovic werd in september 1998 gearresteerd. Hij werd door een geheime commandogroep uit Servië onder valse voorwendsels naar Bosnië gelokt en daar opgepakt. Aanvankelijk had hij tegen de illegale wijze van aanhouden willen procederen, maar zag daar van af in het kader van het afsprakenpakket met de openbare aanklager die hem uiteindelijk zijn betrekkelijk lichte straf heeft opgeleverd. (Reuters, AFP, AP)

Blagojevic ontkent betrokkenheid bij Srebrenica

DEN HAAG, 16 AUG. De Bosnisch-Servische commandant Vidoje Blagojevic (51), vanmorgen voorgeleid bij het VN-tribunaal in Den Haag, ontkent schuldig te zijn aan genocide in Srebrenica. De Bosnische Servier Dragan Jokic (43) meldde zich gisteren vrijwillig bij het tribunaal. Hij is aangeklaagd wegens betrokkenheid bij de moord op Bosnische moslims na de val van Srebrenica.

• Pagina 5

VN-hof hervat proces tegen verdachten Omarska-zaak

Een dag en een hele nacht was Sabit Murchajic opgesloten in een barak, samen met andere Bosnische moslims. Zij moesten staan in het water van een kapot riool. De volgende dag brachten Bosnische Serviërs hen naar concentratiekamp Omarska.

De 48-jarige Murchajic vertelde gisteren voor het Joegoslavië-Tribunaal wat hem in 1992 was overkomen in het Noordwest-Bosnische district Prijedor. Met de getuigenis hervatte het VN-hof in Den Haag na het zomerreces de

processen tegen verdachten van oorlogsmisdaden in ex-Joegoslavië. In de Omarska-zaak staat Miroslav Kvocka, samen met de vier andere Bosnische Serviërs Dragoljub Prca, Mladjo Radic, Milojica Kos en Zoran Zigic, terecht in de zogeheten Omarska-zaak, die al enkele maanden voor het VN-tribunaal dient.

De 'ontdekkings' in 1992 van de kampen Omarska, Keraterm en Trnopolje door westerse journalisten was mede aanleiding tot de oprichting van het Joegoslavië-Tribunaal in 1993. (ANP)

Getuige VN-Tribunaal vermoord

Milan Levar, een getuige van massaslachtingen voor het Joegoslavië-Tribunaal, is gisteren door een aanslag met een handgranaat om het leven gebracht.

Levar getuigde tegen de Kroatische autoriteiten van een bloedbad dat zij onder Kroatische Serviërs zou-

den hebben aangericht. Een onbekende gooiide gisteren de handgranaat in het huis van Levar in Gospic. Het is de politie niet gelukt de dader te pakken. Levars getuigenissen vestigden in 1998 de aandacht op de moordpartijen onder Kroatische Serviërs tijdens de Servisch-Kroatische oorlog in 1991. (DPA)

'Kroatië is steeds onrecht aangedaan

De Kroatische regering heeft gisteren een verhit debat met het parlement over samenwerking met het Joegoslavië-tribunaal overleefd. Maar de weerzin tegen het tribunaal is groot. „De Kroaten hebben geen misdaden gepleegd.”

Door onze correspondent
YAEL VINCKX
ZAGREB, 16 JULI. De tegenstanders van het Joegoslavië-tribunaal, zegt president Zarko Puhovski van het Helsinki Comité voor mensenrechten, hebben één geldig argument. „Een oorlog kent winnaars en verliezers. En de winnaars hebben nog nooit hun gene-

raals naar een rechtbank moeten sturen om terecht te staan.”

De Kroaten wijzen graag op de processen in Neurenberg. De nazi's stonden terecht. Maar hebben de geallieerden ooit terecht gestaan voor de vele burgerslachtoffers tijdens hun bombardementen? Voor het Kroatische volk is het duidelijk, zegt president Zarko Puhovski: „Wij hebben gewonnen. Zij hebben verloren.” En winnaars hoeven zich niet te verantwoorden.

De Kroatische weerzin om eigen onderdanen uit te leveren aan het Joegoslavië-tribunaal is groot. De Kroaten begrijpen het dan ook niet. De oorlogsmisdaden van de Serviërs liggen, zes jaar na het einde van de oorlog, nog vers in het geheugen.

Vukovar, klinkt het stevast als

eerste. Na een beleg van drie maanden door het Joegoslaviëse leger vluchtte de hele Kroatische bevolking. Zeker 260 mensen in het plaatselijke ziekenhuis werden door Servische militairen geëxecuteerd.

In hun ogen zijn de Kroaten de oorlog in getrokken omdat ze gedwongen werden zich te verdedigen tegen de Servische en Montenegrijnse agressoren. Eerst werd in

1991 de eeuwenoude havenstad Dubrovnik aangevallen, daarna volgden al snel andere delen van Kroatië. Dat Kroatië uiteindelijk toch niet onder de voet is gelopen door de Servische 'bloedhonden', is alleen maar te danken aan de heldhaftigheid van de Kroatische generaals en hun soldaten.

Getuigenis uit het rapport van het Kroatische Helsinki Comité over operatie Storm en de nasleep ervan: „Kroatische militairen schoten op ons huis”, zegt Vesela Damjanic. „Mijn man ging naar buiten. Ze namen hem mee. Ik schreeuwde en smeekte. En zij schreeuwden: Terug. Servische hoer of we vermoorden jou ook. Ze vermoordden hem onder aan de heuvel. Mijn arme zoon vond hem. Hij heeft drie dagen naar hem gezocht.”

Vraag je naar oorlogsmisdaden van de Kroaten, dan krijg je een ontkennend antwoord. Kroaten hebben geen misdaden begaan. Maar diep in hun hart weten veel Kroaten dat hun argumenten geen stand houden. Tijdens operatie Storm, het Kroatische offensief in de Servische enclave Krajina in augustus 1995, werden ruim vierhonderd Serviërs vermoord en sloegen tweehonderdduizend Kroatische Serviërs op de vlucht.

Het Westen is al langer overtuigd van de vuile handen van alle partijen in voormalig Joegoslavië. En na de overhandiging van Slobodan Milosevic aan het tribunaal richten de aanklagers hun aandacht op andere betrokkenen - op de Kroatische generaals bijvoorbeeld. [• Vervolg KROATIË: pagina 5]

Voorgeleid in Den Haag Officiëren uit Bosnië wijzen aanklachten af

Door een onzer redacteurs

DEN HAAG, 9 AUG. Drie hoge Bosnische moslimofficiëren ontkennen schuldig te zijn aan oorlogsmisdaden die tijdens de oorlog in Bosnië zijn gepleegd door buitenlandse moslimstrijders onder hun formele commando.

De officieren die vanmorgen zijn voorgeleid bij het VN-tribunaal in Den Haag zeggen 'onschuldig' te zijn aan alle aanklachten die tegen hen zijn uitgesproken.

De twee gepensioneerde generaals en een kolonel staan terecht voor moord en oorlogsmisdaden. De aanklacht bevat negentien punten. Het is de eerste keer dat moslimgeneraals van het Bosnische leger zich voor het VN-tribunaal moeten verantwoorden voor oorlogsmisdaden in ex-Joegoslavië. Ze zijn volgens de aanklager verantwoordelijk voor de wrede daden die in Centraal-Bosnië door hun ondergeschikten zijn gepleegd tussen januari 1993 en januari 1994. De slachtoffers waren voornamelijk Bosnische Kroaten.

In de oorlog in Bosnië (1992-'95) zijn de meeste misdaden tegen Kroaten en Serviërs „en met name de meest afschuwelijke” gepleegd door buitenlandse moslimstrijders, aldus de aanklacht. De generaals Mehmed Alagić (51) en Enver Hadžihasanović (54) en kolonel Amir Kubura (37) staan terecht voor de activiteiten van de drieduidende mujahedeens-strijders.

wordt door de aanklager onder meer verantwoordelijk gehouden voor het „systematisch plunderen en vernietigen van het gebied” dat door dit legerkorps was bezet. Zijn functie als generaal betekende, volgens de aanklager, dat hij de hoogte was van alle activiteiten van het Bosnische leger. Hij had dus de mogelijkheid om misdaden tegen burgers en vijandelijke soldaten te voorkomen, maar dat heeft hij niet gedaan. „Onschuldig”, antwoordde de gepensioneerde generaal op de negentien aanklachten.

Ook Alagić, commandant van het Zevende Legerkorps, zei onschuldig te zijn. In Bosnië is hij tot vier jaar gevangenisstraf veroordeeld wegens corrupte en machtsmisbruik. De gepensioneerde generaal heeft beroep aangetekend.

De derde verdachte, Kubura, leidde de Zevende Moslimbrigade, een fanatieke moslimeenheid. De strijders moesten een eed afleggen waarbij zij zich houden aan de richtlijn van het boekje 'Instructies voor de moslim-krijger'. Ook Kubura zei vanmorgen onschuldig te zijn.

MEHMED ALAGIĆ

Liever dood dan in cel

Door een onzer redacteurs
In de vroege ochtend van 2 augustus werd in Sanski Most op de deur geklopt van Mehmed Alagić (1947). Vier politie-agenten zeiden tegen de gepensioneerde generaal dat hij onder arrest stond in verband met een aanklacht van het Joegoslavië-tribunaal. Ze adviseerden hem zijn medicijnen niet te vergeten. Alagić, die beet, zei dat hij liever „stierf op de weg naar Sarajevo”; sinds zaterdag zit hij in het VN-cellencomplex van de gevangenis in Scheveningen.

Generaal Alagić maakte van 1970 tot 1991 carrière in het Joegoslavische Volksleger en klom op tot luitenant-kolonel. In januari 1993 meldde hij zich bij het Bosnische leger. Een jaar later had hij de rang van generaal.

Alagić was commandant van het Zevende Legerkorps en werd in 1996 burgemeester van Sanski Most. Hij is één van de belangrijkste krijgshelden van de Bosnische moslims. In oktober 1995 verdreef hij het Servische leger uit Sanski Most en een groot deel van Noordwest-Bosnië.

In april werd hij in Bosnië veroordeeld tot vier jaar gevangenis-

Foto AP

straf in verband met machtsmisbruik. Tegen dit vonnis loopt een hoger beroep.

De rechterlijke uitspraak heeft zijn lokale populariteit niet aangetast; twintigduizend mensen gingen begin augustus in Sanski Most de straat op om te protesteren tegen zijn uitlevering aan het VN-tribunaal.

ENVER HADŽIHASANOVIĆ

Koekje van eigen deeg

Door een onzer redacteurs
Een loopbaan in Joegoslavische Volksleger kreeg voor Enver Hadžihasanović een bijzonder einde; aan het begin van de oorlog in Bosnië kreeg de luitenant-kolonel huisarrest in Sarajevo. Maar hij ontsnapte, deserteerde en sloot zich aan bij het Bosnische leger. Binnen een half jaar werd hij, in november 1992, commandant van het Derde Legerkorps. In de oorlog was hij ook stafchef van het leger van de moslims. Acht jaar later verliet hij, inmiddels gepromoveerd tot generaal, het leger.

Begin april was Hadžihasanović (1950) nog in Den Haag als laatste getuige in het vorige week afgesloten proces tegen Radislav Krstić, de Bosnisch-Servische generaal die 46 jaar cel kreeg voor zijn aandeel in de genocide in Srebrenica.

Ook getuigde Hadžihasanović twee jaar geleden tegen de Bosnisch-Kroatische generaal Tihomir Blaskić. De ergste Kroatische wrede daden werden begaan door paramilitaire eenheden als 'De Jokers' en 'De Ridders'; ze zouden zich aan Blaskić gezag hebben onttrokken. Hadžihasanović stelt dat Blaskić „maatregelen had

Foto AP

moeten nemen om misdaden te voorkomen”. Hij voegde eraan toe dat in zijn functie van commandant ook dergelijke maatregelen had genomen. Nu krijgt Hadžihasanović een koekje van eigen deeg: hij wordt verantwoordelijk gehouden voor de misdaden die de 'paramilitaire' mujahedeens heeft begaan.

AMIR KUBURA

Ideologisch gedreven

Door een onzer redacteurs
Amir Kubura (1964) volgde de militaire opleiding in het Joegoslavische Volksleger en diende vijf jaar in Djakovica, in Kosovo.

In 1992 verliet hij het Volksleger met de rang van kapitein. In hetzelfde jaar sloot Kubura zich aan bij het leger van Bosnië, waar hij snel carrière maakte binnen het Derde Legerkorps onder commandant Enver Hadžihasanović. Sinds 1993 leidde hij de Zevende Moslimbrigade. Hij bracht het tot kolonel.

Twee jaar geleden getuigde hij voor het VN-tribunaal tegen Tihomir Blaskić, de Bosnisch-Kroatische generaal die een jaar geleden tot 45 jaar cel is veroordeeld wegens zijn rol in de etnische zuiveringen tegen moslims in Centraal-Bosnië in de lente van 1993.

Blaskić's tegenstander Kubura stond bekend als een religieus en ideologisch gedreven militair, die onder grote invloed stond van de mujahedeens. Veel buitenlandse moslimkrijgers sloten zich bij zijn eenheid aan. Aanvallen op de dorpen Dušina, Bikosi en Maline – waarbij veel Bosnische Kroaten werden vermoord – werden voor-

Foto AP

afgegaan door een gebed. Onder verantwoordelijkheid van Kubura, aldus de aanklacht, werden veel krijgsgevangenen mishandeld en vermoord.

Toen Kubura op 2 augustus vernam van de arrestatie van Alagić en Hadžihasanović onderbrak hij zijn vakantie en meldde zich vrijwillig bij de politie in Sarajevo.

Bewijs tegen moslim-generaals 'hele klus'

In Bosnië zijn de meeste misdaden tegen Kroaten en Serviërs, „en met name de meest afschuwelijke”, gepleegd door buitenlandse moslimstrijders. Drie hoge moslimofficiëren staan vandaag voor de Haagse

naal gearresteerd door de Bosnische politie; Kubura meldde zich vrijwillig nadat hij hoorde van de arrestatie van zijn voormalige superieuren. Via de SFOR-bases in Sarajevo en Tuzla zijn de drie zaterdag overgebracht naar Scheveningen. Hadžihasanović was commandant van het Derde Legerkorps en

cuties en bloedbaden, mishandeling van en moord op krijgsgevangenen. Krijgsgevangenen en burgers werden gedwongen loopgraven aan te leggen en werden gebruikt als menselijk schild.

• DOSSIER JOEGOSLAVIË:
www.nrc.nl

Mujahedeën succesvoller dan reguliere legers

Door een onzer redacteurs
ROTTERDAM, 9 AUG. „Israël heeft kernbommen maar wij hebben menselijke bommen.” Als geen andere vat deze slogan van de Palestijnse fundamentalisten van Hamas het succes samen van de mujahedeën of heilige islamitische strijders.

Terwijl seculiere Arabische regimes en hun legers het in zogeheten 'symmetrische oorlogen' keer op keer afleggen tegen externe vijanden (met name in 1948, 1956, 1967 en 1973 tegen Israël en in de Golfoorlog), boekten religieus geïnspireerde bewegingen met hun guerrilla de afgelopen decennia het ene succes na het andere. Ze wisten de Sovjet-troepen uit Afghanistan te verdrijven en de Amerikaanse en Israëlische troepen uit Libanon. De Bosnische moslims behoedden ze voor een bloedige nederlaag.

En dat allemaal zonder tanks, vliegtuigen, geavanceerde raketten of satellieten. De mujahedeën hebben slechts licht materiaal en eenvoudige explosieven. Maar gecombineerd met de bereidheid te sterven voor hun religieuze principes blijken dit formidabele wapens. De Westerse of Israëlische tegenpartij wil immers bovenal het aantal gesneuvelden aan eigen kant minimaliseren. Ook de technisch perfect onderlegde Israëlische veiligheidsexperts geven toe dat een samenleving uiteindelijk niet is te beveiligen tegen iemand die zich wil opblazen.

Toch betekent het succes van de mujahedeën geenszins dat ze op het punt staan ergens in het Mid-

den-Oosten of de voormalige Sovjet-Unie de macht over te nemen. Daarvoor zijn de strijders te verdeeld, te ongeorganiseerd en te gering in aantal. In de Arabische wereld heerst ook algemene afschuw over de bloedbaden die mujahedeën aanrichten in Algerije. Fundamentalisten in de Arabische wereld zijn doorgaans gerespecteerde ingenieurs, advocaten en artsen. Velen van hen wijzen geweld af of zien de mujahedeën als nobele maar losgeslagen avonturiers.

Ook de recrutering van mujahedeën gaat mondesmaat. Dat hangt mede samen met de uiteenlopende manieren waarop in de islamitische wereld over jihad of heilige oorlog wordt gedacht (mujahid betekent 'hij die jihad pleegt'). De letterlijke vertaling van jihad luidt 'je best doen voor God'. De meeste van 's werelds 1,2 miljard moslims leggen dit uit als het weerstand bieden aan zondige verleidingen, tijdens de vastenmaand Ramadan en daarbuiten. Deze uitleg wordt ook wel de 'Grote Jihad' genoemd.

De zogeheten 'Kleine Jihad' is de in het Westen veel bekende heilige oorlog tegen ongelovigen. Op dit moment is vrijwel geen islamitisch denker of mufti te vinden die een offensieve aanval op ongelovigen propageert. Jihad wordt opgevat als strijd ter bescherming van islamieten wereldwijd. Moslims vechten in Tsjetsjenië zoals Europese democraten dat deden tijdens de Spaanse burgeroorlog in de jaren dertig. Maar net als toen zijn het er niet veel.

Door onze redacteur
CEES BANNING

DEN HAAG, 9 AUG. Ze kwamen met de koran en kalasnikov's: de mujahedeën. Tijdens de oorlog in Bosnië (1992-1995) vochten ze aan de kant van de moslims tegen de Serviërs en de Kroaten. Deze 'heilige krijgers' worden, met de Servische en Kroatische paramilitairen, door het Joegoslavië-tribunaal verantwoordelijk gehouden voor de ergste wrede daden in deze oorlog. De drie moslim-officiërs die vanmorgen zijn voorgeleid bij het VN-tribunaal worden op grond van de zogenoemde commando-verantwoordelijkheid aansprakelijk gesteld voor de oorlogsmisdaden van hun ondergeschikten – onder wie de mujahedeën.

Generaal Mehmed Alagić, generaal Enver Hadžihasanović en kolonel Amir Kubura staan terecht voor de Jihad, heilige oorlog, die de mujahedeën uitvochten tegen de vijanden van de Bosnische moslims. Moslim-commandanten hebben in het verleden toegegeven dat ze weinig greep hadden op de buitenlandse strijders.

„Kun je verantwoordelijk worden gesteld voor losgeslagen elementen”, vraagt de Utrechtse volkenrecht deskundige Göran Sluiter zich af. „Hoe ver kan het Joegoslavië-tribunaal het begrip commando-verantwoordelijkheid oprekken?” Omdat er bewijzen zijn dat de mujahedeën op eigen houtje opereerden, wordt het, volgens Sluiter, „een hele klus” om de verantwoordelijkheid van de drie moslimofficiërs te bewijzen. „De advocaat van de verdachten heeft het wat betreft gemakkelijker dan de openbaar aanklager”, zegt Sluiter.

Medio 1992 werden, zo schrijft openbaar aanklager Carla Del Ponte in aanklacht IT-01-47, de mujahedeën gesignaleerd in Bosnië. Ze sloten zich aan bij het Derde Legerkorps onder van Hadžihasanović en de Zevende Moslimbergbrigade onder Kubura. Deze laatste eenheid stond bekend om haar fanatisme. De leden droegen groene hoofdlinten met moslimspreuken en kwamen bijeen voor gebed voordat ze de strijd aangingen.

Volgens schattingen van de CIA namen zo'n drieduizend buitenlandse moslimstrijders deel aan de strijd in Bosnië. „Ons doel is de moslims te helpen in hun strijd”, zei Abu Abdul Aziz, commandant

Mujahedeën tijdens een militaire parade in de Bosnische stad Tuzla, in maart 1996. In Dayton werd afgesproken dat alle mujahedeën Bosnië zouden verlaten, maar dat deden de meesten pas veel later (sommigen zijn nooit weggegaan). (Foto AP)

van de mujahedeën in 1992 tegen *Time Magazine*. Veel strijders in Bosnië waren eerder actief geweest in de burgeroorlog in Afghanistan. Ze kwamen uit alle moslimlanden.

Met de verovering van Kabul was de Jihad in Afghanistan, volgens Aziz, voorbij. Hij vertrok naar Bosnië en vestigde zijn hoofdkwartier in de stad Travnik. „In iedere plaats waar moslims worden gemarteld en onmenselijk worden behandeld, moet de Jihad hen behouden en verheffen”, aldus Aziz. „Bosnië of Kashmir, broeders kunnen op ons rekenen.” Tegen het dagblad *Al-Sirat al-Mustaqeem* zei hij twee jaar later: „Wij hebben, bij de genade van Allah, volledige jurisdictie in het gebied waar we verantwoordelijk voor zijn (Centraal Bosnië, red.). De commandant van de moslimstrijders (Hadžihasanović, red.) wil resultaat zien; hij die-

teert geen strategie of acties.” Bij de rechtszitting, die naar verwachting pas over een jaar zal beginnen, zal waarschijnlijk lang over deze zin worden gedebatteerd: wat betekent 'resultaat zien' voor de commando-verantwoordelijkheid van de Bosnische-generaal?

Het uiteindelijke doel, zo zegt Aziz in het vraaggesprek, is om van Bosnië een moslimstaat te maken. De mujahedeën deden daarom ook aan scholing en opleiding. „Vijftig jaar communistische onderdrukking hebben de Bosnische moslims murw gemaakt”, vertelt Abu Mohammed, een Palestijnse mujahedeën, in de *The Dallas Morning News* in 1994. „Maar ze bleven moslim en wij helpen hen om het pad weer terug te vinden.” Twee jaar eerder uitte Abdullah Naseef, hoofd van de Wereld Moslimfederatie, in de *Los Angeles Times* al zijn

ongenoege. „De Bosnische moslims hebben lang geïsoleerd geleefd van de islamitische wereld en zijn de weg kwijt geraakt. Sommigen drinken alcohol, eten zelfs varkensvlees. Veel moslims gaan naar Bosnië om hen het doel van de Jihad uit te leggen en het idee van vechten voor de islam.”

In hoge mate dankzij de steun van de mujahedeën en militaire steun van islamitische landen hielden de Bosnische moslims in 1992 stand, zo constateert de Amerikaanse bemiddelaar Richard Holbrooke in zijn boek *To End a War*. De CIA was al die tijd op de hoogte van de activiteiten van de mujahedeën. De Amerikanen hadden geen bezwaar tegen hun aanwezigheid omdat ze de „geïsoleerde Bosniërs” hielpen te overleven. Maar in het Dayton-akkoord, dat eind 1995 een einde maakte aan de oor-

log, werd bepaald dat de heilige strijders binnen dertig dagen na de aankomst van SFOR het land moesten hebben verlaten. Holbrooke was bang dat de mujahedeën de wapens zouden opnemen tegen Amerikaanse soldaten. Mochten ze het land niet verlaten, zo dreigde Holbrooke, dan kreeg Bosnië geen steun. Alija Izetbegović, leider van de Bosnische moslims, koos voor het geld, al duurde het nog jaren voor de (meeste) buitenlanders vertrokken.

De CIA heeft belangrijk materiaal aangedragen voor de aanklacht tegen de drie Bosnische officieren, die medio juli door het VN-tribunaal naar Sarajevo is gestuurd. „We hadden het bewijs niet eerder rond”, zegt Graham Blewitt, plaatsvervanger hoofdaanklager. Volgens hem heeft de grote verdraging te maken met de weigeracht-

ge houding van de Bosnische Serviërs en Kroaten. „Dit is de tweede dagvaarding en zeker niet de laatste”, liet aanklager Blewitt weten. De aanklacht tegen de drie officieren heeft betrekking op de periode tussen januari 1993 en januari 1994.

De slachtoffers van de vandaag voorgeleide verdachten zijn met name Bosnisch-Kroatische krijgsgevangenen en burgers. De aanklacht rept van executies en bloedbaden, mishandeling van en moord op krijgsgevangenen en het systematisch plunderen en vernietigen van het gebied dat werd bezet door het Derde Legerkorps. De meeste misdaden „en met name de meest afschuwelijke, zijn gepleegd door buitenlandse moslimstrijders die zichzelf mujahedeën of 'heilige krijgers' noemen”, aldus openbaar aanklager Carla Del Ponte.

'Belgrado moet arresteren' Del Ponte: Mladić is in Joegoslavië

BELGRADO/SARAJEVO, 5 SEPT. Ratko Mladić, de vroegere legerleider van de Bosnische Serviërs, bevindt zich in Joegoslavië; de Joegoslavische autoriteiten moeten hem aanhouden en uitleveren aan het Joegoslavië-tribunaal.

Dat zei gisteren de hoofdaanklager van het tribunaal, Carla Del Ponte, na besprekingen met Joegoslavische en Servische autoriteiten. Op de vraag of haar gesprekspartners in Belgrado medewerking hebben toegezegd bij de aanhouding van Mladić zei ze: Ja, ze zullen meewerken. We hebben over samenwerking gesproken.

Tot dusverre werd aangenomen dat Ratko Mladić, die zes jaar geleden door het Joegoslavië-tribunaal in staat van beschuldiging werd gesteld wegens oorlogsmisdaden, onder andere in Srebrenica, na de val van de Joegoslavische president Slobodan Milošević uit Servië is vertrokken en zich in Bosnië schuilhoudt – mogelijk in Han Pijesak, in de Servische Republiek, waar hij een boerderij heeft.

De vertrekkende commandant van de NAVO-vredesmacht in Bosnië, generaal Michael Dodson, zei gisteren in Sarajevo dat noch Ratko Mladić, noch de vroegere politieke leider van de Bosnische Serviërs, Radovan Karadžić, zich in Bosnië bevindt. „Ik denk dat ik weet waar ze zich bevinden, maar ik zeg dat liever niet bij deze gelegenheid”, aldus de generaal. Hij gaf geen andere details. Over Karadžić wordt regelmatig gespeculeerd dat hij zich ergens in Montenegro schuil houdt. Hij zou echter wel regelmatig in Bosnië komen.

„Veel van deze [door het VN-tribunaal gezochte] mensen wonen niet in Bosnië, maar komen er wel. Ze komen vaak snel en verdwijnen snel en dat maakt het moeilijk hen aan te houden”, aldus Dodson. Carla Del Ponte heeft gisteren bij haar eendaagse bezoek aan Belgrado niet alleen over Mladić gesproken, maar ook over de uitlevering van alle wegens oorlogsmisdaden gezochte verdachten die zich in Servië schuilhouden, inclusief de president van Servië, Milan Milutinović.

De Bosnische Serviër Dragan Kolundžija – tijdens de Bosnische oorlog chef-cipier van het beruchte gevangenkamp Keraterm – heeft gisteren schuld bekend in een van de zaken waarvoor hij door het Haagse VN-tribunaal is aangeklaagd. Het gaat om een misdaad tegen de menselijkheid. In ruil voor de bekentenis zijn twee andere aanklachten tegen hem ingetrokken en is hem beloofd dat de aanklagers tegen hem een gevangenisstraf van niet meer dan drie tot vijf jaar zullen eisen. (Reuters, AP, AFP)

De Servische minister van Justitie, Vladan Batić, kondigde gisteren aan bij Del Ponte te zullen aandringen op de berechting van de vroegere leiders van het in 1999 ontbonden Kosovo Bevrijdingsleger (UCK), het guerrillaleger van Kosovo-Albanen die vanaf 1998 tegen de Serviërs heeft gevochten. Het UCK werd indertijd door Belgrado beschuldigd van terrorisme tegen Servische burgers in Kosovo. (Reuters, AP, AFP)

DONDERDAG 6 SEPTEMBER 2001

Voor opsporing verdachten Del Ponte wil in Bosnië haar eigen team

SARAJEVO, 6 SEPT. Carla Del Ponte, hoofdaanklager van het Joegoslavië-tribunaal, wil een eigen team vormen dat de taak krijgt in Bosnië voortvluchtige verdachten van oorlogsmisdaden op te sporen.

Dat zei Del Ponte gisteren in Sarajevo, waar ze zich bekleegde over het gebrek aan medewerking van de Bosnische Serviërs en de Bosnische Kroaten bij het opsporen van gezochte verdachten. „De Bosnische Kroaten en de Servische Republiek [in Bosnië] komen, zes jaar na het vredesakkoord van Dayton, hun verplichtingen niet na”, zei ze op een persconferentie. In Bosnië zijn volgens haar nog 38 door het tribunaal aangeklaagde verdachten op de vlucht, van wie er 27 op de openbare lijst van beklaagden staan en elf op de geheime lijst van beklaagden. „Ik weet zeker: als ik mijn eigen opsporingsteam aan het werk kan laten gaan, zal ik in de Servische Republiek ondergedoken beklaagden vinden indien de regering niet meewerkt”, aldus Del Ponte.

De enigen die in Bosnië wel met het tribunaal samenwerken zijn de moslim-autoriteiten van de moslim-Kroatische federatie (de tweede territoriale entiteit van Bosnië, naast de Servische Republiek), die alle vijf moslim-verdachten aan het tribunaal hebben uitgeleverd. De Servische Republiek heeft, ondanks toezeggingen, nog altijd geen wet over samenwerking met het tribunaal en heeft niet één verdachte uitgeleverd.

Del Ponte eist vooral de medewerking van de regering van de

Servische Republiek bij de aanhouding van de twee meestgezochte oorlogsmisdadigers: Radovan Karadžić, de vroegere president van de Servische Republiek, en diens voormalige legerleider Ratko Mladić, die verantwoordelijk worden gehouden voor de bloedigste gebeurtenissen in de Bosnische oorlog, de belegering van Sarajevo en het drama van Srebrenica. Voordat ze naar Bosnië ging was Del Ponte ervan overtuigd dat beiden zich in de Servische Republiek schuilhouden. Maar dinsdag zei de commandant van de vredesmacht in Bosnië dat hij er van zijn kant van overtuigd is dat ze ergens in Joegoslavië zijn ondergedoken en slechts af en toe naar Bosnië komen.

In Kroatië zijn gisteren vier voormalige militairen aangehouden op verdenking oorlogsmisdaden te hebben gepleegd. De vier komen niet voor op de opsporingslijst van het Joegoslavië-tribunaal en worden in Kroatië zelf berecht. De vier hebben Kroatische Serviërs vermoord of mishandeld tijdens de twee militaire operaties tegen de Kroatische Serviërs in 1995. De aanhouding betekent een breuk met het verleden: als in het verleden al Kroaten werden opgepakt, werden ze doorgaans beschuldigd van moord, plundering of brandstichting – niet van oorlogsmisdaden. (AP, AFP, Reuters)

Belgrado levert ook ex-minister niet uit

BELGRADO, 7 SEPT. De vroegere Servische minister van Binnenlandse Zaken Vlatko Stojiljković behoudt zijn parlementaire immuniteit en hoeft derhalve niet bang te zijn voor uitlevering aan het Joegoslavië-tribunaal in Den Haag, dat hem zoekt wegens oorlogsmisdaden in Kosovo.

De Kamer der Republieken, de Joegoslavische Senaat, besloot gisteren de parlementaire onschendbaarheid van Stojiljković niet op te heffen. De regeringen van Servië en Joegoslavië weigeren verdachten die door het Joegoslavië-tribunaal worden gezocht maar parlementaire onschendbaarheid bezitten, aan te houden en over te dragen. De prominentste Serviër die daarvan profiteert is president Milan Milutinović van Servië.

Stojiljković werd in 1999 door het Joegoslavië-tribunaal aangeklaagd, samen met de toenmalige president van Joegoslavië, Milošević, en Milutinović.

De politie van Montenegro zal elke verdachte van het Joegoslavië-tribunaal die het land binnenkomen, oppakken en uitleveren. „De politie werkt nauw samen met het tribunaal”, zo zei gisteren de Montenegrijnse minister van Bin-

nenlandse Zaken, Andrija Jovićević. Hij zei erbij „geen enkele aanwijzing” te hebben dat de twee meestgezochte verdachten van het tribunaal, de Bosnische Serviërs Radovan Karadžić en Ratko Mladić, zich in Montenegro bevinden. De hoofdaanklager van het tribunaal, Carla Del Ponte, en de vertrekkende commandant van de vredesmacht in Bosnië zeiden beiden eerder deze week er vanuit te gaan dat Karadžić en Mladić zich in Joegoslavië (Servië en Montenegro) schuilhouden. Eerder lieten de Serviërs al weten dat zij niet in Servië zijn.

Carla Del Ponte, die deze week zowel Joegoslavië als Bosnië bezocht, zei gisteren te hopen dat Karadžić en Mladić nog dit jaar worden opgepakt.

De van oorlogsmisdaden verdachte vroegere president van de Servische Republiek in Bosnië, Biljana Plavšić, die sinds januari in de Scheveningse gevangenis zat na zichzelf te hebben aangegeven, is gisteren tijdelijk door het tribunaal vrijgelaten en naar Belgrado vertrokken. Ze heeft toestemming gekregen het begin van haar proces in Joegoslavië af te wachten. (Reuters, AFP, AP)

Jokić ontkent schuld aan drama Srebrenica

DOOR ONZE REDACTEUREN
DEN HAAG, 21 AUG. De Bosnische Serviër Dragan Jokić, die zich vorige week vrijwillig meldde bij het Joegoslavië-tribunaal, ontkent schuld te zijn aan misdaden tegen de menselijkheid en schenking van het oorlogsrecht. Jokić vanmorgen voorgeleid bij het VN-tribunaal.

De verdachte, die gisteren 44 is geworden, was een ondergeleide van de Bosnische-Servische generaal Radislav Krstić die onlangs werd veroordeeld tot een gevangenisstraf van 46 jaar voor zijn aandeel in de genocide in Srebrenica. Jokić speelde, volgens de aanklacht, een ondergeschikte rol; hij is door openbaar aanklager Carla Del Ponte dan ook niet beschuldigd van genocide.

In juli 1995 werd Srebrenica, een moslimenclave in het oosten van Bosnië die door de Verenigde Naties was bestempeld als „veilig gebied” en die werd verdedigd door Nederlandse VN-militairen, overgenomen door de Bosnische Serviërs.

Jokić was op dat moment commandant van de genie en het tribunaal houdt hem verantwoordelijk voor de planning en voorbereiding van de executies. Ook wordt hij door VN-hof aangeklaagd voor zijn aandeel in het herbegraven van de slachtoffers om zo bewijsmateriaal weg te werken. De Bosnische Serviërs waren hiermee begonnen nadat satelliet-foto's van de Amerikaanse en Britse inlichtingendienst de massagraven hadden vastgelegd.

Jokić was een beroepssoldaat, opgeleid aan de militaire academie. Hij sloot zich aan bij de Zvonik Brigade aan het begin van de oorlog in Bosnië in 1992. Op het moment van zijn recente vrijwillige overgave was hij luitenant-kolonel van het leger van de Bosnische Serviërs en gelegerd in Sokolac.

Tribunaal: Plavšić is tot proces vrij

Het Joegoslavië-Tribunaal laat Biljana Plavšić voorlopig vrij. De voormalige presidente van Republika Srpska mag het begin van haar proces afwachten in Servië. Dit hebben de drie rechters in de zaak-Plavšić gisteren besloten. Plavšić moet „zo gauw mogelijk” op vrije voeten komen, zodra enkele formaliteiten zijn geregeld.

Het is uitzonderlijk dat een verdachte die een keer in handen is van het tribunaal, in afwachting van het proces wordt vrijgelaten. Dat is tot nu toe alleen gebeurd bij verdachten die vrijwillig naar Den Haag zijn gekomen om hun onschuld te bewijzen, zoals ook Plavšić heeft gedaan. Haar geval is zelfs de eerste keer dat een verdachte van genocide (volkenmoord) voorlopig op vrije voeten komt. Genocide is het zwaarste misdrijf waarvoor het tribunaal een veroordeling kan uitspreken.

Plavšić zal zich in Servië regelmatig bij de politie moeten melden. De Servische minister van Justitie, Vladan Batić, was gisteren persoonlijk naar Den Haag gekomen om „garanties” van de Servische regering toe te lichten. Dat gebeurde achter gesloten deuren. Tijdens die vertrouwelijke zitting liet

hoofdaanklager Carla Del Ponte haar eis vallen dat Plavšić in Nederland moet blijven voor het geval dat zij voorlopig vrijkomt. Voor die zitting was Del Ponte volgens haar woordvoester nog bezorgd over de veiligheid van Plavšić in Servië en over haar tijdige terugkeer voor het begin van het proces. Die twijfels zijn door de garanties van de Servische regering uit de weg geruimd.

Voor het geval Plavšić in Nederland zou blijven, was bij de zitting ook een Nederlandse delegatie van de ministeries van Buitenlandse Zaken en Justitie aanwezig. Den Haag had diverse mogelijkheden bekeken voor vormen van huisarrest van Plavšić in Nederland.

De 71-jarige Plavšić kwam in januari naar Den Haag. Zij is de enige vrouw in de VN-cellen in Scheveningen. Plavšić maakte tijdens de oorlog in Bosnië (1992/95) deel uit van de Bosnisch-Servische politieke top rond Radovan Karadžić.

Zij is, behalve wegens genocide, aangeklaagd wegens misdaden tegen de mensheid en oorlogsmisdaden, zoals uitroeiing, moord, vervolging en deportatie. Zij verklaart onschuldig te zijn op alle punten. (ANP)

Tribunaal-team gaat zelf verdachten opsporen

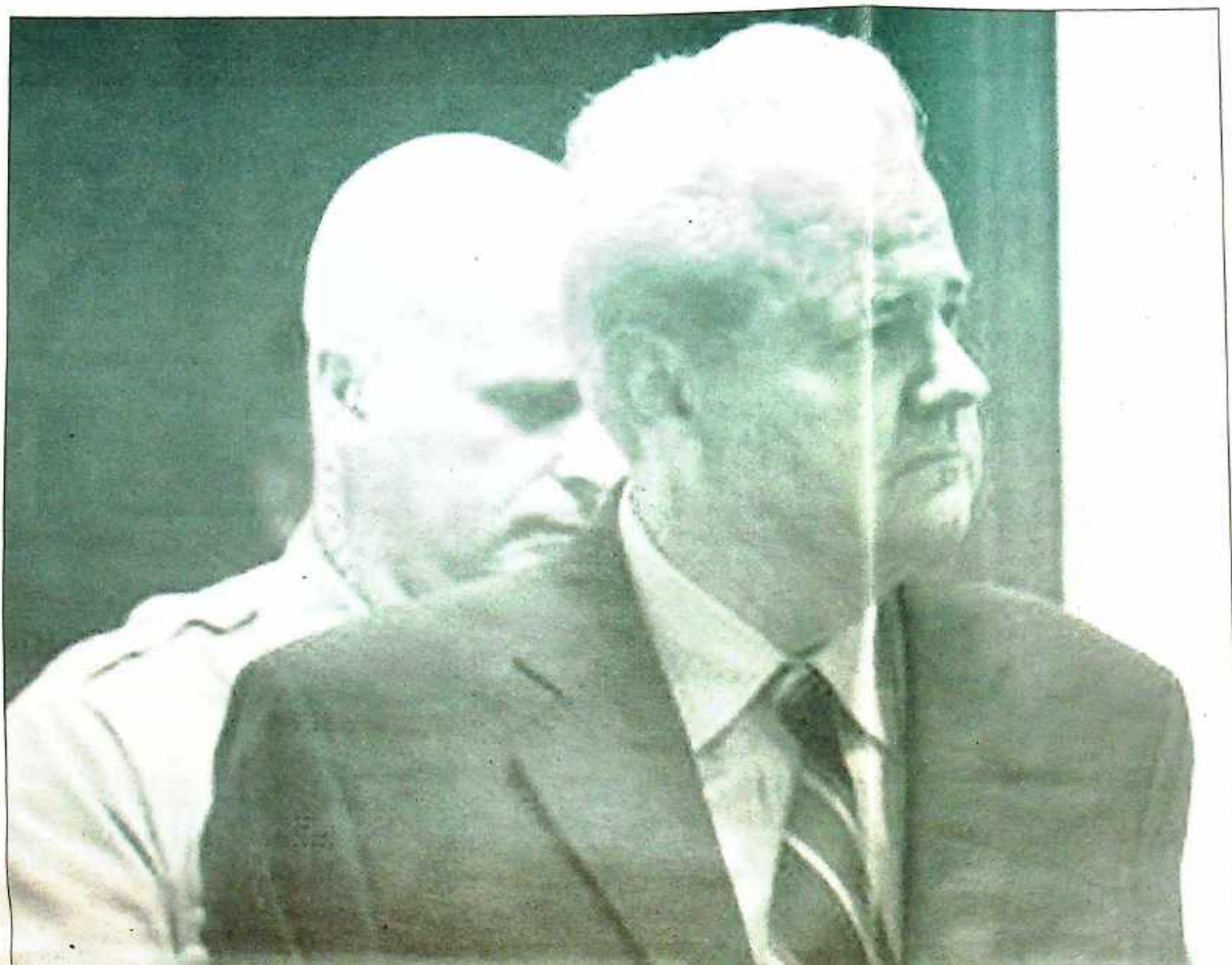
SARAJEVO – De hoofdaanklager van het Joegoslavië-Tribunaal, Carla Del Ponte, gaat een team oprichten dat zich uitsluitend richt op het opsporen van voortvluchtige verdachten. Dat zei ze bij een bezoek aan Bosnië. Del Ponte beschuldigde de Servische en Kroatische autoriteiten in Bosnië ervan onvoldoende mee te werken met het Tribunaal. De Servische premier Zoran Djindjić sprak gisteren tegen dat de voormalige opperbevelhebber van de Bosnisch-Servische strijdkrachten, Mladić, in Servië is. Dat had Del Ponte dinsdag gezegd tijdens haar bezoek aan Belgrado.

Srebrenica-verdachte Jokić ontkent schuld

DEN HAAG – De Bosnische Serviër Dragan Jokić heeft dinsdag, bij zijn eerste voorpleiding voor het Joegoslavië-Tribunaal, gezegd onschuldig te zijn. Hij wordt beschuldigd van het voorbereiden van de massa-executies na de val van Srebrenica in 1995, en van betrokkenheid bij het delven van massagraven. De inmiddels 44-jarige Jokić, in de oorlog officier in het leger van de Bosnische Serviërs, gaf zich vorige week vrijwillig over. (ANP)

HET TRIBUNAAL

Gevangenis van de nieuwe wereldorde

VAN DE REDACTIE

Met Slobodan Milosevic heeft het Joegoslavië Tribunaal zijn grote vis aan de haak geslagen. Maar de buit zou wel eens te groot kunnen zijn voor de wankelende basis waarop de ad-hoc strafhof in Den Haag is gebouwd.

De emeritus-hoogleraar in het volkenrecht Paul de Waart meent dat de wilde uitlevering van Milosevic - gekocht voor een bom duiten - 'het kasplantje dat de internationale rechtspleging nog steeds is' ernstig bedreigt.

Het Tribunaal heeft zich schaamteloos laten kennen als een wapen in de voortgezette oorlog van westerse *corporate states* tegen een weerstandige politicus die de waarden van het oude Joegoslavië wilde beschermen.

Geldgebrek

Met Resolutie 827 richtte de Veiligheidsraad het Joegoslavië Tribunaal op. Standplaats werd Den Haag. De officiële naam luidt: 'Het Internationale Tribunaal voor de vervolging van personen die verantwoordelijk zijn voor ernstige schendingen van het internationale recht, begaan op het territorium van het voormalige Joegoslavië sinds 1991.'

In Den Haag is ook het Internationale Gerechtshof, dat op grond van het Handvest van de Verenigde Naties is opgericht, gevestigd. Dit orgaan,

dat uitspraken doet in conflicten tussen aangesloten staten, kampt met voortdurend geldgebrek. Niet in het minst door de grote contributieachterstand van de Verenigde Staten. Het Joegoslavië Tribunaal daarentegen heeft over geldgebrek niet te klagen, want de VS pompt daar graag veel dollars in.

Blijkbaar in de overtuiging dat het zelf geen vervolging van het strafhof wegens oorlogsmisdrijven op Joegoslavische grondgebied te vrezen heeft.

En terecht, blijkt uit de weigering van hoofdaanklaagster Carla del Ponte om de NAVO te vervolgen voor de (cluster)bombardementen op civiele doelen in 1999. De rechters hebben geen bevoegdheid om haar besluit te toetsen.

Sheriff

Het Joegoslavië Tribunaal staat geheel los van het Internationale Gerechtshof. De Verenigde Staten willen de macht van dit gezaghebbende orgaan zeker niet uitbreiden. Liever creëert de zelfbenoemde sheriff van de wereld een eigen mondiale juridische structuur.

In de jaren tachtig verklaarde het Internationale Gerechtshof de VS schuldig aan het leggen van mijnen in de haven van Managua, de hoofdstad van Nicaragua. De regering in Washington

reageerde met het aanvechten van de competenties van het Hof.

Met de oprichting van het Joegoslavië Tribunaal is een gevaarlijk precedent geschapen. Met zo'n ad-hoc strafhof hebben economische en militaire grootmachten immers een ijzersterk wapen in handen om opstandige, arme landen eronder te krijgen.

Onderdanen

Het Tribunaal is opgericht door een sub-comité van de Veiligheidsraad door het oprekken van een bepaling die de raad toestaat ondergeschikte organen in het leven te roepen als dat voor het eigen functioneren noodzakelijk is. Het Handvest van de VN biedt geen ruimte voor dit soort eenzijdige gelegenheidsrechtspraak.

Feitelijk beschikken de Verenigde Staten over een vetorecht over de keuze tegen wie een ad-hoc strafhof zal worden opgericht. Dat zal uiteraard niet gebeuren tegen rechtse dictators die de belangen van de Amerikaanse machthebbers dienen. Het hoeft ook geen betoog dat de VS zijn eigen onderdanen onder geen beding aan de jurisdictie van internationale rechters wil blootstellen. Ook niet die van het Internationale Strafhof dat via het Verdrag van Rome wel volgens een degelijke

procedure wordt opgericht.

De straffhoven, die zijn gebaseerd op wet noch verdrag, zijn een direct gevaar voor de soevereiniteit van staten. De Algemene Vergadering, die nog wel eens voorstellen van de VS weg stemt, heeft ze niet in het leven geroepen.

Gruwelijk

Critici menen dat verdachten niet kunnen rekenen op elementaire juridische bescherming. Aanklachten zijn geheim en verdachten worden met geweld ontvoerd.

Anderzijds vinden veel mensen, begaan met de mensenrechten, dat de bijzondere bevoegdheden te billijken zijn tegen het licht van de gruwelijke misdaden die op de Balkan zijn gepleegd.

Misschien is het voor deze mensen goed om te weten hoe 'de moeder van het Tribunaal', Madeleine Albright, over dit soort zaken denkt. In Irak hebben de sancties al aan een half miljoen kinderen het leven gekost. Albright: 'Ik denk dat dit een harde keuze is, maar de prijs... wij denken dat het deze prijs waard is.'

Voor welk tribunaal wordt zij gedaagd?

'INTERNATIONALE RECHTSPLEGING IN GEVAAR GEBRACHT'

Een bedreigd kasplantje

Paul de Waart, emeritus-hoogleraar in het volkenrecht, heeft geen goed woord over voor de wijze waarop Slobodan Milosevic aan het Joegoslavie Tribunaal is uitgeleverd.

'Joegoslavië heeft ondanks zijn kersverse keurmerk van fetsoonlijke staat geen tijd gekregen om de overdracht juridisch behoorlijk af te wikkelen. Politici en commentatoren bagateliseren dat ten onrechte als een schoonheidsfoutje. Juristen die tegen deze gang van zaken in het geweer zijn gekomen, worden meewarig getypeerd als constitutionele denkers die de politici onnodig voor de voeten lopen.'

'Ik acht dit een gevaarlijke en onaantoonbare wijze van denken, die een ernstige bedreiging vormt voor het kasplantje dat de internationale rechtspleging nog steeds is', schrijft De Waart in een opiniërende bijdrage aan *Vrij Nederland*.

Niet chic

In het artikel stelt De Waart dat de Verenigde Naties de federatieve republiek Joegoslavië, bestaande uit Servië en Montenegro, met haar toelating heeft geaccepteerd als een vreedlevende staat die in staat is zijn verplichtingen van het handbest van de VN na te komen.

'Alleen al om die reden is het niet chic van het Westen dat het een wig heeft gedreven tussen de federale regering van het land en de regering van de deelstaat Servië. De laatste ging wel akkoord met de uitdracht van Milosevic aan het Joegoslavie Tribunaal, de eerste niet. Even ongepast is het dat voor hij is gegaan aan Joegoslavische Constitutionele Hof, dat nog druk bezig was het uitleverings-

verzoek aan de federale grondwet te toetsen.'

'Geven wij niet altijd hoog op van de scheiding van de wegeverende, de rechtsprekende en de uitvoerende macht?' vraagt De Waart zich af. 'Nooit men we dat niet altijd het kenmerk van de ware democratische samenleving? Waarom geldt dat dan nu niet?'

Spelregels

De Europese Unie had om die democratische waarden zelfbeheersing moeten tonen, vindt De Waart. 'Onder behoorlijk bestuur verstaan we niet alleen democratische besluitvorming, passende beleidsmaatregelen en financiële rekenschap, maar ook eerbiediging van de rechtsstaat en de mensenrechten. Dat het Westen Milosevic graag snel wil berechten, is geen reden om de spelregels te schenden.'

'Dat politici die schending nu toch rechvaardigen, is des te merkwaardiger omdat de meeste staten zeer terughoudend zijn om hun eigen staatshoofd te berechten. Terwijl dat juist in Joegoslavië stond te gebeuren.'

'Regeringen achten de berechting van een eigen staatshoofd een te politiek geladen zaak om over één nacht ijs te gaan. Amerika, dat zo op uitlevering van Milosevic aandrong, vormt daarop geen uitzondering. Het Amerikaanse gezwaai met de geldbuidel in de richting van Belgrado steekt schril af bij de weigering Amerikanen aan internationale berechting bloot te stellen.'

'Dit zou niet stroken met de waardigheid en verantwoordelijkheid van een grote mogendheid. Amerika heeft zich dan ook niet aangesloten bij het permanente Internationaal Strafhof in oprichting, dat oorlogsmisdadigers en schenders van de mensenrechten gaat vervolgen.'

ling, dat oorlogsmisdadigers en schenders van de mensenrechten gaat vervolgen.'

Meeras

Grote mogendheden, redeneert De Waart, hebben door hun vetorecht in de Veiligheidsraad nooit om hun eigen misdaden te berechten. 'Terecht is de vraag gesteld of de raad überhaupt wel Tribunaal. Het tribunaal zelf heeft die vraag voor aldus aan zijn eigen haren op uit het juridisch moeras.'

Volgens De Waart hadden de Verenigde Naties er beter aan gedaan advies te vragen aan het Internationale Gerechtshof in Den Haag. 'Maar dat is ten onrechte niet gebeurd.'

Dat Joegoslavië tot voor kort weigerde mee te werken aan de Haagse gelegenheidsrechtspraak, acht De Waart niet zonder grond. 'Omdat het Joegoslavie Tribunaal in het leven is geroepen door de Veiligheidsraad, geldt het als een VN-orgaan. Het Internationaal Gerechtshof mag geschillen behandelen tussen staten onderling, maar niet tussen staten en VN-organen. Joegoslavië kon daarom niet in beroep gaan tegen het besluit van de Veiligheidsraad een tribunaal in te stellen.'

'Het kan straks ook niet in beroep gaan tegen de uitspraken die het tribunaal doet. Bij de handhaving van vrede en veiligheid in geval van agressie en ander ongeoorloofd geweld valt het te begrijpen dat zo'n hoger beroep niet tot de mogelijkheden behoort. Maar bij de instelling van het tribunaal gaat om de beoordeling van binnenland-

se politieke ontwikkelingen in Joegoslavië. Met het besluit het tribunaal in te stellen is de Veiligheidsraad binnengevallen in de persoonlijke levenssfeer van onderdanen van staten, zonder dat daar rechtsmiddelen als een hoger beroep mogelijk zijn.'

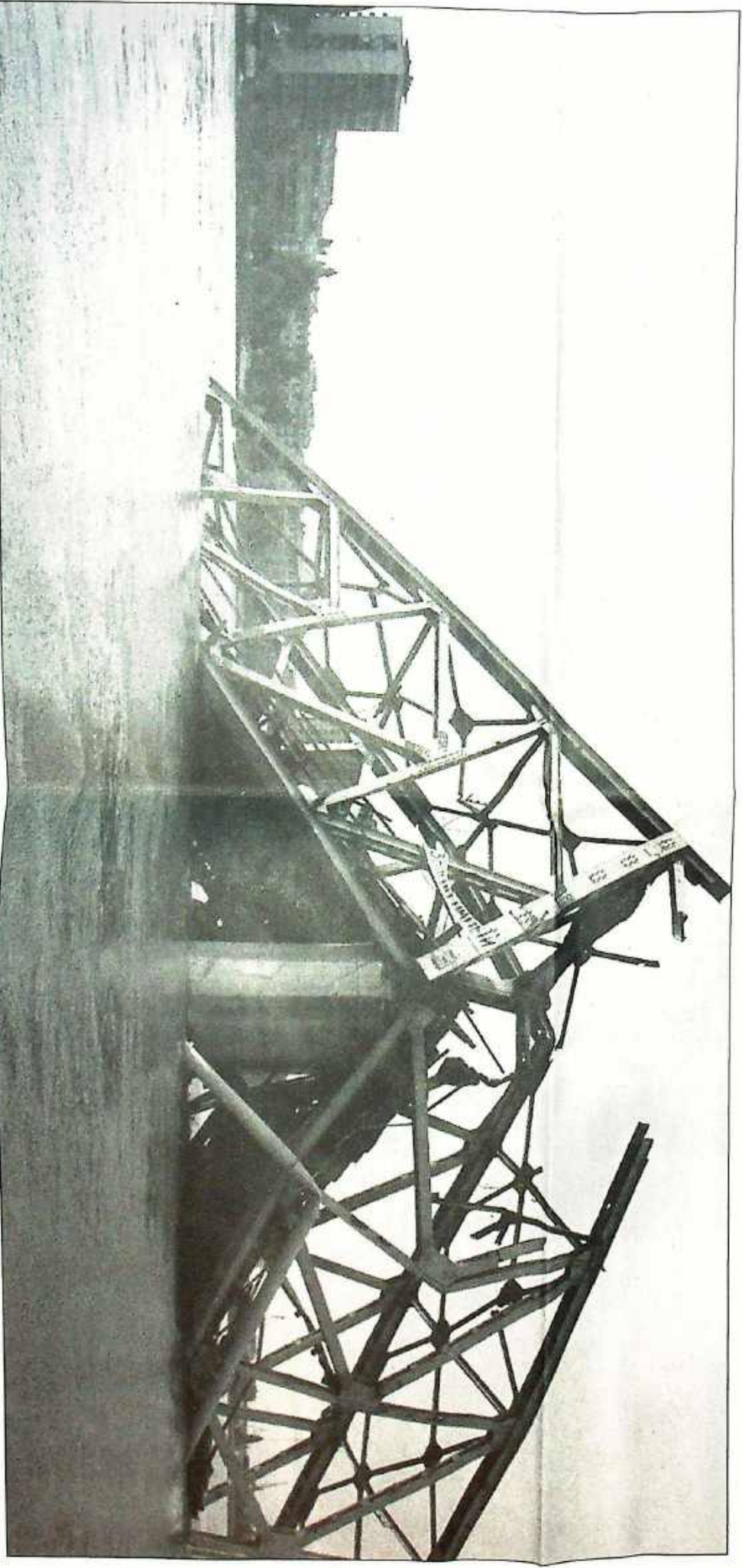
Unieke kans

Bij het Internationaal Strafhof, dat volgend jaar wellicht al operationeel is, is dat beter geregeld, meent De Waart. 'De rechtsmacht berust op een verdrag tussen staten waarvan toetreding onderworpen is aan democratische controle door de nationale parlementen. Bij het Joegoslavie Tribunaal is dat niet het geval.'

'Er pleit nog iets tegen het tribunaal dat Milosevic nu berecht. Bij het permanente Internationaal Strafhof in wording geldt de regel dat de beslissingen van de openbaar aanklager om niet tot vervolging over te gaan door de rechter kan worden beoordeeld. Dat is bij het Joegoslavie Tribunaal niet zo.'

'Als de aanklager niet tot vervolging wil overgaan, kan dat zonder meer. Dat heeft zich geworpen toen de NAVO-landen die Joegoslavië hebben gebombardéerd, ontkwamen aan vervolging door het tribunaal wegens oorlogsmisdadigheden en misdrijven tegen de menselijkheid - hoewel ook daarvoor op het eerste gezicht bewijs aanwezig was.'

'Het ad-hoc tribunaal miste op dat moment een unieke kans om zijn onpartijdigheid te bewijzen. Dat heeft het aanzien van de internationale rechtspraak geschaad.'

NAVO volgens eigen definitie schuldig aan oorlogsmisdaden

DOOR TIMOTHY BANCROFT-HINCHEY

Volgens het statuut van het Joegoslavie Tribunaal is de NAVO zonder enige twijfel te vervolgen. De Roemeense website *Pravda.Ru* levert de bewijsstukken voor een zaak die zo tegen het westerse bondgenootschap gevoerd zou kunnen worden.

Artikel 3 van het statuut van het Joegoslavie Tribunaal stelt duidelijk dat een criterium voor een aanklacht wegens oorlogsmisdaden is: 'Aanval of bombardement, met welke middelen ook, op onbeschermd steden, dorpen, gebouwen of huizen.'

Dat de NAVO in het voorjaar van 1999 systematisch civiele doelen als doelwit uitkoos - een scenario dat onverschillig en ongevoelig 'bijkomende schade' werd genoemd - komt precies overeen met bovengenoemde clausule en zou de hoek-

steen van een aanklacht wegens oorlogsmisdaden tegen die organisatie kunnen zijn.

Een andere clausule van hetzelfde Artikel 3 zou ook aangehaald kunnen worden: 'Massale vernietiging van steden of dorpen of vernietiging die niet gerechtvaardigd is door militaire noodzaak'.

Elke van de niet geprovoceerde aanvallen van de NAVO in Joegoslavië en Irak in de afgelopen tien jaar zou in deze categorie passen, met name de bombarmenten op fabrieken, wegen en bruggen. Het bombarderen van de Chinese ambassade vanuit militair oogpunt bijvoorbeeld geen 'militaire noodzaak'. De NAVO noemde het later zelf 'een foutje'.

In dat geval en onder Artikel 3 was het een geval van niet door militaire noodzaak gerechtvaardigde vernietiging en dus is volgens eigen

definitie en volgens de artikelen van het Tribunaal dat door deze organisatie is opgericht, de NAVO schuldig aan oorlogsmisdaden.

De zaak houdt hier nog niet op. Artikel 147 van de Conventie van Genève inzake Oorlogsmisdaden, definieert deze als '...deportatie of illegaal transport of illegale vasthouding van een beschermd persoon...of opzettelijk een beschermd persoon zijn rechten ontnemen op een eerlijk en regulier proces...'

Wat in de zaak tegen Slobodan Milosevic in Den Haag wordt gedaan, buiten dat het een geval van piraterij, ontvoering en illegale hechtenis is, is een regelrechte schending van de Conventie van Genève. Aangezien het niet is opgericht door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties, is het Joegoslavie Tribunaal in Den Haag in het uiter-

ste geval illegaal, op zijn minst niet legaal. Daarom is het niet bevoegd om Milosevic, of ieder ander, te berechten voor veronderstelde misdaden.

Nog ironischer is de ontdekking van *Pravda.Ru* dat de NAVO volgens haar eigen definitie schuldig is aan de misdaden waar zij anderen van beschuldigt. En dat in een orgaan met geen enkele legale basis. De manier waarop de internationale gemeenschap zo'n schandalige manier van handelen tolereert en er zelfs een beleidelijke mate van belangrijkheid aan toeschrijft, is onbegrijpelijk en beschamend voor ieder land dat zichzelf erop voorstaat een rechtsstaat te zijn.

Kroaat vrijwillig naar Den Haag

Door onze correspondent
BELGRADO, 10 JULI. De Kroatische generaal Rahim Ademi is bereid vrijwillig naar Den Haag te gaan als het VN-tribunaal hem zoekt. De generaal zou verantwoordelijk zijn voor de moord op en de verdrijving van Kroatische Serviërs.

Hoofdaanklager Carla Del Ponte van het Joegoslavië-tribunaal heeft vorige week tijdens een bezoek aan de Kroatische hoofdstad Zagreb aangedrongen op de spoedige uitlevering van twee generaals. Hun namen zijn niet bekend gemaakt, maar velen nemen aan

dat het gaat om generaal Rahim Ademi en generaal Ante Gotovina. Gotovina zou zich niet willen overgeven. Volgens het Kroatische weekblad *Feral Tribune* zijn zijn aanhangers zelfs bereid zijn arrestatie met geweld te verhinderen.

De beslissing van de regering, zaterdag, om tot uitlevering over te gaan, heeft tweespalt veroorzaakt in de regering. Vier ministers van de een na grootste regeringspartij, de sociaal-liberale HSLS, boden hun ontslag aan.

Het parlement zal zondag de vertrouwenskwestie stellen. Premier Ivica Račan heeft 76 stem-

men nodig in het 151 zetels tellende parlement. Als hij geen meerderheid krijgt, volgen nieuwe verkiezingen.

Račan benadrukte gisteren nog eens het belang van samenwerking met het VN-tribunaal: als Kroatië besluit niet samen te werken met het tribunaal, dan „keren we terug naar de donkerste perioden op de Balkan en raken we geïsoleerd”. De premier liet doorschemeren het niet eens te zijn met 'sommige interpretaties van de geschiedenis door het tribunaal. „Maar we zullen onze standpunten verdedigen in de rechtszaal in Den Haag.”

Trouw commentaar Eerlijk proces tegen Milosevic

Ook op de tweede voorleiding voor het Joegoslavië-Tribunaal heeft oud-president van Joegoslavië, Slobodan Milosevic, de legitimiteit van het tribunaal aangevochten. Maar de rechters hebben zich terecht niet laten verleiden met hem daarover oeverloze discussies aan te gaan.

Het tribunaal is in 1993 ingesteld door de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties en de discussie over de legitimiteit ervan is onder meer gevoerd tijdens het proces tegen de Bosnische Serviër Dusko Tadic, waarbij de aanklagers uitvoerig en overtuigend de legitimiteit van het tribunaal hebben aangegeven. Zij werden daarin gesteund door de rechters die door de Algemene Vergadering van de VN worden aangesteld.

Wat Milosevic beoogt met zijn tirade tegen

het tribunaal is helder, hij probeert het verdocht te maken door het een politiek instrument te noemen en zodoende een inhoudelijke beoordeling van zijn daden als president van Joegoslavië te voorkomen. En juist dat zal moeten gebeuren. Temeer daar de hoofdaanklager van het tribunaal, Carla Del Ponte, bekend heeft gemaakt dat Milosevic ook zal worden aangeklaagd wegens genocide (volkerenmoord) in Bosnië en mogelijk ook in Kroatië.

Milosevics weigering de legitimiteit van het tribunaal te aanvaarden brengt met zich mee dat hij ook weigert zich te laten verdedigen door een advocaat en uiteindelijk zelf zijn verdediging op zich neemt. Dat recht heeft hij, vinden ook de rechters bij het tribunaal, maar ze hebben nu toch een advocaat

aangesteld die in feite, maar dan informeel, een deel van de taken van de verdediging gaat vervullen. Deze *amicus curiae* (vriend van het hof) kan bezwaar maken tegen bewijsmateriaal van de aanklagers, bewijsmateriaal aandrigen ten gunste van de verdachte, wijzen op verzachtende omstandigheden en getuigen tegen Milosevic nader aan de tand voeren. Hij moet kortom mede zorgdragen voor een eerlijk proces tegen Milosevic.

Dit is een even creatief als verstandig besluit van het tribunaal. Alles moet namelijk in het werk worden gesteld om te voorkomen dat het proces tegen Milosevic noch in Servië, noch in de rest van de wereld te boek komt te staan als een 'politiek proces', dat oneerlijk is geweest en waarbij de verdachte een goede verdediging werd onthouden.

Crisis Kroatië gaat over méér dan tribunaal

Carla Del Ponte sticht verwarring in vele hoofdsteden. Maar de crisis in Kroatië heeft met meer te maken dan alleen haar eisen.

Door onze correspondent

Yael Vinckx
BELGRADO, 9 JULI. Onrust. Onrust! En het Joegoslavië-tribunaal is de reden! In Joegoslavië breekt de regering zich nog het hoofd over de kapitale crisis na de uitlevering van Slobodan Milošević aan het tribunaal. En in Kroatië dreigt de regering nu ook in een crisis te belanden na een bezoek van hoofdaanklager Carla Del Ponte aan de Kroatische hoofdstad.

Carla del Ponte heeft het druk deze dagen. Dinsdag stond ze in Den Haag tegenover de ex-president van Joegoslavië, Slobodan Milošević. Vrijdag arriveerde ze in Zagreb. Ze drong bij premier Ivica Račan aan op de uitlevering van twee generaals, die worden verdacht van oorlogsmisdaden. Hun namen worden geheim gehouden, maar 'anonieme bronnen' spreken al dagenlang over Ante Gotovina en Rahim Ademi.

Met de komst van Milošević naar Den Haag wordt de roep om de arrestatie van andere oorlogsmisdadigers luider. De duimschroeven worden aangedraaid; in Bosnië zoekt men naar de Bosnisch-Servische leider Radovan Karadžić, en zwellen de geruchten aan over een op handen zijnde arrestatie van Naser Orić, moslim-commandant tijdens het beleg van de enclave Srebrenica. In Kroatië zoekt men naar een handvol generaals.

Maar net als in Servië en Montenegro heeft Kroatië weerzin tegen de uitlevering van oorlogsmisdadigers. Met Bosnische Kroaten, in het verleden overhandig aan het tribunaal, heeft men weinig moeite. Maar de uitlevering van Kroaten uit Kroatië zelf ligt wel gevoelig. Die heten in Kroatië geen oorlogsmisdadigers maar oorlogshelden. Ze hebben het land immers verdedigd tegen de agressie van de Serviërs, redeneren de meeste Kroaten, en verdienen daarom een lichte - geen gevangenisstraf.

Het is een van de redenen waarom de op een na grootste van de vijf regeringspartijen, de sociaal-liberale HSLS, grote moeite heeft met de uitlevering van de twee generaals. Een van de redenen - want het lijfsbehoud speelt ook

een rol.

Juniorpartner HSLS kwam begin vorig jaar aan de macht, samen met de sociaal-democraten van premier Račan en enkele kleinere partijen. Kroatië stond aan de vooravond van een nieuw tijdperk. Enige weken eerder was president Franjo Tudjman overleden - wiens rol werd onderzocht door het Joegoslavië-tribunaal. De leider van de sociaal-democraten, Ivica Račan, werd premier. Zijn running mate Dražen Budiša van de sociaal-liberalen zou bij de presidentsverkiezingen president worden. Het volk verstoorde dat feestje. Het koos de vrolijke, nuchtere Stipe Mesic van de Kroatische Boerpartij tot president.

Inmiddels is Kroatië achttien maanden verder. De internationale gemeenschap heeft het land in de armen gesloten, de Wereldbank verstrekt volop leningen en de samenwerking met het tribunaal

NIEUWSANALYSE

komt langzaam op gang. Wijlen president Tudjman wilde nooit samenwerken met het tribunaal.

Maar van harte gaat het niet altijd. De arrestatie van generaal Mirko Norac, 33 jaar en reeds gepensioneerd, leidde tot veel onrust. Norac gaf zichzelf in februari aan. Tweehonderdduizend mensen protesteerden daartegen. 'Blijf met je handen van onze helden af', luidde de boodschap.

De Kroatische Democratische Gemeenschap (HDZ), de partij van wijlen Franjo Tudjman die bij de laatste parlementsverkiezingen een knauw kreeg, profiteert ervan. Bij de gemeenteraadsverkiezingen van enkele weken geleden maakte ze haar comeback. In diezelfde verkiezingen scoorden Dražen Budiša en zijn HSLS bedroevend laag. Het was het sein voor Budiša om de bakens te verzetten. De tegenwerping van zijn partij en het ontslag van zijn vier ministers uit protest tegen het besluit om de twee generaals uit te leveren aan het tribunaal, moet dan ook mede in dat licht worden gezien.

De internationale gemeenschap ziet het met lede ogen aan. Wil Kroatië meedoen met Europa of wil het terug, naar haar nationalistische verleden? Het antwoord: de Kroaten willen vooruit, richting Europa, maar liever niet door hun oorlogshelden af te leveren bij de gevangenis van Scheveningen.

Joegoslavië belooft meer uitleveringen

Van onze verslaggevers
Den Haag/Belgrado

De Joegoslavische regering is bereid om na Milosevic ook andere oorlogsmisdadigers uit leveren aan het tribunaal in Den Haag, aldus vice-premier Labus. Hij vroeg de internationale gemeenschap om een beetje geduld. „We hebben iets meer tijd nodig maar we gaan door”, zei hij.

Hoog op het verlanglijstje van het tribunaal staat de uitlevering van Mladic en Karadzic, die betrokken zijn geweest bij de massamoorden in Bosnië.

Labus was in Brussel voor de donorconferentie die het geld bijeen moest brengen dat nodig is om Joegoslavië weer overeind te helpen. De Wereldbank heeft bevestigd dat voor het komend jaar een bedrag van 3,2 miljard gulden nodig is, maar de 43 deelnemende landen brachten gisteren in Brussel 70 miljoen meer bij elkaar. Nederland neemt een bedrag van 15 miljoen aan projecthulp voor zijn rekening.

Rusland heeft zich gisteren in de VN-Veiligheidsraad stevig verzet tegen een verklaring waarin de uitlevering van Milosevic wordt bevestigd als een 'moedige stap'. De Russen beschouwden de ontwerp-tekst als een bedreiging voor de stabiliteit van Joegoslavië.

Hoofdaanklager Carla Del Ponte van het Tribunaal maakte gisteren bekend dat de aanklacht tegen Milosevic is uitgebreid. De formele punten van de aanklacht zijn niet gewijzigd. De nieuwe tenlastelegging is wel langer omdat zij breder gedocumenteerd, meer plaatsen en misdrijven bevat en meer slachtoffers.

Ingina 9:
Belo reageert rustig op uitlevering

VRIJDAG 6 JULI 2001 / 5

Del Ponte haalt hard uit naar Republika Srpska

Reuters, AP, ANP
DEN HAAG

Hoofdaanklaagster Carla del Ponte van het Joegoslavië-Tribunaal heeft donderdag gezegd dat de autoriteiten van de Republika Srpska bescherming bieden aan Ratko Mladic en Radovan Karadzic, die door de rechtbank worden gezocht wegens oorlogsmisdaden in Bosnië.

Tijdens een gezamenlijke persconferentie met premier Mladen Ivanic van de Republika Srpska zei Del Ponte dat de Bosnische Serviërs 'op elk moment' weten waar Mladic en Karadzic zich bevinden, 'of ze zouden het moeten weten'.

Premier Ivanic, die met zijn minister van Justitie naar Den Haag was gekomen om te praten over samenwerking met het Tribunaal, had woensdag nog verzekerd niet te weten waar Mladic en Karadzic zijn. Del Ponte noemde het echter een onacceptabele situatie dat de twee nog vrij rondlopen.

'Servische Adolf' houdt 40 jaar straf

Reuters, AP, ANP
DEN HAAG

De gevangenisstraf van Goran Jeliscic blijft 40 jaar. De Kamer van Beroep van het Joegoslavië-Tribunaal bekrachtigde donderdag het eerdere vonnis tegen de Bosnische Serviër, die de bijnaam van 'Servische Adolf' kreeg voor zijn rol als bewaker in het kamp Luka bij het stadje Brcko in het noorden van Bosnië. Daar vermoordde hij naar eigen zeggen meer dan honderd Moslims en Kroaten.

Zowel Jeliscic als de aanklagers waren tegen het vonnis in hoger beroep gegaan. De aanklagers hoopten hem in hoger beroep alsnog te kunnen veroordelen voor genocide. Hoewel de rechters de misdaden veralschuwden, vonden zij geen grond voor de kwalificatie volkenmoord.

wegens oorlogsmisdaden

De voormalige Bosnisch-Servische premier Klikovic is door een rechtbank in de stad Bihac, in het Kroatisch deel van Bosnië, aangeklaagd wegens oorlogsmisdaden.

Klikovic moet zich samen met een medewerker, Miroslav Vjestica verantwoordelijk voor onder meer de misdaden tegen moslims in de west-Bosnische stad Basanska Krupa in 1992, zo meldt het Bosnische blad *Dnevni Avaz*.

Afgelopen mei werd tegen Klikovic al een arrestatiebevel uitgevaardigd door Bosnisch-Servische autoriteiten in Republika Srpska, wegens mogelijk misbruik van zijn positie en het verduisteren van geld. Klikovic was tot begin 1998 premier van Republika Srpska, het Servische deel van Bosnië.

De internationale politieorganisatie Interpol heeft ook een arrestatiebevel tegen Klikovic en Vjestica uitgevaardigd. (DPA)

Politieke crisis in Kroatië over eisen van tribunaal

Door onze correspondent

BELGRADO, 9 JULI. De Kroatische regering verkeert in een crisis na het besluit om twee van oorlogsmisdaden verdachte Kroaten uit te leveren aan het Joegoslavië-Tribunaal in Den Haag.

De regering besloot zaterdag in een spoedzitting over te gaan tot de overdracht van twee generaals aan het tribunaal. Het was een turbulente bijeenkomst; vier ministers van een van de vijf regeringspartijen, de sociaal-liberale HSLS, legden hun functie na afloop van de bijeenkomst neer.

De spoedzitting volgde op een bezoek van de hoofdaanklager van het Joegoslavië-Tribunaal, Carla Del Ponte, afgelopen vrijdag aan de Kroatische hoofdstad Zagreb. Tijdens dat bezoek drong zij bij premier Ivica Račan aan op een spoedige uitlevering van de twee generaals.

De sociaal-liberalen hebben grote moeite met het besluit tot uitlevering. Veel Kroaten beschouwen de generaals uit de oorlog

(1991-1995) als oorlogshelden. Vier sociaal-liberale ministers - een vice-premier en de ministers van Economie, Wetenschap en Technologie en Defensie - legden na afloop van de spoedzitting hun functie neer. Mogelijk zondag stelt premier Račan in het parlement de vertrouwenskwestie; stemt de sociaal-liberale regeringsfractie dan tegen de regering, dan kan de regering ten val komen en volgen nieuwe parlementsverkiezingen.

De president van Kroatië, Stipe Mesic, heeft zich inmiddels achter het besluit van de regering geschaard. „Een gekozen regering moet zelfs niet denken niet te voldoen aan haar internationale verplichtingen. De regering van Kroatië heeft gedaan wat ze moest doen.”

Het Joegoslavië-Tribunaal en de Kroatische autoriteiten weigeren de namen van de generaals bekend te maken. De Kroatische pers maakt echter gewag van Ante Gotovina en Rahim Ademi. Beide generaals zouden betrokken zijn

gewest bij de verdrijving van Kroatische Serviërs uit Kroatië in 1993 en in 1995. In 1995 maakte het Kroatische leger met twee afzonderlijke bliksemoffensieven een eind aan het bestaan van de Servische Republiek Krajina, het 'republiek' van de Kroatische Serviërs dat na de oorlog van 1991 was blijven bestaan.

De vereniging van Kroatische oorlogsveteranen kondigde gisteren aan te zullen protesteren tegen de voorgenomen uitlevering. Daarop zei premier Račan dat hij bang is voor onrust. Hij wees op het toeristenseizoen, dat voor het eerst in jaren weer op gang komt in Kroatië. De premier zei dat vooraf wegblokkades tijdens protestacties een probleem zouden opleveren. „Ik hoop dat het zover niet komt”, aldus de premier.

In februari, kort voor de arrestatie van een andere Kroatische generaal, Mirko Norac, kwamen 200.000 demonstranten in de venstad Split bijeen voor een straatprotest.

Onschuldig aan genocide

DEN HAAG, 22 JUNI. Het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden in Den Haag heeft gisteren de Bosnische Serviër Dusko Sikirica vrijgesproken van de aanklachten betreffende genocide en medewerking aan genocide. Volgens de rechters was niet bewezen dat de voormalige commandant van het detentiecamp Keraterm in het noorden van Bosnië de intentie had een bevolkingsgroep geheel of gedeeltelijk uit te roeien. De 37-jarige Sikirica blijft aangeklaagd wegens misdaden tegen de menselijkheid en oorlogsmisdaden, en het proces gaat dus door. Met hem staan twee vroegere bewakers van Keraterm terecht. (Reuters)

Radovan Karadžić begint een witwasoperatie

SREBRENICA

Europa's meestgezochte verdachte van oorlogsmisdadigers, Radovan Karadžić, de architect van de etnische zuivering in Bosnië, acht zich onschuldig — en wil dat kwijt.

Door onze redacteur PETER MICHIELSEN ROTTERDAM, 31 MEI. Radovan Karadžić, de voormalige en volgens velen nog altijd de geheime leider van de Bosnische Serviërs en nummer een op de lijst van gezochte oorlogsmisdadigers, is aan een witwasoperatie begonnen. In een deze week gepubliceerde serie van vijf vraaggesprekken met het Joegoslavische blad *Večernje Novosti* heeft hij zich verdedigd tegen de aantijgingen aan zijn adres.

Over het waarom van die operatie kan worden gegis. Het Joegoslavische blad *Borba* meldde begin deze week uit bronnen in Karadžić' omgeving dat hij overweegt zich in Den Haag ter beschikking te stellen van het VN-tribunaal voor de berechting van oorlogsmisdadigers in ex-Joegoslavië. Zijn vraaggesprekken kunnen wellicht worden gezien als een vroeg-

tijdig pleidooi.

Toch is een vrijwillige gang naar Den Haag onwaarschijnlijk — en het bericht van *Borba* werd vanuit Pale ook al snel tegengesproken. Karadžić maakt duidelijk geen vertrouwen te hebben in de onpartijdigheid van het tribunaal. Tegen *Večernje Novosti* zegt hij bereid te zijn naar Den Haag te gaan als hij kan geloven daar een eerlijk proces te krijgen. „Als ik dat vertrouwen zou hebben — waarom niet? Maar dat vertrouwen heeft hij niet: het VN-tribunaal is „partijdig, discrimineert [tegen de Serviërs] en is een politiek instrument”.

Waarschijnlijker is dat Karadžić rekening houdt met zijn arrestatie. De druk groeit. De Amerikanen zinspelen openlijk op de vorming van een speciale troepen-eenheid die oorlogsmisdadigers moet oppakken, nu de internationale troepenmacht in Bosnië, SFOR, niet bereid is verdachten aan te houden, uit vrees voor geweld. Dat in Bosnië oorlogsmisdadigers rondlopen zonder dat er iets tegen hen wordt ondernomen is een permanente frustratie van het rechtsgevoel en vooral de Amerikanen ergeren zich. Minister van buitenlandse zaken Madeleine Albright besprak het idee van een speciale militaire eenheid dezer dagen in Sintra met haar

Europese collega's. Het is mogelijk dat Karadžić een bui ziet hangen en om die reden zijn argumenten publiek maakt. Hij houdt daarbij ook rekening met de mogelijkheid van een Servisch verraad: *Borba* werd verteld dat Karadžić documenten bezit die zeer belastend zijn voor de Servische leider Milošević.

Tegen *Večernje Novosti* gaat Karadžić op de mogelijkheid van een arrestatie in: „Er is niemand die niet kan worden gearresteerd. Maar ben absoluut kalm. Ik ben een onschuldig mens. Ik ben een mens die gelooft in God.” Hij bevestigt de impliciete waarschuwing jegens Milošević: „Het is beter me te doden dan me naar Den Haag te brengen, want in Den Haag hebben ze [de leiders in Belgrado] heel wat meer moeilijkheden met me.”

Rode draad in de vijf vraaggesprekken is Karadžić' onschuld: oorlogsmisdaden, massamoorden, etnische zuivering, genocide, martelingen, kampen — het was er allemaal, maar hij, Karadžić, kon er niets aan doen. „Er zijn zuiveringen en moorden gepleegd door de Servische kant. Ik betreur die moorden ten diepste. Maar dat was niet, zoals ons wordt verweten, een beleid. Onze reguliere troepen hebben dat niet gedaan.” De massamoorden, aldus Karadžić, waren het werk van para-mili-

taire eenheden die hij niet controleerde. „Ik verbood, vervolgde en bestraft elke misdaad. De meeste misdaden werden gepleegd door individuele daders die wreken namen.” „In Den Haag beschuldigen ze me van systematische genocide. Maar in die tijd hadden we geen idee wat er gebeurde. Niemand had het commando”, aldus Karadžić. Later, zo gaat hij verder, had hij zijn best gedaan moslims te beschermen: „Tijdens de oorlog hebben onze rechtbanken vijfduizend mensen veroordeeld voor daden tegen moslims. En ik kreeg te horen dat ik te soft was.” Volgens Karadžić was het moeilijk de troepen te controleren. „Ik had problemen met een wapenstilstand als onze soldaten op vijftig meter van hun huis stonden dat door moslims werd bewoond. Ik gaf Mladić opdracht het vuren te staken, maar de soldaten in de loopgraven zeiden dan: waarom nu? We gaan door.”

Hij heeft ook nooit opdracht gegeven Sarajevo te bombarderen: de talloze beschietingen van de Bosnische hoofdstad waren slechts reacties op moslim-aanvallen vanuit de stad. „Er waren vijftien- tot vijftigduizend soldaten van het Bosnische leger in de stad die trachtten het Servische deel van de stad te veroveren.”

Karadžić is al evenmin schuldig aan het bloedbad na de verovering van Srebrenica, in juli 1995, toen zeventienduizend moslim-mannen in handen van de Serviërs vielen van wie nooit meer iets is vernomen. Hij heeft op de eerste plaats nooit opdracht gegeven Srebrenica te veroveren: die verovering was ook weer een reactie op moslim-provocaties. „Er was een permanent bevel elke aanval van de moslims te beantwoorden en moslim-troepen te ontwapenen. Er was geen sprake van een geplande aanval. Toen we Srebrenica innamen was dat ook voor ons een verrassing.” Bij de moslim-aanvallen op Servische dorpen in de omgeving waren volgens Karadžić 1.260 Servische burgers gedood. „De VN wisten dat. De commandant van de Nederlandse (VN-)troepen wist dat.”

Karadžić ontkent dat de vermiste moslim-mannen uit Srebrenica in massa-executies zijn vermoord — ook al zijn die massa-executies inmiddels gedocumenteerd: volgens de leider van de Bosnische Serviërs zijn die vermiste mannen gesneuveld in de strijd tegen de Serviërs: „Ze moesten door onze versterkte linies heen. Er was hevige strijd. Op een plek sneuvelden meer dan vijftig Serviërs — u kunt zich voorstellen hoeveel aanvallende moslims werden gedood. Hun officieren hebben hen simpelweg opgeofferd. Ze vlogen als vliegen op onze de lopen af.”

Serviërs in Bosnië akkoord met wet over VN-tribunaal

BANJA LUKA, 26 JULI. Het parlement van de Servische Republiek in Bosnië heeft gisteren in eerste lezing een ontwerpwet over samenwerking met het VN-tribunaal in Den Haag goedgekeurd — ondanks klachten dat het tribunaal bevooroordeeld is tegen de Serviërs.

Hoewel de wet nog een keer moet worden goedgekeurd — begin september — opent de beslissing van het parlement van de Bosnische Serviërs de weg naar uitlevering van verdachten aan het tribunaal. De premier van de Servische Republiek, Mladen Ivanić, beloofde onlangs tijdens een bezoek aan Den Haag al dat de Bosnische Serviërs met het tribunaal zouden gaan samenwerken. De belangrijkste verdachten van het tribunaal — Radovan Karadžić, voormalig leider van de Serviërs, en zijn vroegere legerleider Ratko Mladić — houden zich in de Servische Republiek schuil. Op de openbare lijst van verdachten komen nog eens rond twintig namen van Bosnische Serviërs voor.

Het debat over de samenwerkingswet was lang, bitter en uiterst emotioneel. Uiteindelijk stemden 45 parlementariërs voor het wetsontwerp, en vijf tegen,

bij 25 onthoudingen. Bij de volgende behandeling, begin september, komt een reeks amendementen op het wetsvoorstel in stemming.

De minister van Binnenlandse Zaken van de Servische Republiek in Bosnië, Dragomir Jović, zei gisteren dat onderzoekers van het tribunaal de afgelopen maand in de Servische Republiek tientallen mensen voor ondervraging hebben ontboden. Alleen al in de regio Banja Luka zouden zeker vijftig Serviërs zijn opgeroepen. Een woordvoerder van de VN liet weten dat de verhoren gaan over oorlogsmisdaden in het noordwesten van Bosnië, waar tijdens de Bosnische oorlog etnische zuiveringen op grote schaal hebben plaatsgevonden en waar zich de meest beruchte gevangenkampen van de Serviërs bevonden.

Vorige week vroeg het tribunaal de autoriteiten om de uitlevering van Stojan Župljanin, voormalig chef van de veiligheidsdienst van de Servische Republiek in het noordwesten van Bosnië. De regering van de Servische Republiek beloofde zijn uitlevering, maar meldde later dat was gebleken dat Župljanin zich niet in Bosnië bevindt. (Reuters)

Kroaat Ademi meldt zich bij Tribunaal

Eerste aanklacht tegen militair wegens misdaden tegen Serviërs

De Kroatische generaal Rahim Ademi heeft zich gisteren vrijwillig bij het Joegoslavië-Tribunaal in Den Haag gemeld. De officier wordt in de tot nu toe geheime aanklacht beschuldigd van misdaden tegen de menselijkheid en oorlogsmisdaden.

Troepen onder zijn commando zouden zich tijdens de Kroatische onafhankelijkheidsoorlog (1991-1995) in de 'zak van Medak' vlakbij Gaspic schuldig hebben gemaakt aan misdaden tegen Kroatische Serviërs. Burgers en strijders die zich hadden overgegeven, werden gedood. Het is de eerste keer dat het tribunaal een Kroaat aanklaagt wegens misdaden tegen Kroatische Serviërs.

Volgens de tenlastelegging zijn bij de Medak-operatie zeker 38 Servische burgers gedood; anderen raakten ernstig gewond. Veel van de gedode en gewonde burgers waren vrouwen en bejaarden. Circa 164 huizen van Serviërs in de zak van Medak werden in brand gestoken of met explosieven opgeblazen. Dit betekent volgens de tenlastelegging dat de meeste Servische woningen in het gebied werden vernield.

De eigendommen van Serviërs in het Medak-gebied werden volgens de aanklacht geplunderd of vernield door Kroatische soldaten of door mensen in burger die onder toezicht van soldaten optra-

De Kroatische generaal Rahim Ademi bij zijn aankomst op Schiphol.

den. Het vee van de Serviërs werd afgemaakt, hun waterputten vergiftigd, het landbouwgeredschap doorzocht met kogels.

Op basis van deze beschuldigingen is Ademi aangeklaagd wegens moord, vervolging, plundering en moedwillige vernietiging van steden en dorpen. Hij werd

meteen na aankomst in hechtenis genomen en opgesloten in het VN-cellencomplex op het terrein van de Scheveningse strafgevangenis.

De generaal werd vergezeld door zijn vrouw Anita en zijn advocaat Cedo Prodanovic. Zijn twee dochters zwaaiden hem uit op de luchthaven van Zagreb.

Ademi zegt onschuldig te zijn aan de hem ten laste gelegde feiten. „Ik ga vrijwillig naar Den Haag. Ik heb tijdens de patriottische oorlog geen enkele opdracht gegeven misdaden te plegen. Ik heb me bekommerd om het lot van de burgers en krijgsgevangenen. Mijn geweten is zuiver.” (ANP/AFP)

Belgrado ziet af van wet samenwerking tribunaal

BELGRADO, 22 JUNI. De Joegoslavische regering heeft de 'uitleveringswet', die moest voorzien in de overdracht van Slobodan Milošević aan het VN-tribunaal in Den Haag, ingetrokken. Toch wordt de Servische publieke opinie voorbereid op een naderende uitlevering.

„Intens overleg” tussen de twee partijen in de regerende coalitie — de Democratische Oppositie van Servië (DOS) en de Montenegrijse Socialistische Volkspartij (SNP) — leverde gisteren geen doorbraak op. De SNP bleef zich verzetten tegen de mogelijkheid, Joegoslavische staatsburgers aan het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden uit te leveren. De SNP heeft jarenlang met de toenmalige president Milošević samengewerkt en moet vrezen dat haar eigen leiders mogelijk in Den Haag belanden. Na de mislukking besloot de regering het wetsontwerp vandaag niet het parlement voor te leggen. Gezegd werd dat „een ander wettelijk kader” wordt gezocht om Milošević toch te kunnen uitleveren.

De uitlevering is van groot belang, omdat de internationale gemeenschap economische hulp afhankelijk maakt van concrete bewijzen dat Belgrado samenwerkt met het tribunaal. Die hulp komt op 29 juni ter sprake op een grote donorconferentie in Brussel. De Europese Unie liet gisteren weten dat het nog altijd de bedoeling is de conferentie te laten doorgaan. De Amerikaanse regering — strenger dan de EU — meldde dat nog vaststaat of zij naar Brussel komt. Als de VS niet komen, mislukt de conferentie.

De Joegoslavische en Servische regeringen bereiden de Servische publieke opinie in hoog tempo voor op die uitlevering. Dat gebeurt vooral in de vorm van onthullingen die al dan niet in de vorm van lekken naar de media worden doorgegeven. Vrijwel dagelijks worden nieuwe details vrijgegeven van oorlogsmisdaden, die tijdens Milošević' regime in Kosovo zijn gepleegd. Massagraven met Kosovaarse slachtoffers van de Serviërs worden blootgelegd. Vrachtwagenchauffeurs komen in de media aan het woord met details over het vervoer van lijken naar geheime massagraven. Ministers vertellen

over geheime opdrachten van Milošević aan politie- en legergeneraals om de sporen van oorlogsmisdaden uit te wissen.

De onthullingen missen hun doel niet. Waarnemers maken melding van grote verwarring bij het publiek. Volgens de jongste opiniepeiling zijn voor het eerst meer Serviërs voor dan tegen uitlevering van Milošević aan het VN-tribunaal in Den Haag: 46 procent van de ondervraagden stemt in met die uitlevering, 36 procent is tegen.

De verdedigers van Milošević hebben gisteren een bedrag van 250 miljoen Duitse mark aangeboden als borgtocht voor de vrijlating van de op 1 april gearresteerde Milošević, wiens gezondheid volgens hen slecht is. Op 14 juni wees een rechtbank in Belgrado een verzoek om vrijlating op borgtocht af met het argument dat de aangeboden borgtocht te laag was in relatie tot de rijkdommen die de ex-president zou hebben vergaard. De verdedigers van Milošević zeiden eerder zeker te weten dat de helikopter die hem naar het vliegveld moet brengen, op weg naar Den Haag, „al klaar staat”. (AP, AFP, Reuters)

Fiat EU voor visum vrouw Milošević

BRUSSEL — Mira Markovic, de vrouw van Slobodan Milošević, mag naar Nederland komen om haar man te bezoeken. De Europese Unie zal hiervoor een uitzondering maken.

Karadzic' vrouw: Geen overgave

PALE — De voormalige leider van de Bosnische Serviërs, Radovan Karadžić, is niet van plan zich over te geven aan het Joegoslavië-Tribunaal. Dat heeft zijn echtgenote Ljiljana Zelen-Karadžić gisteren verklaard.

In de westerse media werd de afgelopen dagen gespeculeerd over een overgave van de voormalige Bosnisch-Servische president. Karadžić zou volgens de berichten willen getuigen tegen de Joegoslavische ex-president Milošević, in ruil voor een lichtere straf als hij zelf wordt vervolgd door het tribunaal. Ook zou hij financieel krap zitten en geen geld meer hebben om zijn lijfwachten te betalen.

De Servische entiteit in Bosnië-Herzegovina biedt bescherming aan de door het Joegoslavië-Tribunaal gezochte hoofdverdachten Ratko Mladić en Karadžić. Die directe beschuldiging uitte hoofdaanklager Carla Del Ponte gisteren.

(RTR)

Spagaat over 'oorlogshelden'

De hervormers in Kroatië kregen van het Joegoslavië-Tribunaal langer respijt dan hun collega's in Belgrado. Het effect van de pressie van het VN-hof is echter hetzelfde: een politieke crisis nu de autoriteiten zich gedwongen weten aan de eisen van 'Den Haag' te voldoen.

Kroatië
Nicole Lucas

AMSTERDAM - Carla del Ponte, hoofdaanklagster van het Tribunaal, laat er geen gras over groeien. Dat Slobodan Milosevic achter de tralies zit is mooi, maar geen reden de waakzaamheid te laten verslappen, aldus de Zwitserse. Dus waste ze vorige week eerst de Bosnisch-Servische premier Mladen Ivanic de oren en liet ze daarna de Kroatische premier Ivica Racan weten dat de tijd van mooie belofte voorbij is. Volgens het Kroatische weekblad Nacional is deze volgorde geen toeval. Er liggen al een paar maanden aanklachten tegen Kroaten in het bureau van Del Ponte, zo schreef het doorgaans goed geïnformeerde blad reeds vorige week. Om de coalitie niet te ondermijnen van Racan, die begin 2000 het roer overnam na

dat de HDZ van wijlen president Franjo Tudjman het land tien jaar had geregeerd, zou echter besloten zijn deze aanklachten te laten liggen tot de arrestatie van één van de grote vissen (Milosevic, Karadzic, Mladic). Het tribunaal, schrijft Nacional, zou zich gevoelig hebben getoond voor het argument dat de voortijdige uitlevering van een Kroaat zou hebben geleid tot een ernstige politieke crisis 'waar alleen rechtse extremisten van zouden profiteren'.

Sneller echter dan het Kroatische weekblad voorzag - het ging ervan uit dat Zagreb tot de herfst uitstel zou krijgen - heeft Del Ponte ook Racan de duimschroeven aangedraaid. Ze eiste en kreeg de toezegging dat twee niet nader genoemde Kroaten worden uitgeleverd. Volgens onder meer Nacional en het Kroatische persbureau Hina gaat het om de inmiddels gepensioneerde generaal Ademi en Ante Gotovina. Onder hun leiding zouden Kroatische troepen hebben huisgehouden onder de lokale bevolking in respectievelijk 1993 en 1995, toen het leger offensieven ondernam tegen door Kroatische Serviërs bezette gebieden. Premier Racan zei gisteren dat Ademi, die zondagavond een gesprek had met de hervormingsgezinde president Stipe Mesic, bereid is zich over te geven als blijkt dat hij is aangeklaagd.

Tot grote onrust heeft het uitleveringsbesluit natuurlijk toch geleid. Vooral veel oorlogsvetera-

nen zijn woedend. Wij, zo is hun redenering, en dus ook de generaals, hebben destijds slechts gedaan wat hoognodig was: het vaderland verdedigen. Van oorlogsmisdaden kan daarom geen sprake zijn. Mocht er hier en daar toch onnodig geweld zijn gebruikt, dan - denken sommigen stiekem en anderen hardop - kregen die Serviërs alleen maar een koeke van eigen deeg.

Eerder dit jaar lieten de oor-

Het blijft de vraag of Kroatische veteranen het bij verbaal protest laten

logsveteranen al van zich horen, toen de Kroatische autoriteiten een arrestatiebevel uitvaardigden tegen generaal-b.d. Mirko Norac. Hij wordt verdacht van betrokkenheid bij de moord op tientallen Serviërs, allen burgers, in 1991 in Gospic. In Split en Osijek kwam het tot grote demonstraties, in Zagreb overigens mislukte een geplande betoging. Norac gaf zichzelf uiteindelijk over nadat het Joegoslavië-Tribunaal had verzekerd niet naar hem op zoek te zijn. De rechtbank in de havenstad Rijeka buigt zich inmiddels over zijn zaak.

In hoeverre de veteranen het bij verbaal protest laten is de vraag. Vorig jaar dreigde een van hun voormannen al het 'geflirt' van de regering met het VN-Tribunaal af te straffen met weg-en

grensblokkades om zo het toeristenseizoen grondig te bederven. Dat bleek dit weekend ook een grote angst van Racan: „Ik ben bang voor onrust. Iedereen zou dat zijn, met het toeristenseizoen in zicht". Volgens sommige buitenlandse analisten zou dat er echter ook voor kunnen zorgen dat het gemor gemor blijft. Zoals Servië uiteindelijk - deels - zwichtte voor de buitenlandse geldbuidel, zouden ook de Kroaten zich als het erop aankomt laten leiden door welbegrepen eigenbelang. Want toeristen, daar moet het land zo ongeveer van bestaan.

Of Racan zijn centrum-linkse coalitie kan redden zal op 15 juli blijken. De premier liet gisteren weten op die dag het vertrouwen van het parlement te vragen. Mocht hij dat niet krijgen, dan stapt hij op en komen er nieuwe verkiezingen. Vooral de stemmen van Racans belangrijkste coalitiepartner, de liberale HSLS, zijn van belang. De vier ministers van deze partij boden dit weekend hun ontslag aan.

Of ze het op een breuk zullen laten aankomen is echter niet zeker. Bij lokale verkiezingen, eerder dit jaar, deed juist de HSLS van Drazen Budisa het slecht. De HDZ, nu in de oppositie, daarentegen deed het stukken beter dan verwacht. Voor een verontwaardigde Budisa is er daarom ook een praktische vraag. Wat levert meer op: nieuwe verkiezingen of blijven zitten in een regering die in veler ogen 'verraad' pleegt?

Premier bereid tot uitleveren Karadzic

Door een onzer redacteurs
SCHIPHOL, 5 JULI. Premier Mladen Ivanic van de Servische Republiek in Bosnië is bereid de vroegere leider van de Bosnische Serviërs, Radovan Karadzic, en diens vroegere legerleider Ratko Mladic uit te leveren aan het Joegoslavië-tribunaal in Den Haag. Dat zei Ivanic gisteravond bij zijn aankomst op Schiphol. De premier heeft vandaag gesprekken met openbaar aanklager Carla del Ponte.

Naast Slobodan Milosevic zijn Karadzic en Mladic de belangrijkste verdachten van oorlogsmisdaden in ex-Joegoslavië. Na de overdracht van Milosevic neemt de druk toe om ook Karadzic en Mladic over te dragen. De regering van Ivanic stuurde dinsdag een wetsvoorstel naar het parlement dat samenwerking met het VN-tribunaal regelt. „Als de wet is goedgekeurd, zijn we klaar voor uitlevering", zei Ivanic. „We moeten de wet uitvoeren, wat betekent hen arresteren."

Bij de mogelijke arrestatie heeft de politie van de Servische Republiek wel de steun nodig van SFOR, de vredesmacht in Bosnië, zei Ivanic. „Volgens de regels die de internationale gemeenschap heeft opgesteld mogen in de Servische Republiek nooit meer dan vijf militairen of politiemannen op één plek bij elkaar zijn", legde de premier uit. SFOR zal moeten helpen bij de opsporing en arrestatie. Ivanic zei niet te weten waar Karadzic en Mladic zich nu bevinden. Van Karadzic is bekend dat hij zich schuilhoudt in de bergen in Oost-Bosnië, bij de plaats Foča. Hij zou zijn imposante haarbos hebben afgeknippen en een baard hebben laten staan.

Het Joegoslavische radiostation B92 meldde gisteren dat Karadzic overweegt zich vrijwillig aan te geven. Een medewerker zou dat hebben gemeld. Karadzic zou zich aangeven als hij strafvermindering kan krijgen in ruil voor een getuigenverklaring tegen Milosevic. Karadzic zou de afgelopen tijd veel documentatie hebben verzameld die de ex-president van Joegoslavië ernstig belast. Hij zou ook zijn dure lijfwachten - die hem tegen arrestatie moeten beschermen - niet meer kunnen betalen en zich realiseren dat hij zich niet heel zijn leven kan verstoppert, aldus B92. Een vrouw van Karadzic heeft het bericht direct als 'desinformatie' gestempeld en tegengesproken.

ANALYSE: pagina 5

'Servische Adolf' krijgt 40 jaar in hoger beroep

DEN HAAG - De Kamer van Beroep van het Joegoslavië-Tribunaal in Den Haag heeft gisteren de straf tegen Goran Jelasic, alias de 'Servische Adolf', gehandhaafd. De Bosnische Serviër bekende in oktober 1998 zich schuldig te hebben gemaakt aan vijftien misdaden tegen de menselijkheid en zestien oorlogsmisdaden. Hij kreeg in december 1999 in eerste aanleg veertig jaar gevangenisstraf opgelegd, waarna de verdediging in beroep ging.

Jelasic trad in het voorjaar van 1992 op als bewaker in het kamp Luka bij het stadje Brcko in het noorden van Bosnië. Daar vermoordde hij naar eigen zeggen meer dan honderd moslims en Kroaten. Jelasic werd veroordeeld

voor de bewezen executie van twaalf gevangenen, mishandeling en plundering.

De aanklagers beschuldigden Jelasic ook van de zwaarste misdaad, genocide (volkerenmoord), maar hij ontkende zich daar schuldig aan te hebben gemaakt. In oktober 1999 werd de verdachte in eerste aanleg voor volkerenmoord vrijgesproken. De aanklagers hadden volgens de rechters niet 'boven redelijke twijfel' bewezen dat Jelasic met criminele wil doelbewust heeft geprobeerd een bevolkingsgroep geheel of gedeeltelijk uit te roeien. Daarop gingen de aanklagers in beroep. Ze eisten een nieuw proces.

De Kamer van Beroep onder leiding van rechter Mohamed Shaha-

buddeen uit Guyana verwierp het vonnis over genocide zonder het overigens terug te draaien. Volgens de Kamer had de strafkamer de zaak helemaal verkeerd aangepakt, zowel bij de gevolgd procedures als de interpretatie van de standaarden.

Op basis van de bewijzen die de aanklager presenteerde, had de strafkamer Jelasic kunnen veroordelen voor genocide, waarna volgens de Kamer van Beroep bewezen dat de verdachte de criminele intentie had. De aanklagers werden op bijna alle punten in het gelij gesteld, maar een meerderheid van de rechters vond niet dat de zaak terugverwezen moet worden voor een nieuw proces ten aanzien van de aanklacht van genocide.

Als reden voor de weigering voerden de rechters onder meer aan dat er een te lange tijd zal zijn verstreken sinds de misdaden werden begaan voordat een nieuw proces kan beginnen. Daarnaast zou het een te zware belasting zijn voor de verdachte, getuigen, aanklagers en het VN-hof.

De jurisprudentie uit de zaak-Jelasic wordt door waarnemers gezien als cruciaal voor het werk van het Joegoslavië-Tribunaal. De uitspraak van donderdag geeft de aanklagers een goede leidraad om toekomstige zaken met betrekking tot genocide op te baseren.

Zo zouden door het vonnis van gisteren de aanklagers in een proces niet langer hoeven te bewijzen dat er een vooropgezet plan voor volkerenmoord bestond.

Deze notie is onder meer van wezenlijk belang voor het Srebrenica-proces tegen generaal Krstic. (ANP)

'Milosevic wilde Karadzic overdragen aan tribunaal'

BELGRADO - Slobodan Milosevic gaf in 1996 opdracht de Bosnisch-Servische leider Karadzic te arresteren en over te dragen aan het Joegoslavië-Tribunaal. Dat verklaarde de Servische vice-premier Perisic donderdag op de Servische televisie. Volgens Perisic, die in 1996 chefstaf was van het Servische leger, wilde Milosevic 'het Westen blij maken' en onder westerse sancties uitkomen. Perisic weigerde de opdracht uit te voeren omdat hij dat niet wilde, 'voor hem niet en voor niemand niet'. (Reuters)

KWESTIES / Wel genocide, geen nieuwe zaak

* De Bosnische Serviër Goran Jelasic, oud-bewaker in het gevangenkamp Luka in het noordelijke stadje Brcko, is wel degelijk schuldig aan genocide.

Dat bepaalde gisteren de beroepskamer van het Joegoslavië-Tribunaal. In eerste instantie was Jelasic, alias de 'Servische Adolf', niet voor volkenmoord veroordeeld. Onterecht volgens de kamer: er zijn zowel procedurele als inhoudelijke fouten gemaakt. Opmerkelijk genoeg verwees rechter Shahabuddeen de zaak niet terug voor een nieuw proces, omdat er al zoveel tijd is

verstreken sinds de misdaden van Jelasic én omdat een nieuwe procedure een te zware belasting zou zijn voor alle betrokkenen. De celstraf van 40 jaar die Jelasic eerder is opgelegd, blijft daarom intact. Jelasic zelf zegt meer van honderd moslims en Kroaten te hebben vermoord en is veroordeeld voor mishandeling, plundering en de bewezen executie van twaalf mensen. Daarmee heeft hij misdaden tegen de menselijkheid gepleegd en het oorlogsrecht geschonden.

Voor juristen die met het tribunaal te maken hebben, is de uitspraak erg interessant, omdat

die handvaten geeft voor het bewijzen van genocide. Zo bepaalde de kamer dat „het bestaan van een plan of beleid geen wettelijk ingrediënt is van de misdaad van genocide, al kan het natuurlijk helpen bij het bewijs".

Waarschijnlijk zullen de advocaten van de Bosnisch-Servische generaal Krstic, wiens zaak in de eindfase is, hier niet blij mee zijn. Ook Krstic is beschuldigd van genocide, en bij zijn verdediging is juist veel werk gemaakt van één punt: dat een vooropgezet plan zou hebben ontbroken. (Gertie Schouten)

Regeringscrisis Kroatië om uitleveringsplannen

KROATIË Vier ministers in Kroatië zijn opgestapt nadat de regering zaterdag na een gespannen beraad had besloten verdachten aan het Joegoslavië-Tribunaal uit te leveren. Premier Racan zal nu het parlement vragen vertrouwen in de regering uit te spreken. President Stipe Mesic stelde zich gisteren achter het besluit. Volgens hem is het algemeen bekend dat tijdens de oorlog ook Kroaten misdaden pleegden. Mesic is voorstander van samenwerking met het Tribunaal.

De regering nam het besluit nadat de hoofdaanklagster van het Tribunaal, Carla del Ponte, vrijdag bekend had gemaakt dat er voor het eerst twee Kroaten in staat van beschuldiging zijn gesteld. De namen zijn niet bekend, maar aangenomen wordt dat het gaat om de generaals Ante Gotovina en Rahim Ademi. Gotovina was als commandant betrokken bij het bliksemoffensief waarmee het Kroatische leger in 1995 gebieden heroverde op de Serviërs en Ademi zou

de moord op tientallen Serviërs ten laste kunnen zijn gelegd. Uitlevering ligt zeer gevoelig in Kroatië, omdat velen de commandanten als oorlogshelden beschouwen.

Al in 1996 besloot Kroatië met het Tribunaal samen te werken, maar onder de toenmalige president Franjo Tudjman kwam hiervan niets terecht. De democratische regering die het land sinds anderhalf jaar bestuurt vreest echter internationaal isolement. (Metro/AP)

Nederlandse Apaches als escorte van Milošević

De komst van Milošević naar Nederland vorige week was een grotere militaire operatie dan tot nu toe bekend was.

De Pers

Door MENNO STERKTEE
ROTTERDAM, 5 JULI. We nemen geen halve maatregelen, moet de Binnenlandse Veiligheidsdienst (BVD) zich hebben voorgenomen. De dienst houdt er rekening mee dat sympathisanten van de vooroorlogsmisdaden aangeklagde voormalige Joegoslavische president Slobodan Milošević in Nederland aanslagen zullen plegen. Maar ook aanslagen op Milošević zelf door zijn vijanden worden tot de mogelijkheden gerekend. Een andere verklaring is slecht denkbaar voor het inzetten van wel heel zwaar bewakingsmaterieel: twee AH-64 Apache gevechtshelikopters van de Koninklijke Luchtmacht (aankoop prijs: 40 miljoen

gulden per stuk).

Milošević kwam afgelopen donderdagochtend op de vliegbasis Weiland aan op de vliegbasis Weiland.

Eerder zijn derde overstapant. Eerder was hij uit zijn cel in Belgrado gehaald en per busje naar een vliegbasis bij Batjanica, ten noordwesten van de hoofdstad. Ook de Servische autoriteiten hadden volgens ingevonden al weinig aan het toeval overgelaten. Om omstanders op het verkeerde been te zetten, liet de Servische veiligheidsdienst RDB vijf identieke dienstbusjes tegelijkertijd de gevangenis verlaten. In een variant van het gokspel balletje-balletje bevaatte één daarvan de voormalige president.

Eenzelfde truc haalden de speciale MUP-politietroepen op het vliegveld van Batjanica uit. Een handvol MUP-helikopters steeg op dezelfde tijd op en zweemde naar alle windrichtingen uit. De MUP-hel met Milošević zette koers naar het Bosnische Tuzla.

waar zich een belangrijk steunpunt van SFOR bevindt, het NAVO-contingent dat de vrede moet bewaren in Bosnië.

Een VIP-loestel van de Britse luchtmacht vloog Milošević vervolgens naar Welschap. Milošević stapte op Welschap over in een Bō-105 politiehelikopter. Deze helikopter werd vervolgens geëscorteerd door twee Apache-hel's. De twee helikopters waren afkomstig van het vliegveld van Gilze-Rijen, thuishaven van dertig stuks van dit type.

Voordat de twee militaire toestellen Den Haag bereikten, bogen ze af en vloegen terug naar hun Brabantse thuishaven. De politiehelikopter vloog niet gedooide lichten naar Scheveningen, landde op de binnenplaats en leverde de voormalige Joegoslavische president af. Om de pers op het verkeerde been te zetten, werden diezelfde avond op vliegvelden elders in het land schijnhandelingen gemaakt. Onder andere op Volkel, eveneens

in Noord-Brabant, op Valkenburg vlakbij Den Haag, en op het civiele vliegveld Zestienhoven startten en landden militaire vliegtuigen. De misleiding had effect: de internationale pers liet Milošević op alle vliegvelden van Nederland landen.

De schaal van de operatie was zo groot dat veel luchtmachtpersoneel in heel Nederland 's avonds op het werk moest blijven. In totaal moeten hierbij enkele honderden mensen betrokken zijn geweest. Het Nederlandse luchtmacht vanuit het militaire verkeersleidingscentrum bij Nieuw-Millinge scherp in de gaten gehouden.

Een woordvoerder van de Koninklijke Luchtmacht bevestigde nog ontkent dat Apaches waren betrokken bij het overbrengen van Milošević naar de Scheveningse gevangenis. „Over de Nederlandse inbreng bij de operatie doet de luchtmacht geen mededelingen. De hele kwestie valt onder het VN-tribunaal en „daar doet de luchtmacht de woordvoering niet van.“

Voor Karadžić is het doek nog niet gevallen

Premier Ivačić van de Servische Republiek belooft zich te concentreren op de arrestatie van Radovan Karadžić en Ratko Mladić. Is hun komst naar Den Haag nabij?

Door onze redacteur PETER MICHELESEN

ROTTERDAM, 5 JULI. Het niet lijkt zich te sluiten rond Radovan Karadžić en Ratko Mladić: als het aan Mladen Ivačić, premier van de Servische Republiek in Bosnië, ligt zouden de twee - na Milošević overdracht de meesgezochte beklaagden van het tribunaal - hun voormalige vriend en mentor wel eens snel op zijn gang naar Den Haag kunnen volgen. Alleen, zo bekende Ivačić gisteren aan, de politiek van de Servische Republiek kan het duo niet alleen aanhouden: ze heeft de hulp nodig van SFOR, de internationale vredesmacht in Bosnië. Immers, de regels van de internationale gemeenschap bepalen dat niet meer dan vijf Bosnisch-Servische politiemannen tegelijk bij elkaar moeten komen.

Dat is een drogreden, want SFOR en Bosnië-gezaam Wolfgang Petritsch zouden bepaald geen bezwaar maken als Ivačić zijn hele politiemacht op pad stuurt om de meesgezochte verdachten van Bosnië op te pakken. De ware reden voor Ivačić' zoek om steun van SFOR ligt elders: de politiek van de Servische Republiek is uiterst corrupt, een corruptie die in de hand is gewerkt door de betalingsproblemen van de regering in Banja Luka. Bij zijn aantreden als premier, begin dit jaar, trof Ivačić een schuldenberg van 3,4 miljard mark en een bijna lege kas aan: die kas bevatte welgeteld anderhalf miljoen mark, terwijl de regering 300 miljoen mark moest uitgeven aan achterstallige loon- en pensioenbetalingen. De politiek had toen al vijf maanden geen salaris gehad. „De Servische Republiek staat voor de financiële ineenstorting. We zijn bankroet“, zei Ivačić.

De economische situatie is sindsdien alleen maar verslechterd. Door privatiseringen worden 40.000 mensen ontslagen - en de helft van de Serviers in Bosnië heeft al geen werk. Daar komt nog bij dat de officieren van het leger van de Servische Republiek sinds de val van Milošević niet meer door Belgrado worden betaald. De wereld "beloonde" Joegoslavië vorige week met 1,28 miljard dollar voor de overdracht van Milošević. Voor de premier van de verpauperde en zielogende Servische Republiek moet die respoons een heel mooi bedrag vertegenwoordigen.

Er is nog een tweede reden waarom Milošević zijn eigen politiek moeilijk op Karadžić en Mladić kan afsturen: een groot deel van die politiek is politiek onbetrouwbaar. Veel politici en mannen zien Karadžić en Mladić nog altijd als de helden van de Bosnische oorlog. Toen Karadžić nog president van de Servische Republiek was, en zelfs nog geruime tijd na zijn aftreden, werden de bonussen van de politie niet door de regering betaald, maar door het bedrijf Selk-Impeex, eigendom van Karadžić en zijn kompanen Momčilo Krajišnik (die inmiddels in een Scheveningse cel zit). Karadžić' partij is nog steeds de grootste in de Servische entiteit in Bosnië.

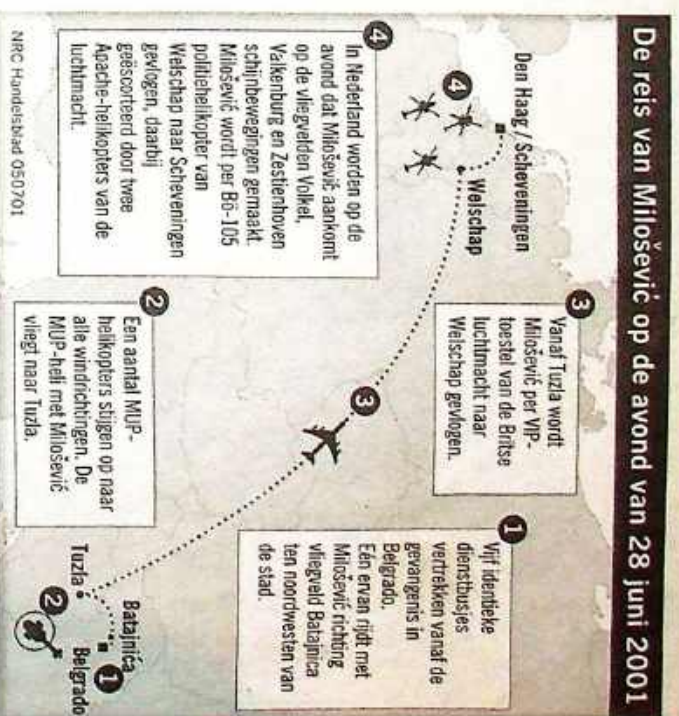
Ivačić zei gisteren niet te weten waar Karadžić en Mladić zich schuilhouden. Het is niet waarschijnlijk dat die mededeling klopt. Mladić werd onlangs met een militaire escorte door Ivačić' republiek vervoerd. Karadžić wordt regelmatig gesig-naleerd in Pale, waar zijn vrouw en kinderen wonen, en in Foča, toevluchtsoord voor talrijke Bosnische Serviers die op de opsporingslijst van het VN-tribunaal

NIEUWSANALYSE

voorkomen. Ook duikt hij af en toe op in Montenegro. Karadžić (en mogelijk ook Mladić) laat zich beschermen door een legerijde lijfwachten (reden waarom SFOR tot nu toe weinig aanstanden heeft gemaakt een poging tot arrestatie te ondernemen); het is niet waarschijnlijk dat zoiets voor een oplettende regering verborgen blijft.

De nieuwe wet in de Servische Republiek, die de samenwerking met het VN-tribunaal regelt, zal zeker leiden tot een ruimere mate van samenwerking van de Bosnische Serviers met het tribunaal. Maar Ivačić zei gisteren óók dat „het onrealistisch is te verwachten dat de Servische Republiek iets spectaculairs doet ten aanzien van de arrestatie van Karadžić.“ Karadžić is dus bepaald nog niet gearresteerd. Net als tot nu toe lijkt veel af te hangen van SFOR - of van Karadžić zelf, die volgens het Joegoslavische radiostation B92 zou overwegen zich vrijwillig te melden, net zoals zijn opvolger als president, Biljana Plavšić, eerder deed. Volgens B92 hoopt hij op strafvermindering in ruil voor een getuigenverklaring die Milošević zou belasten. Het bericht is door Karadžić' vrouw tegengesproken. Maar als de behoefte van Karadžić aan wraak op de man die hem in 1993 als een baksteen liet vallen (resultaat, twee jaar later: het vredesakkoord van Dayton) groter zou worden dan zijn vrees voor x keer levenslang, hoeft wellicht Ivačić' politiek of SFOR er helemaal niet aan te pas te komen.

Mira Marković, de vrouw van Slobodan Milošević, woonde gisteren een bijeenkomst van het Joegoslavische parlement bij. In een raaggesprek zei ze dat ze hem mist: „Ik kan niets zelf doen, zonder hem. Hij is altijd om me heen geweest. Wat kan ik zeggen? Hij is mijn veld.“ (Foto Reuters)

Tribunaal

1 In NRC Handelsblad van 12 juli schrijft dr. M.C. Brands dat Carla Del Ponte de Balkan-chaos vergroot. Zou de Balkan-chaos zo simpel in elkaar zitten dat één persoon in staat zou zijn de chaos te vergroten?

Verder staat internationale rechtspraak boven de politiek. Wanneer men voorzichtigheids-halve op dusdanige wijze reke-ning zou gaan houden met de po-litiek dat men de schuldigen vrij laat rondlopen en van rechtsvervolg-ing afziet, wordt het recht vol-ledig ontkracht.

Brands zegt dat de „acties ertoe leiden dat het nationalisme [...] in landen als Kroatië alleen maar fel-ler wordt. Maar dit soort overwe-gingen spelen voor de aanklager geen enkele rol”. Natuurlijk mag dat niet meewegen bij de aankla-ger! Brands vraagt zich af wie de politieke verantwoordelijkheid heeft van Del Ponte's vervolgings-beleid. Men moet politiek en justi-tie niet met elkaar vermengen. Op deze wijze kan er geen objectieve rechtpleging plaatsvinden. Men hanteert het rechtsgevoel tegen de misdaden van de mensheid, onge-acht de nationaliteit.

Een regelrechte ontkrachting van het recht is ook Brands' op-merking: „Vervolgingsbeleid is nu eenmaal ook altijd een politieke zaak en dient plaats te vinden in een politieke context.”

En hij eindigt met: „Het Westen gebruikt het tribunaal steeds meer als doekje voor het bloeden voor het eigen politieke falen in de Bal-kan.” Maar heeft men niet altijd al politiek gefaald in de Balkan? Was het niet altijd al een vulkaan? Is daar niet de Eerste Wereldoorlog begonnen?

L. NIEUWENHUIJSE, Amsterdam

2 Dr. Maarten Brands schrijft over de „ongeremde vervolg-ingsdrijf” van de openbare aan-klager van het Joegoslavië-tribunaal, Carla Del Ponte. Hij vreest dat er in de Balkan nooit eens rust en een gezonde politieke situatie kunnen ontstaan, als er steeds een aanklager langskomt. Hiermee maakt Brands op mij een verwarde indruk. Natuurlijk worden op-bouwprocessen verstoord, maar juist in deze tijd, waarin een inter-nationaal gerechtshof heeft bewezen onontbeerlijk te zijn, is het fantastisch dat eindelijk op de Bal-kan een ontsmettingsprocedure naast een wederopbouwoperatie gaande kan zijn. Misschien wordt momenteel wel het fundament ge-legd voor een echte stabiele en transparante politiek en democra-tie.

MAURICE BELJAARS, Amsterdam

'Leger beschermt Mladic en Karadzic'

Joegoslavië-Tribunaal

redactie buitenland

AMSTERDAM - De geschiedenis herhaalt zich vaak op ironische wijze, constateerde de Süddeutsche Zeitung begin deze week.

Wat de Servische premier Zoran Djindjic vorige week met de uitlevering van Slobodan Milosevic presteerde, heeft de laatste ooit nog eens met Radovan Karadzic geprobeerd. In 1996 gaf Milosevic, als president, het Joegoslavi-sche leger opdracht Karadzic op te sporen en op te pakken, ten einde hem uit te leveren... aan het Joegoslavië-Tribunaal.

Milosevic hoopte er de interna-

tionale sancties tegen Joegoslavië mee van tafel te krijgen, vertelde ooit Momcilo Perisic, de toenma-lige opperbevelhebber die met de delicate missie werd belast. Het kwam er uiteindelijk niet van, en vijf jaar later zit Milosevic in Den Haag en loopt Karadzic vrij rond.

Dat kon nog wel eens even zo blijven. Eerst zien, dan geloven, is de reactie van veel waarnemers als het om de aanhouding van de voormalige leider van de Bosni-sche Serviërs en zijn militaire commandant Ratko Mladic gaat. Het bezoek van premier Mladen Ivanic van de Bosnisch-Servische Republiek Srpska aan het Joego-slavië-Tribunaal maakt weinig in-druk, net als zijn aanbod voor samenwerking. Het bezoek was al langer gepland, maar nu het net na de overdracht van Milosevic viel, kon de premier natuurlijk niet anders. De internationale druk op zijn land om Karadzic en Mladic uit te leveren neemt toe.

Ook het bericht dat Karadzic zich zou willen overgeven om in ruil voor strafvermindering tegen Milosevic te getuigen, werd woensdag met scepsis begroet. Terecht, zo bleek gisteren. Ljiljana, zijn echtgenote ontkennde. „Wij moeten deze misinformatie weer ontkennen. De houding van Radovan Karadzic tegenover het tribunaal is niet veranderd en dat zal ook niet gebeuren.”

In april had Karadzic die hou-ding nog eens verwoord, in een interview met het blad *Danas*, het eerste vraaggesprek sinds jaren. De Bosnische Serviër verklaarde

dat hij 'nooit' in de gevangenis terecht zou komen. „Ik zal niet levend in handen van het tribu-naal vallen.” En: „Het zou absurd zijn me over te geven aan mensen die Servische kinderen en oude-ren hebben vermoord. Het zou nog stommer zijn om te geloven dat het tribunaal onpartijdig is.”

Karadzic meldde bij die gele-genheid ook dat hij zonder proble-men door Bosnië reist. Dat frustrert de staf van het Joego-slavië-Tribunaal in hoge mate.

Hoofdaanklaagster Carla del Ponte noemde het eind vorige week, na de aanhouding van Mi-losevic, 'schandalig' dat Karadzic

en Mladic nog altijd niet zijn op-gepakt. Volgens haar weten de autoriteiten van Srpska precies waar de twee zich bevinden. Die hebben de plicht het tweetal uit te leveren, zo herhaalde zij giste-ren tegenover de Bosnisch-Servi-sche premier.

Volgens Del Ponte worden de twee beschermd door het leger van Srpska, 'anders kunnen zij niet al zes jaar voortvluchtig zijn', zo zei zij gisteren op een perscon-ferentie na afloop van het bezoek van Ivanic.

In het verleden kritiseerde Del Ponte ook de Amerikaanse en Franse troepen van de internatio-

nale vredesmacht in Bosnië, Sfor. Vooral de Franse troepen zouden, geruggesteund door Parijs, hun vingers niet aan een arrestatie willen branden.

Karadzic zou zich bewegen in het gebied rond Foca en Visegrad, bij de grens met Montenegro. Dat wil zeggen: in de Franse sector. Maar hij zou ook meermalen zijn gezien terwijl hij op zijn gemak wat dronk in een bar in een bui-tenwijk van Sarajevo.

Mladic vertoonde zich tot een aantal maanden geleden openlijk in de Joegoslaviëse hoofdstad Belgrado, waar hij onder andere bij voetbalwedstrijden werd ge-zien. Na de val van Milosevic, in oktober vorig jaar, dook hij on-der. Het verhaal gaat dat hij zich heeft teruggetrokken in een bun-ker bij Han Piesak, in het gebied van Bosnië dat onder het Ameri-kaanse deel van de Sfor-troepen valt.

Karadzic en Mladic zijn voor het Joegoslavië-Tribunaal aange-klagd wegens hun rol bij de 43 maanden durende beleg van Sara-jevo en de verovering in 1995 van de moslimenclave Srebrenica, tij-dens de oorlog om Bosnië (1992-1995). Ze worden onder meer be-schuldigd van genocide (volke-reinmoord).

Een waarnemer zei gisteren dat de regering van Srpska hun situa-tie waarschijnlijk het beste kan inschatten, maar dat Sfor hoe dan ook de arrestatie zal moeten doen.

* DE ONDERKRANT

Kroatië werkt mee aan VN-hof

Regering-Racan in crisis: vier ministers stappen op

ZAGREB - De toezegging van de Kroatische regering om mee te werken aan het Joegoslavië-Tri-bunaal heeft tot een crisis geleid. Uit protest hebben vier mi-nisters van de belangrijkste coalitiepartner hun ontslag aangeboden.

Onduidelijk is nog of het achttien maanden oude kabinet van pre-mier Ivica Racan ook uiteen zal vallen. De ministers die zich nu hebben terug getrokken zijn van de Sociaal Liberale Partij (HSL), de belangrijkste coalitiepartner. Onder hen is ook vice-premier Go-ran Granic. Maar zijn partij heeft de pro-Westerse coalitie nog niet definitief de rug toegekeerd. Zo-wel premier Racan als HSL-leider Drazen Budisa weigerden com-mentaar op de vraag of de Sociaal Liberale Partij de coalitie zou ver-laten. Racan beloofde het parle-ment snel te vragen het vertrou-wen uit te spreken in de regering.

De aanzet tot de crisis werd ge-given door de hoofdaanklaagster van het Joegoslavië-Tribunaal, Carla del Ponte, die afgelopen vrijdag een bezoek bracht aan Za-greb. Zij eiste van de Kroatische regering medewerking met het

VN-hof in Den Haag. Del Ponte wil dat Zagreb Kroatische verdachten van oorlogsmisdaden arresteert en overdraagt.

„Het kabinet kwam zaterdag-avond in een buitengewone zit-ting bijeen en stemde in meerder-heid voor medewerking. Daarop dienden de vier ministers hun ontslag in.

President Stipe Mesic steunt het kabinetsbesluit, volgens hem de enig juiste beslissing die de regering kon nemen. „We weten dat er tijdens de oorlog ook aan onze kant misdaden zijn be-gaan”, zei Mesic. Hij riep de Kroa-ten op de vrede en hun waardig-heid te bewaren.

De overdracht van verdachten van oorlogsmisdaden is buitenge-woon omstreken in Kroatië. De meeste Kroaten zien hen als dege-nen die het land na vijf jaar oor-log hebben bevrijd van het Servi-sche juk. Veel militairen hebben daardoor een soort heldenstatus verworven. Er liggen twee geheime aanklachten, de eerste die ge-richt zijn tegen hooggeplaatste Kroaten. Zagreb heeft eerder wel een twaalfal verdachten overge-dragen, maar hierbij ging het steeds om Bosnische Kroaten.

SREBRENICA

'Krstić pleegde genocide'

[• Vervolg van pagina 1] Aanklager Harmon: „De verdachte kan ten-minste rekenen op een proces, zijn slachtoffers konden dat niet.”

Er was geen geschreven plan voor de genocide, aldus Harmon, „want misdadigers zetten dat soort dingen niet op papier”. Maar dat er een plan bestond valt af te leiden uit omstandigheden. Voor de mas-samoord „waren executieploegen nodig, bewakers, zwaar gereed-schap voor de aanleg van de mas-sagraven, benzine, blinddoeken, handboeien - een enorme logistie-ke operatie die niet zonder plan-ning mogelijk is.”

Krstić liet zich van de voortgang van de massaslachting op de hoog-te houden door zijn ondergeschik-ten, zei Harmon, waarbij de code-naam 'pakjes' werd gebruikt voor de duizenden moslims die moesten worden vermoord. Tijdens het proces werd een afgeluisterd tele-foongesprek ten gehore gebracht, waarin Krstić opdracht geeft „nie-mand in leven te laten” en „ieder-een te vermoorden”.

Harmon wil Krstić veroordeeld zien voor genocide, volgens veel volkenrechtsgeleerden de zwaar-ste van alle misdaden. De aankla-gers moeten daarvoor immers de

intentie bewijzen om een bevol-kingsgroep geheel of gedeeltelijk uit te roeien. Het is bij het Joego-slavië-tribunaal nog nooit gelukt iemand voor genocide veroor-deeld te krijgen.

Krstić hoorde de eis gisteren emotioneel aan. Hij zegt onschul-dig te zijn en legt alle verantwoor-delijkheid bij zijn superieus, gene-raal Ratko Mladic.

Zijn advocaten krijgen vandaag en morgen het woord. Een uit-spraak in het proces, dat nu toe zo'n vijftien maanden heeft ge-duurd, wordt in augustus of sep-tember verwacht.

Levenslang geëist tegen Krstic

Generaal medeverantwoordelijk voor genocide Srebrenica

DEN HAAG - Aanklager Mark Harmon heeft gisteren voor het Joegoslavië-Tribunaal in Den Haag levenslange gevangenis-straf geëist tegen de Bosnisch-Servische generaal Radislav Krstic.

De 53-jarige Krstic wordt door Harmon medeverantwoordelijk gehouden voor het plannen van de massamoord in de moslimen-clave Srebrenica. Daar werden in juli 1995 duizenden moslimman-nen en -jongens gedood door bin-nentrekkende Bosnisch-Servische troepen. Harmon acht de oud-generaal schuldig op alle punten van de tegen de generaal inge-brachte aanklacht: genocide, mis-daden tegen de mensheid en oor-logsmisdaden.

Krstic was in juli 1995 stafchef van het Drina-Korps, het Bos-nisch-Servische legeronderdeel dat Srebrenica veroverde. Neder-

landse VN-soldaten van Dutchbat slaagden er niet in dit 'veilige ge-bied' in Oost-Bosnië te bescher-men. Na de val op 11 juli probeer-den zo'n 15 000 moslimmannen en -jongens te vluchten. Naar schatting 8000 van hen werden gepakt en met bussen naar schu-ren en velden gebracht. Veelal ge-

blinddoekt en met de handen op de rug gebonden werden zij ge-executeerd. De lichamen werden door de Serviërs in massagraven gedumpt en later herbegraven op afgelegen plekken om ontdek-king te voorkomen.

De eenbenige generaal is de eerste verdachte die in de zaak-Srebrenica terechtstaat voor vol-kerenmoord, de zwaarste mis-daad. Twee andere Bosnisch-Ser-vische hoofdrolspelers zijn nog altijd op vrije voeten: generaal Ratko Mladic, legerleider en Krstic' baas, en politiek leider Ra-dovan Karadzic. Zij zijn net als Krstic aangeklaagd voor genoci-de, misdaden tegen de mensheid en oorlogsmisdaden.

Krstic heeft steeds volgehouden dat hij onschuldig is en legt alle verantwoordelijkheid bij zijn baas Mladic. De advocaten van Krstic komen vandaag en morgen aan het woord.

'Overdracht Milošević zeker'

BELGRADO, 27 JUNI. De Joego-slavische regering draagt ex-presi-dent Slobodan Milošević over aan het VN-tribunaal, zelfs al komt het Constitutionele Hof tot de conclu-sie dat het decreet over de uitleve-ring in strijd is met de grondwet.

Dat zei gisteren de Servische premier Zoran Djindjic. Hij zei dat de statuten van het VN-tribunaal „direct zullen worden toegepast, zelfs als het Constitutionele Hof bepaalt dat het decreet in strijd is met de grondwet.” Hij voegde daaraan toe dat de uitlevering mo-gelijk al vrijdag plaatsvindt. „Dat is de kortst mogelijke termijn. Ik weet niet of die kortst mogelijke

termijn wordt gehaald, maar het gaat om een overzienbare periode. En ik denk niet dat drie of tien da-gen een essentieel verschil maakt”, aldus de premier.

De opmerkingen worden in ver-band gebracht met de vrijdag be-ginnende donorconferentie voor Joegoslavië, die voor de economi-sche wederopbouw van groot be-lang is en die door de Verenigde Staten wordt geboycot als Miloš-ević niet wordt uitgeleverd. Het tri-bunaal staat overigens op het standpunt dat Milošević niet wordt 'uitgeleverd' aan een ander land, maar dat hij wordt 'overge-dragen' aan een VN-instantie. De

Joegoslavische grondwet verbiedt de uitlevering van staatsburgers aan een ander land.

President Koštunica maakte gisteren nog eens duidelijk dat de regering Milošević zeer tegen haar zin aan het tribunaal overdraagt en dat ze hier alleen toe overgaat on-der internationale druk. Koštuni-ca zei dat hij het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden niet ver-trouwt en dat hij liever had gezien dat Milošević in eigen land wordt berecht. Maar, zo voegde Koštuni-ca daaraan toe, ons land kan zich geen isolement permitteren. „We willen geen geïsoleerd land zijn. We willen geen pariaatsland zijn in de

wereld. Integendeel: we willen normale betrekkingen met de wereld.” Koštunica noemde de situa-tie „extreem zorgelijk”. „Onze sa-menwerking met het Haagse hof zou niet gebaseerd moeten zijn op uitlevering alleen. We zouden onze burgers in eigen land moeten be-rechten, desnoods onder supervi-sie van het Haagse tribunaal.” Het tribunaal kan niet worden verme-den, aldus Koštunica. „Mijn po-gingen onze burgers in eigen land te berechten zijn gestrand op twee zaken: de druk uit Washington en het feit dat mijn partij [in het parle-ment] een minderheid is.” (Reu-ters, AP, AFP)

Procedure begonnen 'Drie van Vukovar naar Den Haag'

BELGRADO, 28 JUNI. In Joegoslavië is gisteren een begin gemaakt met de juridische procedure die moet leiden tot de overdracht van de zogenoemde Drie van Vukovar aan het Haagse VN-tribunaal. De advocaten van ex-president Slobodan Milošević proberen intussen de overdracht van hun cliënt aan het tribunaal te vertragen.

Volgens het blad *Glas Javnosti* heeft gisteren het federale ministerie van Justitie het verzoek van het tribunaal om de overdracht van de 'Drie van Vukovar' overhandigd aan een rechtbank, zoals de procedures voorschrijven. Het ministerie weigerde dat bericht overigens te bevestigen.

De Drie van Vukovar zijn Mile Mrkić, Veselin Slijvančanin en Miroslav Radić, drie officieren van het Joegoslavische Volksleger die tijdens de oorlog in Kroatië in 1991 betrokken waren bij de belegering van de stad Vukovar in het oosten van Kroatië door het Volksleger en Servische milities. Na de val van Vukovar werden rond 260 zieke en gewonde Kroaten uit het ziekenhuis van de stad gehaald, naar het nabijgelegen Ovcara gebracht en daar vermoord. De 'Drie van Vukovar' hebben daar volgens het tribunaal een leidende rol bij gespeeld.

De verdedigers van Slobodan Milošević hebben gisteren de procedure voor de overdracht van hun

cliënt aan het VN-tribunaal in Den Haag verhoogd door twee rechters en een openbare aanklager te waken. Een paar minuten voordat de officiële aanklacht van het tribunaal en het bevel voor de overdracht van Milošević de beklaagde in zijn cel zouden worden voorgelezen, tekenden de verdedigers bezwaar aan: de twee rechters en de openbare aanklager zouden niet onpartijdig zijn. De advocaten maakten er geen geheim van de klacht uitsluitend te hebben ingediend om de zaak te vertragen: „Het is duidelijk dat iemand hier grote haast heeft, en dat is onfatsoenlijk”, zei een van de verdedigers. De klacht wordt vandaag behandeld door het Servische Hooggerechtshof.

In de Servische Republiek in Bosnië zijn gisteren drie Bosnische Serviërs gearresteerd die worden verdacht van oorlogsmisdaden. Ze worden mogelijk vandaag naar Den Haag overgebracht. Hun identiteit is niet bekendgemaakt. (Reuters, AFP, DPA)

Aanklacht tegen ondergedoken generaal Kroatië

DEN HAAG, 27 JULI. Het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden in ex-Joegoslavië heeft gisteren de gemeenschappelijke aanklacht tegen de Kroatische generaal Ante Gotovina openbaar gemaakt en de Kroatische regering gevraagd hem „onmiddellijk” te arresteren. Zagreb meldde dat de generaal is ondergedoken.

Gisteren werd de Kroatische generaal Rahim Ademi, die zich eerder deze week vrijwillig bij het tribunaal in Den Haag meldde, veroordeeld. Hij kreeg te horen dat hij op vijf punten wordt verdacht van oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid. Ademi – een Kosovo-Albanees in Kroatische dienst – zei op elk van de vijf punten „totaal onschuldig”, „absoluut onschuldig” dan wel „compleet onschuldig” te zijn.

Ademi en Gotovina zijn door het tribunaal aangeklaagd wegens misdrijven jegens Kroatische Serviërs in de Kroatische onafhankelijkheidsoorlog, die in 1991 begon en die in 1995 werd afgesloten met een tweetal militaire bliksemacties, waarmee de 'Servische Republiek Krajina' werd opgericht. In Kroatië zelf worden Ademi en Gotovina beschouwd als helden in een oorlog waarin de Kroaten het slachtoffer waren van Servische agressie.

Nog deze maand brak in Kroatië een regeringscrisis uit naar aanleiding van de aanklacht van het tribunaal tegen de twee generaals.

Ademi werd gisteren voor het tribunaal in Den Haag verantwoordelijk gesteld voor de moord op zeker 38 Kroatische Serviërs, allen burgers, in de regio Gospić, in 1993. Gotovina was een van de commandanten van de Operatie Storm, in 1995, een van de twee bliksemoffensieven tegen de 'Servische Republiek Krajina'. Hij zou zich schuldig hebben gemaakt aan moord, deportatie en etnische vervolging. In de aanklacht tegen Gotovina wordt ook wijlen president Franjo Tudjman met name genoemd als iemand die zich aan oorlogsmisdaden schuldig heeft gemaakt. Hoofdaanklager Carla Del Ponte zei onlangs al dat als Tudjman nog zou leven, hij zou zijn aangeklaagd wegens oorlogsmisdaden. Haar plaatsvervanger Graham Blewitt liet zich gisteren in dezelfde zin uit.

Gotovina (geboren in 1955) begon zijn militaire carrière in het Franse Vreemdelingenlegioen en beëindigde haar in oktober vorig jaar. Hij ondertekende, met tien andere Kroatische officieren, een brief aan president Stipe Mesić, waarin hij protesteerde tegen opmerkingen die naar zijn mening afbreuk deden aan de reputatie van de Kroatische officieren tijdens „de patriottische oorlog”. Mesić stuurde hem prompt met pensioen. (Reuters, ANP, AFP)

Kroaat aangeklaagd wegens Operatie Storm

DEN HAAG - Het Joegoslavische Tribunaal heeft de Kroatische ex-generaal Ante Gotovina aangeklaagd wegens oorlogsmisdaden, zo is gisteren bekendgemaakt. Zijn naam deed al langer de ronde.

Uit de tenlastelegging blijkt dat Gotovina verantwoordelijk wordt gehouden voor misdaden begaan tijdens de zogeheten Operatie Storm in 1995. Toen verjoegen Kroatische troepen zo'n 200.000 Serviërs uit gebieden in Kroatië waar de Serviërs hun eigen republiek hadden uitgeroepen.

Gotovina is aangeklaagd wegens onder meer moord, deportatie en etnische vervolging. Volgens de aanklacht heeft hij deze misdaden „alleen en/of samen met anderen, onder wie president Franjo Tudjman” gepleegd, bevolen of uitgevoerd. Tudjman zou dus op grond daarvan ook kunnen zijn vervolgd, maar is inmiddels overleden.

Kroatië heeft gisteren onmiddellijk na de openbaring van de aanklacht tegen Gotovina een bevel tot opsporing uitgevaardigd. Zagreb zei niet te weten waar hij zich bevindt. Hij is ondergedoken om aan uitlevering te ontkomen, want hij vindt het tribunaal „politiek”.

Hoofdaanklagster Del Ponte zei gisteren met nadruk van de Kroatische regering te verwachten dat die alles zal doen om Gotovina op te pakken en uit te leveren.

Generaal Kroatië naar tribunaal

ZAGREB, 25 JULI. De Kroatische generaal Rahim Ademi is vandaag van Zagreb naar Nederland gevlogen om zich te melden bij het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden in ex-Joegoslavië. Over onder andere zijn uitlevering brak onlangs in Kroatië een regeringscrisis uit.

Ademi – een Kosovo-Albanees, maar in Kroatische dienst – is de eerste Kroaat uit Kroatië zelf (en niet uit Bosnië) die door het tribunaal wordt ingesloten. Hij wordt volgens een tribunaal-woordvoerder beschuldigd van oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid. Volgens de aanklacht heeft Ademi zich schuldig gemaakt aan misdaden jegens Kroatische Serviërs tijdens de Kroatische onafhankelijkheidsoorlog (1991-1995), met name in september 1993 tijdens een Kroatisch offensief waarbij 70 Servische burgers werden vermoord. Ademi stapte vanochtend, gekleed in zijn Kroatische uniform, zijn oorlogsmeddailles op de borst, op een lijnvlucht naar Amsterdam, met zijn vrouw en zijn advocaat. Omdat hij zich vrijwillig meldt, kreeg hij nog handboeien om, noch een politiebegleiter mee. Tegen journalisten zei hij „trots te zijn” op zijn rol in de oorlog en „niet bang te zijn” voor de aanklacht. „Ik heb niets fout gedaan in de oorlog en dat zal ik bewijzen. Mijn geweten is volstrekt zuiver.”

In Kroatië brak onlangs een korte regeringscrisis uit naar aanleiding van de aanklacht die het tribunaal heeft uitgebracht tegen Ademi en een andere Kroatische generaal, Ante Gotovina, en de eis van het tribunaal om uitlevering van de twee. Een van de partijen in de regerende coalitie, de sociaalliberale HSLS, stemde tegen de uitlevering van de twee. Premier Ivica Račak moest het vertrouwen van het parlement vragen. Hij kreeg dat overigens zonder veel problemen. Binnen de HSLS is de crisis sindsdien compleet. (AP)

Levenslang geëist tegen folteraars van Omarska-kamp

ANP, AFP, AP
DEN HAAG

Aanklagster Susan Somers van het Joegoslavische Tribunaal heeft maandag levenslang geëist tegen de Bosnische Serviërs Mladjo Radić en Zoran Žigic. De inmiddels 49-jarige Radić gaf in 1992 in het concentratiekamp Omarska leiding aan een ploeg bewakers. Žigic (42) kwam destijds als buitenstaander moorden en martelen in de kampen Omarska, Keraterm en Trnopolje in het district Prijedor, Noordwest-Bosnië.

Tegen twee andere kampcommandanten, Miroslav Kvocka (44) en Dragoljub Prcać (63), eiste Somers elk 35 jaar. En Mijolica Kos (38), eveneens leider van een ploeg bewakers, hoort volgens haar voor 25 jaar achter de tralies.

De aanklagster vergeleek Omarska met het concentratiekamp Dachau uit de Tweede Wereldoorlog en de 'killing fields' van Cambodja.

Meer dan 6000 Moslims en Kroatische Bosniërs zaten in de drie kampen opgesloten, toen zij in 1992 werden 'ontdekt' door westerse journalisten. Tv-beelden van uitgehongerde gevangenen gingen de wereld rond. Er werd gemarteld en verkracht en honderden mensen kwamen volgens de VN-aanklagers om het leven.

Met name Radić en Žigic, de twee verdachten die volgens Somers levenslang moeten krijgen, betichtte zij van 'onbeschrijfelijk sadisme en gewelddadigheid'. Zo sloeg Žigic een Moslimgevangene 'langzaam en systematisch dood', aldus Somers.

Voor de vijf verdachten ziet Somers geen verzachtende omstandigheden. Geen van hen heeft enige spijt of berouw getoond voor het tribunaal.

Servië: geen nieuwe uitleveringen

Door een onzer redacteurs
ROTTERDAM, 6 AUG. De Servische premier Zoran Djindjić sluit uitlevering van president Milan Milutinović van Servië en een aantal andere verdachten van oorlogsmisdaden aan het Joegoslavische tribunaal in Den Haag uit, omdat ze parlementaire onschendbaarheid bezitten of militairen zijn.

Tegen het blad *Blic* zei Djindjić dat „mensen op wie bepaalde wettelijke maatregelen van kracht zijn”, niet aan het VN-tribunaal worden uitgeleverd. Dat zou gelden voor verdachten met parlementaire onschendbaarheid en mensen „die niet vallen onder de jurisdictie van de burgerlijke autoriteiten”. Djindjić voegde daar aan toe dat het VN-tribunaal de huidige lijst van verdachten niet moet uitbreiden, omdat het thema anders een brandpunt in de binnenlandse politiek blijft.

Dat zou betekenen dat enkele medewerkers van de inmiddels wel aan Den Haag uitgeleverde ex-president Slobodan Milošević niet worden uitgeleverd, omdat ze parlementaire onschendbaarheid bezitten, omdat zij militairen zijn. Dat geldt ook voor de voormalige stafchef van het Joegoslavische leger, generaal Dragoljub Ojdanić.

De 'Drie van Vukovar' zijn officieren van het Joegoslavische leger, die in de herfst van 1991 in de Kroatische Vukovar betrokken waren bij de massamoord op meer dan tweehonderd zieken en gewonden. De oud-medewerkers van Milošević die op de lijst van verdachten van het tribunaal staan zijn de Servische president Milutinović, ex-stafchef Ojdanić, de vroegere Joegoslavische vice-premier Nikola Šainović en de Servische oud-minister Vlado Stojiljković.

OM wil sluipschutter Kosovo laten g

ARNHEM — De Nederlander die naar eigen zeggen in Kosovo 74 Servische militairen en politieagenten heeft doodgeschoten, komt wellicht vandaag op vrije voeten. Tot verrassing van de verdachte en zijn advocaat vroeg officier van justitie M. de Roos Schoenmakers de rechtbank gisteren de voorlopige hechtenis van J.M. te schorsen. Hij moet zich wat haar betreft wel wekelijks melden op het politiebureau.

De rechtbank neemt hierover

vandaag een besluit. Als reden voor haar verzoek gaf de aanklagster dat het onderzoek waarschijnlijk lang gaat duren. Een rechts-hulpverzoek aan Belgrado heeft volgens haar niets opgeleverd. Het ministerie van Justitie noch het ministerie van Binnenlandse Zaken in Belgrado kan het relaas van M. bevestigen. De 38-jarige Nederlander gaf zich in januari over aan Amerikaanse troepen van KFOR, nadat hij door zijn commandant uit zijn Albanese eenheid

was gezet. M. vocht op de kant van de Albanen in de Presovo-vallei. Sluipschutter beweert M. de Roos jaren zekert 74 Serviërs vermoord. Volgens zijn advocaat is er geen enkel bewijs dat daadwerkelijk Serviërs gebrachten. In een reactie volgens hem verrassende van de aanklagster vroeg heffing van de voorlopige hechtenis.

Trouwen op het water populair

Pag. 12

Eis levenslang tegen Krstić voor Srebrenica

Door een onzer redacteurs

DEN HAAG, 28 JUNI. Aanklager Mark Harmon van het Joegoslavische tribunaal heeft gisteren acht keer levenslang geëist in het proces tegen de Bosnisch-Servische generaal Radislav Krstić wegens genocide in Srebrenica.

„Krstić is direct betrokken bij de organisatie en uitvoering van de grootste massamoord in Europa sinds de Holocaust”, aldus de aanklager gisteren in de rechtszaal van het tribunaal in Den Haag.

Krstić was in het leger van de Bosnische Serviërs de tweede man na generaal Ratko Mladić. Hij leidde de eenheid die in juli 1995 de moslimenclave Srebrenica overnam, het 'veilige gebied' dat zou worden beschermd door Nederlandse VN-militairen.

Krstić is volgens Harmon ver-

antwoordelijk voor de moord op duizenden moslimmannen uit Srebrenica. Hij heeft geprobeerd deze daad te maskeren door lijken te laten opgraven en op geheime plaatsen opnieuw te begraven. Hij deed dit nadat bekend was geworden dat satellietfoto's de massagraven in beeld hadden gebracht.

Van de moslims die in juli 1995 uit Srebrenica werden verdreven of gedeporteerd, zijn er, zo zei de aanklager, tenminste 7.475 „afgeslacht”. De nu 53-jarige Krstić had zich niet alleen schuldig gemaakt aan genocide, maar ook aan misdaden tegen de menselijkheid en oorlogsmisdaden. Harmon zag geen enkele verzachtende omstandigheid en eiste daarom de hoogste straf: levenslang voor elk van de acht aanklachten. [• Vervolg SREBRENICA: pagina 5]

Generaal Kroatië accepteert tribunaal VN niet

De Kroatische generaal b.d. Ante Gotovina is niet bereid zich door het Joegoslavische Tribunaal te laten berechten. Hij ziet het hof in Den Haag als een politiek orgaan.

„Elk van mijn bevelen voldeed aan alle mogelijke internationale conventies en niet alleen aan de Conventie van Genève”, zegt Gotovina in een vraaggesprek met het Kroatische tijdschrift *Globus*.

Tegen Gotovina en een andere Kroatische militair, generaal Rahim Ademi, zou door het tribunaal een geheime aanklacht zijn ingediend. Beiden speelden een sleutelrol als bevelhebber bij de herovering van voornamelijk door Serviërs bewoond Kroatisch gebied in 1995. Serviërs werden daarbij wreed vervolgd. In Kroatië worden beide hoge militairen als helden vereerd. De Kroatische premier Ivica Račan heeft gezegd dat Ademi bereid is zich aan het Joegoslavische Tribunaal over te geven. (AFP)

Dit weekeinde in VN-cel Generaals uit Bosnië naar gevangenis

Door een onzer redacteurs
DEN HAAG, 4 AUG. Drie moslim-generaals die donderdag in Bosnië zijn aangehouden, worden dit weekeinde overgebracht naar het VN-cellencomplex van het Joegoslavië-tribunaal in Scheveningen.

Volgens een woordvoerder van de Bosnische regering hebben de drie zich niet verzet tegen hun overdracht aan het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden in ex-Joegoslavië. De generaals Mehmed Alagić (54) en Enver Hadžihasanović (51) — beiden gepensioneerd — en brigadegeneraal Amir Kubura (37) werden donderdag op verzoek van het VN-tribunaal gearresteerd.

De drie generaals worden aangeklaagd op grond van hun zogenoemde commandoverantwoordelijkheid tijdens de oorlog in Bosnië (1992-1995). Dit betekent dat ze verantwoordelijk worden gesteld voor de oorlogsmisdaden van hun ondergeschikten. De aanklacht geldt de periode tussen januari 1993 en januari 1994 toen honderden Kroatische en Servische burgers en krijtsgevangenen in Centraal-Bosnië door moslimstrijders werden gedood.

Graham Blewitt, plaatsvervangend hoofdanklager, benadrukte gisteren dat de meeste 'misdriven' zijn gepleegd door de 'militairen'. Duizenden van deze buitenlandse moslimstrijders namen begin jaren negentig deel aan de strijd in Bosnië.

Hadžihasanović was commandant van het Derde Legerkorps. In

de oorlog was hij ook stafchef van het leger van de moslims. Twee jaar geleden zei de generaal in een vraaggesprek met een weekblad uit Sarajevo dat hij de buitenlandse moslimstrijders „niet onder controle had”. Saillant is dat Hadžihasanović begin april in Den Haag was, als laatste getuige in het eerder deze week afgesloten proces tegen Radislav Krstić. Het tribunaal veroordeelde de Bosnisch-Servische generaal donderdag tot 46 jaar cel voor zijn aandeel in de genocide in Srebrenica.

Tegen Alagić, die in de oorlog commandant was van het Zevende Legerkorps, werd in Bosnië al een proces voorbereid wegens corruptie. De derde verdachte, Kubura, leidde de Zevende Moslimbrigade die bekend stond om haar ideologische gedrevenheid. De brigade begon de gewapende strijd altijd met een gebed.

Voor het VN-tribunaal zijn tot nu toe vrijwel uitsluitend Serviërs en Kroaten aangeklaagd. „Dit is de tweede dagvaarding tegen Bosnische moslims en zeker niet de laatste”, liet aanklager Blewitt gisteren weten. „Er lopen op dit moment nog een aantal onderzoeken en die zullen zeker resulteren in dagvaardingen.”

'In massagraven in Servië 800 lijken'

BELGRADO, 6 JULI. In massagraven rond Belgrado liggen naar schatting achthonderd lijken van Kosovo-Albanezen die ten tijde van de Kosovo-oorlog in 1999 door Serviërs zijn vermoord.

Tot die schatting komt een van de leiders van de Servische politie, die de afgelopen weken onderzoek heeft gedaan naar massagraven uit de tijd van Slobodan Milošević. Hij zei dat op dit moment de lichamen van 36 Kosovo-Albanezen — onder wie veertien vrouwen en negen kinderen — zijn opgegraven uit een massagraf nabij Batajnica, twintig kilometer ten westen van Belgrado. „We zijn echter op de hoogte van het bestaan van nog vier andere massagraven in dezelfde sector en we verwachten nog achthonderd lichamen te vinden”, aldus Dragan Karleuša, tweede man van de criminele politie in Belgrado. Bovendien zijn in twee recentelijk ontdekte massagraven in een andere sector nog 75 lichamen geborgen. Een daarvan bevond zich bij Petrovo-Selo in het oosten van Servië, het andere nabij Vranje in het zuiden. „We vermoeden dat het vorige bewind zich ook van lichamen heeft ontdaan door ze in het meer van Perućac te gooien. Daar komen regelmatig stoffe-

lijke resten naar de oppervlakte”, aldus Karleuša.

Sinds de oorlog in en om Kosovo worden officieel ongeveer 2.500 Albanese Kosovaren (en 1.300 Serviërs) vermist. In Servië wordt sinds kort intensief gezocht naar massagraven, waarin het bewind van de in oktober ten val gekomen president Milošević de lijken van vermoorde Kosovo-Albanese burgers heeft gedeponeerd. De zaak kwam aan het licht toen een blad in Servië details gaf over de vondst van een koelwagen die met tientallen lijken van vermoorde Kosovaren in de Donau was gereden.

Karleuša bevestigde gisteren nog eens dat inmiddels vaststaat dat Milošević in 1999 de toenmalige Servische minister van Binnenlandse Zaken Stojiljković opdracht heeft gegeven de lijken van vermoorde Kosovo-Albanezen te verstoppert. Milošević zowel als Stojiljković wordt door het VN-tribunaal in Den Haag van oorlogsmisdaden beschuldigd. De eerste zit sinds vorige week gevangen in de Scheveningse strafgevangenis, de laatste is nog vrij in Belgrado, maar algemeen wordt verwacht dat ook hij op korte termijn naar Den Haag wordt overgebracht. (AFP)

Del Ponte laakt Bosnische Serviër

Door een onzer redacteurs

DEN HAAG, 6 JULI. De twee belangrijkste voortvluchtige verdachten van het Joegoslavië-tribunaal, de vroegere leider van de Bosnische Serviërs Radovan Karadžić en diens vroegere legerleider Ratko Mladić krijgen bescherming van de autoriteiten van de Servische Republiek in Bosnië.

Dat zei gisteren Carla del Ponte, hoofdanklager van het tribunaal, gisteren tijdens een gezamenlijke persconferentie met premier Mladen Ivanić van de Servische Republiek in Bosnië. Daarmee sprak ze Ivanić tegen; deze betoogde gisteren niet te weten waar Karadžić en Mladić zich bevinden, maar ze te willen arresteren. Del Ponte: „Op elk moment weten de autoriteiten van de Servische Republiek waar de verblijfplaats van onze meest gezochte vluchtelingen is, of ze zouden het moeten weten.”

Tegen de twee verdachten loopt al zes jaar een opsporingsbevel van het tribunaal. „Het is een welbekend feit dat Ratko Mladić de bescherming geniet van leden van het Bosnisch-Servische leger”, zei Del Ponte. Aan deze „onacceptabele situatie” moet nu een einde komen. De twee verdachten moeten worden gearresteerd en overgedragen aan het VN-tribunaal, waar ze terecht zullen staan voor oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid. Del Ponte eist van premier Ivanić „harde actie”, zodat de achtduizend man tellende politiemacht van de Servische Republiek, die met hulp van de internationale gemeenschap zijn opgeleid en uitgerust, einde-

lijk overgaat tot deze arrestaties. Indien nodig moet dat gebeuren met steun van de vredesmacht SFOR. Premier Ivanić bezocht gisteren het tribunaal om te spreken over een verbetering van de samenwerking tussen de Servische Republiek in Bosnië en het Joegoslavië-tribunaal.

Ivanić pleitte gisteren van zijn kant voor het berechten van moslims en Kroaten voor misdaden begaan tegen Serviërs tijdens de oorlog in Bosnië (1992-1995). Zo zou, volgens Ivanić, meer begrip voor het tribunaal onder de bevolking ontstaan. Hij beloofde dat hij het bericht dat Mladić door leden van de strijdkrachten wordt of werd beschermd, zal onderzoeken.

De derde topverdachte van het tribunaal, Slobodan Milošević, de sinds vorige week in Scheveningen ingesloten ex-president van Joegoslavië, lijkt nu toch op zoek te zijn naar een advocaat. Bij zijn voorpleiding, dinsdag, weigerde hij zich te laten verdedigen met het argument dat het tribunaal „illegaal” is. Gisteren reisde de Canadese advocaat Christopher Black naar Nederland. Black, prominent lid van het Internationale Comité ter Verdediging van Slobodan Milošević, zei door Milošević zelf, diens vrouw en „mensen in Servië” te zijn benaderd voor de verdediging van de ex-president.

Black beschouwt Milošević als „een politieke gevangene” wiens arrestatie „een propaganda-poging is om de brute aanval van de NAVO op Joegoslavië te rechtvaardigen”.

Joego-Tribunaal begint inhaalslag

De arrestatie van drie Moslim-militairen lijkt een zet van het Joegoslavië Tribunaal om critici de mond te snoeren. Maar volgens het tribunaal konden Moslims pas worden aangeklaagd nadat Serviërs en Kroaten informatie overhandigden.

Van onze verslaggeefster
Annieke Kranenberg
AMSTERDAM

Nu drie Moslim top-officieren van het leger van Bosnië-Herzegovina voor het Joegoslavië Tribunaal worden voorgeleid, staat Slobodan Milošević in zijn hemd. De oud-president van Joegoslavië haant er telkens op dat het Haagse VN-Hof anti-Servisch en pro-Moslim is. En zijn 'het tribunaal is een onwettig orgaan'-retoriek heeft onder Serviërs en Kroaten een vaste aanhang.

Maar deze sentimenten worden effectief gesmoord. „Dit is het eerste teken dat het Joegoslavië Tribunaal in Den Haag een objectieve kijk op de werkelijkheid van de Bosnische oorlog probeert te krijgen.” Dat zei de minister van Justitie van de Republika Srpska gisteren in reactie op de arrestatie van de voormalige generaals Enver Hadžihasanović en Mehmed Al-

gić en kolonel Amir Kubura.

Het is pas de tweede keer dat Moslims door het Hof zijn aangeklaagd, en de eerste keer dat het zulke hooggeplaatste militairen zijn. De aanklacht tegen deze top-militairen op 13 juli — vijftien dagen na de arrestatie van Milošević — lijkt dan ook bijna een strategische zet van het tribunaal om de anti-tribunalisten de mond te snoeren. Het is een mooie bijkomstigheid, beaamt plaatsvervangend hoofdanklager Graham Blewitt. „Maar dat is niet de reden. We hadden niet eerder het bewijsmateriaal rond.”

Dat heeft alles te maken met de weigerachtige houding van de Bosnische Serviërs en Kroaten, zegt Blewitt. Degenen die het tribunaal beschuldigen, verlenen de minste medewerking. „Nogal ironisch”, vindt de Australische aanklager. Het tribunaal werd door de Bosnische Serviërs en Kroaten nauwelijks in staat gesteld onderzoek te verrichten naar oorlogsmisdaden van Moslims — waarvan zij slachtoffer zijn geworden — tijdens de oorlog in Bosnië. Daarom zijn slechts twee van de veertig verdachten in Scheveningen Moslim.

Sinds achttien maanden tonen de Bosnische Serviërs en Kroaten zich bereidwilliger, zegt Blewitt. De samenwerking is volgens hem nog lang niet 'optimaal', maar de

gisteren naar Den Haag zijn gebracht — is daarvan wel een gevolg.

De Moslims, die donderdag door de politie in Bosnië werden gearresteerd, zijn van oorlogsmisdaden beschuldigd. Volgens de aanklacht zijn zij als commandanten verantwoordelijk voor wrede daden die in centraal Bosnië door hun ondergeschikten zijn gepleegd tussen januari 1993 en januari 1994. De slachtoffers waren vooral Bosnische Kroaten.

Onder leiding van de top-officieren zouden strijdkrachten van de 'Moslim Berg Brigade' zich

VN-aanklager: 'Bewijs was niet eerder rond'

schuldig hebben gemaakt aan executies en moordpartijen. Ook werden Kroaten gevangen genomen in kampen, scholen en motels waar zij werden gemarteld. Sommigen werden als levend schild ingezet.

Het is voor het eerst dat er in een aanklacht wordt gerept over de rol van de buitenlandse moslim-strijders, de 'mujaheddin' of 'heilige krijgers', die zich aansloten bij het Zevende (Moslim) bataljon. Deze groep van enkele duiz-

lims die eerder in Afghanistan hadden gevochten, maar ook uit bijvoorbeeld Iraniërs en Egyptenaren.

De heilige krijgers worden, net als de paramilitairen die aan Servische en Kroatische zijde vochten, verantwoordelijk gehouden voor de ergste wrede daden. Zo zouden zij in het voorjaar van 1993 in het dorpje Miletić vier Kroaten op gruwelijke wijze om het leven hebben gebracht. Moslim-commandanten beweerden echter dat zij maar weinig vat hadden op 'de buitenlanders'.

Wellicht ook Hadžihasanović en Kubura, die oude bekenden zijn van het tribunaal. Tijdens het proces tegen de Kroatische generaal Blaskić legden zij behulpzaam getuigenissen af. Hadžihasanović bracht zelfs afgelopen april nog een bezoek aan Den Haag. Daar trad hij op als laatste getuige in het proces tegen generaal Krstić, die donderdag tot 46 jaar cel werd veroordeeld. Dat zij zich bekoofd voelden, is zeer goed mogelijk, meent Blewitt.

Zij zullen echter niet de laatste Moslims zijn die voor het tribunaal verschijnen. Volgens Blewitt zijn meerdere aanklachten in voorbereiding. Hoog op het verlanglijstje van de Serviërs staat Naser Orić. Voor de Moslims was hij de held die het verzet in Srebrenica leidde, de Serviërs noem-

Vonnis: genocide

GENOCIDE IS een Europese actualiteit. Dat wisten wel, maar het Internationaal straftribunaal voor hmalige Joegoslavië in Den Haag heeft het nu voor hopenlijk uitgesproken. Het veroordeelde de Bosnische generaal Krstić tot 46 jaar gevangenisstraf wegens aandeel in de massale vernietiging van de moslimen van Srebrenica — en daarmee van een plaatselijke etnische

gemeenschap. Het is minder eenvoudig dan het lijkt om het punt te len waarop etnische zuivering omslaat in volkenmoord. eerste is al erg genoeg, maar het is een elementaire eis van rechtigheid nauwkeurig aan te geven wanneer dit over tot het „ultieme delict” zoals genocide wordt genoemd. genocideverbod is een breed aanvaarde norm van internationaal recht, maar het ontbreekt schromelijk aan jurisprudentie, zoals het Joegoslavië-tribunaal bij een eerdere gelheid opmerkte.

Het tribunaal voor Rwanda heeft in VN-verband in 1997 eerste veroordelingen uitgesproken, maar het Joegoslavië-tribunaal bleef eind 1999 in de zaak tegen 'Servische Adollić, een dolgedraaide kampbeul, voor deze drempel ste Het ontbrak aan de „precieze logica van de vernietiging” voor veroordeling vereist is. Dat ligt anders bij een belangrijke commandant als Krstić, ook al heeft deze zijn handen zelf vuil gemaakt. Een stelling waartegen overigens direct ger beroep is aangekondigd.

Niet alleen wegens de Nederlandse betrokkenheid bij drama-Srebrenica brengt de uitspraak in de zaak-Krstić de Balkan en de gruwel van de genocide dichterbij. Het tribunaal wil nog wel aannemen dat een professionele militair Krstić, die van zijn vak hield, geen vooropgezet plan had om te gaan tot executie van duizenden burgers en ongewapende personen. Waar het om gaat is dat hij instemde met dit kwa op een manier die voldoet aan het zware vereiste van „me rea”, het element van opzet dat typerend is voor het internationale misdrijf van genocide.

OPMERKELIJK IS dat het tribunaal daar met zoveel woorden aan toevoegt dat „er zeker mensen zijn wier individuele verantwoordelijkheid groter is” dan die van ondercommandant later commandant Krstić van het Drina Korps dat het bloed bad aanrichtte. Het bevel kwam „waarschijnlijk van iemand anders”. Dat verklaart de veroordeling tot 46 jaar in plaats van levenslang, hergeen bij zo'n vonnis in de lijn der verwachting ligt. Het kan moeilijk anders betekenen dat na de aanklaging ook het tribunaal ongeduldig wordt dat de in staat van beschuldiging gestelde voormalige generaal Mladić en de Bosnisch-Servische ex-president Karadžić nog steeds niet zijn aangehouden. Want wie kan die „iemand anders” zijn?

Het is niet zonder risico wanneer rechters zich zo committeren. De kritiek op de Balkan is toch al dat het tribunaal, rechters en aanklagers, één pot nat is. Dit vindt ook weerklank in het Westen. Rechters en aanklagers zitten letterlijk onder één dak en zetten zich gelijkelijk in voor het „succes” van hun onderneming, heeft de bekende Britse advocaat voor de rechten van de mens Geoffrey Robinson opgemerkt. Hij spreekt van „het probleem van Neurenberg”: overwinnaarsrecht.

DIT IS EEN THESE die ongetwijfeld op de proef zal worden gesteld in het komende proces tegen Milošević, zodat zeker de rechters beter hun kruit droog kunnen houden.

Joegoslavië-tribunaal moet leren van vergissingen

Het Joegoslavië-tribunaal in Den Haag moet geen fouten meer maken want iedere misstap in het proces tegen Slobodan Milošević kan de zaak van de internationale gerechtigheid jaren achterop brengen, vindt Jenny S. Martinez.

De uitlevering van Slobodan Milošević aan het Joegoslavië-tribunaal in Den Haag betekent de grootste overwinning maar tegelijk de zwaarste beproeving voor dit vn-tribunaal inzake oorlogsmisdaden en voor de ontluikende internationale wetgeving op het gebied van de mensenrechten. Het is allerminst duidelijk of beide wel aan die beproeving toe zijn.

De gang van zaken in Den Haag kent wezenlijke problemen en die zal de internationale gemeenschap onder ogen moeten zien, wil de zaak-Milošević tenminste meer worden dan een prijzige showproces dat vooral dient om het Europese en Amerikaanse schuldgevoel te sussen.

Het Internationale Straftribunaal voor het voormalige Joegoslavië werd in 1993 door de VN-Veiligheidsraad met veel tamtam in het leven geroepen, als eerste internationale poging sinds de processen van Neurenberg om de hand te houden aan het genocideverdrag en andere normen inzake de mensenrechten. Maar omdat er tot nu toe alleen beklagden van het tweede garnituur zijn aange-

houden, hebben de dagelijkse werkzaamheden van het tribunaal weinig aandacht gekregen. Het meest nauwlettend wordt het nog gevolgd door zeer meelevende academici en activisten die er belang bij hebben om het te zien slagen, als voorloper van het Internationale Strafhof waar zij voorstander van zijn. Maar nu er voor het eerst een voormalig staatshoofd wordt berecht, zal er overal op de wereld kritischer naar Den Haag worden gekeken en moet het tribunaal zich op die aandacht voorbereiden.

Om te beginnen wordt het tribunaal geplaagd door procedurele en bestuurlijke problemen, met op de eerste plaats de enorme kosten en inefficiëntie: vorig jaar beliep de begroting van het tribunaal 95 miljoen dollar, bijna tien procent van

eens jaren bij komen.

Sommige beklagden zitten dan ook jaren in voorarrest (tegen een aantal maanden bij strafzaken voor gewone rechtbanken) en daarmee komt het tribunaal gevaarlijk dicht bij de beschamende toestand dat het de internationale normen inzake een snelle berechting en daarmee de mensenrechten schendt. Milošević sluit aan in een rij van vijftien andere beklagden, die soms al twee jaar op berechting wachten.

Ook zijn er moeilijkheden met de verdediging: eerlijk gezegd zijn veel advocaten incompetent en er zijn door vn-onderzoekers geloofwaardige aanwijzingen voor corruptie gevonden. Bij de vervolging zijn wel merendeels serieuze, competente mensen betrokken, al is

Simpson dan aan de processen van Neurenberg. En daar kwam dit jaar dan ook nog eens de beslissing bij dat de rechten van de beklagde niet waren geschonden door een rechter die grote delen van een proces leek te hebben zitten slapen.

We kunnen er veilig van uitgaan dat tijdens de zaak-Milošević niemand in slaap zal vallen. Maar mogen er ook toeschouwers bij? Het handvest van het tribunaal waarborgt een openbaar proces, maar met het oog op de veiligheid van getuigen staan de regels van het tribunaal ook besloten zittingen toe. In sommige zaken is de helft van de getuigen achter gesloten deuren gehoord, ondanks de bezwaren van de verdediging, die terecht vraagtekens zetten bij de legitimiteit van zo'n geheime rechtsgang en de mogelijkheid dat die ont-aardde in een robberij etnisch moddergooien.

Deze kritiek is zeker niet bedoeld om af te geven op de vele hardwerkende personen - aanklagers, rechters, medewerkers, verdedigers - die in Den Haag oprecht naar gerechtigheid streven. Maar de tekortkomingen van het tribunaal doen hun en hun zaak geen goed. En er is nu geen ruimte meer voor fouten. Het wordt tijd dat het tribunaal leert van zijn vergissingen, want elke misstap in het proces-Milošević kan de zaak van de internationale gerechtigheid wel eens jaren achteruit werpen.

Jenny S. Martinez werkt als advocaat in Washington en was medewerker van een rechter bij het Joegoslavië-tribunaal in Den Haag. ©LAT-WP Newsservice

Het tribunaal wordt geplaagd door bestuurlijke en procedurele problemen

het werkbudget van de Verenigde Naties. Ter vergelijking: de vn-commissie voor de Mensenrechten, die niet alleen het vroegere Joegoslavië maar de hele wereld bestrijkt, krijgt jaarlijks maar zo'n 20 miljoen dollar.

Voor zoveel geld zou je een geoliede operatie verwachten, maar helaas is daar geen sprake van. Zelfs de rechtszaken tegen de ondergeschikte beklagden duren eindeloos - twee jaar tussen aanklacht en vonnis is normaal - en in hoger beroep kunnen daar nog

ook daar beschamend geblunderd, bijvoorbeeld met onverwachte getuigen, geheimhouding van ontlastende bewijzen en onverhoedse wijzigingen van aanklachten aan de vooravond van een proces. De rechters zijn merendeels kundig en ze werken hard. Hoewel velen van hen kenners zijn het internationale recht, hebben ze weinig ervaring in strafzaken.

Daardoor worden de rechtszaken vaak nogal wijdlopieg en doen ze eerder denken aan het geknoei van rechter Ito in de zaak-O.J.

PERSSTEM

Milošević naar Den Haag

reldhof tegen oorlogsmisdaden in het leven te roepen.

Zesendertig van de noodzakelijke zestig landen hebben het verdrag dat dit hof zou instellen inmiddels geratificeerd.

Opeens worden nu de bezwaren

tegen een dergelijk strafhof lawaai-erig naar voren gebracht: het zou selectief zijn, het zou verkeerd gebruikt kunnen worden, zelfs 'good guys' - zeg soldaten van een vredesmacht die fouten hebben gemaakt - zouden mogelijk op onto-

rechte manier voor het gerecht worden gebracht.

Het zijn als zodanig argumenten die het overwegen waard zijn, maar wel tot op zekere hoogte. Want als het hof ook despoten voor de rechter brengt en ertoe bijdraagt dat de lust tot wrede daden wordt ontnomen, zal dat dan geen winst zijn?

[...]

Krstić krijgt 46 jaar voor volkenmoord

Door Marjolijn de Cocq
Den Haag

Voortdurend bevochtigde generaal Krstić zijn lippen in de anderhalve uur die het de rechters van het Joegoslavië-tribunaal in Den Haag gisteren kostte hem te veroordelen tot 46 jaar gevangenisstraf.

In kunstbeelden had hij afgeleken. Zijn ogen schoten alle kanten op tijdens de uitspraak hoe hij in juli 1995 tijdens de Bosnisch-Servische inname van Srebrenica had ingeslemd met het kwaad.

Al was hij niet de opdrachtgever pur sang van het boete gezelschap aan soldaten dat een 'orgie van moord' bovierde, de rechterachtte hem niettemin schuldig aan de moord op 7000 tot 8000 moslimmannen. In naam: generaal Krstić, bent u schuldig aan volkenmoord.

Zijn advocaten gaan in hoger beroep. De aanklagers van het Joegoslavië-tribunaal, die een levenslange gevangenisstraf hadden geëist, zijn op dit moment tevreden. Radoslav Krstić (55) kreeg de hoogste straf tot nu toe bij het tribunaal. Voor de aanklagers weegt zwaarder dat zij hun eerste veroordeling voor volkenmoord (genocide) binnen hebben. Het vonnis schepst een precedent voor toekomstige processen.

Op pagina 3:
Schuld aan onvoorstelbaar lijden

Gevluchte Bosnische vrouwen die de slachting van Srebrenica hebben overleefd, huilen als ze het vonnis tegen generaal Krstić horen. Volgens de 'Moeders van Srebrenica' had hij een levenslange straf moeten krijgen. (Foto Neutens)

Vonnis Krstić: 46 jaar cel voor genocide

Door een onzer redacteuren
DEN HAAG, 3 AUG. Het Joegoslavië-tribunaal heeft de Bosnisch-Servische generaal Radislav Krstić gisteren veroordeeld tot een gevangenisstraf van 46 jaar voor zijn aandeel in de genocide in Srebrenica.

Het is de eerste keer dat het Haagse VN-tribunaal iemand veroordeeldt voor volkenmoord. Het is ook het eerste vonnis in Europa wegens genocide sinds het misdrijf in 1948 werd omschreven.

Openbaar aanklager Mark Harman had acht keer levenslang geëist tegen Krstić omdat hij direct betrokken was bij de organisatie en uitvoering van de grootsche machtsmoord in Europa sinds de Holocaust. Gisteren typeerde Harman de straf als "substantieel" en openbaar aanklager Carla Del Ponte liet via haar voorlichter weten, "zeer tevreden" te zijn dat het tribunaal iemand heeft veroordeeld voor genocide. Krstić gaat in beroep tegen de uitspraak.

De 53-jarige Krstić was commandant van de Bosnisch-Servische eenheid die in juli 1995 de enclave Srebrenica in Oost-Bosnië veroverde, waar zo'n dertigduizend moslims bescherming hadden gezocht tegen het Servische geweld. Srebrenica was door de Verenigde Naties beschermeld als veilig gebied dat zou worden beschermd door Nederlandse VN-militairen. Na de verovering werden de moslims uit Srebrenica gedeporteerd, waarbij de mannen en jongens werden gescheiden van de vrouwen en kinderen. De vrouwen en kinderen werden trokken naar moslimgebied. De mannen en jongens - zeventien tot achttien - werden vernood. "Etnische zuivering" werd genoemd, "vonnis tribunaal-rechter Almir Rodigues.

Srebrenica werd synoniem voor het conflict dat het voormalige Joegoslavië verwoestte. Vindt de Portugees rechter, Srebrenica heeft nert aan duizenden mensen die van alles zijn beroofd, "zelfs van water en tijd om te ademen". Srebrenica is ook "de naam voor een posttraumatisch syndroom" van de vrouwen, kinderen en oude mensen die niet sterven en verder moeten leven in een "geen-puiterd bestaan".

Krstić is de hoogste Bosnisch-Servische militair die tot nu toe door het tribunaal is berecht. Onder leiding van Krstić is geprobeernd bewijzen van het bloedbad te vernietigen. In de maanden na de val van de enclave werden massagraven geopend, soldaten brachten lijken over naar andere graven, ver weg in de bossen en bergen van Oost-Bosnië. Door deze acties zal de exacte aantal slachtoffers nooit bekend worden, zo verwacht het tribunaal. "U hebt gekozen voor het kwaad", aldus Rodigues, die eerder toegeef dat Krstić waarschijnlijk niet het initiatief had genomen tot de moordpartijen, maar orders van zijn superieuren uitvoerde. Krstić zei eerder tegen het hof dat hij op de hoogte was van de moordpartijen, maar niet in staat ze te stoppen. Krstić werd eind 1998 gearresteerd. Hij heeft verklaard onschuldig te zijn aan alle aanklachten. De rechtszaak heeft vijftien maanden geduurd.

In Bosnië zijn gisteren drie moslim-generaals van het Bosnische leger gearresteerd, op verzoek van het VN-tribunaal. Zij zijn niet de eerste, wel de meest prominente moslims die op verdenking van oorlogsmisdaden tijdens de Bosnische oorlog (1992-1995) zijn aangehouden.

'De Krstic's van de wereld maken deze misdaden mogelijk' Schuld aan onvoorstelbaar lijden

Er was een 'heroische strijd' gevoerd tegen de 'moslimgladiatoren', prees Ratko Mladic na de massaslachtingen bij Srebrenica in 1995 het Bosnisch-Servische Drina Corps. „U vocht onder het bevel van uw korpscommandant, die hoewel hij zwaargewond was een geweldige bijdrage heeft geleverd.“ Gisteren kreeg generaal Radislav Krstic voor zijn 'uitzonderlijke verdiensten' 46 jaar gevangenisstraf wegens volkenmoord.

Door Marjolijn de Cocq

Den Haag - „Kunt u generaal Krstic voor mij vragen of er nog hoop is voor mijn kleine jongen?“, smeekte getuige DD de rechters van het Joegoslavië-tribunaal. „Soms denk ik aan de handen van mijn kleine zoon. Waarmee hij bessen plukte, een boek vasthield. Hoe kunnen die handen dood zijn?“

DD's kind verdween als een van 7000 tot 8000 moslimmannen en -jongens na de inname van Srebrenica door het Bosnisch-Servische leger in juli 1995. Het enige antwoord dat de rechters haar en alle andere berooide moeders en echtgenotes konden geven, was de erkenning, gisteren, dat hun geliefden verloren gingen in genocide. Wat begon als etnische zuiveringen, zei rechter Almiro Rodrigues, draaide uit op volkenmoord. Waaronder na de val van de moslimenclave op 11 juli het besluit viel om alle strijdbare mannen te vermoorden, is hem en zijn twee mederechters niet duidelijk. „De strafkamer laat het over aan de historici en sociaal psychologen om de diepten van deze episode in de Balkan-oorlog te peilen.“ De negen aaneengesloten dagen van het initiatief van de generaal, die op 13 juli het commando over het Drina Corps had overgenomen. Maar Krstic stemde wel in met het plan van de massa-executies. „De kern van de zaak is het bewuste besluit de mannen te doden“, aldus rechter Rodrigues. Er werd een besluit

Generaal Krstic gisteren bij binnenkomst van de rechtzaal. De rechters verklaarden hem schuldig aan genocide. (Foto AP)

genomen dat het onmogelijk maakte voor de Bosnische moslimbevolking van Srebrenica om te overleven. Krstic probeerde tijdens zijn proces alle schuld op legerleider Mladic te schuiven. Die had hem op een zijspoor gerangeerd en zelf het commando gevoerd over een 'parallelle commandostructuur'. Toen Krstic vernam van oorlogsmisdaden had hij die niet gerapporteerd, noch straffen uitgedeeld omdat hij 'bang' was voor Mladic. „Ik moet toegeven dat ik in mijn wildste dromen niet in staat was stappen te ondernemen. We mochten er niet over praten, laat staan iets doen“, zei de generaal. Maar die vlieger ging voor de rechters niet op. Voor hen is het onbestaanbaar dat Krstic, de eerste dagen constant in Mladic' kielzog, onkundig was van de gruwelen die zich afspeelden. Hij was op 11 juli een 'dode' stad binnengekomen, hoorde Mladic de dagen die volgden dreigende taal uitslaan tegen Dutchbat-commandant Karremans en wist donders goed wat de '3500 pakketjes' waren over wier,

lot hij werd geconsulteerd: „U wist precies dat het om Bosnische moslims ging die geëxecuteerd moesten worden.“ Krstic was, kortom, verre van Mladic' marionet. „De strafkamer weersprekt niet dat een beroepssoldaat bent die van zijn werk houdt“, aldus rechter Rodrigues. „Iemand anders besloot waarschijnlijk het bevel te geven voor de executie van alle strijdbare mannen. Niettemin bent u nog steeds schuldig, generaal Krstic.“ Schuldig aan de transporten onder dwang van de vrouwen, kinderen en bejaarden uit Srebrenica. Schuldig aan de moord van duizenden moslims tussen 10 en 19 juli 1995. Schuldig aan het onvoorstelbaar lijden van de Bosnische moslims. Schuldig aan volkenmoord. Maar omdat er 'zeker mensen zijn wier individuele verantwoordelijkheid veel groter is' - lees Ratko Mladic en Radovan Karadzic - kreeg de generaal toch niet de levenslange gevangenisstraf waarop de aanklagers hadden ingezet. Srebrenica is synoniem geworden voor de oorlog die Joegoslavië ver-

woestte, zei rechter Rodrigues. Het is de naam van een enclave die door de Verenigde Naties tot 'veilige haven' was uitgeroepen en die viel vrijwel zonder dat er een schot werd gevuld. Het is de naam van het post-traumatisch syndroom van vrouwen als getuige DD en kinderen die zes jaar na dato een 'geamputeerd leven' leiden, terwijl de geesten van mannen en vaders hen altijd achtervolgen.

Massagraven

Srebrenica is een naam die beelden oproept waarvoor je liever de ogen zou sluiten. Mannen, vrouwen en kinderen die naar onbekende bestemming werden afgevoerd. Mannen die gescheiden werden van hun gezinnen, op de vlucht, gevangen en vaak nooit meer terugzien. „Doden, lichamen opgestapeld in massagraven, lichamen met hun handen gebonden of een blinddoek om hun ogen. Vaak ook lichamen met ontbrekende ledematen...“ Ongeïdentificeerde lichamen... Voor de 'bijna ondraaglijke' beelden moesten de rechters hun ogen

wijd openen. Zij dankten daarom allen in het Srebrenica-onderzoek 'die zagen, roken, aanraakten, opgroeven, wisten, autopsies pleegden en analyseerden'.

De gruwelen en de pijn van de overlevenden die tegen Krstic getuigden, noopten de strafkamer extra waakzaam te zijn om de noodzakelijke afstand te bewaren en objectief te blijven. Maar de bloederige schoenafdruk van een moslim die tevergeefs door het raam probeerde te ontsnappen, zei tijdens het proces eigenlijk alles over de acute doodsangst die de mannen uit Srebrenica voor hun executie moeten hebben gevoeld. Met honderden opgesloten in loodsen, scholen, gymzalen. Muren vol kogelgaten, menselijke resten tot aan het plafond, bloed, haar, huid. Aanklager Mark Harmon verwoordde het in zijn slotpleidooi in juni zo: „Helaas ontbrak het hem aan de morele moed om tegen zijn superieuren op te staan. Maar het zijn de Krstic's van de wereld waardoor in de wereld deze misdaden mogelijk worden.“

Rechters laten zich niet uit over Dutchbat

Door Marjolijn de Cocq
Den Haag

„We dachten dat ze ons niet zouden vermoorden met Unprofor erbij“, vertelde Enver Husic de rechters van het Joegoslavië-tribunaal april vorig jaar.

Even daarvoor had hij zichzelf aangewezen op videobeelden die de Bosnische Serviërs zegevierend maakten na de val van Srebrenica in 1995: een broedmager, verschrikt opkijkend jochie in een lange rij moedeloze moslimmannen. Maar er waren helemaal geen soldaten van de VN-troepenmacht. De Serviërs hadden de moslims uit de bossen gelokt met de blauwe helmen en witte pantservoertuigen die ze op het Dutchbat-bataljon hadden buitgemaakt. 'Koningin des Doods', was in het Servisch op een van de wagens gekerfd. Soms kon de aanwezigheid van Unprofor voorkomen dat gewonde mannen werden afgemaakt, schrijven de rechters van het Joegoslavië-tribunaal in hun vonnis tegen generaal Krstic. Maar over het algemeen stonden de Nederlandse blauwhelmen machteloos tegenover het Bosnisch-Servische geweld. Al ver daarvoor had Dutchbat kenbaar gemaakt dat het de gebruikelijke troepenrotatie niet kon uitvoeren. „Sommige observatieposten hadden een aanzienlijke versterking van de nabijgelegen Servische troepen gerapporteerd.“ Toen overste Karremans, die de VN tevergeefs om luchtsteun had gevraagd, de Bosnisch-Servische legerleider Mladic wees op de zorgelijke toestand van de 15.000 tot 20.000 vluchtelingen bij de Dutchbat-basis in Potocari verhiel Mladic zijn stem en begon te dreigen. De Bosnische Serviërs hadden Nederlandse gijzelaars en Dutchbat in een wurggreep, schetste onlangs

aanklager Mark Harmon in een interview met deze krant. „Je moet realistisch blijven. De Nederlanders probeerden te doen wat ze konden, onder uiterst moeilijke omstandigheden. Wat kun je anders?“ De Bosnische Serviërs namen de Unprofor-wagens in beslag waarmee de Dutchbatters probeerden de bussen waarin vrouwen en kinderen werden afgevoerd te volgen. „Ze wilden niemand in de buurt“, legde majoor Franken de rechters uit.

„Dat is duidelijk, ze wilden geen getuigen van wat zou gebeuren. De rechters in de Krstic-zaak spreken in hun vonnis geen enkel oordeel uit over de rol van Dutchbat. Hun taak is 'meer bescheiden': voor hen geldt zuiver wat de blauwhelmen voor bewijs hebben aangedragen over de inname van Srebrenica. Wat gebeurde er in de negen dagen van 10 tot en met 19 juli 1995 en was generaal Krstic betrokken? „De strafkamer kan zich niet de luxe permitteren haar gevoelens te uiten over het gebeurde in Srebrenica. En ook niet over hoe personen en groepen die niet het onderwerp zijn van deze zaak tot de tragedie hebben bijgedragen“, aldus de rechters.

Voor aanklager Harmon waren de Dutchbat-getuigenissen 'essentieel'. „Ze waren vaak getraumatiseerd, maar geweldige getuigen. Ze gaven het hof de mogelijkheid de gebeurtenissen door onafhankelijke ogen te zien.“ Toch hadden Nederlandse blauwhelmen, zo blijkt uit hun uitspraken voor het tribunaal en uit het vonnis tegen Krstic, op z'n minst hun vermoedens van de gruwelen. Kapitein Egbers zag honderden mannen opeengepakt op een voetbalveld, op hun knieën met de handen in hun nek. Sommigen maakten een gebaar van keel afsnijden. „Ze waren er zeker van dat ze zouden worden afgeslacht.“

Krstic's straf de zwaarste tot nu toe

ANP
Den Haag

De straf van 46 jaar die gisteren aan de Bosnisch-Servische generaal Krstic is opgelegd, is de zwaarste tot nu toe bij het VN-hof. Hieronder een overzicht van straffen die de afgelopen jaren zijn opgelegd. Blaskic: de Kroatische generaal Blaskic kreeg de op een na zwaarste straf tot nu toe: 45 jaar. Hij is onder meer veroordeeld omdat hij het bevel gaf tot de operatie in Ahmici, waar meer dan honderd moslimburgers zijn vermoord. Jelacic: de Bosnische Serviër Jelacic kreeg 40 jaar voor de moord op tal van moslims. Tadic: de Bosnische Serviër Dusko Tadic, de eerste verdach-

te die in handen kwam van het tribunaal, kreeg in hoger beroep 20 jaar voor zijn rol bij de etnische zuiveringen in Noordwest-Bosnië. Hij is onder meer veroordeeld voor de moord op twee moslim-agenten. Kunarac: de Bosnische Serviër Kunarac kreeg 28 jaar in de Foča-massaverkrachtingszaak. Kovac: de Bosnische Serviër Kovac kreeg 20 jaar cel in de Foča-massaverkrachtingszaak. Santic: de Bosnische Kroaat Vladimir Santic kreeg 25 jaar voor zijn rol in Ahmici. Kordic: de Bosnisch-Kroatische politicus Kordic kreeg 25 jaar voor misdaden tegen moslims. Delic: de Bosnische moslim Delic kreeg 20 jaar cel voor misdaden in concentratiekamp Celebici.

Op last van VN-tribunaal Generaals van leger Bosnië aangehouden

SARAJEVO, 3 AUG. In Bosnië zijn gisteren, op verzoek van het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden in ex-Joegoslavië, drie moslim-generaals gearresteerd; ze zullen aan het tribunaal worden uitgeleverd.

De generaals werd opgepakt door Bosnische agenten in burger. De commandant van het Bosnische leger, generaal Atif Dudaković, omschreef de operatie als „delicaat en pijnlijk”.

De drie generaals, van wie er twee gepensioneerd waren, kwamen voor op een geheime lijst met verdachten die onlangs blijken een mededeling van hoofdaanklager Carla Del Ponte door het tribunaal naar de autoriteiten in Sarajevo is gestuurd. Details over de aanklacht tegen het drietal zijn noch in Sarajevo, noch in Den Haag bekendgemaakt. De Bosnische regering liet alleen weten dat de drie worden vervolgd op grond van hun commando-verantwoordelijkheid tijdens de Bosnische oorlog (1992-1995) – hetgeen betekent dat ze verantwoordelijk worden gesteld voor oorlogsmisdaden van ondergeschikten.

De aangehouden generaals zijn Mehmed Alagić en Enver Hadžihasanović – beiden gepensioneerd – en brigade-generaal Amir Kubura. Tegen Alagić, die in de oorlog commandant was van het Zevende Legerkorps, werd in Bosnië al een proces voorbereid wegens corrup-

tie. Hadžihasanović was commandant van het Derde Legerkorps. In de oorlog was hij ook kort stafchef van het leger van de moslims.

Hij was onlangs nog in Den Haag, als laatste getuige in het gisteren afgesloten proces tegen de Bosnisch-Servische generaal Krstić. Kubura leidde de Zevende Moslimbrigade.

Het is niet voor het eerst dat op last van het tribunaal Bosnische moslims worden opgepakt wegens oorlogsmisdaden, maar de drie generaals zijn wel de hooggeplaatste. In 1996 werden drie moslims aangeklaagd wegens misdrijven in een gevangenkamp waar Serviërs werden vermoord en gefolterd. Een van hen werd vrijgesproken, de twee anderen, Hasim Delić en Esad Landžo, kregen respectievelijk twintig en vijftientig jaar gevangenisstraf.

In Bosnië is toegegeven dat ook moslims tijdens de oorlog oorlogsmisdaden hebben gepleegd; daar wordt gewoonlijk bij aangetekend dat het om incidentele gevallen ging, niet om geplande genocide waarvan ze zelf wel de Bosnische Serviërs en de Bosnische Kroaten beschuldigen. (Reuters, BBC, AFP)

Generaal Radislav Krstić tijdens de uitspraak, gisteren. (Foto Reuters)

Genocide: Krstić niet de hoofdschuldige

Het VN-tribunaal in Den Haag heeft voor het eerst iemand veroordeeld voor genocide. Generaal Krstić kreeg 46 jaar cel. Levenslang lijkt het tribunaal te reserveren voor de drie belangrijkste verdachten: Karadžić, Mladić, en Milošević.

Door onze redacteur
CEES BANNING

DEN HAAG, 3 AUG. Openbaar aanklager Mark Harmon zette eind juni zwaar in. Na intensieve discussies onder leiding van Carla Del Ponte besloten de aanklagers van het Joegoslavië-tribunaal in het requisitoir tegen Radislav Krstić om de Bosnisch-Servische generaal veroordeeld te krijgen voor genocide in Srebrenica. Genocide is volgens veel volkenrechtsgelcerden de zwaarste van alle oorlogsmisdaden; de aanklagers moeten de intentie bewijzen om een bevolkingsgroep geheel of gedeeltelijk uit te roeien. Harmon eiste acht keer levenslang omdat Krstić verantwoordelijk was voor „de organisatie en uitvoering van de grootste massamoord in Europa sinds de Holocaust”.

Het was tot gisteren bij het Joegoslavië-tribunaal nog nooit gelukt iemand voor volkerenmoord veroordeeld te krijgen. Twee pogingen van de aanklagers strandden wegens een gebrek aan bewijs. Maar even voor vier uur oordeelde tribunaalrechter Almiro Rodrigues dat Krstić zich schuldig heeft gemaakt aan genocide. Het is de eerste keer dat iemand in Europa voor volkerenmoord wordt veroordeeld sinds de misdaad in 1948 is omschreven in de Geneefse Conventies. In Afrika heeft een VN-tribunaal al 'ervaring' met deze oorlogsmisdaad, stelde Rodrigues in zijn vonnis. Naar aanleiding van de gruwelen in Rwanda van mei 1994 besloot de Veiligheidsraad, in navolging van het Joegoslavië-tribunaal, tot oprichting van een tribunaal voor Rwanda. Voor deze rechtbank zijn inmiddels al acht mensen voor volkerenmoord veroordeeld. Deze bewijsvoering droeg ertoe bij dat de Bosnisch-Servische generaal Krstić gisteren voor genocide is veroordeeld.

Krstić was in juli 1995 ondercommandant en commandant van het Bosnisch-Servische Drina-korps dat de moslim-enclave Srebrenica veroverde. De Nederlandse VN-soldaten van Dutchbat, onder leiding van overste Ton Karremans, konden de enclave – door de VN uitgeroepen tot 'veilig gebied' –

niet beschermen. Na de verovering werden de mannen en jongens gescheiden van de vrouwen en kinderen. Massale moorden en deportaties volgden. „Zeven- à achtduizend mannen werden gevangen genomen en bijna allemaal gedood door de Servische strijdkrachten”, concludeerde Rodrigues in het vonnis. „Slechts een enkeling heeft overleefd, en sommigen hebben voor dit hof getuigd

‘Realistische’ strafmaat volgens Europese normen

over de verschrikkingen van de massa-executies waaraan zij als door een wonder zijn ontkomen.” Toen de rechter deze passage voorlas, schoof Krstić – die de ruim negentig rechtszittingen meestal onbewogen en stoïcijns aanhoorde – heen en weer op zijn stoel. Gekleed in een donker kostuum en een goudkleurige geblokte das, maakte de generaal een nerveuze indruk. Zijn bijnaam is Sepa, de Kreupele: Krstić verloor een been in de oorlog in Bosnië. En zwaar leunend op zijn krukken strom-

pelde hij gisteren, zonder prothese, de rechtszaal binnen.

Volgens de Portugese rechter heeft Krstić zich in Srebrenica schuldig gemaakt aan genocide. De advocaten van de generaal probeerden nog aan te tonen dat deportatie en doden bij een 'normale' oorlogsvoering horen. Volgens het duo Nenad Petrušić en Tomislav Visjnić was er geen sprake van volkerenmoord, want de vrouwen en kinderen werden gespaard. Maar wanneer aan een patriarchale samenleving de mannen en jongens worden onttrokken, dan wordt zo'n gemeenschap uitgeroeid, betoogde aanklager Harmon tijdens het proces. Die redenering is overgenomen door de rechter en hij legde een straf op van 46 jaar.

Conform het gebruik in zijn land, de Verenigde Staten, eiste Harmon een zwaardere straf: acht keer levenslang. Maar de rechters van het tribunaal, onder leiding van de Fransman Claude Jorda, houden vast aan de gebruiken op het Europese vasteland: een 'realistische' strafmaat; hoewel de 53-jarige Krstić bijna honderd jaar is wanneer zijn straf erop zit.

Krstić' advocaten gaan in hoger beroep. Volgens de statuten van het tribunaal gaat de beroepskamer na of de drie rechters onder leiding van Rodrigues de bestaande procedures en wetgeving heb-

ben nageleefd. Met zijn interpretatie van genocide heeft Rodrigues een nieuwe omschrijving gegeven aan het begrip en dat maakt het hoger beroep extra interessant en belangrijk. Een uitspraak wordt trouwens niet binnen een jaar verwacht en tot die tijd blijft Krstić in Scheveningen. Als hij is uitgeprocedeed, zal hij zijn straf in een ander land uitzitten.

Rodrigues omschreef in zijn vonnis de Bosnisch-Servische generaal als „een professionele militair” die waarschijnlijk niet op eigen initiatief besloot tot de massamoorden. „Het is aannemelijk dat een ander dan u heeft besloten het bevel te geven alle mannen van strijdbare leeftijd te executeren”, zei Rodrigues. Tijdens het proces dat ruim vijftien maanden heeft geduurd, beweerde Krstić steeds dat legerleider Ratko Mladić aan de vooravond van de verovering van Srebrenica het bevel van hem heeft overgenomen. Bij de bepaling van Krstić' strafmaat is er rekening mee gehouden dat er personen zijn die een grotere schuld hebben in de genocide op de Balkan dan Krstić. Levenslang lijkt het tribunaal te reserveren voor de drie belangrijkste verdachten: de Bosnisch-Servische leider Radovan Karadžić, opperbevelhebber Ratko Mladić, en ex-president van Joegoslavië Slobodan Milošević.

SOROS CONNECTION

OGLASI - ANNONCES - ADVERTISEMENTS

ARTEL Belgrade
 Romaševića 12
 11000 Beograd
 Tel: +381 11 6997793
 Fax: +381 11 842 46 87
 artel@rtel.com.rs

**International
trade
Services:**
 Strategic Analysis
 Internet Digests
 Yu Press Clipping
 Translating
 Design

HUMANIST MOVEMENT ORGANIZATION Athens (Greece)

Preporučujemo rezoluciju
800x600x16bit

which is a kind of joint venture of CIA and private business, greed oriented, activities.

The best summary of George Soros humanitarian activities in South-East Europe gave Gilles d'Aymery in an article "Mapping the Human Rights Crowd in the Balkans" published on July 23, 2001 in the Jugoinfo vitrine:

"Behind the veil of legitimacy and humanitarian concerns can be found the same powerful people and organizations such as the Open Society Institute of the billionaire and - as always characterized - philanthropist, George Soros, the Ford Foundation, the United States Institute of Peace, the National Endowment for Democracy and many more, financing and using a maze of well known NGO's such as Human Rights Watch, Amnesty International, the International Crisis Group, etc., as well as more obscure entities ... But, among all of them, shining as the Southern star, is George Soros who, like an immense Jules Verne octopus, extends his tentacles all over Eastern Europe, South-Eastern Europe, the Caucasus as well as the republics of the former Soviet Union. With the help of these various groups (it is possible) not only to shape but to create the news, the agenda and public opinion to further aims which are, in short, the control of the world, its natural resources and the furtherance of the uniform ideal of a perfect world polity made in America."

Despite such richness of this philanthropist activities, the general public hardly knows his name. During our meeting at Ljubljana, young, 20 - 25 years old, EU sceptics from several countries virtually ignored the name of Soros, my equal age, 59 years old Swiss German friend from Zurich wrote me that in his well informed country perhaps 2 percent of people knows about this billionaire. And in Poland surely no more than 10 percent of adult population knows who was the true author of widely despised "Balcerowicz's reforms". Despite this "educated" public ignorance, Soros' "missionary" role is perceptible at the planetary scale: according to Schiller's Institute data, the "man of Soros" in the European Commission is professor Romano Prodi, in Malaysia our philanthropist is officially searched for enormous financial frauds, and in Italy he is officially considered persona non grata for similar reasons. We can take for granted that these last facts are only summits of a whole "iceberg" of fraudulent affairs in which our billionaire-philanthropist-politician is - or was - engaged in.

The mystery of his success in world-wide speculation George Soros explained in a surprisingly honest statement, during an interview he gave to the Swiss weekly "L'hebdo" of May 1993. He said "I SPECULATE ON DISCREPANCY BETWEEN THE REALITY AND THE PUBLIC IMAGE OF THIS REALITY, UNTIL A CORRECTIONAL MECHANISM OCCURS, WHICH APPROACHES THESE TWO." It is evident that a skillful speculator is not used to wait passively until such discrepancy occurs. To the contrary, with his "creativity of an investor" he purposefully enlarges the gap between the 'real reality' and its public image. (To put this statement into a plain language, a good speculator, knowing principles of the stock exchange, is feeding the public with the fake information - or, in more polite words, with DISINFORMATION - in order to gather personal profits.)

The "liberal" idea of a purposeful construction of a fake image of the world - in order to get the political power - is also expressed in Soros' book "Underwriting democracy" (in French version "Sauver la démocratie à l'Est") published in 1993. He writes there for example: "In a normal state of affairs it is necessary that a movement (a political one, but also commercial, scientific and religious ones - M.G.) is pushed sufficiently far, before forces occur, which are able to correct the deformation (of image of reality) which was at its base." Putting this statement once again into a plain language, it means that the more aggressively a person - or a group, a coterie or a Mafia - is able to lie-up the image of reality, the longer this group is expected to remain in power. (The same maintained Goebbels 70 years ago: the bigger the lie is, the better it holds.)

George Soros even explains in detail how the elaborated by him

**na SRJ: Oteti i nestali
stanovnici Kosova i
Metohije i gradjani SRJ**

VAZNO: Ukoliko zelite licni i poseban odgovor na Vasu postu, molimo da nam u svojoj poruci dostavite tacnu i stalnu adresu na koju mozemo da Vam odgovor posaljemo. Vasi podaci ni u kom slucaju nece biti zloupotrebjeni.

OBAVESTENJA

INFORMATIVNI BILTEN
dostavlja se besplatno i periodicno svim pretplatnicima

Vasa email adresa:

☐ prijava ☐ odjava
Proslediti!

TheCounter.com
VISITOR 05-424

TheCounter.com
VISITOR 05-449

program of "Americanization" of Eastern Europe works. He informs in "Underwriting Democracy" that behind his philanthropic idea of creation of Open Society Foundations was **"the creation of an international web (...) at the heart of which will be the computerized base of (personal) data, which enable the Western Multinational Societies to find candidates, which they are searching for"**. In short, all these Soros-Foundation educated and kept in computer memories young men and women are prepared to fulfill functions of so-called "influence agents", which behave in a way similar to that of Japanese geishas. These Young Urban Professionals, thanks to their fluent knowledge of languages and multiple, delicate social contacts with bureaucracy in target countries, facilitate the implementation in their homelands not only of Western Multinationals, but also of Western sub-cultures and Western habits of consumption of appropriate, personality enriching, commercial goods.

For the first time I heard that Soros Foundation corrupts young people, from the mouth of Piotr Ikonowicz, about twenty years younger than me leader of the Polish Socialist Party. How does this corruption is organized in detail? In general it takes the form of an ordinary training very similar to the one practiced while teaching young dogs to bark at a "stranger". In case of 'education' of "Soros youth" (*SorosJugend*) the "food" necessary for such training consists of all these computers, lavish scholarships, luxury cars and invitations for dinners and seminars in four stars hotels. In general this was/is sufficient to bribe not only the young but also adult "intellectuals" in a target country. An example of this gave few years ago the former finance minister of Poland, Grzegorz Kolodko, in a Warsaw satirical "Nie" weekly. He reported there the story how a "well known investor" (his name he dared not to disclose) was able to buy, only at the cost of few dozens of millions of dollars spent for Warsaw's "elite", the Polish Bank Handlowy having the value of 1,5 billion of dollars.

The specific task of all these Bathory Foundation trained 'watchdogs' of Open Society consist of "barking" (in tune with Their Master's Voice), against all individuals which may endanger the Private Property of 'feeding' them Lord. Observing the behavior of journalists linked with this 'watchdog' formation, one finds easily that all their vigor and sense of humor is exploited for the task of continuous, monotonous defamation of national leaders, which have an authentic, popular support. (This was the case, for example, of Soros/NED sponsored Students in Market Theology "Otpor" movement in Serbia; the similar baiting of Lukashenko we witness today in Belorussia.)

Once competent people are removed from key posts of a target country, its pillage, by the gang of "Global Investors", can proceed at full speed, thanks to utter cretins (like Walesa or Buzek in Poland), or opportunists (like Djindzic in Serbia), which get installed at commands of the state. It is evident that in order to obtain the public (i.e. media) consent for such 'reforms', all more observant and honest people have to disappear from the public life. Usually it is sufficient to associate them with despised (by "Soros' Family", of course) 'communists, fascists, reactionaries and populists'; but in particular cases it becomes necessary to kidnap them to the Hague ICTY. (Or simply, to murder them by the 'invisible death squads' – inside Serbia, after Milosevic was ousted from power, about 20 personalities were liquidated in this way.) The best, and at the same the shortest description of the general direction of all "reforms" we have in Eastern Europe was given to me, in May 1999, by an old professor of Slavic literature, Vladimir Bozkov from Skopje, Macedonia. At that time he witnessed nearly every day how B-52 bombers fly towards his former homeland. Impressed by this techno-spectacle he told me during our meeting at Moscow: "THEY WANT TO KILL ALL THINKING PEOPLE". I think that this is the general goal of cultural development, our beloved "Global Investors" are aiming at.

The very ethics of "misinformation as a tool of survival and conquest" belongs to the "aristocratic" pattern of behavior, which spontaneously developed among the Stock Exchange players. It is already in 1813 brothers Johannes and Nathan Rotschild, by a

skillful, gossiped at London's Stock Exchange, lie about the outcome of the Waterloo battle, were able to earn in one "scoop" 40 million francs, making out of their family the richest Banking Group in Europe. (By the way, according to Schiller's Institute, George Soros is associated with this famous Rotschild Banking Group.)

Here I come to the point, which I want to stress in the conclusion. Already in the Antiquity the Greek philosopher Socrates argued that (in contradiction with the Biblical version of original sin) people are not evil by their nature, but they are becoming evildoers out of their ignorance. The Global Stock Exchange is by its very nature the place where the MISINFORMATION (or the production of ignorances) has become the principal source of personal enrichment of 'Investors'. By an imitation of Stock Exchange 'Super Stars' like George Soros, every day more and more numerous 'young wolves of interest' are polluting the Planet with lies supposed to bring them their selfish, pecuniary happiness. It is precisely from Stock Exchanges radiates in all directions the Lie – and thus automatically also the Evil and Ugliness – which has become the ever more visible symbol of Our Civilization. (By the way, these B-52 bombers, which 2,5 years ago impressed so much professor Bozkov from Skopje, I can see at present over Tatra Mountains, during their return to Germany from antiterrorist missions in Afghanistan.)

Stock Exchanges and bourgeois Banks were permitted to operate only in 16 century Europe by our religious reformers, dreaming about 'New Jerusalem'. We can trace thus the origin of these modern 'Temples of Lie', back to the Old Jerusalem's Temple of Merchants two thousand years ago. At that time Jewish dissidents considered their famous Temple of Hypocrites as "brigands cavern". Considering this last expression as an 'approaching the reality' description, we can take for sure that nothing will turn for a better in our Brave (observe the military stout of Americans!) World until we kick Global Investors out of our homelands.

MG, November 2001

Copyright © 2000. buDhA | nazadnavr.h

VOORUITBLIK / Zaak-Krstic

22 JUL 2001

Vandaag doet het Joegoslavië-Tribunaal uitspraak in de zaak tegen de Bosnisch-Servische generaal Radislav Krstic, die in de herfst van 1998 werd aangeklaagd voor zijn rol in de val van de enclave Srebrenica in juli 1995. Bij de inname van de door Nederlandse troepen beschermde 'veilige haven' kwamen duizenden moslims om het leven.

De zwaarste aanklacht tegen Krstic is die van genocide. Hij had, aldus de aanklacht, 'de intentie een deel van de moslimbevolking van Bosnië te vernietigen'. Daarnaast worden hem onder meer medeplichtigheid aan

genocide, oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid ten laste gelegd.

De Amerikaanse aanklager Mark Harmon, die in dit proces optrad namens hoofdaanklaagster Carla del Ponte, heeft op alle punten levenslang geëist. De verdediging heeft om vrijspraak gevraagd. De hoogste straf kreeg tot nu toe de Bosnisch-Kroatische generaal Blaskic, die werd veroordeeld tot 45 jaar cel voor zijn leidende rol bij de zuiveringen tegen moslims in Centraal-Bosnië in 1993.

Het proces tegen Krstic begon in maart 2000.

Radislav Krstic

NIEUWSMAKERS / Massamoorden naar of bescheiden beroepsmilitair?

Op 2 december 1998 werd zijn Nissan, rond het middaguur, op een brug in de buurt van de stad Bijeljina, tegengehouden door troepen van Sfor, de VN-macht in Bosnië. Radislav Krstic was verbijsterd. Het was blijkbaar niet bij hem opgekomen dat hij op de geheime lijst kon staan van het Joegoslavië-Tribunaal. Waarom zou hij ook, zo betoogde de raadsman van de Bosnisch-Servische generaal: Krstic was niet anders dan een 'bescheiden beroepsmilitair'.

Zelf betoogde hij tijdens het proces dat hij weliswaar de verovering van de enclave Srebrenica heeft gepland, maar dat hij niets te maken had met de moorden en executies die daarna hebben plaatsgevonden. Dat was het werk van mensen als de Bosnisch-Servische leider Ratko Mladic - nog altijd voortvluchtig - en andere 'zieke geesten'.

Het drama van juli 1995, dat volgens aanklager Harmon 'het leven heeft verduisterd van generaties Bosniërs', speelde zich af niet ver van de plaats waar Krstic op 15 augustus 1948 werd geboren. Het dorpje Nedjalista ligt op zo'n 25 kilometer ten westen van Srebrenica, in Oost-Bosnië. Hij bezocht de militaire academie in Belgrado en werd in 1972 beroepsmilitair in het JNA, het leger van het oude Joegoslavië. Dat was niet alleen de waakhond tegen buitenlandse agressors, maar in het Joegoslavië van Tito bovendien een belangrijk symbool van 'broederschap en eenheid'. Krstic sprak er met nostalgie over. Zijn tijd als beroepsmilitair in Sarajevo noemde hij 'de beste jaren van mijn leven'. De sfeer in Sarajevo sprak hem aan: 'Die geest van eenheid - we vroegen de ander nooit naar zijn etnische achtergrond'.

Dat veranderde toen het nationalisme de volken van Joegoslavië in zijn greep kreeg. De Servië vertrok uit de Bosnische hoofdstad en sloot zich aan bij het Bosnisch-Servische leger. In december 1994 liep hij op een landmijn, waardoor hij een deel van zijn rechterbeen verloor. Omdat hij een prothese draagt mocht hij in de rechtzaal steeds blijven zitten.

Krstic was commandant van het Drina-Korps, een van de zes korpsen van het Bosnisch-Servische leger, toen besloten werd 'Srebrenica' te veroveren. Tijdens het proces legde de militair de gevolgd strategie zeer precies aan de rechters uit, met behulp van een aanwijfsstok en een grote stafkaart. Van de massamoorden had hij later wel gehoord, maar hij had er zelf niets mee te maken: hij was bezig met een plan voor de verovering van Zepa, een andere moslimenclave, zei hij.

Volgens Harmon speelt Krstic echter zeer ten onrechte de vermoorde onschuld. Een groot aantal getuigen, foto's en bandopnamen hebben volgens hem duidelijk gemaakt dat Krstic verantwoordelijk was voor 'een van de ergste gruweldaden sinds de Tweede Wereldoorlog'.

redactie buitenland

Parlement Kroatië steunt uitlevering aan Tribunaal

ZAGREB - Het Kroatische parlement heeft in een speciale zitting zondagochtend alsnog ingestemd met het besluit van de regering twee van oorlogsmisdaden verdachte Kroaten uit te leveren aan het Joegoslavië-Tribunaal in Den Haag. Na twaalf uur verhit debat werd een motie van vertrouwen met 93 van de 151 stemmen in het parlement aangenomen. Premier Ivica Racan zei 'tevreden' te zijn. De Kroatische Democratische Unie (HDZ) van oud-president Tudjman had om het debat gevraagd. (AFP)

Ex-premier Servische Republiek aangeklaagd

26 JUL 2001

SARAJEVO - Een rechtbank in de Republika Srpska heeft de voormalige premier Gojko Kljickovic aangeklaagd wegens oorlogsmisdaden. Kljickovic moet zich samen met een medewerker, Miroslav Vjestica verantwoorden voor onder meer de misdaden tegen moslims in de west-Bosnische stad Basanska Krupa in 1992. Kljickovic was tot begin 1998 premier van Republika Srpska, het Servische deel van Bosnië. De ex-premier zou zich in Servië bevinden. Belgrado heeft het bericht tegengesproken.

Protest tegen arrestatie Alagic

Moslims boos, verheugde reacties van Bosnische Serviërs

2 AUG 2001

SANSKI MOST - Duizenden Bosnische moslims hebben zaterdag in het Noord-Bosnische Sanski Most geprotesteerd tegen de arrestatie van ex-generaal Mehmed Alagic en zijn overdracht aan het Joegoslavië-Tribunaal in Den Haag. In de Bosnisch-Servische Republiek waren de reacties tevreden.

De betogers zien in Alagic een held die eervol voor zijn land heeft gestreden. Alagic werd donderdag samen met de gepensioneerde generaal Enver Hadzihanovic en ex-kolonel Amir Kubura gearresteerd op verzoek van het

Tribunaal. De drie worden verantwoordelijk gehouden voor de executie van burgers en krijgsgevangenen, het gebruik van gijzelaars als menselijk schild en de verwoesting van dorpen in 1993. De aangeklaagde officieren arriveerden zaterdag in bij de gevangenis in Scheveningen, nadat ze vrijdag per helikopter vanuit Sarajevo waren vertrokken.

Van de meer dan honderd verdachten die door het Tribunaal zijn aangeklaagd is het overgrote deel Serviër. Tot dusver hebben drie moslims terechtgesteld, van wie een werd vrijgesproken. Het is de eerste keer dat generaals van

het moslimleger zijn gearresteerd.

Bosnische Serviërs zien het Joegoslavië-Tribunaal doorgaans als een partijdig instituut. In de Bosnisch-Servische Republika Srpska werd dan ook verheugd gereageerd op de aanhouding van de moslims.

In een interview dat vrijdag verscheen in een lokale krant zei de Minister van Justitie van Srpska, Biljana Maric, dat de arrestatie 'het eerste teken is dat het Joegoslavië-Tribunaal in Den Haag probeert een objectieve kijk op de werkelijkheid van de oorlog in Bosnië te krijgen'.

Man bekent moord Serviërs

2 JUL 2001

Door een onzer redacteurs

ARNHEM, 3 MEI. De 38-jarige J. M. heeft vorig jaar in Zuid-Servië 74 Servische militairen en politiemensen gedood. Dat verklaarde de Nederlandse ex-militair gisteren voor de rechtbank van Arnhem. Volgens justitie heeft M. meervoudige moord met voorbedachten rade gepleegd, omdat hij in de bufferzone tussen Kosovo en Servië op politiemensen geschoten heeft, terwijl er geen sprake was van een officiële oorlogssituatie. M. zegt 'uit ideële' motieven vorig jaar dienst te hebben genomen bij het UCPMB, het Albanese Bevrijdingsleger voor Presevo, Medjevo en Bujanovac, dat de Albanese dorpen op de grens met Kosovo

los wil maken van Servië. Volgens M. zelf heeft hij als scherpschutter in de periode juni-december 2000 deelgenomen aan gevechten in de Presevo-vallei. Eerder zei hij 132 slachtoffers hebben gemaakt.

In januari van dit jaar gaf M. zich over aan Amerikaanse KFOR-troepen. Tijdens een proformazitting voor de rechtbank van Arnhem bleek gisteren dat het waarschijnlijk is dat M. inderdaad lid is geweest van het UCPMB. Onduidelijk is echter of M. inderdaad slachtoffers heeft gemaakt. De rechtbank liet gisteren blijken twijfels te hebben. De zaak wordt aangehouden tot 24 juli. M. zal onder meer psychisch worden onderzocht.

Generaal Kroatië ge zich over aan Tribun

26 JUL 2001

Van onze redactie buitenland

AMSTERDAM - De Kroatische generaal Rahim Ademi heeft zich gisteren overgegeven aan het Joegoslavië-Tribunaal in Den Haag. Hij kwam vrijwillig, al had hij weinig keus meer nadat de regering van Kroatië begin deze maand had toegezegd hem te zullen uitleveren.

Rahim Ademi

'Ik ben trots op mijn rol in de oorlog', zei de Kroatische generaal Rahim Ademi gisteren voor zijn vertrek naar Nederland.

Veel Kroaten zijn ook trots op Ademi, een geboren Kosovo-Albanees. Zij vereren hem als oorlogsheld. Hij zorgde bijvoorbeeld in 1995 tijdens de operatie Storm voor de herovering van de gebieden in de Kroatische Krajina die in handen waren van Serviërs. Het leidde bijna tot de val van de Kroatische coalitieregering, toen die besloot om met het tribunaal te gaan samenwerken en Ademi en een tweede generaal uit te leveren - volgens een publiek geheim Ante Gotovina, tegen wie gisteren een arrestatiebevel is uitgevaardigd. Vier ministers stapten op, maar premier Ivica Racan kreeg uiteindelijk in het parlement steun voor zijn besluit.

Voor aanklaagster Carla del Ponte van het Joegoslavië-Tribunaal is Ademi een plegger van misdaden tegen de menselijkheid en schender van het oorlogsrecht. De aanklacht tegen de generaal betreft een operatie in de zogeheten Medak-regio in het westen van Kroatië, een gebied van onge-

veer 25 vierkante kilometer enkele dorpjes waar veel Serwoonden. In september 1995 den daar zeker 38 mensen moord, bezittingen geplunderd en 312 huizen en stallen getigd - de meerderheid van bouwen, aldus de aanklacht VN-rapport uit 1993 noemt hogere cijfers, en omschrijft werkwijze als 'de tactiek van verschroeiende aarde'. VN-ontdekte onder meer 18 van bejaarden 'doorzeefd met gels en deels verbrand'.

Ademi deelde de leiding van operatie met generaal Mirkorac, die in Kroatië terecht Vanwege Ademi's wrede - en grote internationale ontsloeg toenmalig president Tudjman hem eind 1993 lang daarna voegde hij z generaal Gotovina, om eete worden van operatie.

NIEUWSMAKERS / Bosnische moslims naar Tribunaal

4 AUG 2001

'We hebben zoveel cellen als nodig zijn, daarin zijn we erg flexibel', zegt Jim Landale, woordvoerder van het Joegoslavië-Tribunaal in Den Haag. Het aantal verdachten van oorlogsmisdaden in de VN-gevangenis in Scheveningen loopt de afgelopen tijd op. Na Milosevic en de Kroaat Ademi telt de 'detentie-eenheid' nu 40 verdachten, in meerderheid Serviërs. Sinds gisteren zijn daar drie kopstukken bij gekomen, ditmaal Bosnische moslims.

De autoriteiten van de moslim-Kroatische federatie in Bosnië hielden donderdag, met geheime aanklachten van het Tribunaal in

de hand, drie voormalige officieren aan. Het zijn twee gepensioneerde generaals, Mehmed Alagic (54) en Enver Hadzihanovic (51), en ex-kolonel Amir Kubura (37). Het is pas de tweede keer dat het VN-hof moslims in staat van beschuldiging stelt. Het Tribunaal heeft nu kopstukken van alle drie de etnische groepen in Bosnië aangeklaagd.

De beschuldigingen hebben betrekking op de hevige strijd in 1993 tussen moslims en Kroaten. Hoewel beide groepen in het begin van de oorlog samen ten strijde trokken tegen de Bosnische Serviërs, braken in dat jaar on-

derlinge gevechten uit om de zeggenschap over gebieden in Centraal-Bosnië en in Herzegovina, rond de stad Mostar. De drie worden als commandanten verantwoordelijk gehouden voor misdaden die door hun ondergeschikten zijn begaan. De aanklacht spreekt van 'executies, massamoorden, het opzettelijk veroorzaken van groot leed, inhumane behandeling en systematische plundering en verwoestingen'. Slachtoffer waren voornamelijk Bosnisch-Kroatische krijgsgevangenen en burgers.

Volgens het Tribunaal zijn veel van deze misdaden, vooral de

meest gruwelijke, begaan door 'moedjahidien', radicale moslimstrijders uit Arabische landen die hun geloofsgenoten in Bosnië te hulp schoten. De commandanten zeiden eerder weinig vat op hen te hebben gehad.

De generaals Hadzihanovic en Alagic waren de belangrijkste commandanten van het derde Bosnische legerkorps. Kolonel Kubura was commandant van een fanatiek-religieuze moslimbrigade van dat korps. Hadzihanovic was na de oorlog stafchef van het Bosnische regeringsleger. In april trad hij in Den Haag nog als getuige op in het proces

Mehmed Alagic

tegen de Bosnisch-Servische generaal Krstic. Die werd donderdag tot 46 jaar cel veroordeeld.

De minister van justitie in het Servische deel van Bosnië heeft de aanhouding verwelkomd. Biljana Maric zei dat dit 'het eerste teken is dat het Tribunaal probeert een objectieve kijk op de werkelijkheid van de oorlog in Bosnië te krijgen'.

Graham Blewitt, onderaanklager van het Tribunaal stelde meer arrestaties van Bosnische moslims in het vooruitzicht. 'Er lopen nog onderzoeken die later zullen resulteren in meer aanklachten.' redactie buitenland

Enver Hadzihanovic

Amir Kubura

Massagraf met 210 lijken in Bosnië blootgelegd

22 JUL 2001

SARAJEVO - In het Bosnische dorp Glogova is een massagraf gevonden met de lijken van 210 Moslims uit Srebrenica. Het graf werd blootgelegd door forensisch deskundigen van de Moslim Commissie voor Vermiste Personen. Tot op heden zijn rond Srebrenica meer dan vierduizend lijken gevonden. In totaal zijn naar schatting achttien duizend Moslimmensen vermoord. (AP)

BUITENLAND

Opnieuw massagraf ontdekt in Servië

SERVIË De politie van Servië heeft gisteren melding gemaakt van een massagraf nabij de grens met Bosnië. Vermoedelijk gaat het om Kosovoarse Albanezen, aldus de regering in Belgrado.

Het radiostation B92 had eerder gemeld dat in april 1999 in het stuwmeer van Pertutac een vrachtwagen was opgevoerd met ruim zestig lijken. De lichamen zijn uit de wagen gehaald en begraven op een plaats die de politie inmiddels heeft achterhaald. De Kosovaren zouden in april 1999 zijn gedood, toen de NAVO luchtaanvalen uitvoerde op Joegoslavische doelen om president Milosevic te dwingen een einde te maken aan de onderdrukking van de Albanezen in Kosovo. (AFP)

Serviërs staan in Joegoslavië terecht

JOEGOSLAVIË Voor Servische rechtbanken beginnen volgende week processen tegen Serviërs die van oorlogsmisdaden worden beschuldigd. Dat heeft minister Vlastimir Dukić (Justitie) volgens Servische media gezegd. Hij maakte niet bekend wie voor de rechter moeten verschijnen.

Ruim twee weken geleden besloot de Servische regering oud-president Milosevic van Joegoslavië aan het Joegoslavisch-Tribunaal in Den Haag uit te leveren. Dat gebeurde tegen de wil van Milosevic' opvolger, Kostunica. (RTT)

Eerste moskee bij Banja Luka ingewijd

JOEGOSLAVIË Nabij de stad Banja Luka in de Bosnisch-Servisch Republiek is zaterdag de eerste herbouwde islamitische moskee na de Bosnische oorlog ingewijd. De moskee in het plaatsje Gardiska werd in 1993 verwoest. De politie was ingezet om eventuele ongeregeldeheden van Servische extremisten te voorkomen. Vorige maand rakte de Bosnisch-Servische politie slaags met zo'n 1200 demonstranten, toen moslims de eerste steen voor een andere verwoeste moskee wilden leggen. (DPA)

'Karadzic en Mladic' uitleveren'

Srpska wil met Tribunaal meewerken

Van onze redactie buitenland
AMSTERDAM - De Bosnisch-Servische premier Mladen Ivanic is bereid de vroegere Bosnisch-Servische kopsnikken Karadzic en Mladic uit te leveren aan het Joegoslavisch-Tribunaal in Den Haag. Dat zei hij gisteravond op Schiphol. Karadzic en Mladic zijn wegens oorlogsmisdaden door het Tribunaal aangeklaagd.

Ivanic spreekt vandaag met hoofdanklager Del Ponte en andere functionarissen van het Tribunaal. De Bosnisch-Servische regering heeft deze week een wetsvoorstel naar het parlement gestuurd over samenwerking met het hof in Den Haag. „De wet betekent dat we klaar zijn voor uitlevering. Er is geen alternatief dan dat uit te voeren, wat betekent hen arresteren”, zei hij op Schiphol. Het is overigens nog onduidelijk of in het parlement een meerderheid voor de wet zal stemmen. Volgens een woordvoerder van het Tribunaal heeft Srpska helemaal geen nieuwe wet nodig. Het Akkoord van Dayton, dat in 1995 een eind maakte aan de Bosnische oorlog, verplicht zowel Srpska als de moslim-Kroatische federatie mee te werken met het Tribunaal.

Volgens Ivanic zal het voor het leger en de politie van zijn gebied wel erg moeilijk worden de twee zelf aan te houden. Volgens de regels van de vredesmacht Sfor mogen Bosnisch-Servische agenten en militairen nooit met meer dan vijf mensen tegelijk op pad. Ivanic zei niet te weten waar Karadzic en Mladic zich bevinden.

In het gesprek met Del Ponte zal de premier haar volledige samenwerking met het Tribunaal toezeggen. Hij zei er de nadruk op te leggen dat hij verwacht dat ook Kroaten en moslims worden opgespoord die misdaden tegen Serviërs hebben begaan. Ivanic verwacht op redelijk korte termijn nieuwe ontwikkelingen. „Als ik Karadzic was zou ik me overgeven”, zei de Bosnisch-Servische premier.

Volgens een anonieme medewerker van Karadzic zou de oud-president dat ook van plan zijn. Hij zou zich willen overgeven om te genieten tegen Slobodan Milosevic, die sinds eind vorige week al in Nederland is, in ruil voor strafvermindering. Karadzic zou al twee jaar lang documenten hebben verzameld die aantoonen dat Milosevic de kwade genius is achter alle wrede daden die tijdens de oorlog in Bosnië zijn begaan.

Karadzic wordt, net als Mladic, onder meer verdacht van volkenmoord in de moslimenclave Srebrenica, volgende week zes jaar geleden. De voormalig Bosnisch-Servische leider houdt zich schuil in de bergen en wordt doorlopend beschermd door een leger. Hij wordt beschuldigd van volksgedingen, hoewel hij volgens zijn medewerkers nauwelijks nog geld zou hebben om hen te betalen.

Ook Mladic bevindt zich vermoedelijk in Srpska. Vorig jaar werd hij gesignaleerd in Belgrado. Maar toen daar publicaties over verschenen werd hem de grond te heet onder de voeten en is hij gevlucht. www.trouw.nl/joegoslavië

CITATEN / 'Etnische schoonmaak werd genocide'

overleven van de groep.

De strafkamer stelt niet, en wil ook niet suggereren, dat het plan om volkerenmoord te plegen bestond voor de aanval op Srebrenica of zelfs op het moment dat de stad viel. Echter (...) er hoeft ook geen plan tot volkerenmoord te zijn gevormd. Noch is het vereist dat er, als zo'n plan bestaat, enige tijd overheen gaat tussen het opstellen en de uitvoering.

Wat wij hier betogen, op basis van het bewijsmateriaal dat ons is voorgelegd, is dat er eerst een beslissing is genomen voor 'etnische schoonmaak' van de Srebrenica-enclave... Wat op dat mo-

ment belangrijk was was alle Bosnische moslims uit de enclave te verdrijven, inclusief vrouwen, kinderen en bejaarden. Echter, om redenen die de strafkamer niet heeft kunnen ophelderen, is de beslissing genomen om alle weerbare mannen te doden. Dat had als onvermijdelijk gevolg: de vernietiging van de Bosnische moslimbevolking van Srebrenica. Door te besluiten alle weerbare mannen te doden werd besloten het de Bosnische moslimbevolking van Srebrenica onmogelijk te maken te overleven... dat was etnische schoonmaak die genocide werd."

Rechter Rodrigues, voorzitter van de strafkamer die generaal Krstic gisteren tot 46 jaar cel veroordeelde, over de volkerenmoord in Srebrenica:

„Kan men bewijzen dat de wil of opzet bestond om deze groep (de Bosnische moslims, red), geheel of gedeeltelijk, te vernietigen?

De strafkamer stelt vast dat de beslissing om alle weerbare Bosnische moslimmannen te doden werd genomen na de beslissing om alle vrouwen, kinderen en oude mensen weg te voeren. Dat betekent dat de Servische troepen beseften wat het effect van zo'n beslissing zou zijn voor het

FEITEN / Straffen Tribunaal

2001

De straf van 46 jaar voor de Bosnisch-Servische generaal Krstic is de zwaarste die het VN-hof tot nu toe heeft opgelegd. Hieronder de andere zware straffen:

Blaskic: De Kroatische generaal Blaskic kreeg 45 jaar, onder meer omdat hij het bevel gaf tot de militaire operatie in het Bosnische Ahmici, waar meer dan honderd moslims zijn vermoord.

Jeliscic: De Bosnische Servier Jeliscic kreeg 40 jaar voor de moord op tal van moslims.

Tadic: De Bosnische Servier Dusko Tadic, de eerste verdachte die in handen kwam van het Tribunaal, kreeg in hoger beroep 20

jaar voor zijn rol bij de etnische zuiveringen in Noordwest-Bosnië.

Kunarac: De Bosnische Servier Kunarac kreeg 28 jaar in de Focamassaverkrachtingszaak.

Kovac: De Bosnische Servier Kovac kreeg 20 jaar cel in de Focamassaverkrachtingszaak.

Santic: De Bosnische Kroaat Vladimir Santic kreeg 25 jaar voor zijn rol in Ahmici.

Kordic: De Bosnisch-Kroatische politicus Kordic kreeg 25 jaar voor misdaden tegen moslims.

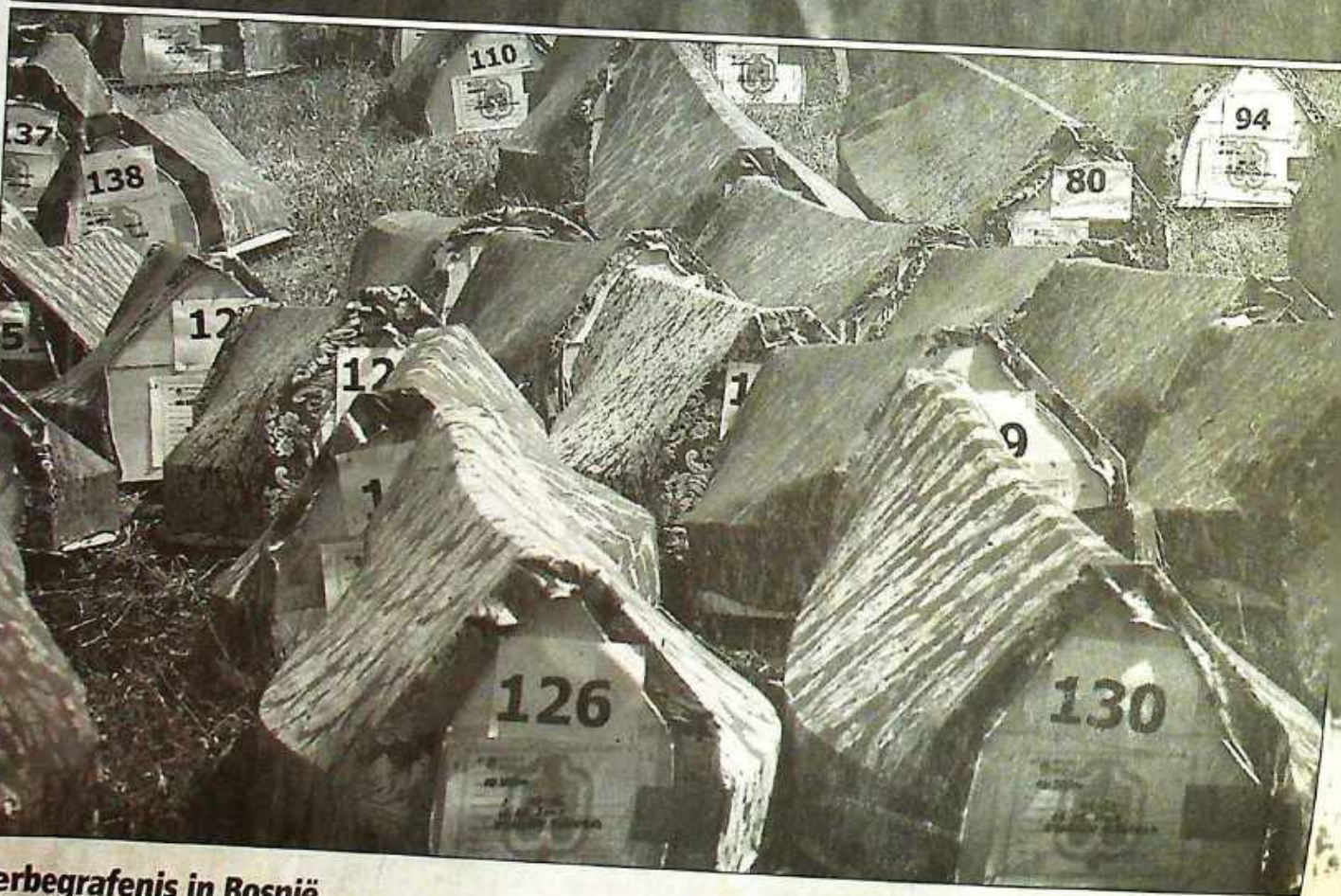
Delic: De Bosnische moslim Delic kreeg 20 jaar cel voor misdaden in het kamp Celebici.

Veel Albanese lijken in massagraven Servië
BELGRADO - De Servische minister van binnenlandse zaken, Dusan Mihajlovic, schat dat er zo'n duizend lijken van vermoorde Albanese Kosovaren in massagraven in Servië liggen. Tot nu toe wilde de minister niets zeggen over het aantal lijken in de aangevoerde massagraven. Er zijn al drie massagraven ontdekt buiten Kosovo. Lokale media berichten eerder al dat er tussen maart en juni 1999 minstens acht honderd gedode Albanezen, onder wie vrouwen en kinderen, naar geheime massagraven zijn vervoerd.

Massagraven in Servië: 340 lijken

BELGRADO, 29 AUG. Uit vier massagraven in Servië zijn tot nu toe 340 lichamen geborgen van Kosovo-Albanezen die tijdens de Kosovo-oorlog in 1999 zijn vermoord. Dat meldde gisteren de Servische politie in een tussenrapport over de opgravingen. De Servische autoriteiten verwachten in de massagraven rond achthonderd slachtoffers van het bewind van Slobodan Milosevic aan te treffen. Twee van de vier grafvelden liggen in de Belgradose voorstad Batajnica. (Reuters)

Herbegrafenis in Bosnië

In het Bosnische Visegrad, in het Servische deel van het land, werden gisteren de lichamen begraven van 152 moslims, die zijn gedood tijdens de Bosnische oorlog (1992-1995) en onlangs werden gevonden in een massagraf. Vrouwen bidden achter de geestelijken (boven), terwijl vele kisten wachten om ter aarde te worden besteld.

FOTO'S REUTERS

ACRE

Tafel met tastbare herinneringen aan de overledenen

Herinnering aan vermoorde mannen

In de documentaire *Goede man, lieve zoon* halen vrouwen uit het dorp Ahatovici, nabij Sarajevo, herinneringen op aan hun echtgenoten en zoons die in 1992 slachtoffer werden van de etnische zuiveringen aldaar. Een portret waarin ondanks alle verdriet soms toch nog een beetje gelachen wordt – dankzij de herinnering.

door KEES SLUYS

AHATOVICI, een moslimdorp vlakbij Sarajevo, kreeg het tijdens de oorlog in voormalig Joegoslavië zwaar te verduren. Eind 1992 publiceerde de *New York Times* onder de kop 'A Serbian Killer Reveals His Brutal Past' een lang verhaal waarin de gevangengenomen Serviër Borislav Herak uitgebreid aan het woord werd gelaten over zijn gruweldaden in de omgeving van Sarajevo. Eén daarvan behelsde een moordpartij eind juni dat jaar in Ahatovici. Geflankeerd door twee kameraden en op zoek naar waardevolle spullen kwam hij oog in oog met een moslimfamilie, bestaande uit vier kleine kinderen, twee oudere vrouwen en vier mannen, die zich schuilhield in een kelder. Vijftienderd D-mark en diverse sieraden vormden de buit. Drie mannen sneed Herak vervolgens eigenhandig de keel af ('met een simpele, korte beweging, ze waren meteen dood, net zoals de varkens'), de rest werd doodgeschoten.

Eerder die maand was Ahatovici al geconfronteerd met een gebeurtenis waarbij op nog veel grotere schaal werd vermoord. In de zomer van 1996 werden 47 lijken van moslimmannen gevonden in een massagraf even buiten het dorp; slachtoffers van een zuiveringsactie, die 80 procent van de mannen het leven kostte.

Dat drama vormt de achtergrond van de documentaire *Goede man, lieve zoon* van Heddy Honigmann (scenario, regie) en John Appel (geluid, productie). De film begint met het relaas van een in 1974 geboren jongeman, die, vanaf de omringende groene heuvels uitkijkend op het dorp, vertelt wat er gebeurde en hoe hij de verschrikking overleefde. Onmiddellijk nadat de Serviërs aanvielen had hij zich met zijn vrienden Zijo, Eme, Arci, Bersa en Eldin – allemaal 17, 18 jaar – aangemeld om het dorp te verdedigen. Maar wat konden ze uitrichten tegen die overmacht?

Een paar dagen later viel het doek, en werden de overlevenden naar een concentratiekamp gebracht. Twaalf dagen vol martelingen verder werden 56 overgebleven mannen, als sardines op elkaar gedrukt, in een bus gegooid die richting Sarajevo vertrok. Toen de bus een tijdje later stopte, hoorden ze na een paar seconden het geluid van een paar enorme explosies, bedoeld om de bus op te blazen. Hoewel de Serviërs ervan uit gingen dat alle mannen waren gedood, wisten zeven gevangenen te overleven.

Niettemin, zo laat de veel oudere man, die het ook heeft overleefd en die Honigmann c.s. vervolgens door het dorp gidst, weten: 'Er is geen huis in dit dorp waar niemand is vermoord.' En hij wijst ze aan. 'Dit is het huis van..., daar woonde...', enzovoorts. Aan het eind van de film bezoekt hij de begraafplaats. Opnieuw wijst hij, nu naar al die witgeschilde grafstenen. Van zijn beide zoons, van zijn neef Eldin, van Eldins vader, van de broer van zijn vrouw die zo'n goede postbode was, van Mustafa die vaak vreemdging, van Refik die zo'n harde werker was.

Maar het 'echte' verhaal wordt tussen deze begin- en slotacte verteld: dat zijn de vrouwen die zich hun vermoorde echtgenoten en zoons herinneren. Herinneringen die wor-

den opgeroepen door kleine dingen. Voor de één is dat een horloge dat in het massagraf werd teruggevonden, en dat liefdevol wordt betast. Voor de ander zijn dat resten gereedschap van de man die zo'n voortreffelijke metselaar was. Diens dochter laat zien hoe hij de verf op de muur streek. Dierbaar is ook het halfverbrande schoolrapport van haar broer, dat nog ergens tevoorschijn kwam. En haar moeder kijkt vaak naar de appelboom naast het huis; ze ziet haar zoon bij wijze van spreken nog iedere ochtend zijn gebruikelijke appel uit de boom plukken, op weg naar school.

En wat voor kuren deze mannen soms ook hadden, het lijkt erop alsof de vrouwen allemaal zielsveel van ze hebben gehouden. Kennelijk zegt de titel van de film niets te veel. Een vrouw vertelt – met weemoed, maar ook bijna glunderend – over Refik, met wie ze zo heerlijk kon vrijen. 'Soms wel zes keer achter elkaar. Elke nacht. O, dat heerlijke vrijen.' Nee, zoals Refik 'is er niet één.'

Aan de muur hangt een licht geblakerde, uitgegrote pasfoto van zoon Eldin. Ze zag hem voor het laatst in het concentratiekamp. Eldin. Ook zijn vriend op de heuvel denkt aan hem terug.

► WOENSDAG NEDERLAND 1 22.55 UUR

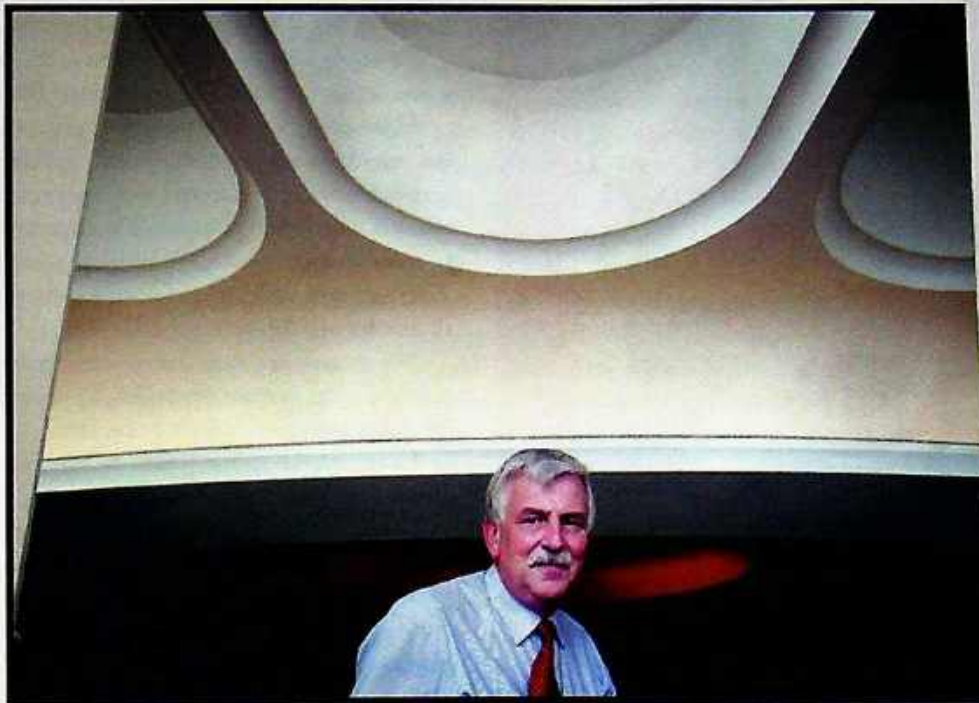

Eerste Nederlandse rechter in Joegoslavië-tribunaal

'Elke keer moet ik terug naar de basis die de verschillende rechters bindt'

'Judge Orie, U belt maar even als het gesprek is afgelopen', zegt de persvoorlichter. 'Dank u, maar dat is niet nodig', reageert Fons Orie (1947), rechter bij het Joegoslavië-tribunaal. 'Ik begeleid mijn gasten persoonlijk even naar de deur.' Nederlandse rechters regelen dat soort zaken zelf. Ex-advocaat en ex-HR-lid Orie praat over zijn nieuwe baan en vraagt zich ten slotte af of het Internationaal Strafhof niet te politiek zal zijn.

Miek Smilde
freelance journalist

The International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia (ICTY) in Den Haag is een wereld apart. Rechters uit totaal verschillende rechtsculturen buigen zich hier gezamenlijk over de misdrijven die ten tijde van de oorlog zijn gepleegd in het voormalige Joegoslavië. Het tribunaal – opgericht in 1993 – heeft een eigen statuut en eigen regels op het gebied van strafvordering. Het procesrecht is echter geen statisch gegeven, maar wordt voortdurend verder ontwikkeld. Juist dat is een van de aspecten die Orie, de eerste Nederlandse rechter bij het tribunaal, bijzonder aantrekt. 'Je ziet het recht onder je handen groeien.'

Aanvankelijk was het procesrecht van het tribunaal sterk gericht op een systeem zoals de common law-landen – onder andere de Verenigde Staten en Groot-Brittannië – dat kennen. In een dergelijk systeem is het gebruikelijk dat zoveel mogelijk op de zitting

zelf gebeurt, het zogeheten onmiddellijkheidsbeginsel. Dat betekent bijvoorbeeld dat partijen op de zitting zelf getuigen horen. Een dergelijke manier van werken is arbeidsintensief en kost veel tijd. Mede om die reden is inmiddels bepaald dat in voorkomende gevallen ook gebruik mag worden gemaakt van schriftelijke getuigenverklaringen die zijn afgelegd tijdens het opsporingsonderzoek. Orie benadrukt dat deze rechtsontwikkeling het gevolg is van de gezamenlijke inspanningen van de rechters die verschillende achtergronden hebben.

'Elk rechtssysteem probeert op zijn eigen wijze een soort werkelijkheid te bepalen. Het gaat uiteindelijk om het vaststellen van een waarheid, niet eens de absolute waarheid, maar een soort waarheid die aan de hand van strakke normen wordt vastgesteld. Dat is voor mij een van de aantrekkelijke aspecten van dit

werk. Elke keer moet ik terug naar de basis die de rechters bindt.'

Harder oordelen

Hoewel Orie sinds november 2001 als rechter in het tribunaal actief is, voor in ieder geval de eerste termijn van vier jaar, is deze wereld hem niet vreemd. Al in 1995 zette hij voet in de rechtszaal, zij het aan de andere kant van de tafel. Destijds verdedigde hij, samen met zijn toenmalige kantoorgenoot Mischa Wladimiroff, de eerste verdachte van het tribunaal, Dusko Tadić. In die zaak stelden de raadsmanen onder andere de rechtmatigheid van het tribunaal aan de orde. Niet de Algemene Vergadering van de VN, maar de Veiligheidsraad had namelijk het leven geroepen, en de Veiligheidsraad was. Het proces was anders.

Orie dacht op dat moment nog niet ooit rechter bij het tribunaal te worden. Het tribunaal was al op Nederlands grondgebied gevestigd, en de griffier – zowel de vorige als de huidige, Hans Holthuis – had de Nederlandse nationaliteit. Een Nederlandse rechter lag niet erg voor de hand, vermoedde Orie. Toen het ministerie van Buitenlandse Zaken hem echter benaderde met de vraag of

verschillende rechters, juicht Orie in hoge mate toe, maar niet omdat een voormalig advocaat eerder geneigd is het standpunt van de verdediging in te nemen. Het kan zelfs andersom zijn, zegt Orie, bijvoorbeeld als de verdediging slordig is. 'Dan kun je daar als rechter zelfs harder over oordelen.'

Die internationale regels staan helemaal aan het eind van het wetboek en daar was ik in mijn studie niet met de juiste intensiteit aan toegekomen

hij als kandidaat voorgedragen wilde worden, hoefde hij niet lang te aarzelen. De kandidaat-rechter draaide vervolgens mee 'in een vreemde carroussel' om steun te verwerven voor zijn kandidatuur. Daarbij boog hij zich bijvoorbeeld over de vormgeving van de door het ministerie betaalde flyers, die de kandidaten op het laatste moment naar de diverse staten sturen. Hij kreeg uiteindelijk 114 stemmen, waarmee hij de benodigde 96 stemmen ruimschoots verwierf.

Of zijn ervaring als advocaat bij het tribunaal hem heeft geholpen of juist heeft tegengewerkt, durft Orie niet te zeggen. Weliswaar is het in de Angelsaksische traditie gewoonte rechters te rekruteren uit de balie, maar in de continentale rechtscultuur is dat minder vanzelfsprekend. Zelf heeft hij het gevoel dat zijn ervaring als verdediger eerder een voordeel dan een nadeel is.

'Ik heb vaker geroepen dat de beste rechters – van welk college dan ook – afkomstig zijn uit de advocatuur. Of dat waar is, is natuurlijk punt twee, maar de ervaring als advocaat helpt ontegenzeggelijk, in de Nederlandse context, en ook hier bij het tribunaal. Ik ben mij bijvoorbeeld beter bewust wat het betekent voor een advocaat om zelf op pad te moeten om de zaak op te bouwen. Een advocaat bij het tribunaal moet zelf zijn getuigen organiseren, er is geen rechter-commissaris die dat doet. Ik weet met andere woorden wat er allemaal bij de voorbereiding van een zaak komt kijken.'

Dat bij de samenstelling van de Nederlandse rechtscolleges ook rekening wordt gehouden met de achtergrond van de

Ondenkenbaar

Tijdens zijn studie had Orie geen speciale belangstelling voor het internationaal strafrecht. Op het mondeling tentamen strafverdringing moest hij de antwoorden over de internationale rechtshulp schuldig blijven. 'Die internationale regels staan helemaal aan het eind van het wetboek en daar was ik niet met de juiste intensiteit aan toegekomen.' Eenmaal wetenschappelijk medewerker, wakte een brief van een in het buitenland gedetineerde man zijn interesse. De man vroeg of het niet mogelijk was zijn straf in Nederland uit te zitten. De toenmalige hoogleraar strafrecht Melai stimuleerde zijn jonge medewerker de zaak eens uit te zoeken. 'In Nederland was er op dat moment niet zoveel te doen op het gebied van het internationaal strafrecht, er waren misschien twee boekjes beschikbaar,' herinnert Orie zich. 'En er was Bart de Schutter uit België, die een soort introductie in het Europees recht gaf aan Amerikanen. Daar zat een stukje strafrecht in en dat ik mocht bijwonen.' Zo ontwikkelde zich gaandeweg een carrière in de toen nog kleine wereld van het internationale strafrecht.

De mensen die Orie in die beginfase leerde kennen, bekleden inmiddels prominente posities binnen die wereld. Een wereld die er – door de komst van het Rwanda-tribunaal, het Joegoslavië-tribunaal en het toekomstige internationale strafhof – alleen maar groter op wordt. Orie heeft die ontwikkeling niet voorzien. 'We hadden Neurenberg en Tokio gehad, een historisch moment dat achter ons lag. In de jaren

zeventig en tachtig was een internationaal strafhof ondenkbaar. Er was onvoldoende politiek draagvlak, we hebben er dertig jaar over gedaan om het begrip 'agressie' te definiëren en nog steeds kan het misdrijf agressie bij het Internationaal strafhof geen rol spelen.'

Hij koos in 1980 voor de advocatuur, en werkte tot zijn benoeming in 1997 in de Hoge Raad bij Wladimiroff & Spong. 'Mijn wetenschappelijke artikelen kwamen altijd voort uit de casuïstiek', zegt hij. 'Ik ben een wetenschappelijk geïnteresseerd practicus. Of een in de praktijk geïnteresseerde wetenschapper. Geen van beide ben ik eigenlijk echt, ik begeef me op dat grensvlak.'

Ertoe dóén

Zaken waarin hij als advocaat op een kruispunt stond, herinnert Orie zich het best. Zaken waarin het erop aankwam, linksom of rechtsom. Hij noemt de zaak waarin het ging om de vraag of een Nederlander mocht worden uitgeleverd, en zo ja, onder welke voorwaarden. De onduidelijkheid was voor Orie reden om namens zijn cliënt te eisen dat de Staat niet zou uitleveren. Hij kreeg gelijk, uiteindelijk. 'Het kort geding won ik, het appel verloor ik, de AG bij de Hoge Raad concludeerde dat het cassatieberoep moest worden verworpen, maar de civiele kamer besliste anders. Dat is werken op het scherpst van de snede. Het gaat dan meestal om theoretische vraagstukken, maar wel om heel principiële. Deze kwestie heeft ertoe geleid dat Nederlanders niet meer mogen worden uitgeleverd zonder dat van tevoren de garantie is gegeven dat de Nederlandse rechter nog eens naar de opgelegde straf mag kijken in verband met de tenuitvoerlegging ervan in ons land. Wat ik heb gedaan is met andere woorden van invloed geweest. Mijn werk heeft ertoe gedaan.'

Dat de VS in het kader van een ander uitleveringsverdrag die garantie niet gemakkelijk geeft, althans op papier, is volgens hem een andere zaak.

De wil ertoe te doen, speelde ook een rol in de verdediging van Tadić. Meegetrokken in het kielzog van Wladimiroff & Spong, 'de historische pleiter' van de Hoge Raad, maar mogelijk ook door zijn eigen interesse in de geschiedenis van de rechtspraak.

waren onze verwachtingen van de scoringskans niet hoogge-spannen. Maar we realiseerden ons dat we de eersten waren. We hadden oprecht het idee dat als wij de zaak slecht zouden verdedigen er misschien een beslissing zou komen die invloed zou kunnen hebben op andere zaken die nog aan de orde moesten komen. We wilden niets over het hoofd zien, wilden alle aspecten aan de orde stellen. Niet alleen omdat het je plicht is als advocaat je cliënt zo goed mogelijk bij te staan, maar ook omdat onze opdracht veel verder reikte. Echt veel verder.' Het was 'vanzelfsprekend' dat daarbij de vraag aan de orde moest komen of het Joegoslavië-tribunaal wel rechtmatig was opgericht, zegt Orie. 'Wij vielen niet het tribunaal aan, wij verdedigden onze cliënt. Maar op onze eigen

Het procesrecht van het ICC is teveel het resultaat van onderhandelingen tussen vakjuristen en diplomaten, die sterk op de politiek zijn georiënteerd

wijze, op grond van juridische argumenten.' Tadić besloot uiteindelijk de verdediging in hoger beroep in handen van anderen te leggen. Orie was op dat moment al overgestapt naar de Hoge Raad. 'Ik was geloof ik een dag of vier officieel lid van de Hoge Raad toen ik een briefje van het tribunaal kreeg dat ik van mijn verplichtingen als verdediger was ontslagen. Ik wist überhaupt niet dat ik daarvan ontslagen moest worden, ik dacht dat ik dat zelf besliste.'

Dat hij niet tot zijn zeventigste advocaat zou blijven, stond bij voorbaat vast. 'Ik vond het een prettig idee om, al was het anoniem binnen een college, eens zelf te kunnen zeggen wat ik ervan vond,' motiveert hij zijn overstap naar de Hoge Raad. 'Als advocaat moet je verkondigen wat in het belang van je cliënt is. Dat heb ik al die jaren moeiteloos gedaan, ook in zaken waarin ik een ander standpunt zou hebben gehuldigd, ware ik daarin vrij geweest. Dat vrije wilde ik nog wel eens meemaken. En bovendien is het natuurlijk een eer als je voor de Hoge Raad wordt gevraagd. Zo ijdel ben ik dan ook wel weer.'

Hij geniet overigens buitengewoon verlov bij de HR, zolang hij rechter is in het Joegoslavië-tribunaal.

Te politiek

Op de vraag wat hem drijft in zijn vak, blijft het lang stil. 'Met een grondige kennis van zaken moet een stabiele balans worden gevonden', antwoordt hij uiteindelijk. 'Dat is voor mij essentieel, ik denk op alle rechts-terreinen, maar zeker ook in het strafrecht moet je weten waarover je het hebt, en binnen dat technische kader moet je een eerlijke balans vinden.' De techniek wordt nog wel eens onderschat, vindt Orie. 'Bevlogenheid is mooi meegenomen, maar kan nooit de techniek van het vak vervangen. En de techniek van het vak vindt haar basis ook in een balans. Als je je strafvordering goed kent, weet je dat het procesrecht het resultaat is van een afweging die de wetgever heeft gemaakt. Wat je als rechter in feite doet, is de balans in evenwicht houden in het individuele geval.'

De rechters van het Joegoslavië-tribunaal slagen er volgens de Nederlanders in de

balans te behouden. Natuurlijk komen daarbij ook meningsverschillen aan het licht, maar daarover zwijgt hij liever. 'Dan treed ik al snel in de zaken, en dat lijkt me niet verstandig.' Wel durft hij enige twijfel te uiten over de balans die dat andere strafhof, het International Criminal Court (ICC) in de toekomst moet vinden.

'Het statuut van de ICC, maar ook de 'rules of procedure and evidence' zijn het resultaat van compromissen tussen staten die niet alleen door juristen werden vertegenwoordigd, maar ook door diplomaten. Dat is bij het Joegoslavië-tribunaal veel minder het geval. Ik zeg niet dat ook wij geen compromissen sluiten, maar wij zijn wel rechters, niet blind voor onze achtergrond, maar toch, rechters, vakmensen. Ik ben soms een beetje bang dat het procesrecht van het ICC te veel het resultaat is van onderhandelingen, en daardoor in de praktijk moeilijk werkbaar is. Natuurlijk, ook het Nederlandse strafproces is gebaseerd op een politiek uitgangspunt. Het is bijvoorbeeld een politieke keuze geweest dat tegenwoordig meer aan de rol van het slachtoffer wordt gedaan. Maar de uitwerking van zo'n beginsel is bij ons minder politiek getekend. Het is meer het werk van vakjuristen. Bij de onderhandelingen over het procesrecht van het ICC moeten de vakjuristen er samen met diplomaten uitkomen, die sterk op de politiek zijn georiënteerd. Dat zou nog wel eens problemen op kunnen leveren.'

van holst en steijnen

From: Despotovic Ruza <despot@wishmail.net>
To: Nico /Neeltje Steijnen <n.h.van.holst@freeler.nl>
Sent: vrijdag 9 maart 2001 14:28
Subject: Fw: adressa

Hoi Nico,

zo als je ziet heb ik al tel.nr. van Krstic's dochter Tamara gekregen en dat is:

00 381 11 354-7647

zal ik deze mw. bellen en vragen of zij bereid is met ons samen te werken of ons te machtigen, of zo iets? Zeg jij het maar wat ik exact aan haar mag vragen.

Met vriendelijke groet aan jou en Neeltje, Ruza en Radica

— Original Message —

From: Mrs. Jela Jovanovic

To: Ruza Despotovic

Sent: Friday, March 09, 2001 7:52 PM

Subject: adressa

Postovana gospodja Ruza

Saljem Vam broj telefona Tamare Krstic 354-7647

Jela Jovanovic

van holst en steijnen

From: Despotovic Ruza <despot@wishmail.net>
To: Nico /Neeltje Steijnen <n.h.van.holst@freeler.nl>
Sent: vrijdag 9 maart 2001 14:28
Subject: Fw: adressa

Hoi Nico,

zo als je ziet heb ik al tel.nr. van Krstic's dochter Tamara gekregen en dat is:

00 381 11 354-7647

zal ik deze mw. bellen en vragen of zij bereid is met ons samen te werken of ons te machtigen, of zoiets? Zeg jij het maar wat ik exact aan haar mag vragen.

Met vriendelijke groet aan jou en Neeltje, Ruza en Radica

— Original Message —

From: Mrs. Jela Jovanovic

To: Ruza Despotovic

Sent: Friday, March 09, 2001 7:52 PM

Subject: adressa

Postovana gospodja Ruza

Saljem Vam broj telefona Tamare Krstic 354-7647

Jela Jovanovic

4-6-2002

YUGOSLAVIA-THE HAGUE TRIBUNAL

- > PRESIDENT KOSTUNICA SAYS SNP'S PROPOSAL WORTHY OF ATTENTION
- > BELGRADE, June 4 (Tanjug) - Yugoslav President Vojislav Kostunica said late Sunday that in his view a proposed solution for a bill on cooperation with the Hague war crimes tribunal made by Montenegro's Socialist National Party (SNP) is worthy of attention.
- > After a meeting between the Democratic Opposition of Serbia (DOS) and the SNP, Kostunica told reporters that the real situation regarding this bill will be known after consultations within DOS.
- > "Now we cannot know how a debate within DOS will end," Kostunica said and added that there is no reason to discuss a break of the coalition with the SNP.
- > "As far as I can see, they (SNP) would not change their stand, since that would mean a new round of talks in the municipal boards," Kostunica said.
- > Kostunica said that he believes that the disputed law will be adopted until the beginning of the donors conference for Yugoslavia.
- > FEDERAL GOVERNMENT TALKS ON COOPERATION WITH HAGUE TRIBUNAL NOT SUCCESSFUL,
- > WILL CONTINUE
- > BELGRADE, June 3 (Beta) - Negotiations between representatives of the DOS coalition and the Socialist People's Party of Montenegro on a bill authorizing extradition to the U.N. war crimes tribunal in The Hague started several hours late and ultimately broke down slightly before midnight on June 3.
- > After the meeting, the Yugoslav foreign minister said he was not satisfied with the talks, adding, however, that Montenegrin President Milo Djukanovic and tribunal Chief Prosecutor Carla del Ponte had reason to be content.
- > This can be understood as a warning of the impending breakup of the Yugoslav cabinet, the possible separation of Montenegro from Yugoslavia, and that Serbia could by itself pass a law on cooperation that includes provisions on extraditing suspects to the international court, including former Yugoslav president Slobodan Milosevic.
- > Federal Prime Minister Zoran Djindjic, who is a vice president of the Montenegrin partner in the cabinet, said, however, that talks between the two sides would continue over the next two to three days.
- > The steering committee of the Montenegrin party held a meeting in Kolasin on June 3, where it debated the cooperation bill. Afterwards, party president Predrag Bulatovic was unwilling to give reporters a straight answer, saying only that the party's official stand would be announced following talks with the DOS in Belgrade that day.
- > The bill was previously flatly rejected by all local party chapters in Montenegro for its support to the extradition of Yugoslav citizens.
- > "The steering committee completely accepted platform and basic principles of the Socialist People's Party. If the DOS does not want a government crisis we have made a concession. Now it's their turn if a solution is to be found," said Bulatovic.
- > Asked if an earlier People's Socialists' proposal according to which a bill outlining cooperation should be passed at the federal level, with concrete forms of cooperation, including extradition, left to the republics, was still in the game, Yugoslav Justice Minister Momcilo Grubac told BETA that "it is obsolete."
- > "We are past that, that is an old idea which we have rejected because it is not in line with the constitution," said Grubac.
- > The talks between the DOS and the Socialist People's Party began on May 28.
- > Officials subsequently said that an agreement would be reached on May 30,

- Montenegrin party's steering committee said that day that it would take an official stance on the bill after consulting its local chapters.
- The
- > local chapters, however, were against it.
  - > If the two sides fail to reach an agreement, that could precipitate a very
  - > serious crisis in the federal government and lead to early federal
  - > elections, possibly causing overall conditions in a country that is already
  - > unstable to deteriorate further.
  - > Furthermore, failure to cooperate with the tribunal will also lead to the
  - > indefinite postponement of a donors conference for Yugoslavia, making
  - > continued economic reforms impossible and leaving little likelihood of
  - > recovery for the Yugoslav economy.
  - > In the latest round of talks at Federation Palace the DOS was represented
  - > by Yugoslav President Vojislav Kostunica, Serbian Premier Zoran Djindjic,
  - > Foreign Minister Goran Svilanovic, Justice Minister Momcilo Grubac, Serbian
  - > Justice Minister Vladan Batic, and Yugoslav Interior Minister Zoran
  - > Zivkovic.
  - > The Socialist People's Party's delegation consisted of president Predrag
  - > Bulatovic and vice presidents Srdja Bozovic and Zoran Zizic, who is also
  - > Yugoslavia's prime minister.
  - >
- > DJINDJIC: YUGOSLAVIA CANNOT AVOID MILOSEVIC'S EXTRADITION TO THE HAGUE**
- > BELGRADE, June 3. (AFP) - Serbian Prime Minister Zoran Djindjic stated
  - > Yugoslavia cannot avoid Milosevic's extradition to the Hague Tribunal for
  - > war crimes if it wants to rid itself of isolation.
  - > In an interview for Spanish daily Mundo, Djindjic said FRY must not allow
  - > itself the luxury of losing much needed financial aid by refusing to
  - > co-operate with the Tribunal.
  - > The Prime Minister added, however, Milosevic would not leave for The
  - > Hague
  - > before standing trial in Yugoslavia. He said this would a unique
  - > opportunity
  - > to shed light on the history of the past decade.
  - > Djindjic also commented on Head Nebojsa Covic's proposal that would see
  - > Kosovo divided into two entities, Serbian and Albanian and said the idea
  - > was
  - > sensible. Djindjic asserted the idea offered the most sensible solution -
  - > a
  - > division of territories in Bosnian style. He also said that he was not
  - > sure
  - > whether Serbia is gaining or losing something with the proposal, but
  - > stressed cantonisation would restore control over parts of Kosovo that are
  - > lost in present circumstances
  - >
- > SERBS WILL NOT ACCEPT IMPOSED COLLECTIVE GUILT, SAYS JUSTICE MINISTER**
- > BELGRADE, June 3 (Tanjug) - Serbian Justice Minister Vladan Batic on
  - > Sunday
  - > sent a letter to The Hague tribunal Chief Prosecutor Carla del Ponte,
  - > stressing that the Serb people would not seek amnesty for their war
  - > crimes,
  - > but would not accept the collective guilt that is imposed upon them,
  - > either.
  - > Serbs sincerely wish to cooperate with The Hague tribunal, but the
  - > tribunal, instead of exerting pressure and threatening, must demonstrate
  - > that there is no selective justice, and that Serbs are not executioners,
  - > but
  - > often the biggest victims, the letter said. Stories about a lack of
  - > evidence
  - > for crimes committed against Serbs by command personnel is not only
  - > unconvincing, but is even illogical, naive and irritating, he said.
  - > The first victims in Bosnia-Herzegovina and Kosovo were Serbs, for which
  - > there is numerous evidence, but the tribunal has raised indictments only
  - > against Serb political leaders in Croatia since the end of Croatian army
  - > and
  - > police operations Flash and Storm in 1995, in which thousands of Serbs
  - > were
  - > killed, the letter said.
  - > While there are daily demands for the extradition of former Yugoslav
  - > president Slobodan Milosevic to The Hague tribunal, which has indicted him

> for war crimes in Kosovo in the spring of 1999, the political leader of
the
> self-styled Kosovo Liberation Army, Hashim Thaci, and the military
commander
> of this terrorist organization, Agim Cheku, are taking part in conferences
> at the NATO headquarters in Brussels and the OSCE in Vienna, Batic said in
> the letter.

>

Plavšić meldt zich bij Haags tribunaal

2001
DEN HAAG/BANJA LUKA, 10 JAN. Biljana Plavšić, ex-presidente van de Servische Republiek in Bosnië, is sinds gisteren in Den Haag om voor het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden te verschijnen. Ze bevindt zich in hechtenis.

Plavšić, de eerste leider van de Bosnische Serviërs die vrijwillig naar Den Haag komt, wordt beschuldigd van oorlogsmisdaden, genocide en misdaden tegen de menselijkheid, aldus het tribunaal. Ze wordt morgen voorgeleid.

Volgens een Bosnische functionaris heeft Plavšić onlangs politiek asiel aangevraagd in Joegoslavië, maar is haar dat geweigerd.

Tegen de 'IJzeren Dame' van de Bosnische Serviërs, in de Bosnische oorlog plaatsvervanger van Radovan Karadžić en na de oorlog diens opvolger als president van de Bosnische Republiek, is door het VN-tribunaal nooit een openbare aanklacht wegens oorlogsmisdaden uitgebracht. Vandaag bleek dat er wel een geheime aanklacht tegen haar bestond. In 1998 werd Plavšić op het vliegveld van We-

nen gearresteerd, volgens de Oostenrijkers op grond van een geheime aanklacht uit Den Haag. Ze werd echter kort daarop vrijgelaten. Het tribunaal ontkende indertijd dat een geheime aanklacht tegen Plavšić onder druk van de internationale gemeenschap was ingetrokken. Plavšić werkte, na een verleden vol extreem-nationalistische uitspraken, tussen 1996 en 1998 als president van de Servische Republiek in Bosnië nauw samen met de internationale gemeenschap bij de uitvoering van de vredesakkoorden van Dayton.

Bosnisch-Servische bronnen meldden gisteren dat Plavšić met het tribunaal zou hebben afgesproken dat alle aanklachten tegen haar worden ingetrokken, in ruil voor haar medewerking in het proces tegen de vroegere Bosnisch-Servische leider Momčilo Krajišnik. De ex-voorzitter van het parlement van de Bosnische Serviërs wacht in een Scheveningse cel op zijn proces. (Reuters, AP, AFP)

• PORTRET PLAVŠIĆ: pagina 5

Plavšić vraagt om voorlopige vrijlating 12-7-2001

Van onze verslaggever

AMSTERDAM

Biljana Plavšić, de van oorlogsmisdaden beschuldigde Bosnisch-Servische oud-president, wil in afwachting van haar proces voor het Joegoslavië-Tribunaal worden vrijgelaten. Haar advocaat Robert Pavic heeft daartoe woensdag een verzoek ingediend. Bij de motie is een aanbevelingsbrief gevoegd van de Amerikaanse oud-minister van Buitenlandse Zaken Albright.

Plavšić (71) werd vorig jaar aangeklaagd wegens medeplichtigheid aan genocide en misdaden tegen de menselijkheid tijdens de oorlog in Bosnië. Zij gaf zichzelf in januari van dit jaar vrijwillig aan en zit sindsdien in voorarrest in Scheveningen.

Plavšić zal niet op de vlucht slaan, benadrukt advocaat Pavic in zijn motie. Zij erkent volgens Pavic het tribunaal als 'enig internationaal erkend, rechtsgeldig forum waar ze zichzelf kan verdedigen'. Ze zal daarom terechtstaan zodra het proces tegen haar begint. Dat kan nog enkele maanden duren.

De rechters van het Tribunaal zullen niet eerder dan volgende week een beslissing over het verzoek nemen.

Biljana Plavšić voorlopig vrij

31 Aug 2001
DEN HAAG - Het Joegoslavië-Tribunaal heeft gisteren ingestemd met de voorlopige vrijlating van Biljana Plavšić, de voormalige presidente van de Bosnisch-Servische Republiek Srpska.

De vrijlating van de 71-jarige Plavšić, die verdacht wordt van het aanzetten tot genocide, was het resultaat van hectische on-

derhandelingen tussen tussen haar advocaten en hoofdaanklaagster Carla del Ponte. Plavšić mag het begin van haar proces afwachten in Servië. Voor aanvang van het proces is nog geen datum gekozen. Dinsdag weigerde het Tribunaal nog Plavšić medeverdachte Momčilo Krajišnik drie dagen verlof te geven om de begrafenis van zijn vader bij te wonen. In Sarajevo werd gisteren

Ante Jelavic door een Bosnische rechtbank verhoord. De voormalige Bosnisch-Kroatische president wordt ervan beschuldigd een ministaat voor etnische Kroaten te willen creëren, en die los te maken uit de huidige Bosnische Federatie. Voor de ingang van het gerechtsgebouw werd Jelavic toegejuicht door aanhangers. Hij had twee eerdere oproepen van de rechtbank genegeerd.

De Anti-Fascist
Redactie
Postbus 1
7350 AA HOENDERLOO

PERSBERICHT 28 augustus 2001

Bombardementen, dictaturen en tribunalen onderwerp van jaarboek NIOD

In oktober 2001 verschijnt bij Uitgeversmaatschappij Walburg Pers het twaalfde jaarboek van het Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie. De uitgave is getiteld *Onrecht. Oorlog en rechtvaardigheid in de twintigste eeuw*. Bestaat een rechtvaardige oorlog? Hoe moet een nieuwe regering in het reine komen met een misdadig verleden? De verhouding tussen oorlog en rechtvaardigheid was en is steeds opnieuw een belangrijk punt van debat. De problematiek wordt vanuit diverse invalshoeken benaderd en toont aan nog altijd erg actueel te zijn. Voorbeelden hiervan zijn de arrestatie van de Chileense dictator Pinochet en de Servische potentiaat Milosevic.

Lang leek het alsof regeerders als Pinochet en Milosevic hun misdaden straffeloos konden begaan. Daarin kwam recentelijk verandering: de Chileense dictator staat inmiddels onder huisarrest en de Servische potentiaat moet zich verantwoorden voor het Joegoslavië Tribunaal. Deze ontwikkelingen kennen een lange voorgeschiedenis, waarin de Tweede Wereldoorlog een belangrijke rol speelt. Het Neurenberg Tribunaal en de processen van Tokio gaven de aanzet tot de bestrafing van oorlogsmisdaden. Na de val van het communisme kwam de zaak in een stroomversnelling. Men spreekt zelfs van een 'nieuwe wereldorde', met humanitaire militaire interventies door de VN en de NAVO.

Onrecht. Oorlog en rechtvaardigheid in de twintigste eeuw schetst de ontwikkelingen in de afgelopen eeuw. Hierbij komt de rechtvaardigheid van de Duitse rechters binnen het nazi-regime aan de orde, net als de omstreden rol van de Nederlandse Hoge Raad tijdens de bezetting. Maar ook de vrijheidstrijd van de Republiek Indonesia wordt belicht. Het boek besluit met een analyse van het Joegoslavië Tribunaal in Den Haag.

Auteurs uit binnen- en buitenland leverden een bijdrage aan dit twaalfde jaarboek. Van historici en politicologen tot juristen en publicisten. Zo geeft deze uitgave een bijzonder veelzijdig beeld van de verhouding tussen oorlog en rechtvaardigheid, in het verleden en het heden.

POSTADRES

postbus 4159
7200 BD Zutphen

TELEFOON

(+31) 575-510522

FAX

(+31) 575-542289

E-MAIL

info@walburgpers.nl

INTERNET

www.walburgpers.nl

Onder red. van Meindert Fennema e.a., *Onrecht. Oorlog en rechtvaardigheid in de twintigste eeuw*, Uitgeversmaatschappij Walburg Pers, geïllustreerd in zwart-wit, ISBN 90.6011.735.2, prijs f 39,56/€ 17,95 – 256 pagina's.

EINDE PERSBERICHT

Nadere informatie: Inge Pasman, Postbus 4159, 7200 BD Zutphen, telefoon 0575-510522, fax 0575-542289.

E-mail publiciteit@walburgpers.nl. Aanvraag recensie-exemplaar: middels retourzending van dit persbericht per fax of per post.

van holst en steijnen

From: Despotovic Ruza <despot@wishmail.net>
To: Nico /Neeltje Steijnen <n.h.van.holst@freeler.nl>
Sent: maandag 4 juni 2001 14:12
Subject: Fw: - Ljudska prava - News from the Lord Byron Foundation

----- Original Message -----

From: "petar" <petar@mail.eyberus.ca>
To: <Recipient list suppressed>
Sent: Monday, June 04, 2001 1:13 AM
Subject: - Ljudska prava - News from the Lord Byron Foundation

> THE LORD BYRON FOUNDATION SPONSORS THE 10TH ANNIVERSARY OF THE ESPRIT DE
 > CORPS , CANADIAN MILITARY MAGAZINE AND THE LAUNCH OF A NEW BOOOK

>
 > On May 31, 2001, at the National Library of Canada in Ottawa, The Esprit
 > de
 > Corps magazine celebrated its 10th anniversary with the launching of a new
 > book.

>
 > This event was sponsored by the Lord Byron Foundation for Balkan Studies
 > and

> it was attended by close to 200 guests many of which from the media ,
 > military, diplomatic and political circles.

> Mr. James Bissett, Canadian former ambassador to Yugoslavia, as the
 > Chairman

> of the Lord Byron Foundation , introduced the presentations and made note
 > of

> the Esprit de Corps' and Scott Taylor's in particular, for contributing
 > balanced insight into the Balkan conflict.

>
 > The book which was launched "Canada at War and Peace, II - A Millennium of
 > Military Heritage" includes many excerpts from Taylor's writing ("Inat"
 > and

> "Tested Mettle") which gives a prospective on the break up of Yugoslavia
 > as

> witnessed first hand by Canadian peacekeepers.

>
 > On hand to receive a ceremonial copy of "Canada at War and Peace, II - A
 > Millennium of Military Heritage" was Mr. Roch Carrier, National Librarian.
 > Present in the audience were delegations from Yugoslavian , Macedonian,
 > Greek, Chinese, Iraqi and Sudanese Embassies, as well as representatives
 > from over one dozen military associations and similar number of Members of
 > Parliament.

>
 > The combination book-launch and anniversary celebration were covered by
 > the

> Ottawa Citizen, CTV and E-press and many other media personalities
 > attended

> as guests and friends of Esprit the Corps.

>
 > The book itself "Canada at War and Peace, II - A Millennium of Military
 > Heritage" is a two volume, 1000 page reference set which covers all
 > aspects

> of Canada's military heritage from the first Viking raids to the NATO
 > occupation of Kosovo.

>
 > Many of the book's main editors-known as the old guard of Esprit de Corps
 > are themselves veterans of World War II and Korea.

>
 > These gentlemen , Col. Strom Galloway, Norm Shannon, Les Peate and Bill
 > Twatio were cold forward by Katherine Taylor, the magazine's
 > vice-president,

> to officially commemorate Esprit de Corps' anniversary with the cake
 > cutting

> ceremony.

>

- > The lavish event featured catering courtesy of Nik Nageeb Shallah who
- > donated the food and services in recognition of Scott Taylor's
- > investigative
- > reporting on the crisis in his homeland of Iraq.
- >
- > The wine for the event was provided by the Yugoslavian embassy and many of
- > the volunteers who helped to serve the food and drinks were the members of
- > the Ottawa Serbian Community who were appreciative of Taylor's unbiased
- > coverage of events in the Balkans.
- >
- > During his speech Mr. Taylor acknowledged the tremendous support which
- > Esprit de Corps has received over the past two years from the Serbian
- > Community. He also singled out his editor at the Ottawa Citizen Mr. Bruce
- > Garvey for ensuring that the Yugoslavian reports were given a fair measure
- > of prominence.
- >
- >
- >
- > Boba Borojevic, Coordinator
- > The Lord Byron Foundation, Canada
- >
- >
- >
- > Za izlazak sa liste, posaljite prazno pismo na:
- > ljudska_prava-unsubscribe@egroups.com
- >
- > Za upis novih članova, prazno pismo sa emaila
- > novog člana na adresu:
- > ljudska_prava-subscribe@egroups.com
- >
- > Prezentacija je na adresi:
- > http://www.egroups.com/group/ljudska_prava
- >
- > Your use of Yahoo! Groups is subject to <http://docs.yahoo.com/info/terms/>
- >
- >
- >
- >

van holst en steijnen

From: <joesb@vorstadtzentrum.net>
To: <n.h.van.holst@freeler.nl>
Sent: zondag 22 juli 2001 05:37
Subject: Massengrab mit serbischen Opfern in Suva Reka

Hungerstreik der Kosovo-Serben

In einem Interview am 19. Juli sagte Monique Finnberg, Sprecherin des UN-Büros für vermisste Personen im Kosovo, dass die UN-Mission im Kosovo in der Nähe von Suva Reka ein Massengrab mit 800-900 Leichen gefunden habe. Bei den Getöteten könnte es sich um Kosovo-Serben handeln, wurde Finnberg vom serbischen Radiosender B-92 zitiert. Die Opfer sollen nach dem Einmarsch der internationalen Friedenstruppe KFOR im Juni 1999 ermordet worden sein. Am nächsten Tag kam von der UNMIK in Pristina ein Dementi!

Finnberg sei angeblich falsch zitiert worden. Es gebe kein Massengrab, vielmehr befinde sich bei Suva Reka ein Friedhof mit Einzelgräbern, in denen einige hundert Leichen unidentifizierter Opfer begraben seien. Die Leichen seien in den Jahren 1999 und 2000 von Ermittlern des UN-Kriegsverbrechertribunals (ICTY) exhumiert und neu bestattet worden. Die Frage, die sich aufdrängt, ist, ob denn nicht die "Vermissten" von der UCK ermordet worden waren und dann in ein Massengrab geworfen wurden, um in weiterer Folge vom ICTY in Einzelgräber umgelegt zu werden, unter dem Vorwand, sie seien nicht identifizierbar? Das macht aber möglich, dass der Weltöffentlichkeit die Opfer aus dem Massengrab in Suva Reka irgendwann einmal, wenn man es gerade braucht, als albanische Opfer präsentiert werden können. Wieso kann man albanische Opfer identifizieren und serbische nicht?

Trotzdem sind weiterhin 1.300 Kosovo-Serben als vermisst gemeldet. Die Hinterbliebenen geben aber nicht auf und verlangen Aufklärung. Nach mehrmaligen Protestaktionen sind am 17.7. über 60 Serben bei Gracanica im Kosovo in den Hungerstreik getreten. Sie verlangen, dass man ihnen endlich die Wahrheit über den Verbleib der Vermissten mitteilt.

Weitere Berichte: Arbeiterproteste bei Zastava in Kragujevac
www.vorstadtzentrum.net/cgi-bin/joesb/news/viewnews.cgi?category=all&id=995804231

*****

Jugoslawisch Österreichische Solidaritätsbewegung JOeSB
 PF 217
 A-1040 Wien
 Tel&Fax: (+43 1) 924 31 61
joesb@vorstadtzentrum.net
<http://www.vorstadtzentrum.net/joesb>
 *****

Unsubscribe:

Um von JOeSB Aktuell gestrichen zu werden, bitte auf nachstehenden Link klicken:
http://www.vorstadtzentrum.net/cgi-bin/mojo/mojo.cgi?f=u&l=JOeSB_Aktuell&c=n.h.van.holst@freeler.nl&p=24196

van holst en steijnen

From: Jovan Grbic <ssicc@planet.nl>
To: <n.h.van.holst@freeler.nl>; <arthurjk@euronet.nl>; <redactie@targets.org>; <yuambanl@bart.nl>; <106057.1021@compuserve.com>; <dceca@yubc.net>
Sent: vrijdag 8 juni 2001 17:58
Subject: CROATIA INDICTS FORMER BOSNIAN REBEL BOSS FOR WARCRIMES

Reuters
 June 7, 2001

CROATIA INDICTS FORMER BOSNIAN REBEL BOSS FOR WARCRIMES

Zagreb, Jun 7, 2001 – (Reuters) Croatia filed war crimes charges on Wednesday against a former Bosnian Muslim separatist leader who was indicted in his home country over the same offenses six years ago, state radio reported.

The public prosecutor in the Adriatic port of Rijeka said he had charged Fikret Abdic with war crimes against civilians and prisoners of war on the basis of evidence compiled previously by a Bosnian court.

The two countries have agreed to cooperate in war crimes cases and Bosnia refrained from insisting on Abdic's extradition in exchange for a fair trial in Croatia, where he now lives.

Croatia's constitution does not allow extradition of its citizens. This would apply to Abdic, who has dual citizenship.

Abdic remains free pending further investigation and the scheduling of a trial date.

He was the maverick "president" of a self-styled state in Bosnia's remote Bihac region during the country's 1992-95 war. Abdic fought the Muslim-led Sarajevo central government alongside its separatist Serb foes in one of the more bizarre sideshows of the three-way ethnic conflict.

The silver-haired, pot-bellied businessman was revered by followers who nicknamed him "Babo", or "Father" in Bosnian.

But Bosnian authorities accused him of running prison camps where thousands of Muslims loyal to Sarajevo were imprisoned, many tortured and some even murdered.

Rijeka Prosecutor Drago Marincel said Abdic had been held responsible for the death of 121 civilians, three prisoners of war and the injuries of more than 400 civilians.

After his rebel enclave fell to government troops in the summer of 1994, Abdic moved to Rijeka where his company – food group Agrokomerc – continued to operate. He enjoyed the protection of Croatia's then-nationalist President Franjo Tudjman who snubbed all Bosnian attempts to get him extradited. Tudjman died in 1999 and Croatia now has a democratic reform government.

van holst en steijnen

From: Paul Davidson <p.davidson@btinternet.com>
To: <Undisclosed-Recipient:>
Sent: woensdag 4 september 2002 01:15
Subject: Ottawa will honour Canadians who fought at Vojna Krajina

http://www.macleans.ca/xta-asp/storyview.asp?viewtype=browse&tpl=browse_body&vpath=/2002/09/02/World/71190.shtml

Macleans

CURRENT EDITION

World
 September 2, 2002

FIREFIGHT AT THE MEDAK POCKET

Ottawa will honour Canadians who took part in a little-known battle

MICHAEL SNIDER with SEAN M. MALONEY

In September, 1993, Canadian troops stationed in an area of Croatia known as Vojna Krajina engaged in a fierce battle with Croatian forces attacking a predominantly Serb enclave. The engagement, little known outside of military circles, was not publicized by the Canadian government, which was hesitant to draw attention to the increasing dangers the country's troops were facing abroad. But this December, Ottawa will finally honour the soldiers who took part in that firefight by presenting them with a unit commendation. Maclean's tells the story of the battle:

PTE. SCOTT LeBLANC'S machine gun jackhammered against his shoulder as he fired at the Croatian troops dug in 150 metres away. Grenades exploded around him; bullets and orange tracer-fire screamed through the smoky air. The Croatians hammered the Canadians for 15 hours straight — thinking the 30 soldiers from the Princess Patricia's Canadian Light Infantry would buckle and run like other UN peacekeepers had often done. But the Canadians, members of one of three platoons making up the Patricia's Charlie Company, held their ground. "They're trying to flank us," LeBlanc's section leader barked, sending a jolt of adrenalin through LeBlanc's exhausted body. Standing halfway out of his trench, the 19-year-old reservist swung his gun around and opened fire on the Croatians. "We could see muzzle flashes and threw everything we had at them," recalls LeBlanc, now a 28-year-old lieutenant who has just returned from Afghanistan. "After that, everything got real quiet."

The fierce battle took place in September, 1993, about a year and a half after Canadian peacekeepers had first arrived in the former Yugoslavia. Vicious fighting and appalling acts of ethnic cleansing made their task of disarming and separating the various combatants nearly impossible. Especially volatile was one mountainous region of Croatia called Vojna Krajina, or Military Frontier, home to an isolated pocket of some 500,000 Serbs. Fiercely nationalistic, the Krajina Serbs began to drive out Croats. But on Sept. 9, Croatian Commander Rahim Ademi launched an attack to capture an area of Serb-controlled territory in Krajina called the Medak Pocket. The UN, fearing that 400 Serbs living in four unprotected villages in the area were at risk of being slaughtered by Croatian troops, ordered the Patricia's into the area — and into the biggest firefight Canadian forces had been involved in since Korea.

Five months into a six-month tour of duty, the Canadians were led by Lt.-Col. James Calvin, 41. The 875-man battle group was a patchwork of regular and reserve soldiers. In fact, 70 per cent of the front line soldiers were reservists — a makeup that, Calvin says, could prove dangerous in a war zone. "Reservists are just as long on valour and courage," the now-retired Calvin told Maclean's from his home on Wolfe Island, Ont., near Kingston. "But you can't expect one to do the same things you expect from a regular soldier."

Still, after four months in the region, Calvin considered his force seasoned, especially with his hand-picked group of platoon leaders, including reservist Lt. Tyrone Green. The morning of Sept. 9 started nicely enough for the Vancouver native in charge of 9 Platoon,

Charlie Company, with sunshine poking through the cracks in the boarded windows of the platoon's quarters, a two-storey concrete building on the outskirts of the Serb-held town of Medak.

But as Green dragged a razor across his chin, his morning shave was interrupted by incoming artillery shells. With soap still clinging to his face, Green, who is now a captain in charge of a Canadian Forces recruiting office in Vancouver, grabbed his helmet and raced to his M-113 armoured personnel carrier. At one point he was knocked down when a shell landed in a nearby ditch. He wasn't hurt, but four Canadians were injured in the shelling. "We counted 500 or more shells by the end of the first day," says Green. "About a dozen fell in our compound and one landed about 10 metres from the front door."

Not knowing where the shells were coming from, Green sent Sgt. Rudy Bajema to establish an observation post. For the next five days, Bajema watched as the Medak Pocket was attacked by more than 2,500 Croat troops, backed by tanks, rocket launchers and artillery. The Serbs finally slowed the Croatian advance on Sept. 12, but it was not until they launched rockets into a suburb of Zagreb, Croatia's capital, that the Croats relented and accepted a UN ceasefire.

Calvin, who didn't really expect the Croats to live up to the agreement, ordered his troops to occupy the Croat positions. "We started taking fire almost immediately from the Croats," recalls LeBlanc. The battle raged for the next 15 hours. It was so intense that at night the light from burning buildings reflected off the soldiers' blue UN helmets, prompting them to wrap them in khaki-coloured T-shirts. Finally realizing the Canadians would not back down, the Croats sent word to Calvin that they wanted to talk. They had good reason to call a truce: the Canadians had killed 27 Croats while not taking a single casualty.

Joined by Col. Michel Maisonneuve, a Canadian officer from the UN headquarters in Zagreb, Calvin met with Ademi at his headquarters in a town near the fighting. Ademi sat on one side of the table, blustering and yelling at the Canadians. "He looked like he was enjoying the role he was playing," says Calvin. "Emotions were very high and I was irate my men were getting shot at." But after an hour and a half, Ademi finally relented and promised to pull his troops out at noon the next day.

The Croatian commander, however, was determined to terrorize the Serb civilians living in the area before he left. By 10 a.m. the next morning, a thick umbrella of smoke covered all four towns in the Medak Pocket as the Croats tried to kill or destroy everything in their wake. The Canadians witnessed scenes that still haunt many of them. "They could see what was happening from their foxholes," says Calvin. "My soldiers knew their role was to protect the weak and the innocent and they were absolutely incensed." But fearing the ceasefire agreement with Ademi would collapse if they advanced, the Canadians could do nothing but hold their ground.

Finally, when the noon deadline passed, the Canadians raced ahead, but immediately encountered a company of Croat troops behind a barricade — and supported by missiles launchers and an ominous Soviet-era T-72 tank. Calvin approached the senior Croat brigadier; their conversation quickly became heated. The large, bearded Croat ordered his men to cock their weapons and point them at the Canadians. "We knew they were stalling so they could clean up evidence of their ethnic cleansing," Calvin recalls.

Calvin did not order his troops to fight, and instead tried another gambit. With the Medak attack almost a week old, the international media had converged on the area. As negotiations with his bearded counterpart deteriorated, Calvin held a news conference in front of the barricade and bluntly described the atrocities he believed were being committed by the Croats. Realizing his country's reputation was in jeopardy, the Croat commander suddenly stepped aside. "The transformation was instantaneous," says Calvin. "He made a big show of removing the barriers."

The Patricia's then pushed on. Every building in their path had been demolished and many were still smouldering. Corpses lay by the side of the road, some badly mutilated and others burned beyond recognition. "We knew it was going to be bad," says Green, "but the things we found there were worse than anything we expected."

The Canadians documented everything they saw. Calvin's subsequent report helped convince the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia to issue an indictment in 2001 against Ademi, charging him with crimes against humanity. Made public one year ago, the report is a brutal list of murder and torture. Among the victims: Sara Krickovic, female, 71, throat cut; Pera Krajnovic, female, 86, burned to death; Andja Jovic, female, 74, beaten and shot. In all, the Patricia's found 16 mutilated corpses —

come with their eyes cut out.

The soldiers rotated home four weeks later, but there was no hero's welcome. At the time, Canadians were focused on the disturbing revelations that a teenager named Shidane Arone had been tortured and killed by Canadian peacekeepers in Somalia. Kim Campbell's Conservative government was also facing a federal election and didn't want the increasing dangers Canadian troops were facing in the Balkans raised as an issue. "When we got back to Canada a couple of weeks later, the first thing I did was call home," says LeBlanc. "My folks hadn't heard anything about the battle."

The force did receive high honours from the United Nations in 1994, when its members were given the United Nations Force Commanders' Commendation — the first of its kind and only one of three ever awarded. And, this December, the Canadian government finally plans to honour the troops by presenting them with a unit commendation. But the honours only go so far. With vivid memories of the battle, many of the soldiers still suffer from post-traumatic stress syndrome.

As for Ademi, his case rests in legal limbo. After the indictment, he voluntarily turned himself over to the war crimes tribunal, proclaiming he had a clear conscience because "I did not order any atrocities." Last February, the UN granted him a provisional release on condition he return to The Hague when the trial proceeds, likely next year. Calvin may be called to testify. "Ademi should be called to account," he says. "No soldier should be able to get away with that."

29-11-99

Resolutie 808 (1993) van 22 febr. 1993 betref. de berisping
"for the prosecution of persons responsible for serious
violations of international humanitarian law in the
territory of the former Yugoslavia since '91"

→ gesentreerde op NAVO-missies

→ gesentreerde op misdrye by de
rede.

Stellingen m.b.t. Het Joegoslavië- Tribunaal

1] - Het Joegoslavië-Tribunaal schendt art. 1, Grondwet
en artikel 26 BULO - Verdrag dat onderscheid te
maken en direct-vervolgung NAVO-misdaden.

→ Intuïtief met degenen die aansprakelijk zijn
met - Serische misdaden hebbe gedaan
+ lijn de NAVO-misdaden. Nuanceering
onderscheid + Joeg. Trib. als volgt even vervolgen
w te stellen.

→ Als dat genegeerd wordt / ge-reactie →
heeft intussen wegens standpunt in art 26 BULO +
eventuele procedure van het recht.

2] - De (regeling van - procedures van, opheldert van) het
Joeg. Trib. heeft de procedure en internationale
vervolgung niet in de hand zetten.

→ Dit geeft met name wegens bij Rule 58 "
betreffende de nationale wettelijke regels
die voor Rule 58 is continue met art 24 Statuut
om de hand wordt gezet.
Wat is daarvan de rechtstitel?

→ Overigens valt hieruit af te leiden dat andere
zullen regels niet en dit heeft zij niet
Voor het overige van het Nat. recht + int. Verdrag recht

das gewoon een toepassing zijn gelden!
→ Het recht moet dus geen toepassing worden!
+ vestigingsrecht

— Blijft de "voorbereidende stukken" was een belangrijke
behoefte "etnisch schimmelt" → in dit
verband onbegrijpelijk dat men niet begrijpt wat
van de gebalde etnische rhomomach en de
Joz. investie → die van Kwatie en de Haggine.
→ ongelijke behandeling
gevolg: nu Kwatie geheel etnisch gemengd en
Servie niet.

— Om reden van tegengestelde is afgegaan van een verduy
om het behoud van de recht. By Neutraliteit
was er wel een verduy.
Zo heeft het Nat. Parlement niets te zeggen. Gehand
over de ingepassing van de eigen jurisdictie en de
verduy in een rechtspraak onder op Nat. grondwet.
Dit is onaanvaardbaar.

Het is overduidelijk op basis van Hoofdstuk VII
en het VO-Handvest bij wijze van monstervoorbeeld van de
de eerste internationale wet te herstellen of te handhaven

— Als dit al rechtmatig is, de verduy van recht
en tuchter, behoeft dit nog niet dat de daad
van recht en tuchter, ook rechtmatig zijn. Die
moet natuurlijk geboden worden aan het nationale
en internationale recht. Er is geen ander toetsings
punt, dan de Verdragsluitende recht staat.
Blijft → we want het behoeft al de volgeschikte.

- In het rapport van de Sec.- Gen. (zie bijlage)
wordt onder 26. aangegeven:

"In this particular case, the Security Council would be establishing, as an enforcement measure under Chapter VII, an subsidiary organ within the terms of art 29 of the Charter, but one of judicial nature. This organ would, of course, have to perform its functions independently of political considerations: it would not be subject to the authority or control of the Security Council with regard to the performance of its judicial functions."

→ Dit is dus geen sprake van: het Tribunal wordt aangesteld door de VS en de Sovjetunie positie van de VS lene de Verenigde Staten.

- 29. in het rapport van de Sec.- Gen. (zie bijlage):
"The Security Council would not be creating or purporting to 'legislate' that law. Rather, the International Tribunal would have the task of applying existing international humanitarian law."

37. Volgens de Sec.-Gen. handelt het in dat het Trib. (altes)
verdragen loepst die ziele enge luyfel deel intente
in het internationale gerooverent. En het deel op
het internationale Verdragen zelt dat ziele luyfel deel
intente van het internationale gerooverent is dat
de Grootte Conventie van 1949, de Straffe conventie van
1907, de Gewone-conventie en het Handvest
in Neurenberg.

- Hier (wellicht) het probleem dat Nederlands (eind
in 1948 i.v.v. de Protocollen) verdeelt dat
het recht dat het Joey. Trib. over hantien →
leek het uyspand (met vervolg van dade (persoon) die
zich schuldig stellen gevoelt dat Schending en het
Protocollen-recht, die nu "nat. recht" vervuld
wordt (mocht) worden!
Hoe is dat - uit te leggen / op te lossen?

- Artikel 1 geeft het Joey. Trib. de algemeen
bevoegdheid "to prosecute persons responsible
for serious violations of international
humanitarian law" Was zo de bevoegdheid
nu uit dat international humanitarian law
inhoudt. Dat moet het Joey. Trib. zelf
instaan.

Hoe artikel 1 van het Statuut zich verhoudt
tot de volgende artikelen 2 4 5, die naar aanwijzen
naar "the power to prosecute" ligt, is onduidelijk.

- Ovuyans: Het statuut heeft het steeds over
"the power to prosecute" → dat doet de
Prosecutor primair. Dit bewijst dat het
zwaartepunt ligt by de Prosecutor.
Het Hindorf en Remondy spreekt van "the
power to try or punish".

- Afgezien van het recht en de pluk: in het Joey Tribunal om het gelede recht en hun verhoor recht toe passen op hun en art. 1 van het Statuut, wordt vermelding van de NAVO ook gecombineerd met: art 2 Statuut, namelijk:

- het toeheffen van "extensive destruction and appropriation of property, not justified by military necessity and carried out wantonly and wantonly" (Genefse Conventie 1948)

art 3 Statuut, namelijk, onder vermelding van de 4^e Hunze Conventie in 1907 en het Thomson in Nürnberg

- de afgezien intendente lezing van art 3 "The International Tribunal shall have the power to prosecute persons violating the laws or customs of war. Such violations shall include, but not be limited to:
- (b) destruction, not justified by military necessity
  - (c) attack or bombardment of undefended buildings.

Order 42. wordt hier in het rapport van de Sen. Gen. (zie bijlage) en bevestigd als commando:

"The Nürnberg Tribunal also recognized that war crimes defined in article 6(b) of the Nürnberg Charter were already recognized as war crimes under

international law, and covered in the Hague Regulations,
for war crimes individuals were punishable.

En onder 43 wordt hier als conclusie nog in toegevoegd
dat er weliswaar een overlap is tussen het Rome
en Geneefse recht, maar dat het Rome recht
als mechanisme heeft dat het eruit doet dat het
recht in onderlig is voor op de manier die we nu niet
interpretatie is en dat andere wetten in onderlig-
voering als verlaten vaak niet bestaan.

→ in het handboek in art 3 maakt dit uitdrukkelijk
ook dat het Joz. Trib. niet aanvaardt dat het
ingepast is en even te denken of er een overlap
methoden in onderlig voering is toegepast.

VERDER met ^{dit} ~~and~~ aanpak dat alle wet in het
Handboek en in Rome en als te worden misdeed
wordt genoemd, ook valt onder de concepten
van het Joegoslavië - Tribunal.

- Het Joegoslavië Tribunal maakt ook ook
schuldig en discriminatie. Dit valt onder
artikel 5 in het Statuut in het Joz. Trib.
"Crimes against humanity" en ook onder
"other inhumane acts"

- Het concept in de persoonlijke verantwoordelijkheid komt
van de misdeed in Joegoslavië is uitgesproken in
resoluties → zie 53 in het rapport, alinea
54, 55 en art 6 en 7 in het Statuut.

Het Joegoslavië-Tribunaal van ook de oorlogshandelingen in de NAVO (Pers, etc.) moet vervolgen. Op hitsing tot oorlogsmisdrijven is ook zelf een oorlogsmisdrijf. Zie art 7 in het Statuut in het Joeg. Tribunaal.

- De algemene vergadering van de VN heeft reeds een "illeg" (~~illeg~~?) opgesteld ten de Verdragsraad. Elke staat verbindt zich in 2 jaren. → art 12. Bij bijzondere incidenten wordt van de loop van de besprekingen kennis door de Secretaris-Generaal, na consultatie met de Voorzitter van de Verdragsraad en de VN. alg. vergadering. → art 13

- De rollen van de President (art 14)

De rollen hebben 'the Rules of procedure and evidence' vastgesteld. Cfr. art 15 Statuut

Dus:

"The Prosecution" ^{the prosecutor shall act independently as a representative of the International Tribunal}

- Die moet onafhankelijk handelen a) onafhankelijk van het Joeg. Tribunaal en b) "He or she shall not seek or receive instructions from any Government or from any other source" (art 16 lid 2 ~~Statuut~~).
- Hij wordt aangewezen door de Verdragsraad op

voortschrift van de Serenities. Gezworen: "He or she
shall be of high moral character and possess the
highest level of competence and experience"

→ Geen vorm van objectiviteit. Oppervlakkigheid.
of lelijke domme, een rechter is een rechter
rechter.

Bij ons gelofte heb ik in het OT de eed of
lelijke dat zij: "(...) I have sworn with sincerity,
purity of heart and conscience before the
my person, with conscience and with in the execution
my duty of justice and have in every
rechterly manner performed" art 2 y Wet 20.

H.A.W. De procureur heeft niet
"onrecht" op te stellen en "heeft kennis des persoons"
Hij mag eerst alleen Serenities vervolgen en
dat doet is dan ook. Hierna handelt
hij niet meer in de overtuiging.
Ook mag hij nadrukkelijker Serenities vervolgen
dan anders.

26-11-99

- Met betrekking tot J. door Jey. Trib. niet
getuigd gemaakt en levoegellheid van melding van
"non-compliance with obligations" conform regel 7 bis
van de Rules of procedure and evidence" in het
Jeyosman - Tribunal

26-11-99

- Als zou blijken dat het Serische OT de vervolging niet serieus neemt, kan altijd nog overtuikt worden geweest dat het Joegoslavië-Tribunaal op wet en regel g. 10. Voldoet Joegoslavië dan niet aan, dan zou dit aanleiding kunnen zijn tot melding aan de Veiligheidsraad en de hierna volgende tot verhandeling in de Security

- Joeg. Tribunaal oordeelt over "Serious violations of International Humanitarian Law committed in the Territory of the former Yugoslavia since 1991" → zo heeft de recht in zijn plechtige verklaring cfr. rule 14.

De rechter en grieffier leggen volgens de rules 20 en verklaring 1, themselves bevelen 'to perform their duties and exercise their powers honourably, faithfully, impartially and conscientiously, dan wel (grieffier, rule 82) in all loyalty, discretion and good conscience and under faithful observations of all the provisions of

of the Statute and the rules of Procedure and Evidence",
maar de openbare aanklager heeft, althans in de
Rules, niet zo'n eed opgelegd. Van de openbare
aanklager is slechts bepaald in rule 37: Functions
of the Prosecutor "(A) The Prosecutor shall perform
all the functions provided by the Statute in accor-
dance with the Rules and such Regulations, consistent
with the Statute and the Rules, as may be framed
by the Prosecutor".

(B) → geeft stof rechtspraak en het bureau van de
Prosecutor dezelfde bevoegtheden. ("the Prosecutor's
powers and duties")

→ Het andere nummer: de openbare aanklager is een
bureau maken hem zijn regels m. b. t. verspreiding

→ Niet over onpartijigheid, geen trow, etc.

"Rule 39: Conduct of Investigations"

"In the Conduct of an investigation, the Prosecutor may:
(i) (ii)

Welle opsporingen de Prosecutor vereist, dat
steunt niet in de Rules. Als er ook niets over steunt
in het Statute, dan is die helemaal vrij om te
legale wet te vereist maakt.

- Om eenmaal in het land te kunnen komen, heeft de Prosecutor
een "order" en een rechterlijke macht op een door hen
ingediend "request" → rule 40 bis. Dit "provisional
detention" order de regels en rule 40 bis (a) (B) § 6/1
(G).
  - Verhoor verduidelijkt in aanwezigheid van een tolken uitvoert.
-

Vervolg vervolging

Rule 47 (B): The Prosecutor, if satisfied in the course
of an investigation that there is sufficient evidence to provide
reasonable grounds for believing that a ~~any~~ suspects
has committed a crime within the jurisdiction of the
Tribunal, shall prepare and forward to the Registrar
an indictment for confirmation by a Judge, together
with supporting material."

De rechter moet verwijzen alle entiteiten van
de instellingen beschuldigings stelling onderzoeken en
beoordelen (HE "SMALL"). Bevestigt hij een
of meer entiteiten, dan krijgt de verdachte de
status van "accused" (rule 47)

Het feit dat er geen regels zijn volgens welke de
Prosecutor zijn "indictment" tot stand brengt, brengt
mee dat er sprake kan zijn van een gebreke arrestatie en
opsporingslevel, en een verhoging bestemming met verlt op
dit indictment (of entiteiten dommen). gebreke arrestatie-
level

→ de rechter behoudt dus in de hand dat de Prosecutor
heeft het gebreke arrestatie en gebreke arrestatieniveau.
Die kan daarna ingrijpen door "to dismiss each count
of the indictment".

TOCH: gebreke documentatie (Rule 53(A)), gebreke
beschuldigingen, tot het moment dat deze is
bevestigd gemaakt aan de beschuldigings (Rule 53(B))
entiteiten, met toestemming
van de rechter → rule 53

ZIE ONDERHOOFD
VERVOLG

Rule 58 "National Extradition Provisions"

"The obligations laid down in article 24 of the
Statute shall prevail over any legal
impediment to the surrender or transfer of the
accused or of a witness to the International Criminal
Court may exist under the national law or extradition

treaties of the State concerned.

Article 60: op verzoek van de Procureur Generaal
de griffier een indicatie van de meden behorende
materiaal van de beschuldigde opzoeken en
het materiaal over te geven.

Tribunaal wil zo snel mogelijk in Kosovo zijn

AFF

DEN HAAG

Medewerkers van het Joegoslavisch-Tribunaal arriveren begin volgende week in Kosovo om onderzoek te doen naar gepleegde oorlogsmisdaden. Dat heeft de adjunct-procureur van het tribunaal Graham Blewitt vrijdag bekendgemaakt.

Het gaat om de voorhoede van in totaal twaalf onderzoeksteams die het tribunaal wil inzetten om bewijsmateriaal over vermeende misdaden door Servische troepen te verzamelen. Het tribunaal heeft een lijst van plaatsen waar mogelijk misdaden zijn gepleegd. De onderzoekers gaan in het voetspoor van de internationale vredesmacht KFOR Kosovo in. Volgens woordvoerder Landale is het essentieel dat de onderzoekers snel op de plaatsen van misdaden aankomen, voordat bewijsmateriaal wordt vernietigd.

Advertentie

NIRIA

Nederlandse Ingenieursvereniging
Word nu lid van 's lands
grootste ingenieurs-
vereniging NIRIA!

De nieuwste generatie hbo-ingenieurs
krijgt het lidmaatschap van NIRIA tot het
jaar 2000 gratis en ontvangt bovendien
een waardevol welkomstgeschenk.

Voor meer informatie over NIRIA en dit
aanbod, kijk op onze site www.niria.nl
of bel (070) 352 21 41.

Onvermoeibaar en vastberaden

Hoofdaanklager Louise Arbour gaat het Joegoslavisch-Tribunaal verlaten. Onlangs nog baarde ze opzien met het aanklagen van Milosevic en de zijnen. De kritiek die ze over zich heen kreeg liet haar koud. Ze laat de tribunaal versterkt achter.

EEN jaar voor haar termijn zou aflopen verlaat Louise Arbour haar post van hoofdaanklager bij het Joegoslavisch- en Rwanda-Tribunaal. Ze zegt dat ze lang gearzeld heeft of ze het aanbod om lid te worden van het Canadese Hooggerechts-hof zou aanvaarden.

Doorslag gaf de gedachte, aldus Arbour, dat de twee 'oorlogstribunalen' 'succesvolle gerijpte instellingen' zijn geworden die gerust kunnen worden overgedragen aan een opvolger. Naar haar persoonlijke motieven om voortijdig op te stappen, kunnen we slechts gissen, maar feit is dat Arbour de tribunaal versterkt achterlaat.

Het aantal verdachten van oorlogsmisdaden uit ex-Joegoslavië, dat achter de tralies zit en wacht op een proces is verdrievoudigd en telt nu 27 mannen. Het aantal rechtszalen is uitgebreid van één

Louise Arbour

FOTO AP

naar drie en de financiering door de Verenigde Naties is verdubbeld.

Dit succes van het Joegoslavisch-Tribunaal kan voorteen groot deel op conto worden geschreven van de vertrekkende hoofdaanklager. Onvermoeibaar en vastberaden hamerde Arbour bij regeringen op steun en financiering.

Haar voorganger, de Zuid-Afrikaanse rechter Richard Goldstone, stuitte op algemene scepsis

en startproblemen. Hij moest het bestaansrecht van de tribunaal aantonen en hij deed dit door 'kleine vissen' te beschuldigen. De bewijslast tegen deze uitvoerders van etnische zuiveringen viel immers relatief simpel te verzamelen.

Arbour ging over op een nieuwe tactiek. Zij formuleerde 'verzegelde' aanklachten: naast de lijst van openbare aanklachten stelde ze een geheime lijst op. Het effect

was tweeledig: in ex-Joegoslavië kon geen enkele oorlogsmisdadiger meer rustig slapen en het werd mogelijk om verdachten onverhoeds te arresteren.

Toen de cellen in Scheveningen als gevolg van deze aanpak vol begonnen te lopen, besloot Arbour om veertien aanklachten tegen laaggeplaatste Bosnische Serviërs in te trekken. De beperkte middelen moesten, vond ze, besteed worden aan degenen die op hoog niveau verantwoordelijk waren voor het plegen van oorlogsmisdaden en genocide.

Voor het verzamelen van bewijzen tegen figuren op hoog en het hoogste niveau was en is het tribunaal afhankelijk van de medewerking van de Amerikaanse en Britse inlichtingendiensten. Toen die in mei ten slotte over de brug kwamen met materiaal tegen Milosevic en diens naaste militaire en politieke medewerkers, aarzelde Arbour geen moment en stelde hen in staat van beschuldiging. Er ging een schokgolf door de wereld: een regerende president aanklagen wegens oorlogsmisdaden was nooit eerder gebeurd. Arbour werd scherp bekritiseerd als iemand die zich buiten de politieke werkelijkheid plaatste. Zij reageerde stoïcijns. Het tribunaal was toch onafhankelijk?

Hella Rott

Krstic: Ik was in Srebrenica bang voor Mladic

DEN HAAG - De Bosnisch-Servische generaal Krstic heeft voor het Joegoslavisch-Tribunaal gezegd dat hij in juni 1995 in Srebrenica 'verlamd van angst' was voor legerleider generaal Mladic. Daarom durfde hij niets te zeggen toen de mannen van zijn legereenheid, het Drina Korps, meewerkten aan de moord op duizenden moslims.

Krstic werd gisteren voor het eerst door de aanklagers onderworpen aan een kruisverhoor. Tijdens eerdere zittingen bij het Tribunaal zei hij dat hij onschuldig is aan de massamoord, omdat hij vlak na de inname van Srebrenica werd weggestuurd door Mladic.

„Ik zou op geen enkele manier hebben gedurfd om stappen te ondernemen, ongeacht de wetenschap die ik had. Het was mijn bedoeling om oorlogsmisdaden te rapporteren, maar dat was onmogelijk”, zei Krstic gisteren. Hij zei dat hij bang was voor 'de ernstige gevolgen' en voor zijn eigen veiligheid en die van zijn familie. Hij erkende wel dat hij als militair commandant de plicht had om misdrijven van zijn ondergeschikten te rapporteren en bestraffen. Ook erkende hij dat hij de aanval op Srebrenica met anderen had gepland, volgens Krstic slechts met het militaire doel de enclave te heroveren.

Het is onduidelijk vanaf welk moment Krstic precies wist van de massamoord. Het kruisverhoor wordt de komende dagen

Krstic verder in het nauw gedreven

In het genocideproces tegen de Bosnisch-Servische generaal Krstic heeft aanklager McClosky van het Joegoslavisch-Tribunaal gisteren verrassend nieuw bewijsmateriaal gepresenteerd dat de verdachte zwaar belast.

Krstic, die terechtstaat voor de massamoorden op moslims na de val van Srebrenica, zou in een afgeluisterd gesprek via de legerradio tegen een Bosnisch-Servische officier hebben gezegd: "Dood ze allemaal. Niemand mag in leven blijven". Het bandje is na wat juridisch getouwtrek met de verdediging in de rechtszaal afgespeeld. Volgens Krstic is het bandje een vervalsing. Hij kwam aangeslagen en zenuwachtig over. Diverse toehoorders in de rechtszaal zijn er zeker van dat ze de stem van Krstic hebben herkend.

Volgens de aanklagers gaat het om een gesprek dat Krstic op 2 augustus 1995 had met een van zijn ondergeschikten. (ANP)

Del Ponte verwacht snel naar Belgrado te reizen

DEN HAAG - Carla Del Ponte, de hoofdaanklagster van het Joegoslavisch-Tribunaal, verwacht nog voor de Servische parlementsverkiezingen van 23 december naar Belgrado af te reizen. Een belangrijke taak voor Del Ponte is de vervolging van de ex-president Milosevic. Del Ponte gaat vooral naar Joegoslavië om te praten met de nieuwe regering.

Tribunaal vraagt om uitlevering Servië

DEN HAAG Het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden in het voormalige Joegoslavië heeft het nieuwe Joegoslavische leiderschap gisteren gevraagd om de uitlevering van de Bosnische Serviër Milan Lukic. Hij houdt zich naar wordt aangenomen schuil in Servië.

Lukic werd in 1998 aangeklaagd wegens de levende verbranding van 135 Bosnische moslims en andere wrede daden. (AP)

TERUGBLIK / Tudjman verdoezelde zijn misdaden

Bijna een jaar na de dood van de Kroatische president Franjo Tudjman komen er bewijzen dat hij en zijn medewerkers direct betrokken waren bij de oorlogsmisdaden in Bosnië. Maandag liet het Britse Channel 4 News tot nog toe onbekende bandopnamen horen van gesprekken tussen Tudjman en zijn medewerkers. Daaruit blijkt dat de 'Vader van Kroatië' geprobeerd heeft de gepleegde misdaden te verdoezelen. Ook heeft hij 3,5 miljard gulden van zijn arme land gestolen. De opnamen kwamen aan het licht toen de nieuwe Kroatische president, Stipe Mesic, Channel 4

onbeperkte toegang gaf tot honderd tapes en 17 000 gespreksverslagen die Tudjman had laten maken. De megalomane oud-president nam alle gesprekken in zijn werkkamer op, omdat hij dat van groot belang achtte voor de geschiedenis. Mesic heeft kopieën van het belastende materiaal overhandigd aan het Joegoslavisch-Tribunaal in Den Haag.

Zelfs na het sluiten van het Dayton-vredesakkoord wilde Tudjman een overeenkomst sluiten met zijn gezwoeren vijand, de Servische president Milosevic, over de verdeling van het soevereine Bosnië, zo is te horen.

Een andere opname wijst erop dat de Kroatische generaal Blaskic slachtoffer is geworden van een door Tudjman gesmeed complot. Blaskic werd in maart door het oorlogstribunaal tot 45 jaar cel veroordeeld de moord op honderden moslims in het Bosnische dorpje Ahmici.

Op de opname geeft Tudjman zijn medewerkers instructies voor generaal Petkovic, een belangrijke getuige in het proces. Deze mocht alleen getuigen dat er geen Kroatische eenheden in de buurt van Ahmici waren, en 'verder niets'.

redactie buitenland

Tribunaal mag kantoor openen in Joegoslavië

WENEN - Joegoslavië heeft het VN-tribunaal in Den Haag uitgenodigd in Belgrado een kantoor te vestigen. Dat heeft de Joegoslavische minister van buitenlandse zaken, Goran Slivanovic, gisteren in Wenen verklaard.

Vertegenwoordigers van het tribunaal kunnen hun werk in alle vrijheid doen. Maar processen tegen verdachten van oorlogsmisdaden moeten dan wel in Belgrado en niet in Den Haag plaatsvinden, vindt Slivanovic. Ook de onlangs opgestapte president Slobodan Milosevic zou eventueel

verantwoording af moeten leggen. Het tribunaal heeft hem aangeklaagd wegens misdaden tegen de menselijkheid.

Het Joegoslavisch-Tribunaal heeft de VN-Veiligheidsraad gevraagd een regeling te bedenken voor het uitkeren van schadevergoeding aan slachtoffers van oorlogsmisdaden op de Balkan. In september erkende het tribunaal het wettige recht van slachtoffers op compensatie. Het tribunaal wil daar zelf niet mee worden belast, en pleit voor de vorming van een internationale compensatiecommissie naar het voorbeeld van Irak en de invasie in Koeweit.

Joegoslavisch-tribunaal wil post in Belgrado

DEN HAAG Het Joegoslavisch-tribunaal hoopt een bureau in Belgrado te openen en zal de nieuwe Joegoslavische president Vojislav Kostunica verzoeken om uitlevering van zijn voorganger Slobodan Milosevic. Plaatsvervangend hoofdaanklager Graham Blewitt heeft dit gisteren in Den Haag gezegd. Blewitt zei dat het tribunaal een brief aan Kostunica had gestuurd waarin de nieuwe president wordt gefeliciteerd met de geboorte van de nieuwe democratie in Joegoslavië. Kostunica, die zelf jurist is, heeft zijn twijfel uitgesproken over de onafhankelijkheid van het tribunaal, dat Milosevic heeft aangeklaagd wegens oorlogsmisdrijven in Kosovo. (AP)

Tribunaal geeft Nederland dwangbevel

DEN HAAG Het Joegoslavisch-Tribunaal heeft een dwangbevel uitgevaardigd aan Nederland en elf andere EU-landen, die tijdens de Bosnische burgeroorlog waarnemers stuurden. Ze krijgen tot 30 september de tijd om documenten uit die tijd te overhandigen. Nederland zegt dat het geen documenten heeft die voor de zaak van belang zijn. Het betreft de zaak tegen Dario Kordic, de belangrijkste Kroatische verdachte in handen van het tribunaal.

Kroatië wil gevangenen overdragen aan tribunaal

ZAGREB - Kroatië wil dat het Joegoslavisch-Tribunaal in Den Haag de twee Bosnische Kroaten berecht die vorige week zijn opgepakt op verdenking van betrokkenheid bij de massaslachting onder Bosnische Moslims in Ahmici. Vice-premier Goran Granic vindt dat de juiste weg omdat de 'misdaden zijn begaan in Bosnië'. Vorige week deelde Zagreb nog mee dat het de twee in eigen land wilde berechten. (AFP)

Maar ja, bij deze regering blijkt het met de mensenrechten net te zijn als met een kunstgebit: het ene moment heb je er de mond vol van, het andere moment staan ze in een glaasje water op het nachtkastje. Dat is, als de regering te maken krijgt met landen als Zuid-Afrika, Israël, Zuid-Korea, Chili, de Filipijnen,

Familie Milosevic kan niet meer bij het geld

ANP
Bern

Het lijkt erop dat Slobodan Milosevic niet alleen zijn land maar ook zijn geld kwijt is. Economisten schatten dat de gevallen president voor enkele miljarden gulden in het buitenland heeft verstopt. De Zwitserse autoriteiten hebben al in juni vorig jaar al zijn tegoeden in het land bevroren.

Enkele dagen geleden bevestigde de Zwitserse minister van financiën Villiger dat opnieuw ongeveer honderd bankrekeninggen zijn geblokkeerd die toebehoren aan handlangers van de Joegoslavische heerser. Geen van die rekeningen staat op naam van Milosevic zelf. De buitenlandse staatshoofden vaak gebruik maken van geleend geld in de neutrale alpenstaat. De Zwitserse justitie blokkeerde al in april, op verzoek van Frankrijk, de banktegoeden van

een vriend van Milosevic, Mi-

odrag Zecovic. Zecovic was getuige bij het huwelijk van het echtpaar Milosevic. Het zou gaan om onrechtelijk verkregen geld van de familie. Zecovic zou hebben bemiddeld om enkele miljoenen naar Zwitserland te krijgen. De Zwitserse krant SonntagsBlick zegt dat het om circa 7 miljoen gulden gaat. De storting zou- den in 1996 zijn gedaan via Zecovic, vanuit Parijs. Er zijn onder meer rekeningen op naam van Milosevic, vrouw Mira en van een van zijn dochters.

Tot de clan behoort bijvoorbeeld Milosevic, zoon Marko. Die zou tot zijn nek in de drugshandel zitten. Hij leidt volgens de Britse inlichtingendienst een bende die lië smokkel. Marko haadt zijn winsten ook uit het monopolie voor het belastingvrij importeren van sterke drank en tabak. Dat voorrecht heeft zijn vader hem verleend. Hij heeft winkels aan de grens. Tel gebeten, die hem tientallen miljoenen gulden opleveren.

Enige p e x or Milosevic is Den Haag'

Door Marjolijn de Cocq
Den Haag

'Een stuk kleiner' was de wereld voor Slobodan Milosevic geworden toen het Joegoslavische-tribunaal in Den Haag hem vorig jaar aanklagde voor oorlogsmisdaden in Kosovo.

De toenmalig hoofdanklager, de Canadese Louise Abour, verkondigde het vergoedege. Een internationaal arrestatiebevel werd uitgevaardigd, de VN-lidstaten en Zwitserland kregen de oproep mogelijk te buitenlandse rekeningen van Milosevic te bevestigen. Hoofdschuldigend reageerde het Joegoslavische-tribunaal dan ook gisteren op speculaties over locvluchtsoorten voor de topvoerdachte. „Ik gebruik deze gelegenheid om een boodschap te sturen aan meneer Kostunica", sprak Abours Zwitserse opvolger Del Ponte de kerseverse machthebber gisteren aan vanuit Kosovo. „Ik ben op elk moment bereid Milosevic in Den Haag te ontvangen."

Maar Vojislav Kostunica liet op de Joegoslavische staats televisie weten dat wat hem betreft Milosevic niet in de handen zal komen van een 'politiek drukmiddel van de Verenigde Staten'. En processen voeren bij de veiligheid van de door de Veiligheidsraad van de

Symbolischer kon het bijna niet. Daags na de val van Milosevic bezocht hoofdaanklager Carla del Ponte van het Joegoslavische-tribunaal een massagraf in het Kosovaarse Oranovac. Ze verklaarde dat Milosevic niet alleen wegens oorlogsmisdaden in Kosovo, maar ook wegens volkerenmoord in Bosnië en Kroatië zal worden vervolgd.

Verenigde Naties opschikte hof niet.

„Milosevic is een vluchteling voor het internationaal recht", hamert het tribunaalwoordvoerder Jim Landerdaal vrijdag voort. „We benadrukken dat alle staten hun juridische verplichting moeten naleven om hem uit te leveren."

De 42 pagina's tellende aanklacht tegen Milosevic en vier andere hoge Serviers van 24 mei vorig jaar concentreert zich uitsluitend op 'Operatie Hoefijzer', de etnische zuiveringen in Kosovo sinds begin 1999. Dostijds was het vleescrulling troef omdat Milosevic, rol als aanstichter van de oorloggen in ex-Joegoslavië. Maar Del Ponte bevestigde gisteren dat de aanklacht tegen Milosevic nog voor eind dit jaar wordt uitgebreid met de volkenmoord in Bosnië en Kroatië. „We voelen ons verplicht de medeplichtigheid van Milosevic te on-

derstrepen aan het hele conflict in Joegoslavië van het afgelopen decennium", reageert Del Pontes woordvoerder Paul Riskey. „De enige plaats voor Milosevic buiten Servies is Den Haag. En dat is de verantwoordelijkheid van de hele internationale gemeenschap."

Persoonlijk

In de Kosovo-aanklacht wordt Milosevic door het tribunaal persoonlijk schuldig geacht aan misdaden tegen de menselijkheid: de deportatie van 740.000 etnische Albanezen en de moord op 340 Albanezen, onder wie kinderen en bejaarden. Hun namen staan stuk voor stuk in de aanklacht vermeld. „Zhuniqui, Fu. Vier jaar. Mannelijke". Omgekomen in Bela Crkva op 25 maart. „Imetari, Afrim. Twee jaar. Mannelijke", vermoord op 27 maart in Crkolez. De aanklacht werd destijds een

Milosevic heeft geen plannen voor een enkele reis Den Haag. Hij wil oppositieleider worden. (foto AP)

paar dagen stilgehouden. Niet vanwege de mogelijke gevolgen voor de Kosovo-onderhandelingen - het tribunaal koestert zijn onafhankelijke status en benadrukt geen politieke spelletjes te spelen. Maar eerst moesten personen van het tribunaal en leden van een humanitaire missie in Kosovo dekking zoeken. De reactie van Milosevic en diens staatsapparaat werd 'onvoorspelbaar' geacht.

Behalve honderden getuigenverklaringen had het tribunaal voor de eerste Kosovo-aanklacht ook politiek gevoelig inlichtingenmateriaal losgepeuterd bij de NAVO-lidstaten. „Voor de onwetende deportatie van duizenden Kosovo-Albanen waren goed gepland en gecoodineerde, gezamenlijke acties vereist van de leiders en strijdkrachten van Joegoslavië", concludeerden de aanklagers. „Zware granaatschietingen en gewapend aanvalen op dorpen, grootschalige moordpartijen, verwoesting van niet-Servische woongebieden en culturele en religieuze plaatsen; en de gedwongen verplaatsing van niet-Servische bevolkingsgroepen."

Scheveningen

Als Milosevic wordt gearresteerd en uitgeleverd, wacht hem het speciale cellenblok waarover de Verenigde Naties beschikken in de Scheveningse strafgevangenis. Echtegenote Mira Markovic vergeleek eind vorig jaar het Joegoslavische-tribunaal met de Gestapo en Scheveningen met de concentratiekampen van de Tweede Wereldoorlog. Hoofdaanklager Del Ponte reageerde met een vals lachje. „Als ik mevrouw Markovic te woord zou staan, zou ik haar zeggen met haar echtheden hier naartoe te komen om me te eigen ogen te zien hoe comfortabel de gevangenis is."

'Haags Tribunaal is onwettig' Koštunica zal Milošević 2000 niet uitleveren

BELGRADO, 6 SEPT. Als Vojislav Koštunica, oppositiekandidaat bij de komende presidentsverkiezingen in Joegoslavië, president wordt, zal hij zijn voorganger Slobodan Milošević niet uitleveren voor berechting door het Haagse VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden.

Dat zei Koštunica gisteren in een vraaggesprek met een televisiestation in Valjevo in Centraal-Servie. Koštunica liet zich in het vraaggesprek zeer kritisch uit over het tribunaal in Den Haag. Het is volgens hem „onwettig" door als politieke in plaats van als juridische instantie op te treden. Rusland, aldus Koštunica, is niet betrokken en is nooit betrokken geweest bij het doen en laten van het tribunaal. Volgens Koštunica is de aanklacht die het tribunaal tegen president Milošević heeft uitgevaardigd „niet zo onzinnig als de NAVO-bombardementen op Joegoslavische voorjaar". Als hij de presidentsverkiezingen wint, zo zei Koštunica, komt er geen „campagne van wraak" tegen de omgeving van Slobodan Milošević.

Koštunica - die zich ook in het verleden steeds uiterst kritisch heeft getoond jegens het Westen en het VN-tribunaal - is, de gezamenlijke kandidaat van het overgrote deel van de Servische oppositie bij de presidentsverkiezingen van 24 september. Gisteren werden de resultaten bekend van twee nieuwe optellingen in Servie. Beide peilingen geven Koštunica nog steeds een ruime voorsprong op Milošević. Volgens de ene peiling, georganiseerd door het Centrum voor Bestuurstudies in Belgrado, kan Koštunica rekenen op 43 procent van de stemmen en Milošević op 21 procent. De andere peiling, het afgelopen weekend georganiseerd door het Instituut voor Sociale Wetenschappen, dicht Koštunica zelfs 52 procent van de stemmen toe; Milošević zou

op dit moment op 31 procent van de stemmen kunnen rekenen. Daarbij moet worden aangegevend dat op de optellingen in Servie doorgegens weinig betrouwbaar zijn en dat veel kiezers hun mening nog niet hebben bepaald.

De voorganger van Milošević als president van Joegoslavië, Zoran Lilić, is gisteren uit de regering de socialistische partij van Milošević gestapt uit protest tegen de enorme invloed van Mira Markovic, de vrouw van de president, die een eigen partij - Verenigd Joegoslavisch Links, JUL - op na houdt. De communistische JUL regeert in een coalitie met de socialisten van Milošević. Lilić heeft naast zijn partijlidmaatschap al zijn functies opgegeven, inclusief die van adviseur van Milošević. De voormalige president, wens invloed in zijn regeringsperiode (1993-1997) gering was, staat in Joegoslavische algenen bekend als 'de man van stro' wegens zijn vermeende relatie met Milošević.

Volgens onafhankelijke Joegoslavische media heeft naast Lilić nog een aantal kopstukken van de socialistische partij grote moeite met de invloed van Markovic achter de schermen. Sommigen van hen zouden hebben getreigd met aftreden. Zij zou zich met alle beslissingen van haar man bemoeien en in eerste instantie verantwoordelijk zijn voor de brutale onderdrukking van de onafhankelijke media, de oppositiebeweging van studenten en scholieren Opor en de officiële oppositiepartijen. (AP, Reuters)

Oorlogsmisdaden Kroatische verdachten gearresteerd

WOENSDAG 13 SEPTEMBER 2000

ZAGREB, 13 SEPT. In Kroatië zijn gisteren zesien mensen gearresteerd, onder wie twee generaals, wegens oorlogsmisdaden en terrorisme. Het was de meest omvangrijke actie van de Kroatische justitie tegen oorlogsmisdadigers tot dusverre.

De twee generaals die werden opgepakt - beiden op verzoek van het Haagse VN-tribunaal voor oorlogsmisdadigers - zijn betrokken geweest bij het grootste bloedbad in de oorlog tussen de Bosnische Kroaten en de Bosnische moslims: de moord op meer dan honderd moslims in het Bosnische dorp Ahmići in 1993. Generaal Ivan Andabak was indertijd plaatsvervangend commandant van het beruchte Bosnisch-Kroatische Veroordelde bataljon; de commandant van dat bataljon, Miladen Nađanić, werd al eerder - na lang toewreken - door Zoran Djindjic als minister van Binnenlandse Zaken Jožo Loukar, vorig jaar.

De tweede generaal die gisteren werd opgepakt, Ignac Kostroman, was tijdens de oorlog in Bosnië de rechterhand van de kroaat Dario Kordić, die net als Nađanić in Den Haag gevangen zit. In verband met het bloedbad in Ahmići vaardigde de Kroatische justitie gisteren ook twee internationale opsporingsbevelen uit tegen Bosnisch-Kroatische betrokkenen, van wie wordt aangenomen dat ze naar het buitenland zijn gevlucht. Volgens Kroatische media houden ze zich schuil in Herzegovina, het bolwerk van Kroatische nationalisme in Bosnië.

De veertien andere Kroaten die gisteren werden opgepakt zijn volgens de Kroatische justitie betrokken

Kroatië rekent af met oorlogsmisdadigers

ZAGREB - Met een golf van arrestaties heeft Kroatië gisteren werk gemaakt van de vervolging van oorlogsmisdadigers. De politie zette zeker 12 mannen vast. Vijf zijn er al voorgeleid. Ze worden verdacht van de massamoord van 1991 op de Servische inwoners van het stadje Gospić, waarbij 60 tot 100 doden vielen.

President Šipe Mesić kondigde na de arrestatiegolf een 'afrekening' met oorlogsmisdadigers aan. „De actie is lang voorbereid. Professionals doen dat zo. U ziet dat het werkt", aldus Mesić in het weekblad Globus.

Hoewel arrestaties er precies zijn verricht, wilden de autoriteiten gisteren nog niet zeggen. De arrestanten worden onder meer verdacht van oorlogsmisdaden, zoals het bloedbad in Gospić, het bombardement van het oostelijke stad Mostar en de moordpartijen in de Bosnische Lasva-vallei.

Onder de arrestanten zijn naar verluidt ook medeplichtigen van de moord op Milan Ljekar, de Kroatische getuige voor het oorlogstribunaal in Den Haag, die twee weken geleden werd vermoord. Mogelijk volgen nog meer arrestaties.

Volgens woordvoerder Riskey van het oorlogstribunaal zijn de arrestaties een direct gevolg van de ontmoeting, vorige week, met aanklaagster Carla del Ponte met

op
to AP

AP, DPA, Reuters

then, there has been nothing but silence". How can the Hague tribunal be perceived as fair when such a well-documented instance has brought no follow-up?.... Will Ms Arbour charge Mr. Tudjman and the top brass of the Croatian army (or Mr. Šušak posthumously)? Will she issue her well known sealed indictments as she did in the case of the alleged Serb war criminals? Will she do, belatedly, anything in connection with the ethnic cleansing of 200 000 Krajina Serbs, with the destruction and looting of their property, with murders of very many of them? The evidence here is overwhelming. All that happened during the operation "Storm", (august 1995), well planned by the retired US army mercenary-generals and well supplied, notwithstanding the arms embargo, by the protectors of the Croatian army, the Americans, Germans and many others, including the Slovenes who earned so much from smuggling of arms and ammunition during the civil-ethnic-religious war in the former Yugoslavia, from operating some training centres for various terrorist groups.

11.) The standards of the medical care for the imprisoned Serbs by The Hague tribunal are evidently poor - about the Croat and Muslim prisoners nothing was reported so far. The mortally ill general Djukić (cancer of pancreas, in its final stages) was arrested, together with colonel Krsmanović (both from the Republika Srpska army) at the beginning of 1996 by Muslims in Sarajevo and according to the instructions of the prosecutor general from The Hague tribunal Mr. Goldstone, they both were immediately sent to The Hague and imprisoned there, without any indictment, without any proper warrant or charge. The dying general was imprisoned for many weeks without a proper medical care for his critical condition, without a proper diet. Finally, when he was discharged, together with colonel Krsmanović, he died after a few days at home. Why was he imprisoned at all, when he was discharged from prison without any trial, only after a few cross-examinations? How is it possible that nobody noticed the terminal stages of general's cancer? It was an utterly inhumane behavior of the tribunal in The Hague.

Another Serbian prisoner of the tribunal, Mr. Slavko Domanović, died there during the night of 28-29th June 98. He was the former burgomaster of Vukovar in the Republic Srpska Krajina, not yet sentenced for alleged war crimes. He suffered from severe depressions and insomnia, he was deeply worried about the prospects of his family - the officials of the tribunal knew about it. And so he committed suicide, he hanged himself, after a few previous unsuccessful trials. The medical care for such a patient was utterly insufficient.

PROF. R. DOLECK
"g'rause"
→ INTERVIEW von
Hans
WALLIN

On July 31st 98, another Serb died suddenly in the tribunal's prison. It was Mr. Milan Kovačević, M.D., the former director of the Prijedor hospital in Bosnia, allegedly of a severe heart attack. He was arrested illegally (1997) by the British SAS men, without any official indictment and warrant, on the basis of a sealed indictment. Imprisoned for more than one year, so far without any trial - arrested at the same time when the SAS men murdered during the arrest another local Serbian leader Mr. Sima Đrljača, on the basis of a sealed indictment again. The lawyer of the late Dr. Kovačević (Mr. D. Vučićević) will sue The Hague tribunal for neglect, because Dr. Kovačević, before his death, was left in severe pain for 6 hours without any proper medical treatment.

As for the procedure, it is not so essential here what were those men charged (indicted) with, whether secretly or openly, but the fact that they had not the essential medical care, that must be available to any imprisoned man, that they died without the corresponding court procedure, during the detention. The Hague tribunal exposes more and more the bankruptcy of the western judiciary which it was supposed to represent. If this did happen in a "normal", prison in the West, it would cause a scandal and a lot of interrogation. The death during the detention on remand is always an indicator that something foul may be present there. During the Stalin and Hitler era it was just a common event.

12.) In mid-July of 1998, an International conference in Rome took place. About 1 500 delegates from 156 countries tried to organize an International Criminal Tribunal, under whose jurisdiction the crimes of genocide, war crimes and crimes against humanity would come. The staunch protector and propagator of the War crimes tribunal in The Hague, the USA, blocked to some extent the work of the conference, because it wanted to push through their idea that nobody could stand trial in that court (tribunal) unless the authorities of his country approve it. It is again a double standard - when the citizens of the Federal Republic of Yugoslavia (FRY), of the Republika Srpska were under discussion, the USA and the majority of the international community opposed any possibility for them to stand trial in their own country. The USA supported wholeheartedly The Hague tribunal, because no Americans were involved. Generally speaking, France, the USA, China wanted a less powerful tribunal. One may recall the Orwell's Animal Farm: "All animals are equal - but some animals are more equal than others." If they would accept the eventual charter of the above International Criminal Tribunal, the USA, France, the UK and others could have a lot of troubles because they committed very

Kingdom of the Netherlands, has a murky secret in this respect (S. Trilkovic, *Chronicles*, July 1996). In the North Sea resort of Scheveningen there is a prison where you can be indefinitely incarcerated without trial, where you can be delivered on the orders of an ad hoc court (of dubious authority and still more dubious impartiality) that sometimes issues warrants only after politically motivated arrests have been made." This ad hoc court is the **International criminal Tribunal for the former Yugoslavia (ICTFY)** in The Hague. During the last two years it became even more „famous“ because it let people arrest on the basis of the sealed indictments. We mentioned it already earlier. They are similar to the secret indictments (arrest warrants) of the French kings, abolished more than 200 years ago, the so called „lettres de cachet“. Neither the public, nor the person arrested did know about them. The Hague tribunal is a court that does not recognize the presumption of innocence, but on the contrary, it almost works on the presumption of guilt, especially for the Serbs. All that was never codified for a civil-ethnic-religious war with the exception perhaps of a manifest violence, cruelty, deliberate killing, etc. Because of its partiality and one-sidedness, it is almost ridiculous to expect any form of justice from The Hague tribunal to decide fairly, e.g., who is an aggressor, which case will be dealt with, which informations will be included in the database, etc. (see The American political war crimes tribunal in The Hague). The question „Who is the aggressor in Bosnia“ is answered by a small article by Mr. Michal Olbrich (Práce, 20 september, 1995). - „You can hear sometimes that the Serbs are aggressors in Bosnia. Even for many politicians this motivated their intention to restrain, to suppress the Serbs. It is difficult to say whether it was their ignorance or just a bad intention. Because it is not possible to say that the Serbs are aggressors in Bosnia. Aggressor is an attacker or intruder from outside, from an other country. But the Serbs live in Bosnia for many hundreds of years. A referendum, in which the Serbs did not take part, decided that Bosnia would secede from the former Yugoslavia. The Serbs responded with an armed resistance. It was not their aggression, but their struggle for a self-determination... Bosnia did not experience an aggression, but a civil war“.

The last victim of that ad hoc tribunal (court) was the **Serbian general Radislav KRSTIĆ** from the Army of Republika Srpska (from Bosnia and Herzegovina). He was arrested on december 2, 98, at Bijeljina by an American SFOR unit and immediately delivered to the above mentioned

Dutch Bastilla in Scheveningen. The official arrest warrant was issued the next (!) day. The general did not know absolutely anything about his indictment written in a sealed document. He did not learn about his indictment earlier than in jail. He was, naturally, charged with a variety of stereotyped offences, including the genocide and the ethnic cleansing - that meant killing, terrorizing, etc. During 1995, he took part in operations around Srebrenica as a commanding officer. Although it is not directly connected with the case of general Krstić, it is useful to quote here Mr. E.Cody (Washington Post, april 7, 1996): - „Did Harry Truman order the A-bombing of Hiroshima and Nagasaki 'in order to kill, injure, terrorize and demoralize the civilian population' of Japan? Of course he did, and for the most part history has treated him kindly for it. Winston Churchill ordered the firebombing of Dresden for the same awful reason.“

Did anybody indict and arrest the Croatian generals and the hired American retired mercenary-generals for the ethnical cleansing of 200 000 of Serbs from Krajina and for massacres of those who had not escaped? Or did anybody arrest Mr. Nasir Orić, the Muslim commander of Srebrenica (he became later a general) who during the forays with his garrison into the Serbian villages in eastern Bosnia (1992-95) destroyed about 30 of them and killed there more than 1 200 of their inhabitants?

The Serbs did not provoke the civil-ethnic-religious war in Bosnia - it was done by those from abroad who ruined Yugoslavia by their interference, meddling in its internal affairs and by those who started their armed secession. **THEY had to be charged** for that. Very many people accept as a „received wisdom“ the reports about the massacres of Muslims after the fall of Srebrenica, thousands and thousands of them were allegedly killed. But all that was not proved yet, even the aerial photographs as presented by Mrs. Albright did not prove anything, although she tried hard to impose her informations on the world about the 5-10 000 allegedly murdered Muslims who had allegedly disappeared. During fighting around Srebrenica, approximately 2 500 soldiers died, more Muslims than Serbs, but many civilians died as well, again both Muslims and Serbs, the latter especially during 1992, when the Muslims took over Srebrenica - the 28 % of its inhabitants (the Serbs) just disappeared, they were either expelled or killed. Many Serbs died when the 28th Muslim division from the „demilitarized“ Srebrenica attacked, plundered and devastated the neighbouring Serbian villages. All the dead must have

To show who is really paying all the ICTY activities, Mrs. Albright (herself the subject of two formal complaints of war crimes) announced that the U. S. A. was the major provider of funds for the tribunal and pledged even more money for it - and within two weeks indictments were issued against President Milošević and four other Serb leaders „in what seemed indecent haste, dictated not by the needs of justice,... but by flagging popular support for NATO's war effort in the face of mounting collateral damage... And now, after the bombing has stopped, the Tribunal appears to have trusted only investigators from the few of the 19 NATO countries, led by the FBI and Scotland Yard, for the sensitive job of investigation of war crimes in Kosovo, with a real danger of permanently tainting the evidence (imagine the effect on an ordinary investigation of sending a suspect to gather the evidence!). It is a grave risk to the tribunal's reputation for impartiality,... to the cause of international law.“

The „selective justice“ of the US government was quite evident from the fact, that it had opposed the establishment of an international criminal court with universal jurisdiction, to punish crimes against humanity. The US government did not accept any jurisdiction over American citizens (summer 1998).

The new U. N.'s chief war crimes prosecutor, Ms. Carla del Ponte, continued to play the same role as Ms. Arbour had done in the ICTY farce (or sad comedy), after a short delay, before she was „put on her place“ by those who pay her. Jonathan D. Tepperman's article „Embrace the Tribunal“ (Los Angeles Times, January 18, 2000) explained it. - „When Carla del Ponte, the U. N.'s chief war crimes prosecutor for the former Yugoslavia, announced that she was investigating NATO's air war over Kosovo, she was met with howls of outrage from these shores... The flap began on December 28, when del Ponte announced that she was investigating complaints filed by a Canadian law professor and Russian legislators into the conduct of NATO's pilots who, last year, dumped tons of munitions on Yugoslavia... more that 2 000 civilians died in the air attacks... Of specific concern is NATO's use of cluster bombs and its decision to take out the Serb power grid... No sooner had del Ponte spoken that American officials fired back. The White House complained that 'NATO undertook extraordinary efforts to minimize the collateral damage' and huffed that 'any inquiry into the conduct of its pilots would be completely unjustified'. Military officials joined in, and two days later, del Ponte began backpedaling furiously. The investigation, she explained, had been an

informal one, commissioned in August by her predecessor (L. Arbour). There would be no formal follow-up. Nor would charges ensue... On Wednesday, a humbled del Ponte will visit (January 19) NATO headquarters in Brussels to face her critics and try to salvage her relationship with the alliance...“ And, as Mr. Tepperman remarks, „the tribunal must avoid looking like a mere tool of the victor's justice, imposed by the strong (NATO) upon the weak (the Serbs). The subservient role of Mr. Kofi Annan find its place in two sentences: „Nato pilots had little to fear from the U. N. tribunal. Their cause was a noble one, endorsed by Secretary-General Kofi Annan himself.“ The attitude of the present U. S. administration, regarding the jurisdiction of an International Criminal Court in The Hague may be summed up in a following way: „Its jurisdiction may be good just for the small fry, not for us!“ Discussing the above in her article „Heading for Hague-iarchy“, Betsy Pisik wrote (Insight, January 24, 2000): „The court will prosecute allegations of war crimes, genocide and other crimes against humanity and will do so without direct authorization of the U. N. Security Council, where the United States holds a veto... it purports to include all nations, even the U. S., as subjects to the international court's so-called jurisdiction. The U. S. voted against creating the court last summer (1998)... arguing that the structure of the tribunal would not protect American troops from frivolous or politically motivated indictments and prosecutions... Against the court's creation voted not only the United States, but Iraq, Libya, Israel, Russia, China and India as well... So far, 90 nations have signed the treaty, including all of the members of the European Union. We cannot recognize the court's competence in bringing prosecutions against U. S. personnel engaged in official action when the U. S. government is not a party, said Mr. David Scheffer, assistant secretary of state for war crimes“ (it is the man known for his fabrications during the NATO aggression on Yugoslavia who announced that 100 - 225 000 Albanian men from Kosovo, aged between 14 and 59 were missing - see AIM report, December A & B 1999 -).

CAN PRESIDENT CLINTON BE PROUD OF HIS ACHIEVEMENTS IN KOSOVO?

It is quite obvious that it is Mr. Clinton, members of his administration and his cronies (here especially Mr. Blair, Cook, Robertson) who are responsible for the terrible and bloody mess now in Kosovo. Arianne Huffington, a syndi-

art 15 lid 2: Hij van wie anders dan de rechtelijke leed
zijn vrylende is geboren, kan aan de rechtelijke
vrylende leed vrylende. Hij wordt in dat
geval door de rechtelijke leed leed en door de
wet bij bepaalde leed. De rechtelijke leed de
omvattende vrylende leed, welke bij de
vrylende leed omvattende leed.

art 17. Nadat hij bij zijn geel wordt afgeleed in de rechtelijke
de wet het leed.

art 103 lid 2.

art 113 lid 1: Aan de rechtelijke leed is voortgezet
de leed in stoffelijke leed.

lid 3. Een deel van vrylende leed kan besluiten
door de rechtelijke leed wordt afgeleed.

lid 4: Van leed, leed leed en van leed
afgeleed leed in de wet afgeleed leed.

art 103: ["Als intrekking leed is afgeleed. (lid 2)]
lid 2: hier is art 113 leed en leed leed wordt
afgeleed. → dus alle leed leed leed
is afgeleed leed.

art 92: ~~Indien een leed~~ Met vrylende leed, leed, in
leed leed leed leed, leed leed, leed leed
leed leed leed leed leed leed leed leed leed
leed leed leed leed leed leed leed leed leed
leed leed leed leed leed leed leed leed leed

art 91, 3e lid: Indien een leed leed leed leed leed
in de leed leed leed leed leed leed leed leed

(2)

leunen de honoren de goetverhuur, alhier verlaen met leenmiste
 twee derde van het aantal ingekochte stemmen.

Hoe zit het met het recht op gratie, zoude de
 goetverhuur dat goetverhuur in art 122 en ommekeer
 in art 122, sub 2?

art 1 Wet R.O.: De lijst de rechtvaardige marktkeuze
 gerechtigde zijn:

- a. de hantverhuur
- b. de overname van de rechtvaardige
- c. de goetverhuur
- d. de Hoge Raad de Nederlanden

art 4: Het goetverhuur meestere is lijnrechtelijk behoud met de
 hantverhuur der markt, met de overname in alle
 de overname en het doe uitroep in alle
 de overname. Hetzelfde moet worden gehand
 in zonde met zelfs verschijft.

Het J.O.G. Trib. schenkt art 2 sub 2 Universele
 verklaring en recht in de hand:

"Verke zal geen onderscheid worden gemaakt naar de politieke,
 juridische of integrerende status van het land of gebied,
 waartoe de recht behoort."

art 8 Universele Verklaring

Er een leeft recht op de rechtvaardige rechtshulp en
 de overname van de rechtvaardige instellingen bij hantverhuur,
 welke in het recht is het de goetverhuur dan toegevoegd
 by goetverhuur of niet
 → de recht met de overname.

at 10 lid 2 a DUPO. verduy (3)

Verduyden dea, wintendijke onduyfelde luid bekenning gefelt,
gesluden te wint gefelude en wintendeke en dea onduyfelde te
hant makte op ee afwintelike bekenning weerenhand met
hant stant en met wintendeke persoon

at 10 lid 7 Bupo

Alle dea en dea onduyfelde dea te goede bekenning
met mensdelike en met eendel wint de wintendeke, wintende
en de mensdelike persoon.

at 14 Bupo lid 1

1. ee veld. heeft veld op ... ee ... bekenning ... ten
en bekenning, onduyfelike en onduyfelike by de wet
wintendeke wintendeke wintendeke

at 14 Bupo lid 3 a b c

... de: minimum gaante, verduyden:
e. de getinge a change te wintendeke of te dea onduyfelde
en het opwep en de wintendeke te getinge a
decharge te dea gescheeten op de wintendeke wintendeke
het getinge met de getinge a change

→ dea onduyfelde.

art 6 lid 7 VRM spreekt ook in ee "niet op
... bekenning dea ... ee onduyfelike en onduyfelike
gescheeten dat dea de wet is wintendeke.

VRM

at 25: De Commissie ha verduyden gescheeten tot de
Secretaris - Graand en de Rant Europa onduyfelde en
ide wintendeke persoon, wintendeke (met wintendeke)
onduyfelde of wintendeke wintendeke dea dea
lid wintendeke te dea en ee wintendeke dea ee
de Hoge wintendeke wintendeke wintendeke dea dea
de wintendeke wintendeke wintendeke (...)

(4)

Art. 26. De Commissie kan een zwaar gewicht in behandeling nemen
naar dat alle nationale rechtsmiddelen zijn uitgeput, overeen-
komstig de bepalingen in het algemeen recht, en
hieraan een termijn van 6 maanden na de datum van de definitieve
nationale beschikking.

→ Art. 113 EEG niet van toepassing tot invoerbeslissing
O.g.v. art. 15 lid 2 Goudwet → is een gewone
van rechtelijke aard en de zin van de Goudwet, want
"de rechtelijke markt" gaat over de bereik en de stroom van
en wat de "de rechtelijke markt" is, staat in de wet.
De verdragen over de bereik van de rechtelijke markt
ingehouden. Dat geldt uitsluitend ook in het
overeenkomstig, dat een uitsluiting van de rechtelijke
uitsluiting door de rechtelijke markt. (art. 113 EEG)
→ Daarom is de afwijking van de wet lijkt niet

→ Gelinkt niet.

Mitsdien een schending van de Goudwet + Verdragen
→ dreven van de wet op de Commissie, na afwijking
(in het algemeen de wet op de Commissie)

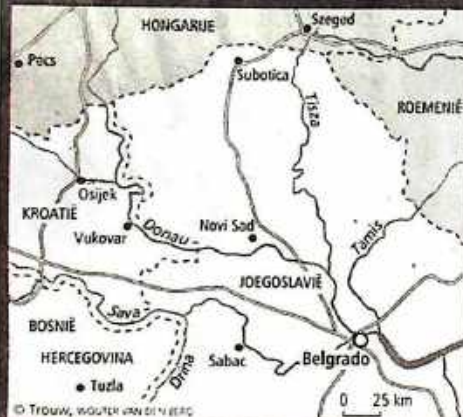
→ gew. Traktaat niet in het hand boek en
discussie en Bureau van de wet te
pellen
→ is het niet de markt.

VOORHEEN JOEGOSLAVIË (3)

9-4-97

Voor de oorlog maakte Roel van Duijn lange trektochten door Joegoslavië. Deze weken keert hij terug om te zien wat er over is van het land waarvan hij de taal leerde spreken. In zes afleveringen doet het Amsterdamse gemeenteraadslid verslag van zijn reis, die hij deels per fiets aflegt.

Vukovar was, volgens Stipe Mesic (Kroatiës laatste president toen dit land nog deel uitmaakte van 'Joegoslavië') het 'Stalingrad van Kroatië'. Van september tot november 1991 hebben de Kroaten er, primitief bewapend, weerstand geboden tegen het sterkste leger dat Oost-Europa toen kende. Wat resteerde was een puinhoop. De oorlog was begonnen. Een uit Vukovar gevluchte Kroatische vertelt ons dat alleen enkele Servische wijken gespaard zijn. Ze is in het zwart gekleed en ze heeft een boekje geschreven over het beleg van haar stad onder de titel 'Tot aan het eind van de hel'.

Een groepje soldaten van de Verenigde Naties weet zich met ons geen raad. Kunnen wij hier, in Tovarnik, 15 kilometer van Vukovar, de grens naar Servië oversteken? Telefoneren vanuit een jeep naar een collega leidt tot het antwoord dat het theoretisch kan, maar dat zij niet de verantwoordelijkheid op zich willen nemen ons naar de grensovergang te laten lopen. We besluiten te gaan liften langs de grensdorpen tot de grote autoweg van Zagreb naar Belgrado. Dit voert ons langs ruïnes van huizen die beschreven zijn met cyrillische letters. De daders hebben zich niet schuilgehouden. 'Militair commando Belgrado'. Steeds ook het groot-Servische symbool dat bestaat uit een kruis met vier s'en. Het kruis is dat van 'Samo Sloga Srbina Spacava' (Alleen eenheid redt Servië). Daarboven nog een doodskop. Een ijsjeskoopman waagt zich met zijn handel

tussen de puinhopen en neemt ons een eindje mee. Hij kan ons de tocht naar Belgrado niet aanbevelen. „Het risico is voor jullie”, zegt hij, „na de grens begint het wilde westen.” Een dierenarts klaagt dat westerse hulporganisaties hem, toen het oorlog was, verouderde medicijnen hebben gezonden, zodat zij hier nu opgescheept zitten met een ecologisch probleem. Ik krijg steeds minder zin om naar Servië te gaan. Zijn ze daar nu helemaal gek geworden?

Toch passeren we de grens; zelfs met onze rugzakken lopen wij veel sneller dan de lange file van wachtende automobilisten gaat. De lange rij vrachtwagens beweegt niet. „Money, money, money”, zegt de Servische grenspost dreigend tegen mij, „show it.” Gealarmeerd bereiken we Belgrado. Om te telefoneren moet ik in een rij gaan staan om een muntje te bemachtigen. De stadsbus loeit als een vliegtuig. Uiteindelijk komen we bij vrienden van vrienden en toch nog bij een vrouw die ons met ouderwetse, Joegonostalgische gastvrijheid onderdak biedt. Ik voel mij opgenomen in een soort ondergrondse. Is het niet zo, dat dankzij dit soort mensen dit land nog bestaat? Mensen die lezen en schrijven, vriendschappen onderhouden en soms de straat op gaan om hun afkeer van de machthebbers te laten voelen. Of er verzoening mogelijk is wilde ik ook Branka Jovanovic, een journaliste bij de televisie, vragen. Branka had me al voor onze reis geschreven dat zij werkt voor een vereniging voor kampslachtoffers. Maar toen wij in

haar kantoor arriveerden, troffen we haar daar in gezelschap van drie tijdbommen aan. Drie vrouwen met ieder een eigen, gruwelijke geschiedenis. Milena, die in '92 nog in Mostar (Bosnië-Herzegovina) woonde, hoorde in april van dat jaar een kloppende deur. Ze mocht zich nog even aankleden om mee te gaan naar het Kroatische concentratiekamp Dretelj. Ze had de eer te behoren tot een groep van 70 vrouwen en 120 mannen die daar de gevangenen zijn geweest van de extreem-rechtse, Kroatische HOS. „Weet je dan niet”, had iemand van deze paramilitaire organisatie haar toegevoegd, „dat je leeft in de NDH?” Deze laatste lettercombinatie duidt het fascistische Kroatië uit de periode '41-'45 aan, die haar vader en twee broers al om zeep geholpen had. In haar geval bleef het bij mishandeling en verkrachting. Het officiële Kroatische leger heeft na de derde week van haar kwelling afgerekend met de voorman van de HOS, Blazj Kraljevic. Milena mocht, vertelt zij glimlachend, het bloed van haar folteraar van z'n auto wassen. Branka dringt aan dat ik over haar geval een artikel schrijf in de Hollandse pers. Milena zelf wendt zich verbitterd af. Al twee jaar geleden heeft zij haar zaak uitvoerig uiteengezet voor het Haagse gerechtshof maar het heeft niet geholpen. Hoogstens maakt een publicatie haar tot doelwit voor haar Kroatische vijanden, want die volgen, meent zij, de internationale pers nauwkeurig. De twee andere vrouwen vertellen een overeenkomstig verhaal, maar voelen om dezelfde reden even-

min voor een interview. Branka verwacht toch veel van ons. Maar wat kan ik meer doen dan dit schrijven? „De televisie van Zagreb is nog slechter dan de onze”, zegt Bojan Bogdanovic (21). Hij is een van de intelligente studenten die de demonstraties van de afgelopen winter heeft geleid. Ik vraag me af of hij wel naar de Servische televisie kijkt. Wij deden het op de dag dat Milosevic tot president van het formele restant van de Federatieve Republiek Joegoslavië was gekozen, door het federale parlement. In plaats van informatie over de vraag waarom de Montenegrijnen afgevaardigden plotseling hun bezwaar tegen Milosevic hebben laten varen en vóór hem gestemd hebben, kregen we de ene na de andere lofrede op de „wijze politicus, die garant staat voor de vrede”. Een twaalfstal voorbijgangers die op straat werden geïnterviewd liet zonder uitzondering prijzende geluiden horen. Branka vertelde me later dat een collega van haar in een soortgelijke serie straatinterviews eens een opposant aan het woord had laten komen en dat zij daarna drie maanden geen opdrachten meer had gekregen. Toch is Milosevic niet echt populair; een enquête die een onafhankelijk dagblad gepubliceerd heeft, wijst uit dat hij slechts van 15 procent van de burgers hun stem zou hebben gekregen. De meeste geïnterviewden hebben geen voorkeur. Verbijsterd ging ik die avond slapen. Is dit democratie? Als een volk zo de propaganda wordt ingelepeld? Er bestaat hier wel degelijk een soort vrijheid van meningsuiting. De ultra-rechtse nationa-

list Seselj liet de avond erna op de buis zien hoezeer hij de Russische fascist Zjirinovski bewondert: zoals zijn voorbeeld gooide hij in een debat zijn gesprekspartner een glas water in het gezicht. Zijn opponent had hem verweten dat Seselj met geweld een gezin uit hun huis had laten gooien omdat het een Kroatisch gezin was. Diezelfde Seselj is nu volgens opiniepeilingen favoriet om Milosevic op te volgen als president van Servië. Er bevangt mij hier afwisselend woede, meelij en walging. De straten zijn vies en in de groene zomen tussen de flats zie je geïmproviseerde tenten waarin vluchtelingen slapen. Een journalist van het betere weekblad NIN vertelde ons dat de Montenegrijnse afgevaardigden omgekocht zijn door aandelen in de belastingvrije verkoop van sigaretten, benzine en met wapens. Ik geloof het, want de Montenegrijn Djoekanovic (eerst een tegenstander van Milosevic) heeft geen enkele geloofwaardige rechtvaardiging gegeven voor zijn ommezwaai. In dit land is alles mogelijk. Het ergst vind ik nog dat we op straat worden aangesproken door aardige mensen die ons even uitleggen dat de Serven het slachtoffer zijn van de moordlust van Kroaten en moslims, die reuze onrechtvaardig worden gesteund door Amerikanen, tuk op bombarderen. Verzoen je met je tegenstanders, roep ik hen toe. Maar zelfs de meest idealistische Serven erkennen dat daarvoor een nieuwe tijd en een nieuwe generatie nodig is. Servië is voorlopig in de greep van politieke criminelen.

VOORHEEN JOEGOSLAVIË (6)

30 Aug 92

Voor de oorlog maakte Roel van Duijn lange trektochten door Joegoslavië. Hij keerde terug om te zien wat er over is van het land waarvan hij de taal leerde spreken. De afgelopen weken deed het Amsterdamse gemeenteraadslid verslag van zijn reis, die hij liftend en met de tent op de rug aflegde. Dit is het zesde en laatste deel.

Langs de slingerende bergweg blaft een zwerfhond als wij met ons militaire voertuig de zoveelste ruïne naderen. Langs de weg hangen feestelijk gekleurde linten, die aangeven dat daarachter – in de verleidelijke bossen – mijnen liggen. Dat is Bosnië. Een land met 1,2 miljoen vluchtelingen in het buitenland, van wie er pas 90 000 zijn teruggekeerd. Dat terwijl er al twintig maanden gepasseerd zijn sinds het vredesakkoord van Dayton.

De Nederlandse militairen in Busevaca nemen ons mee op patrouille en blijken, althans in het Bosnisch-Kroatische deel van het land, tamelijk populair. Als we in het gezelschap van majoor Hermes, een Engelse *forward observer* en een drietal soldaten even stilhouden en bij een café een groepje Bosniërs aanspreken, is het commentaar positief. Anders is dat in de Republika Srpska, speciaal na de aanhouding van twee oorlogsmisdadigers in Prijedor, van wie er een, nadat hij was gaan schieten, is gedood. Karadzic's televisiezender had er vanuit Pale geen goed woord voor over: „Twee vrijheidsstrijders zijn gekidnapt en een ervan is brutaal vermoord.“ Gevolg: een molotovcocktail voor een Amerikaanse patrouille en een handgranaat, uit de vuist van een dronken Serviër, voor een Nederlandse soldaat. Allemaal in het noordelijk deel van de tweede-lige darm die Republika Srpska heet. Aan de bar in de kazerne zingen soldaten, de avond dat wij er overnachten, een weemoedig afscheidslied. Een deel van hen gaat de volgende dag naar huis en zij hebben daar zin in. De 90 gulden per dag die zij hier extra vangen, vergoedt weliswaar veel van de spanning, maar toch lokt het veilige en warme nest aan de Noordzee. Goed, er zijn positieve nieuwtjes te melden. Zo schijnt de burgemeester van Knezevo, in het noordelijk deel van Srpska,

houthandel te willen toestaan met Travnik (in de Bosnisch-Kroatische Federatie) maar op voorwaarde dat Pale het niet aan de weet komt. Maar de hopeloze gespletenheid van het Dayton-land blijft niet verborgen. In Jajce, vertelt een overste, konden we er vanmiddag niet door, omdat de weg werd versperd door Kroaten die niet wilden dat het Sfor-voertuig zou naderen tot de plaats waar twee net teruggekeerde moslims waren opgehangen. Om duidelijk te maken dat Jajce Kroatisch is en blijft. Hoe is hier ooit nog toenadering mogelijk? Die vraag dringt zich steeds maar weer op. Brigade-generaal Hans Eijzenbach (51) ontmoeten we in zijn veldpost: een witte container met een kantoortje erin. Als zijn belangrijkste taken beschouwt hij de verwezenlijking van bewegingsvrijheid en het goede verloop van de gemeenteraadsverkiezingen in september. De oorlogsmisdadigers? Als zijn mannen hem tegenkomen, moeten ze pakken, anders niet. Hier en daar zien we foto's van verdachten aangeplakt, maar in het Bosnisch-Kroatische Vitez zien we dat daarboven 'Heroji' geschreven is: helden. De PIFWC's (Persons Indicated For War Crimes) zitten voorlopig dus veilig. Een goed effect op de gemeenteraadsverkiezingen kan dat, lijkt me, niet hebben. Achter de schermen trekken zij, zoals Karadzic, aan heel wat touwtjes.

De Duitse minister Kinkel heeft voorgesteld de uitzendingen van de PIFWC uit Pale te gaan storen. Eijzenbach vindt dat een slecht plan: het zou de internationale gemeenschap in de rol van een onderdrukkende macht brengen. Dat begrijp ik. Maar wat dan? Presidente Plavsic, de tegenspeler van de genoemde PIFWC, steunen? „Ik weet het niet“, zegt hij. „Moeten wij zo duidelijk stelling nemen?“ Gelukkig heeft Crouch, de hoogste Ame-

rikaanse commandant tot voor kort, wel met succes geëist dat Plavsic voor televisie-Pale een verklaring mocht afleggen. Eijzenbach voelt meer voor kleinschalige activiteiten om de angst voor het reizen weg te nemen. Door bijvoorbeeld groepen te beveiligen die een bezoek aan vijandig gebied brengen. Hij meent te zien dat de angst afneemt. Ook het feit dat huizen worden hersteld, verbetert de sfeer. Bovendien spant hij zich in voor de beveiliging van de raadsverkiezingen. Hoe nuttig deze activiteiten ook zijn, ook Eijzenbach vindt dat het bij de huidige stand van zaken niet goed zou zijn, de troepen terug te trekken. Hij hoopt, voorzichtig, op een verantwoorde vermindering van de militaire aanwezigheid binnen een jaar. Het gaat om de stabiliteit, zegt Eijzenbach. Maar als ik hem voorhoud dat voor stabiliteit toch een voorwaarde is dat de wettige staatsorganen functioneren en dat daarvan geen sprake is zolang dat toptrio van de regering niet rechtstreeks met elkaar kan telefoneren, glimlacht hij subtiel. Het is nog altijd makkelijk om vanuit Holland naar de Zuidpool te bellen dan vanuit Sarajevo naar Banja Luka. Dan gaan we op weg, in een Sfor-auto, op weg naar die stad, gerustgesteld door de woorden van de generaal dat hij met zijn Leopard tanks Karadzic en trawanten op het slagveld kansloos zou laten. Toch wel fijn, zulke sterke en overigens ook gastvrije landgenoten. Banja Luka is een groene stad, maar ik zou er niet willen wonen. Wij bereikten dit middelpunt van het noordelijk deel van Republika Srpska na een eenzame, uren lange tocht door de angstzone tussen de Bosnisch-Kroatische Federatie en Srpska. Ik herinnerde mij de stad uit een vorig bezoek als vol met moskeeën; daarvan heb ik er geen teruggezien. Blijkbaar

zijn ze niet meer nodig... Bizar en wreid. De stad stikt van de vluchtelingen en de verhouding tussen vrouwen en mannen, werd ons giehelend toevertrouwd, is twintig tegen één. De jongens zijn óf gesneuveld (en worden in dat geval herdacht op het Plein der gevallen strijders) óf ze werken in Duitsland. De vrouwen hebben zich verzameld in een vereniging voor vrouwelijke oorlogsslachtoffers. Gelukkig zijn daarvan niet uitsluitend Servische vrouwen lid; zelfs Karadzic is niet geslaagd in de schepping van een volmaakte mens-etnische staat.

Opvallend is dat er voor elk openbaar gebouw een groepje militairen post. Om wraakacties tegen te gaan, zoals men hier zegt? Of om de opstandige president Plavsic te beschermen tegen de onderduiker in Pale zoals ik vermoed? De meerderheid van de mensen lijkt werkloos. 's Ochtends om half zes zie ik de mensen zich op straat opstellen met een tafeltje sigaretten en kauwgom om de onverkochte artikelen tegen het vallen van de nacht weer in te pakken. Een bliksemenquête van mij, op straat, wees uit dat de meeste mensen op de vraag 'Houdt u van Banja Luka?' antwoorden dat zij geen keus hebben. De armoede is voelbaar; een bank die geen geld kan wisselen omdat 'het' er niet meer is, valt niet op. „Zulke armoede is erger dan oorlog“, vertrouwde de groenteboer me opgewekt toe. Ik wilde de krant raadplegen, maar de talloze kiosken hadden alleen die van een paar dagen geleden.

Terug naar Zagreb liften we met een Kroaat uit de omgeving van Mostar, die vraagt of we op onze reis wel goed gezien hebben wat Servië zijn land heeft aangedaan. Hij is er tevreden over hoe Kroatië uit de oorlog gekomen is. „Vroeger leverden Kroatië en Slovenië twee

derde van de inkomsten van de staatskas, zonder er over te kunnen beslissen“, zegt hij. Ik ben het niet met hem eens. Als deze reis mij iets geleerd heeft, dan is het wel dat alle landen van het voormalige Joegoslavië (met uitzondering misschien van Slovenië, dat de dans ontsprongen is), er slechter van geworden zijn. De afbraak is niet alleen materieel overal zichtbaar, maar vooral moreel voelbaar. In alle landen van het voormalige Joegoslavië werden de minderheden mishandeld. De ontmenging der volkeren heeft een bijna onherstelbare schade toegebracht aan de menselijke en politieke verhoudingen. Van alle kanten wordt de terugkeer van ballingen en vluchtelingen, naar hun vaak uitgebrande huizen, tegengewerkt.

Bosnië is het brandpunt van een buitenland-gewoon stroef verloopend vredesproces, dat alle steun verdient. Maar een vergeten hoofdstuk is Kosova, de laatste kolonie in Europa. Een rechtvaardige regeling voor de Albanezen in dit gebied is van even groot belang als de uitvoering van het Daytonverdrag. Zonder de invoering van een vorm van democratie in Kosova behoudt Servië het karakter van een negentiende-eeuwse roofstaat. Het is die uitstraling, van de grootste staat van het voormalige Joegoslavië, die ook de verzoening met Kroatië en de verzoening der volkeren in Bosnië vertraagt. De vertrapting van de rechten van minderheden: daarmee is het allemaal begonnen. Alleen door daaraan een einde te maken, is echte vrede in ex-Joegoslavië mogelijk. Zou ik mijzelf zijn, als ik me na deze reis niet voornam om in Nederland met nog meer overtuiging op te komen voor de gelijkberechtiging van minderheden en hun integratie in het grote geheel?

T. R. B. B. B.

van holst en steijnen

From: CDSM <cdsm_b@btopenworld.com>
To: <Undisclosed-Recipient:;>
Sent: zondag 5 mei 2002 16:15
Subject: War crimes suspects may be tried in Bosnia to tackle backlog

War crimes suspects may be tried in Bosnia to tackle backlog

By Stephen Castle in Brussels and Vesna Peric Zimonjic in Belgrade

02 May 2002

Confronted by a mounting backlog of cases, the United Nations war crimes tribunal in The Hague may send some of its prosecutions back to courts in the former Yugoslavia.

Forty-one suspects are held at the UN detention centre in the Netherlands and judges at the International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia have agreed that dispatching some suspects to be tried at home may be the best way to ease the logjam.

But high-profile cases such as the genocide trial of the former Yugoslav president Slobodan Milosevic will stay at The Hague, and in the short term only Bosnia and Herzegovina is likely to be able to meet the UN's required standards. In a statement, the tribunal said it would have to be satisfied that "domestic courts are operating in all fairness and with full respect for the principles of humanitarian law and the protection of human rights".

The tribunal, which is intending to complete its task by the end of 2008, is bursting at the seams.

Eleven cases are being heard at present and two new suspects are expected to surrender to the tribunal today: Nikola Sainovic, a former deputy prime minister, and Momcilo Gruban, a former Bosnian Serb prison official. Mr Sainovic was Mr Milosevic's security adviser, with responsibility for Kosovo, during Nato's 78-day bombardment of Yugoslavia in 1999.

To deal with the caseload, the tribunal's staff of 16 permanent judges, drawn from across the globe, has been boosted by a pool of 27 temporary colleagues, a maximum of nine of whom serve at a time.

The chief prosecutor in the Milosevic case, Carla Del Ponte, is being asked to put a time limit on the prosecution case, but it is still expected to take a year. That means Mr Milosevic must have a similar amount of time.

There are 27 indicted war crimes suspects still at liberty, including Radovan Karadzic, the former leader of the Bosnian Serbs, and his former military commander, Ratko Mladic.

The judges recommended the establishment of a war crimes chamber at the planned state court of Bosnia and Herzegovina. They may also appoint international judges or observers to serve and offer judicial training.

Zoran Djindjic, the Serbian Prime Minister, has said: "Trials against some 15-odd suspects not regarded crucial by the international war crimes tribunal could start in two or three months in Serbia." Such a move would improve the image of the country, he said.

A court in southern Serbia has brought charges against two former police officers for alleged war crimes in Kosovo

Hof van tribunaal gunst Erdemović nieuwe strafzaak

Door een onzer redacteurs
DEN HAAG, 8 OKT. De 25-jarige Kroaat Drazan Erdemović krijgt een nieuwe rechtszaak. Het hof van beroep van het tribunaal voor oorlogsmisdaden in voormalig Joegoslavië bepaalde gisteren dat Erdemović onvoldoende op de hoogte is gesteld van de procedures van het tribunaal.

Erdemović bekende vorig jaar te hebben deelgenomen aan massaeccuties van gevangenen na de val van de moslimenclave Srebrenica. De Kroaat, die in dienst was van het Bosnisch-Servische leger, zei zeker zeventig gevangenen te hebben neergeschoten omdat hij anders zelf zou zijn gedood. Hij kreeg een gevangenisstraf van tien jaar.

Het hof wees een verzoek van Erdemović tot vrijsprak of herziening van zijn straf gisteren af, maar bepaalde dat zijn proces moet worden voortgezet op een nieuwe strafkamer. De overweging van een meerderheid van vier van de vijf rechters luidt dat de Kroaat onvoldoende op de hoogte was van de procedures. Erdemović wist bijvoorbeeld niet dat hij schuld had kunnen bekennen aan oorlogsmisdaden. Daarop staan doorgaans mildere straffen dan misdaden tegen de mensheid, waarvoor hij werd veroordeeld.

De zware celstraf van Erdemović wekte vorig jaar november enige verbazing. De in Servië ondergedoken Kroaat vertelde in maart vorig jaar in de Franse krant *Le Figaro* over de massa-eccuties, werd daarna door de Servische politie aangehouden en vrijwillig aan het tribunaal overgedragen.

De openbare aanklager zag Erdemović meer als een getuige dan als een dader. Dat leverde de curieuze situatie op dat de aanklager de rol van zijn advocaat op zich tek te nemen en de rechters die van de aanklager.

De zaak-Erdemović was snel voorbij; nadat hij in tranen schijnt bekende, eiste de aanklager tien jaar als maximum-straf. Hij voegde daaraan toe dat een lagere straf geboden was. De rechters meenden echter dat het verweert dat Erdemović gedwongen werd aan de executies deel te nemen, hem niet van schuld ontsloeg. Erdemović kon niet bewijzen dat zijn leven in gevaar was als hij een bevel had geweigerd.

In het hoger beroep blijven de rechters het niet eens over de vraag of het feit dat een misdad onder dwang is begaan, een grond tot strafvermindering is. Drie rechters menen dat dwang militair dat die oorlogsmisdaden of misdaden tegen de mensheid begaan niet van schuld ontslaat, twee rechters gaan uit van het tegendeel.

De tien Bosnische Kroaten die gisteren naar Den Haag zijn gevlogen om terecht te staan voor de bloedige etnische zuiveringen tegen moslims in Centraal-Bosnië in 1993, zijn vandaag voorgeleid. De Bosnisch-Kroatische politicus Dario Kordić bepleitte vanochtend zijn onschuld, evenals zijn mede-verdachten Mario Cerkez, indertijd commandant van de Bosnisch-Kroatische troepen in Vitez, Ivan Santić, burgemeester van Vitez, en Pero Stojić, chef van politie in dezelfde plaats.

Tien Kroaten vertrokken van Spitt naar de cellen van het VN-tribunaal in Scheveningen. Vooraan links staat Dario Kordić, naast hem generaal Casic (geen verdachte), Kupreskic, Zoran Kupreskic, Santic, Papic, Cerkez en Josipovic. Katava Viatico en Stojak staan niet op de foto. FOTO REUTERS

Tien Kroaten verschijnen voor tribunaal

Van onze buitenlandredactie
AMSTERDAM – In het celenblok van het VN-tribunaal in Scheveningen zijn gisteren tien Bosnische Kroaten aangekomen, die zich 'vrijwillig' hebben gemeld om te worden berecht.

De tien, onder wie een van de meest gezochte verdachten van oorlogsmisdaden Dario Kordić, moeten terecht staan voor moordpartijen in de Lasvavallei in centraal-Bosnië. Gisteren bij hun vertrek uit Kroatië hebben zij al te kennen gegeven dat ze zichzelf als onschuldig beschouwen. Dat zullen zij morgen ook voor het tribunaal verklaren. Er zijn twee aanklachten, tegen Kordić en anderen, en tegen 'Kupreskic en anderen'. Voor Kordić gisteren in Spitt in het vliegtuig stapte zei hij, "te vertrekken met een zuiver geweten voor god en

het Kroatische volk om zijn onschuld te bewijzen".

Kordić was samen met generaal Thodor Blaskic verantwoordelijk voor een bloedige campagne van Bosnische Kroaten tegen moslims in de Lasvavallei in 1993 waarbij honderden moslims zijn vermoord en duizenden verdreven. Volgens de aanklacht van het tribunaal was de campagne zo 'uitgebreid en systematisch', dat daarbij vrijwel de gehele moslimbevolking uit de streek werd verdreven. Blaskic heeft zich in april 1996 overgegeven aan het tribunaal. Daarbij hebben zich nu dus Kordić en negen anderen gewild. Twee andere verdachte Kroaten Aleksoski, en Erdemovic zitten ook al langer achter slot en grendel.

De tien werden gisteren in zoevende limousines van vliegveld Valkenburg

naar de gevangenis in Scheveningen gedeeld. Enkele van hen worden beschuldigd te hebben deelgenomen aan de massamoord op het dorpje Ahmici in april 1993.

„Elk moslimhuis in het dorp werd afgebrand en veel ongewapende moslim-burgers werden opzettelijk en systematisch doodgeschoten", zo staat in de aanklacht. „Voor de aanval woonden er 356 moslims op een totale bevolking van 466. Na de aanval waren er geen moslims meer in het dorpje. Hiele gezinnen met kinderen moesten in de vlammen van hun brandende huizen zijn omgekomen." De vrijwillige overgave is betrekkelijk, omdat ze tot stand is gekomen na maandenlange zware druk van de VS op de Kroatische regering in Zagreb, die veel invloed heeft onder Bosnische Kroaten. Pas nadat de VS garanties hadden gegeven voor een snelle afhandeling van de strafzaken, zijn de Kroaten akkoord gegaan. Ze waren aanvankelijk bang maandenlang in hechtenis te moeten blijven, zonder veel voortgang. Het is verwonderlijk dat de VS dergelijke toezeggingen namens een VN-tribunaal kunnen doen. Tot op heden heeft het tribunaal, ondermeer door een beperkt budget, de strafzaken tergend langzaam afgehandeld. Het tribunaal hanteert een lijst van 57 verdachten, voor het merendeel Serviërs. Daarop staan in totaal 16 Kroaten, maar er is ook een geheime lijst.

De uitlevering van tien Kroaten wordt gezien als poging van Kroatië een betere relatie met het westen op te bouwen, om daarmee toegang te krijgen tot internationale organisaties als de WEO en de EU.

In New York hebben onder leiding van de bekende jurist Ramsey Clark op 31 juli 1.700 mensen vergaderd en een onafhankelijke commissie gevormd die de oorlogsmisdaden van de Verenigde Staten en de NAVO tegen het volk van Joegoslavië gaat onderzoeken.

Niet minder dan 19 punten omvat dit onderzoek over de volken- en mensenrechten die door de Verenigde Staten en de NAVO zijn overtreden. Daaronder bv. de planning om met geweld de ontbinding en verarming van Joegoslavië te bewerkstelligen, het doden en verwonden van weerloze mensen, de vervuiling van het milieu, het voorbereiden van een langdurige bezetting, het gebruik van gevaarlijke stoffen, het ondermijnen van de vredelievende rol van de Verenigde Naties.

Het onderzoek moet uitlopen op de persoonlijke verantwoordelijkheid en veroordeling daarvoor van Clinton, Madeleine Albright, Sandy Berger, William Cohen, Tony Blair, Gerhard Schröder en alle andere regeringsleiders die verantwoordelijk zijn voor de bombardementen op de Balkan.

Het ligt in de bedoeling van de commissie om in alle grote steden dezelfde bijeenkomsten te houden om al deze lieden te beoordelen op hun verhouding tot de mensenrechten en het volkenrecht.

Luchtactie: te veel en niet effectief

8-4-99

De Navo-actie tegen Joegoslavië is te indirect om de slachtoffers van etnische zuiveringen in Kosovo te kunnen helpen. Daardoor is de actie als humanitaire interventie eigenlijk onrechtmatig. Om de Kosovaren echt te helpen, is ingrijpen door grondtroepen nodig.

Kosovo

Robert Siekmann

In de discussie over de juridische toelaatbaarheid van de Navo-actie tegen Joegoslavië betoepen sommigen zich erop dat er geen toestemming van de Veiligheidsraad is. Zuiver formeel gesproken zou de actie daarmee onrechtmatig zijn. Het zou zelfs om agressie gaan, waartegen de Verenigde Naties in het geweer behoren te komen onder hoofdstuk VII van het Handvest. Anderen zijn weliswaar bereid te erkennen dat de juiste officiële grondslag ontbreekt, maar roepen de hulp in van de leer der humanitaire interventie. Kortom, 'nood breekt wet'.

Met de terminologie rond dit gewaardend conflict is intussen iets merkwaardigs aan de hand. Er wordt gesproken over 'aanvallen' op Joegoslavië, en er zou een 'oorlog' woeden in Joegoslavië. Wie een andere terminologie hanteert, wordt ervan beschuldigd zich eufemistisch uit te drukken.

Ten onrechte, want wat is er werkelijk aan de hand? Feitelijk zou er sprake kunnen zijn van twee oorlogen, één in Kosovo en één tussen de Navo en Joegoslavië.

Het merkwuurdig is echter dat in beide oorlogen de tegenpartij passief is. In Kosovo kan het UCK niets uitrusten tegen de bevolkingsdeportatie (lees: genocide) door de Serviërs. Op hun beurt zijn de Serviërs passief tegen de Navo: ze kunnen niets uitrusten tegen de luchtvermacht van de Navo en tactisch komt ze dat kennelijk nog goed uit ook – vanwege de slachtofferrol die ze daardoor in de publieke opinie kunnen spelen.

Eigenlijk is er geen sprake van oorlog in conceptuele zin, want daarvoor heb je twee partijen nodig en 'aanvallen' die zijn gericht tegen verdedigers en op verovering van grondgebied. Ook daarvan is geen sprake bij de Navo-luchtactie.

Wat is er eigenlijk aan de hand als je achter de feiten kijkt? Dan zie je een militaire dwangactie van de Navo in de lucht die ten doel heeft de etnische zuivering in Kosovo te laten ophouden. Als de Veiligheidsraad zijn akkoord had gegeven voor humanitaire interventie, was het ook in VN-jargon een militaire dwangactie geweest. Dat is

geen verhullend taalgebruik, maar geeft vooral de intentie van dit ingrijpen aan.

Dat het om militaire dwangactie gaat blijkt nu vooral uit het feit dat een 'derde' partij (de Navo) interverteert in een conflict tussen twee andere partijen. En die 'derde' partij doet dat zeker niet uit eigenbelang, maar om de internationale rechtsorde te beschermen.

Die rechtsorde impliceert namelijk dat genocide het zwaarste internationale en daardoor meest onduidelbare misdrijf is. Dat daarbij krijgshandelingen worden verricht betreft de operationalisering van de intentie. Dat is een andere zaak. Van oorlogshandelingen mag je echter in dit verband niet spreken, om begripsverwarring te voorkomen.

Er is nog iets merkwuurdig aan de hand. Het doel van de actie is het beëindigen van het geweld dat de Kosovaren onderwinden. Toch richt de humanitaire interventie zich militair niet zozeer op Kosovo, de luchtactie is elders in Joegoslavië begonnen. Er worden vooral doelen buiten Kosovo gebombardeerd. De Navo-actie is dus zeer indirect en de slachtoffers van de etnische zuivering zijn er niet mee geholpen. Integendeel, de deportatie van de Albanese bevolking is versneld uitgevoerd onder druk van het Navo-optreden.

De vraag rijst dan of de humanitaire interventie wel voldoet aan de twee voorwaarden die voor zo'n actie gesteld plegen te worden: proportionaliteit en effectiviteit. Het antwoord zou eigenlijk 'neen' moeten luiden. Te veel luchtactie en geen grondactie (dubbele disproportionaliteit) en daarom is de interventie niet effectief.

Zou dat dan moeten betekenen dat de Navo-actie ook onder de doctrine van de humanitaire interventie onrechtmatig is? Inderdaad. Er hadden immers grondtroepen richting Kosovo moeten worden ingezet naast de luchtactie. We weten echter allen dat die aanpak uitgesloten was vanwege de onaanvaardbaarheid van slachtoffers onder de eigen soldaten aan Navo-zijde. Sommige commentatoren hebben dat terecht de existentiële zwakte van het Westen genoemd. Wat moet en kan mag niet.

De CNN-factor leidt tot alleen een luchtactie, de angst voor *body bags* tot het ontbreken van de noodzakelijke grondactie. Als je iemand te hulp schiet, moet je hem wel echt te hulp schieten.

Als de Navo deze onevenwichtigheid op de duur niet uit het beleid kan halen, ziet het er slecht uit met het opkomen tegen zeer ernstige schendingen van de mensenrechten in dit soort situaties in de toekomst.

Robert Siekmann is hoofd onderzoek van het T. M. C. Asser Instituut voor internationaal recht in Den Haag

P O D I U M

Redactie: Joost Divendal, Leonoor Kuijk en Judith Neurink

Podium is een vrijplaats voor artikelen en ingezonden brieven die de redactie belangwekkend vindt. De redactie behoudt zich het recht voor bijdragen te weigeren, te redigeren of in te korten. Artikelen mogen maximaal 1000 woorden bedragen. Inzending geeft de redactie het recht een bijdrage ook via Internet, databank of anderszins openbaar te maken. Eventuele auteursrechten blijven berusten bij de schrijver. Ingezonden bijdragen worden niet geretourneerd en over weigering wordt niet gecorrespondeerd. Bijdragen kunnen per post, fax en e-mail worden ingezonden, steeds onder vermelding van 'Podium', voorzien van naam, postadres en telefoonnummer van de afzender (ook bij e-mail).

Postadres: Podium-redactie Trouw, Postbus 859, 1000 AW Amsterdam.

Faxnummer: 020-6680389. E-mail: redactie@trouw.nl

Humanitaire interventie: ja of nee?

20-2-99

**Fred van Iersel en
Mient Jan Faber**

Door Marianne Hoek van Dijk

Het belang van deelname aan humanitaire interventies is één van de hot items tijdens het Nationale Toekomstdebat over Defensie. Najaar 1998 laaide de discussie rond het al dan niet ingrijpen in Kosovo weer hoog op. De twee grootste vredesbewegingen in Nederland, Pax Christi en het IKV, stonden lijnrecht tegenover elkaar in hun politieke stellingname. Tegenover de oproep tot ingrijpen van het IKV stond het pleidooi voor onderhandelingen van Pax Christi. Wat gaat er schuil achter dit verschil in opvatting? Loopgraven organiseerde een gesprek tussen prof. dr. Fred van Iersel, algemeen secretaris van Pax Christi Nederland, en zijn collega bij het IKV, Mient Jan Faber. Leon Wocke leidde de discussie.

zegt ja tegen interventie bij massale schendingen van mensenrechten, maar onder bepaalde voorwaarden. Er zijn in die situatie namelijk geen andere middelen meer beschikbaar. Het is natuurlijk belangrijk om de Veiligheidsraad te informeren, maar binnen de raad bestaat ook het gevaar dat landen een besluit tot interventie blokkeren. En dan vind ik dat landen die dat wel willen toch moeten ingrijpen."

Fred van Iersel: "Dat vind ik een heel onjuist standpunt! De conflicten waar we het over hebben zijn vaak grensoverschrijdend. Dat betekent dat een hele regio erbij betrokken is. Wanneer de Veiligheidsraad niet achter het besluit tot interventie staat, bestaat de kans dat individuele landen uit de raad verschillende partijen gaan steunen in het conflict. Daarmee breidt het conflict zich alleen maar verder uit. Toen in

1994 in Rwanda de volkerenmoord begon heeft de Veiligheidsraad niet ingegrepen. Achteraf kun je zeggen dat het een verkeerde beslissing was, maar het was wel de beslissing van de Veiligheidsraad. Wanneer je als vredesbeweging wil dat het internationale recht serieus genomen wordt, moet je in de eerste plaats zorgen dat de Veiligheidsraad serieus genomen wordt."

Mient Jan Faber: "Alle argumenten van Fred ondersteunen alleen maar mijn standpunt. De Verenigde Staten blokkeerden in de Veiligheidsraad het ingrijpen in Rwanda. Toen hadden toch juist landen die wel wilden ingrijpen dat buiten de raad om moeten doen. Of moet je het moorden dan maar z'n gang laten gaan op het moment dat de Veiligheidsraad geen consensus bereikt? Wat kan de internationale gemeenschap op zo'n moment verder nog?"

Humanitaire interventie betekent dreigen met en gebruik van geweld in een situatie waarin massale schendingen van mensenrechten plaatsvinden. Waar zijn Pax Christi en het IKV het precies over oneens?

Fred van Iersel: "Als vredesbeweging moet je in principe pleiten voor een vreedzame oplossing van een conflict. Pax Christi zegt daarom nee tegen humanitaire interventie, tenzij alle andere middelen om de vrede te herstellen zijn uitgeput en de interventie plaatsvindt onder leiding van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties. Je moet gebruik maken van het internationale recht bij internationale conflicten."

Mient Jan Faber: "Het IKV

VN-soldaat laat een anti-persoonsmijn zien

Fred van Iersel: "De internationale gemeenschap kan dan zeggen: wij kunnen het moorden niet stoppen, maar we legitimeren het ook niet. Ik laat me als vredesbeweging niet de verantwoordelijkheid voor schendingen van mensenrechten aanpraten die door anderen worden begonnen."

Mient Jan Faber: "Natuurlijk zijn er risico's verbonden aan het individueel ingrijpen van landen buiten de Veiligheidsraad om, maar daar moeten we dan maar een oplossing voor vinden. Het kan er in ieder geval niet toe leiden dat je een genocide z'n gang laat gaan. Er is ergens een lijn die je trekt. Ik vind dat de vredesbeweging zich moet verplaatsen in de situatie van de mensen die het allemaal worst aangedaan om je dan af te vragen: hoe kunnen we deze mensen beschermen? Ik trek daar een heel scherpe lijn. Bij massale schendingen van mensenrechten moet er militair ingegrepen worden, een andere mogelijkheid is er niet meer."

Wanneer mag een vredesbeweging pleiten voor militair ingrijpen?

Fred van Iersel: "Volgens mij moet je bij je keuze met drie elementen rekening houden. Ethisch gezien vind ik dat een vredesbeweging in principe tegen geweld dient te zeggen: nee, tenzij. Politiek gezien moet je je afvragen wat de effecten van interventie zijn en hoe de Veiligheidsraad er tegenaan kijkt. En strategisch

gezien vind ik dat je als vredesbeweging helder moet communiceren dat je voor een geweldloze oplossing bent. Dus moet de vredesbeweging enerzijds zoeken naar manieren om de slachtoffers van schendingen te helpen, maar anderzijds ook denken aan de mogelijke slachtoffers van een mislukte interventie. En niet de internationale gemeenschap belonen voor

haar gebrek aan preventieve maatregelen door klakkeloos het pleidooi voor militaire interventie over te nemen."

Mient Jan Faber: "Wanneer je persoonlijk en als organisatie concludeert dat we te maken hebben met massale schendingen van mensenrechten, moet je daar ook een pleidooi voor grootschalige actie aan verbinden. Ik beslis dan zelf dat ik dat vind, zonder eerst alle stadia van het internationale recht en de beslissingen van de internationale gemeenschap af te wachten. Dan maak ik mezelf namelijk afhankelijk van wat anderen er van vinden. En wanneer er een genocide plaatsvindt kun je niet zeggen dat er nog dertig middelen zijn die je eerst wil proberen vóór militair ingrijpen. Interventie is op dat moment het enige middel."

Fred van Iersel: "Ik ben niet bereid om systematisch te pleiten voor interventie. Voor ons is het internationaal recht wel een noodzakelijk oordeel, maar geen eindoordeel. Ook wij nemen onze eigen beslissing. Ik ben gepokt en gemazeld door Augustinus en ik weet dat er meer in de wereld is dan vredzame intenties, dat er zoiets bestaat

als de macht van het kwaad. We moeten er rekening mee houden dat de macht van het kwaad moet worden ingedamd met geweld, maar toch vind ik dat we een verantwoordelijkheid hebben om zo min mogelijk en zo laat mogelijk naar geweld als middel te grijpen. In het IKV-beraad, waar ik al jaren in zit, hebben we twee criteria uit de leer van de rechtvaardige oorlog vertaald naar humanitaire interventie, namelijk dat de interventie een grote kans van slagen moet hebben en dat het als laatste middel ingezet moet worden. En het is mogelijk dat het laatste middel pas aan de orde is als de genocide zich al voltrokken heeft."

Mient Jan Faber: "De praktijk is dat je per situatie een afweging maakt. Maar als we kijken naar Rwanda, Bosnië en Kosovo heeft het IKV drie keer ja gezegd en Pax Christi drie keer nee."

Fred van Iersel: "Ik vind het jammer dat we als organisaties naar zulke verschillende profielen toe aan het groeien zijn. Ik ben alleen bang dat in jouw positie het oproepen tot ingrijpen een soort reflex wordt. Jouw standpunt roept het beeld op van een vredesbeweging die vóór

Mient Jan Faber: "Bij massale schendingen van mensenrechten moet er militair ingegrepen worden, een andere mogelijkheid is er niet meer."

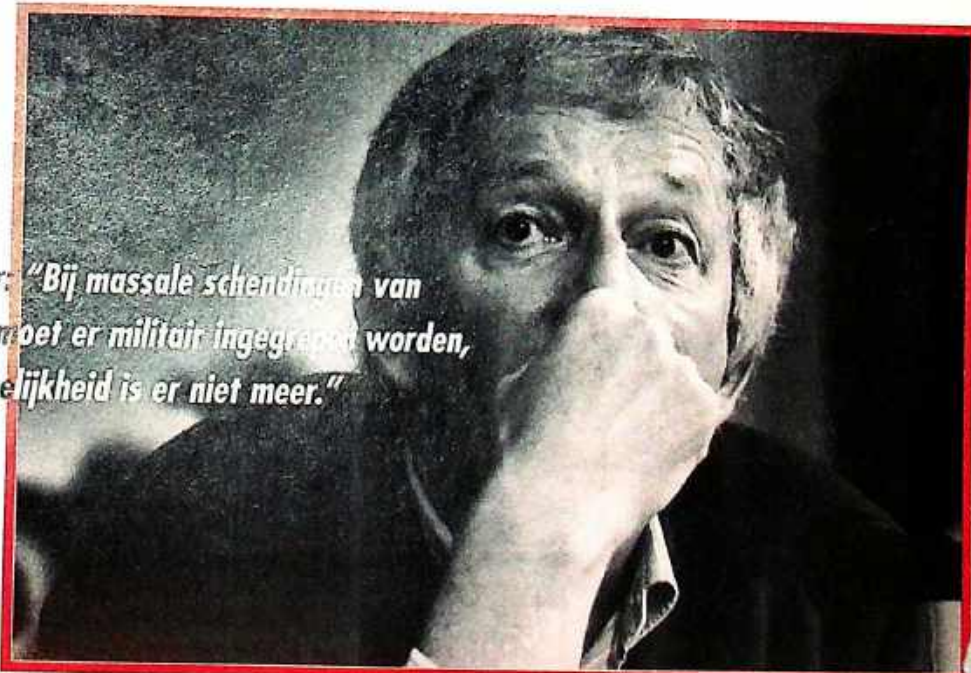

Foto Jan Stegeman

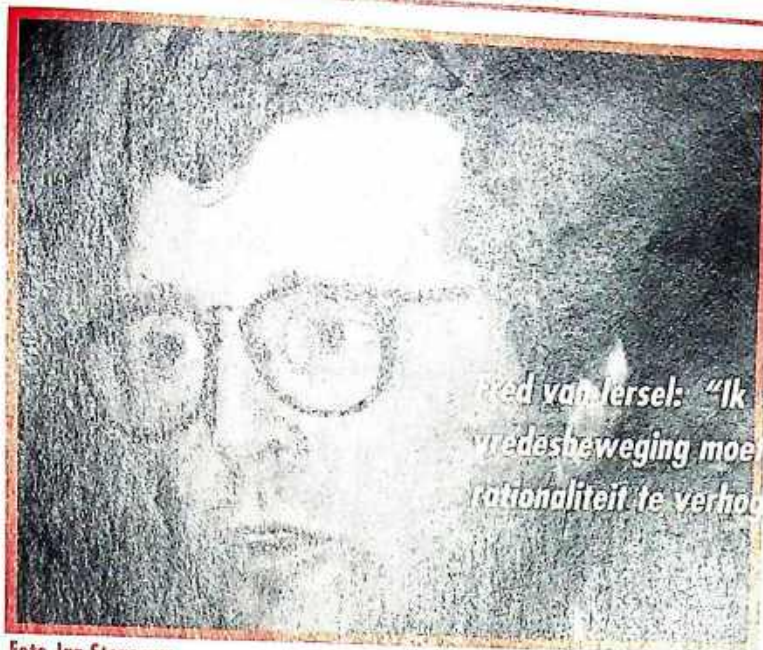

Foto Jan Stegeman

Fred van Iersel: "Ik vind dat je als vredesbeweging moet proberen om de rationaliteit te verhogen."

Mient Jan Faber: "Ik geloof er niets van. Met wie heb je daar dan contact? Ik ging er vorig jaar met mijn kennis van de regio en de contacten die ik

daar had vanuit dat er een ongehoord grote consensus is voor interven-

tie om de rust te herstellen. Waarom hoor ik de verhalen die jij vertelt daar niets?"

Fred van Iersel: "Iedere oorlog leidt tot een soort consensusdwang. Natuurlijk zijn nu veel Albanezen voor interventie. Wanneer ik Albanezen in Nederland spreek zijn die ook allemaal voor onafhankelijkheid. Maar onafhankelijkheid op zichzelf zegt mij niets. Het gaat er steeds om aan welke politieke oplossing die wens gerelateerd is. Daarom vind ik het belangrijk dat de vredesbeweging contact houdt met de gematigde krachten in bijvoorbeeld Kosovo en die steunt. Je kunt in een conflictgebied twee rollen aannemen. Of je probeert de partijen om de tafel te brengen, of je wijst één groep aan als het slachtoffer in het conflict en identificeert je daar verder mee. Pax Christi kiest in Kosovo voor de rol van bemiddelaar."

Mient Jan Faber: "Het IKV organiseert al vanaf het begin van de jaren '90 allerlei activiteiten in Kosovo. Maar toen het conflict uitbarstte maakten we met elkaar een kwalitatieve sprong en moesten we alle vormen van dialoog herzien. Afgelopen najaar hadden we drie jonge Albanezen uit Kosovo op

bezoek. Zij waren jarenlang actief geweest in een zeer gematigde dialooggroep. Nu wilden ze alleen op onze uitnodiging ingaan omdat we geen Servische jongeren hadden uitgenodigd. Dialoog was niet meer mogelijk. Je kunt je toch ook niet voorstellen dat tijdens de Tweede Wereldoorlog een of andere Australische vredesorganisatie zou proberen om een aantal Duitsers en een aantal Nederlanders om de tafel te krijgen? Dat gaat gewoon niet in zo'n situatie. Nu organiseren we aparte bijeenkomsten voor de verschillende partijen. De belangen zijn zo tegengesteld geworden dat de klassieke middelen niet meer werken."

Wat is nu uiteindelijk de reden waarom jullie tot zulke verschillende conclusies komen?

Mient Jan Faber: "Ik zie het belang van de benadering van Pax Christi, met de nadruk op de internationale gemeenschap en het internationaal recht. Maar ik heb ook geleerd dat de mens er niet is voor de sabbat maar dat de sabbat er is voor de mens. Met andere woorden: de regels hebben niet het laatste woord. In theorie zijn we het daar redelijk over eens. Maar onder het rationele niveau ligt een normatief-emotioneel niveau. Ook dat niveau beïnvloedt je keuzen en precies daar treden steeds de verschillen tussen onze organisaties op."

Fred van Iersel: "Dan wordt mijn vrees toch bewaarheid dat je niet een rationele maar emotionele reflex volgt."

Mient Jan Faber: "Iedereen die doet of normen en emoties geen rol spelen in de redenering die hij volgt neemt zichzelf in de maling. Hij zal uiteindelijk keuzen maken mede op basis van zijn emoties."

Fred van Iersel: "En ik vind dat je als vredesbeweging juist moet proberen om de rationaliteit te verhogen. Als het om oorlogen gaat spelen emoties toch al zo'n grote rol."

interventie en dus vóór geweld is. Wat is dat nog voor een vredesbeweging?"

Mient Jan Faber: "Door humanitaire interventie dam je geweld juist in! Je kan lang aan conflictpreventie doen, maar er komt een fase in een conflict waar je nee tegen geweld verschuift naar een ja. Massale schendingen van mensenrechten, zoals een genocide, markeren het keerpunt. Daar gaat ons 'nee, tenzij' over in een 'ja, mits'."

Hoe zat dat met de situatie in Kosovo, afgelopen najaar?

Mient Jan Faber: "Toen vorig jaar zomer tijdens een stelselmatige campagne van het Servische leger 495 dorpen met de grond gelijk werden gemaakt en de bewoners de bergen in werden gedreven, heeft het IKV gepleit voor militair ingrijpen en er meteen bij gezegd onder welke voorwaarden."

Fred van Iersel: "Wij riepen dat ingrijpen een averechts effect zou hebben. Onze afweging was toen gebaseerd op de inschatting van het effect van interventies op de facties binnen het UCK en op de Albanese bevolking. Het was een politieke afweging, waar de organisaties waar we in Kosovo mee samenwerken helemaal achterstonden."

De oorlog om Kosovo, tussen Milosevic en de NAVO, heeft de etnische zuiveringen niet tot stand kunnen brengen. Integendeel, de schokkende beelden van gedepor-teerde en vluchtende Kosovaren staan nog steeds op ons netvlies gebrand. Voor de zoveelste keer na de holocaust op de Joden, in de Tweede Wereldoorlog, heeft de internationale gemeenschap gefaald en haar belofte "nooit weer" niet ingelost. Op het moment van dit schrijven, april 1999, is het onduidelijk hoe Kosovo eruit zal zien terwijl u deze vredeskrant leest. Misschien woedt de oorlog nog steeds voort. Misschien wordt er onderhandeld met Milosevic over een vredesregeling. Misschien wordt of is Kosovo intussen wel opgedeeld. Misschien heeft de NAVO grondtroepen naar de regio gestuurd. Misschien kunnen er toch nog vluchtelingen terug naar huis. Misschien .....

De vraag die mij echter bezig blijft houden is die naar het "waarom?". Waarom is de internationale gemeenschap niet bereid op tijd in te grijpen als volken bedreigd worden met etnische zuiveringen of genocide? Waarom staan we er steeds weer met verbijstering naar te kijken? Terwijl we wisten dat het stond te gebeuren.

Minister de Grave zegt dat men binnen de NAVO niet had verwacht dat Milosevic zo'n massale zuivering zou doorvoeren in reactie op

Humanitaire interventie en partij kiezen

SKPT 99

de NAVO-bombardementen. Dat geeft te denken. Is het echt zo slecht gesteld met het beoordelingsvermogen van onze politici? Gelukkig zegt de minister ook dat het zaak is ons voortaan beter voor te bereiden. Hij roept de kerken op mee te denken over de noodzaak van humanitaire interventie in het geval van massale schendingen van mensenrechten. Een uitdaging waarvoor de kerken niet mogen weglopen. Wat blijft er anders over van ons geloof dat iedere mens door God gekend is en bijgevolg in nood op onze bescherming mag rekenen? De aaneenschakeling van menselijke tragedies, die we in de jaren '90 hebben meegemaakt, van Somalië naar Rwanda, naar Sierra Leone, naar Liberia, naar Sri Lanka, naar Kroatië, naar Bosnië, naar Tjetsjenië, naar Abchazië, naar Kosovo, naar ....., dient toch eindelijk, al was het maar een begin van, een antwoord te krijgen van de internationale gemeenschap. Van ons dus.

Kosovo stelt ons voor ingrijpende vragen. Hadden we niet tijdig en luid partij moeten kiezen voor degenen die met etnische zuiveringen bedreigd werden? Partij kiezen!? Het lijkt een woord uit de zestiger jaren. We zijn in onze tijd zo gewend raakt aan het niet-partij kiezen, dat we welhaast verleerd zijn hoe dat gaat. We verplaatsen ons veel liever in de rol van tussenpersoon, of mooier nog in die van de bemiddelaar. Wij willen, indien gewenst, graag de brug zijn tussen twee partijen die met elkaar in conflict zijn. Maar we worden liever niet geïdentificeerd met één van de partijen.

Partij kiezen is niet alleen lastig. Je krijgt er ook last van. Kiezen voor de Albanen in Kosovo doet namelijk ogenblikkelijk de vraag rijzen of je daarmee niet ook voor het UCK, de Albanese bevrijdingsbeweging, gekozen hebt die toch een aanzienlijk aantal Servische politiemannen in koelen bloede vermoord heeft. Bert Boer neemt elders in deze vredeskrant niet voor niets afstand tot de UCK. Kiezen voor de Albanen in Kosovo betekent eveneens dat we problemen krijgen met de Servisch Orthodoxe Kerk (SOK), een partner-in-dialoog van menige kerk in Nederland. De Wereldraad van Kerken pakt niet voor niets de SOK met zijden handschoenen aan in de brieven die werden geschreven n.a.v. de oorlog. Kiezen voor de Albanen is inderdaad riskant, zelfs als ze met etnische zuiveringen worden bedreigd. En toch moet het, wil het geluid van de kerken niet vrijblijvend zijn en echt gehoord en verstaan worden in zowel de samenleving als door de politiek.

Pleiten voor humanitaire interventie? Is dat een taak voor de kerken? Wellicht dat de kerken zich eerst eens kunnen buigen over een voorvraag: komt de rechtvaardiging van het hebben van een krijgsmacht niet in het geding als we al die genociden en etnische zuiveringen maar laten passeren, terwijl het enige instrument dat wellicht daar wat tegen zou kunnen doen, namelijk de krijgsmacht, daarop niet is voorbereid, laat staan daarvoor wordt ingezet? De etnische zuiveringen begeleiden met bombardementen, zoals in het geval van Kosovo geschiedde, was dat niet uiterst

cynisch? Als de kerken de kant kiezen van degenen die met uitroeiing en verdrijving bedreigd worden, dan is een kerkelijk opvatting over humanitaire interventie waarschijnlijk onontkoombaar. Terecht hebben kerken in de jaren '80 een vernietigend oordeel uitgesproken over het gebruik en bezit van massavernietigingswapens. Nu gaat het om de vraag: wat zeggen de kerken als volken op een andere manier bedreigd worden met massavernietiging en de wereld slechts toekijkt in plaats van beschermend te interveniëren.

Mient Jan Faber

Vukovar, Kroatië 1991

1. The first part of the paper is devoted to a discussion of the general principles of the theory of the structure of the atom.

2. The second part is devoted to a discussion of the general principles of the theory of the structure of the atom.

3. The third part is devoted to a discussion of the general principles of the theory of the structure of the atom.

4. The fourth part is devoted to a discussion of the general principles of the theory of the structure of the atom.

5. The fifth part is devoted to a discussion of the general principles of the theory of the structure of the atom.

6. The sixth part is devoted to a discussion of the general principles of the theory of the structure of the atom.

7. The seventh part is devoted to a discussion of the general principles of the theory of the structure of the atom.

8. The eighth part is devoted to a discussion of the general principles of the theory of the structure of the atom.

9. The ninth part is devoted to a discussion of the general principles of the theory of the structure of the atom.

10. The tenth part is devoted to a discussion of the general principles of the theory of the structure of the atom.

11. The eleventh part is devoted to a discussion of the general principles of the theory of the structure of the atom.

12. The twelfth part is devoted to a discussion of the general principles of the theory of the structure of the atom.

13. The thirteenth part is devoted to a discussion of the general principles of the theory of the structure of the atom.

14. The fourteenth part is devoted to a discussion of the general principles of the theory of the structure of the atom.

15. The fifteenth part is devoted to a discussion of the general principles of the theory of the structure of the atom.

16. The sixteenth part is devoted to a discussion of the general principles of the theory of the structure of the atom.

17. The seventeenth part is devoted to a discussion of the general principles of the theory of the structure of the atom.

FreeRepublic.com "The web's premier conservative news discussion forum!"

[Home | Latest | More | Register | Login | Logoff | Post | Search | Help]

Topic: White Water

Clinton's War Violates NATO's Treaty

Human Events

4-30-99 Gary Dempsey

Will Deterrent Alliance Become International Police Force?

Clinton's War Violates NATO's Treaty

BY GARY DEMPSEY

The NATO alliance has undergone a little-noticed yet fundamental transformation over the past decade, culminating with the war against Yugoslavia.

When it was first established 50 years ago this month, NATO's explicit mission was to provide for the territorial *defense* of its member states against foreign aggression. Indeed, Article 5 of the NATO treaty states, "The Parties agree that an armed attack against one or more of them in Europe or North America shall be considered an attack against them all and consequently they agree that, if such an armed attack occurs, each of them...will assist the Party or Parties so attacked by taking forthwith, individually and in concert with the other Parties, such action as it deems necessary, including the use of armed force, to restore and maintain the security of the North Atlantic area."

Article 6 of the NATO treaty is even more specific, describing the exact geographic region to be covered, lest there be any implication that the United States was extending security guarantees to the colonial holdings of its new West European allies.

Intervene Anywhere?

Throughout the Cold War, NATO successfully deterred Soviet aggression without ever firing a shot. But with the collapse of the Soviet Union in 1989, NATO found itself in search of a new mission.

By 1995, NATO aircraft were bombing targets inside Bosnia, and the alliance soon assumed responsibility for implementing the Dayton Peace Agreement by deploying a 60,000-strong peacekeeping force there. Yet, no NATO member had been attacked during the Bosnian conflict.

Surprisingly, few people in the United States or Western Europe pointed out that the Bosnia operation was a stark departure from NATO's original mission, or questioned whether such an unprecedented "out-of-area" operation was even authorized under the provisions of the NATO treaty.

But Bosnia was only the first step of NATO's transformation. The ongoing Kosovo operation is a second and more worrisome step.

That's because in the case of Bosnia, the Bosnian national government approved of NATO's intervention. In the case of Kosovo, the Yugoslavian government adamantly opposes intervention.

Kosovo has thus set an expanded precedent: NATO can not only conduct "out-of-area" operations,

it now doesn't even need the permission of the country in question to do it.

This dangerous enlargement of NATO's mission exposes the United States to possible involvement in conflicts all around the world. Indeed, if NATO can intervene "out-of-area" against a government's will, NATO can theoretically intervene anywhere. That is an especially ominous prospect, given Secretary of State Madeleine Albright's statement last year that NATO should extend its geographic reach beyond the European continent and evolve into "a force for peace from the Middle East to Central Africa."

But Kosovo is just one of many places in the world where a minority group within an established state has engaged in a violent effort to break away: Armenians in Azerbaijan, Christians in Sudan, Kurds in Turkey and Iraq, Tamils in Sri Lanka, Kashmiri Muslims in India, Karens in Burma, Tibetans and Uighurs in China, Chechens in Russia, Abkhazis in Georgia, and so on.

NATO's ongoing Kosovo operation also ignores Articles 1 and 7 of the NATO treaty, which stipulate that the alliance will abide by the provisions of the United Nations Charter, including its prohibition against the initiation of the "use of force against the territorial integrity or political independence" of a state that has not attacked.

Curiously, the Clinton Administration justified NATO's use of force in Kosovo in the first place, arguing that not doing so could draw NATO member Turkey (a state with a strong Muslim tradition) and NATO member Greece (an Orthodox Christian state and cultural ally of Serbia) in on opposite sides of the conflict. Yet, in stark contrast, Secretary Albright argued during the NATO enlargement debates last spring that expanding NATO to include Poland, Hungary, and the Czech Republic would make Europe safer by increasing the number of countries that "simply do not fight with each other."

The Clinton Administration thus wants to have it both ways, arguing at one point that NATO should be expanded because alliance members do not fight with one another, and arguing later that NATO should intervene in Kosovo to keep alliance members from doing just that.

Moreover, the fundamental transformation of NATO's mission is neither the product of an amendment to the original NATO treaty, nor has the change been debated by the U.S. Congress. Yet, U.S. pilots are flying 84% of the NATO sorties over Kosovo, and American taxpayers have already picked up more than half the \$20-billion price tag for NATO's Bosnia peacekeeping operation.

The Power of Last Resort

Some thoughtful experts and policymakers in the foreign policy community, such as Sen. John Ashcroft (R-Mo.), have raised questions about the implications of the transformation of NATO's mission, but a comprehensive congressional debate on the "new" NATO is long overdue. Congress should use that opportunity to seriously consider whether it is time to insist that West Europeans take first-line responsibility for maintaining security and stability in their own region.

At least one institutional mechanism, the Western European Union (WEU, an already existing military alliance of 10 European countries) can possibly assume that role. Over the past few years, NATO has taken the initial steps to enable the WEU to undertake such a responsibility.

Indeed, by beginning to develop procedures for releasing certain NATO assets to the WEU, designating NATO's deputy supreme allied commander as Europe's prospective strategic commander, and identifying NATO officers who could be loaned to European operations, NATO has recognized that circumstances exist in which Europe might act militarily, without employing the full apparatus of the transatlantic alliance, that is, the United States.

Clinton's War Violates NATO's Treaty

pagina 3 van 3

psychologically and militarily on the transatlantic participation of the United States. That would not only improve the quality, consistency, impact and profile of European-level military operations, but also allow the United States to become the power of last resort in Europe, and not the power of only resort.

Not for profit. To be used solely for education and discussion purposes only.

The author makes some very good points. When will Europeans take responsibility for their own security? Why should the American taxpayer always have to foot the bill for Europe's stability? Why are our soldiers put in harm's way to defend European soil?

Some very tough questions that need to be answered, unfortunately very few are even asking them.

Posted by: jellybean (emailname) *

05/02/99 22:07:25 PDT

[Reply](#)

To: When will Europeans take responsibility for their own security?
Forgot to add the author's credentials.

Mr. Dempsey is a foreign policy analyst at the Cato Institute in Washington, D.C.

From: jellybean (emailname) *

05/02/99 22:54:21 PDT

[Reply](#)

To: anyone?

I posted this last night and got no response, so I'll give it a bump this afternoon.

From: jellybean (emailname) *

05/03/99 12:00:39 PDT

[Reply](#)

[[Home](#) | [Latest](#) | [More](#) | [Register](#) | [Login](#) | [Logoff](#) | [Post](#) | [Search](#) | [Help](#)]

Free Republic, LLC - P.O. Box 9771 - Fresno, CA 93794

A REQUIEM TO "WE THE PEOPLE"

The Constitution of the United States of America -- a document we were taught to revere -- a document for all seasons -- the supreme law that keeps us free. Imagine us lawyers when we became lawyers and took our oath to preserve, protect and defend that great Constitution. What a wondrous day -- the moment we became the scions and protectors of the greatest bequest of our Founding Fathers. Let us dare reflect on how admirably we have met the challenge.

Our Constitution provides that "This Constitution, and the Laws of the United States which shall be made in Pursuance thereof; and all Treaties made, or which shall be made, under the Authority of the United States, shall be the supreme Law of the Land". Const. Art. VI, Clause 2. And, as between regular laws and treaties, we all know that the Constitution is above all else. *Marbury v. Madison*, 1 Cranch 137 (1803).

We also know that the Constitution provides that Congress has the sole power to declare war. Const. Art. I, Section 8, Clause 11. In the current adventure in Yugoslavia, we all know that Congress has not declared war. However, contrary to popular belief, the Declaration of War clause is not an all or nothing proposition. In other words, it grants Congress the sole power to direct the President to engage in war-like activities short of a total declaration of war. See generally, *The Amy Warwick* (the so-called Prize Cases), 67 U.S. 635 (1862). Although the President is the Commander-in-Chief, nothing in the Constitution gives him the power "to initiate or declare a war". *Id.* at 668.

From what Mr. Clinton tells us, and the mass media parrots, the present action against Yugoslavia had Congressional approval. Or did it? Although Senate Concurrent Resolution 21, dated March 23, 1999, authorized the present "air operations and missile strikes", no similar resolution was adopted by the House of Representatives. The House Concurrent Resolution 42, dated March 11, 1999, was limited to deploying "United States Armed Forces personnel to Kosovo as part of a NATO peacekeeping operation implementing a Kosovo peace agreement". There is no peace agreement to implement. Therefore, the current aggression against Yugoslavia is not authorized by the super-supreme Law of the Land -- the Constitution itself. Nor by any other Congressional action, I might add. Might I dare suggest to my lawyer-brethren that Mr. Clinton is unfaithfully executing the supreme Law of the Land.

Well, what about Treaties? We all know that they too are part of the Supreme Law of the Land. Or, do we? Read, Const. Art. VI, Clause 2. It may come as a surprise to some, but not to all, that the United Nations Charter is a treaty of the United States. 59 Stat. 1031. So is the NATO Treaty. Both became the Supreme Law of the Land when they were entered into by the President with the advice and consent of the Senate. Reread again, Const. Art. VI, Clause 2.

The United Nations Charter provides that all member states (including the United States) "shall refrain in their international relations from the threat or use of force against the territorial integrity or political independence of any state". U.N. Charter, Article 2, Section 4. There are ONLY two exceptions: a state may defend itself against attack (U.N. Charter, Article 51) or may use force if authorized by the United Nations Security Council (U.N. Charter, Article 2, Section 4). Believe it or not, Yugoslavia has not attacked the United States or any other NATO country. However, has the Security Council authorized the current adventure? There are only three Security Council resolutions on the subject of Kosovo -- Resolution 1160 (dated March 31, 1998), Resolution 1199 (dated September 23, 1998), and Resolution 1203 (dated October 24, 1998). None of them authorize military action against Yugoslavia by the United States, NATO or anyone else. Since the United Nations Charter is

also the Supreme Law of the Land, and since the military action against Yugoslavia is not authorized by the United Nations Charter or by the Security Council, the present military operation against Yugoslavia is in direct violation of the Supreme Law of the Land.

What about the NATO Alliance which is behind all of this? The NATO Treaty is also a treaty of the United States. Therefore, it is also the Supreme Law of the Land. Please, really reread again, Const. Art. VI, Clause 2. That treaty provides that an attack on one is an attack on all. NATO Treaty, Article 5. Short of an attack on a member of NATO, the treaty provides that all NATO countries shall conduct their foreign relations and resolve their international disputes by "peaceful means" and all, including the United States, agreed to "refrain in their international relations from the threat or use of force in any manner inconsistent with the purposes of the United Nations". NATO Treaty, Article 1. Since the military action against Yugoslavia violates the explicit terms of the NATO Treaty, Mr. Clinton, once again is unfaithfully executing the supreme Law of the Land.

However, to weasel out of this legal (illegal?) dilemma, President Clinton now says, during the 50th Anniversary of NATO, that its mission has been "redefined". What does that mean? Is he saying that the NATO Treaty has been amended? Does that not require the advice and consent of the Senate? See Const. Article II, Section 2, Clause 2. That has certainly not been done. Mr. Clinton's redefinition of NATO also violates the supreme Law of the Land.

The moral, constitutional imperative of all of this is that the present military adventure by the Imperial Presidency against Yugoslavia is illegal and unconstitutional. But, where are the lawyers. There ought to be lawyers. The lawyers should be vocal: "Our Constitution is being blatantly violated; our Constitution is sacrosanct; the violation must STOP". Where are the scions and protectors of our the Constitution -- of our liberty. The SILENCE IS DEAFENING. "Arise 'O Scions of Liberty, Arise! The mother-lode of Liberty is being buried before your very eyes!"

Dare not justify unconstitutionality with platitudes about moral imperatives. Our moral imperative as lawyers is to uphold the Constitution. Don't tell me of the moral imperative of so-called ethnic cleansing. Where were the American lawyers when the beautiful people -- the Native Americans -- were ethnically cleansed by the United States? Where were the lawyers when 350,000 civilian Serbs were ethnically cleansed from Krajina and Western Bosnia in 1995 while American Generals directed the battle attack and NATO flew air cover for Croatia? Where are the lawyers lamenting the 400,000 Tamil refugees and the 40,000 Tamil dead in Sri Lanka in the last three years? Where are the lawyers lamenting the 250,000 dead Kurds of the last several years? Where were the lawyers to lament the countless dead of Rwanda and Somalia? And, where were the lawyers when our wonderful Delta Force fired into a civilian crowd in 1993 in Mogadishu killing over 500 women and children. Are they less human or less dead because of the color of their skin? WHERE THE HELL IS YOUR OUTRAGE AT ALL OF THIS. Or are the Serbs more devilish for believing in the rule of international law, the concept of sovereignty, and refusing to succumb to terrorism by Albright's ultimatums and Clinton's threats of bombing?

American lawyers: Our government's actions are illegal and unconstitutional. You took an oath to preserve and defend the Constitution. Where the hell are you and where are your voices of outrage against unconstitutional acts. Has Clinton also seduced all of you? If he has and if you don't care, then let's all sing a Requiem Hymn to the Constitution and to ourselves. Proudly sing the words of Stephen Sondheim:

"Don't you love farce? My fault I fear. I thought that you'd want what I want, sorry my dear.

But where are the clowns? Quick, send in the clowns. Don't bother, [us lawyers] are here!"

Nick Katich
A Proud Serb
A once proud American Lawyer

LUCAS, HOLCOMB & MEDREA
300 East 90th Drive
Merrillville, Indiana 46410
219-769-3561 Ext. 117

Aanklacht van de internationale

Onderzoekscommissie

O.I.V. RAMSEY CLARK

Van de redactie

8-9-95

Manifest
plaatst - in
vier delen -
de aanklacht
van de onafhankelijke
commissie
van onder-

- wegens ernstige schendingen van het Handvest der Verenigde Naties, van het NAVO-verdrag en andere internationale verdragen, van het volkenrecht, van de grondwet van de BRD en de grondwet van de VS, de grondwet van andere landen, inclusief het Verenigd Koninkrijk, de Bondsrepubliek Duitsland, Turkije, Nederland, Hongarije, Italië, Spanje en andere regeringen van NAVO-lidstaten en van de Federatieve Republiek Joegoslavië;

zoek naar de
oorlogsmisdaden van
de VS en de
NAVO tegen
het Joego-slavische
volk.
Vandaag
deel één.
Deze
aanklacht
wordt
ingediend
om nieuwe
slachtoffers
van oorlog
te voorkomen,
men,
schendingen
van mensen-
rechten in de
toekomst te
verhindere,
internationale
en nationale
organisaties,
regeringen
en instituten
te beschermen en die-
genen, die
schuldig
bevonden
worden aan
de hen ver-
weten
daden, voor
hun daden
terecht te
laten staan.

Bedrijf	Stad	Productie	* beschadigd * vernietigd	Verloren jobs
Schooda	Carak	lichtkoeling	*	5.000
Olva	Pancovo	indusmachines	*	1.500
Milan Blagovic	Lutani	werktuigen, plastic	*	2.000
End	Aleksand	auto's	*	500
Empo	Aleksand	elektr. componenten	*	400
Amorizere	Pesina	schroefdragers	*	800
Zastava	Peo	auto-onderdelen	*	1000
Montis	Novi Sad	auto-onderdelen	*	1.200
Istribac	Nis	waterpompen	*	1.500
Min	Nis	metaal constructies	*	800
Zastava	Kragjevac	auto-onderdelen	*	30.000
14 oktober	Kruzevac	zware machines	*	5.000
Novakabel	Novi Sad	kabels	*	3.300
Proceda	Novi Sad	verf	*	1.100
Krusak	Vapvo	auto-onderdelen	*	7.000
DMB	Rakovica	motoren	*	2.500
IMR	Rakovica	auto-onderdelen	*	3.000
Joegostroj	Rakovica	koelsystemen	*	1.000
RTB	Bor	koperproducten	*	22.000
Sard 1913	Smolovo	staal	*	12.000
Ista	Kula	auto-onderdelen	*	1.000

- wegens ernstige schendingen van de Algemene Verklaring van de Rechten van de Mens, van het Internationale Verdrag over burgerlijke en politieke rechten, het Internationale Verdrag over economische, sociale en culturele rechten, de Conventie over het voorkomen en bestraffen van volkerenmoord en andere internationale verdragen, conventies, overeenkomsten, verklaringen en de hierin aangehaalde wetten van de landen afzonderlijk.

A. Aangeklaagd worden:

1. President William J. Clinton, minister van Buitenlandse Zaken Madeleine Albright, minister van Defensie William Cohen, de bevelvoerende generaals en admiraals, de stafleden van de VS-strijdkrachten, die direct betrokken waren bij de planning en doelbepaling, de crew en het grondpersoneel van de bommenwerpers en jagers, die direct deelgenomen hebben aan de planning, het beschikbaar stellen en inzetten van raketten tegen Joegoslavië, medewer-

kers van de VS-regering, die het gebruiken van geweld in Joegoslavië voor of tijdens de bezetting door de NAVO in de hand hebben gewerkt, het hebben laten gebeuren en/of het niet hebben voorkomen, alsook anderen wier namen nog bepaald moeten worden.

2. In het Verenigd Koninkrijk: Premier Tony Blair, de minister van Buitenlandse Zaken, de minister van Defensie en de bevelvoerende generaals en admiraals, de stafleden van de strijdkrachten van het Verenigd Koninkrijk, die direct betrokken waren bij de planning en doelbepaling, de bemanning en het grondpersoneel van de bommenwerpers en jagers, die direct deelgenomen hebben aan de planning, het beschikbaar stellen en inzetten van raketten tegen Joegoslavië, Britse militaire medewerkers en medewerkers van de Britse regering, die het gebruiken van geweld in Joegoslavië voor of tijdens de bezetting door de NAVO in de hand hebben gewerkt, het hebben laten gebeuren en/of het niet hebben voorkomen, alsook anderen wier namen nog bepaald moeten worden.

3. In de Bondsrepubliek Duitsland: de bondskanselier Gerhard Schröder, de minister van Buitenlandse Zaken, de minister van Defensie en de bevelvoerende generaals en admiraals, de stafleden van de strijdkrachten van Duitsland, die direct betrokken waren bij de planning en doelbepaling, de bemanning en het grondpersoneel van de bommenwerpers en jagers, die direct deelgenomen hebben aan de planning, het beschikbaar stellen en inzetten van raketten tegen Joegoslavië, Duitse militaire medewerkers en medewerkers van de Duitse regering, die het gebruiken van geweld in Joegoslavië voor of tijdens de bezetting door de NAVO in de hand hebben gewerkt, het hebben laten gebeuren en/of het niet hebben voorkomen, alsook anderen wier namen nog bepaald moeten worden.

4. De regering van ieder NAVO-land, dat direct deelgenomen heeft aan de aanvallen op Joegoslavië met vliegtuigen, raketten of mensen, de bevelvoerende generaals en admiraals, de stafleden van de strijdkrachten van de NAVO, die direct betrokken waren bij de planning en doelbepaling, de bemanning en het grondpersoneel van de bommenwerpers en jagers, die direct deelgenomen hebben aan de planning, het beschikbaar stellen en inzetten van raketten tegen Joegoslavië, militaire medewerkers van de NAVO en andere medewerkers, die het gebruiken van geweld in Joegoslavië vóór of tijdens de bezetting door de NAVO in de hand hebben gewerkt, het hebben laten gebeuren en/of het niet hebben voorkomen, alsook anderen wier namen nog bepaald moeten worden.

5. De regeringen van Turkije, Hongarije, Italië en andere landen, die het gebruik van steunpunten voor luchtwapens van de VS of andere militaire vliegtuigen en raketten voor de directe aanval op Joegoslavië op hun grondgebied toestonden.

6. De NAVO: de secretaris-generaal Javier Solana en operbevelhebber generaal Wesley K. Clark.

7. Voor de rechter wordt gedaagd: iedere NAVO-lidstaat, die vóór gestemd heeft voor de toestemming van een militaire aanval op Joegoslavië.

B. Punten van de aanklacht:

PLANNING EN UITVOERING VAN DELING, ETNISCHE SPLITSING EN VERARMEN VAN JOEGOSLAVIË.

De VS, Duitsland, de NAVO en andere aangeklaagden waren al sinds 1981 erop uit de Federatieve Republiek Joegoslavië in meerdere delen te splitsen, diverse etnische, religieuze en andere groepen van elkaar te scheiden, opnieuw tussen hen 'echte' Bal-

kan-grenzen te bouwen en de Slavische, Servische, moslim en andere bevolkingsgroepen te verzwakken. Daardoor hebben zij intern geweld veroorzaakt en voortdurend aangewakkerd, alsook directe aanvallen door de Verenigde Staten en bepaalde NAVO-lidstaten bevorderd. Het resultaat daarvan is, dat Joegoslavië, dat voorheen 25 miljoen mensen in een geïntegreerde maatschappij en economie verenigde, intussen uit veel kleine naties bestaat, waarvan Servië de grootste is. De aangeklaagden zijn van plan Joegoslavië zo ver op te delen, dat elk deel van Joegoslavië minder dan 5 miljoen mensen zal hebben, dat in elk deel merendeels een enkele etnische en religieuze groep zal wonen met een sterk onderdrukte economie, die verregaand door buitenlandse belangen zal worden beheerst. In deze delen hebben twee groepen, de christelijk-orthodoxe Serviërs en de moslims, het meest te lijden onder het verlies aan mensenlevens, schade aan hun bezit en een enorme afname aan productiviteit, die inmiddels tot driekwart is gereduceerd, alsook de verpaupering van een gehele generatie. (VN-Handvest: Verklaring over het verbod op ingrijpen in binnenlandse aangelegenheden van staten en het beschermen van hun onafhankelijkheid en soevereiniteit; Verklaring van non-interventie, 1965, Resolutie van de VN-Veiligheidsraad nummer 2131)

TOEBRENGEN, AANWAKKEREN EN BEVORDEREN VAN GEWELD TUSSEN MOSLIMS EN SLAVEN ALSOOK BINNEN DEZE GROEPEN.

De VS en andere aangeklaagden waren al sinds 1981 erop uit, moslims en christelijk-orthodoxe Slaven in geweld met broedermoord en uitputtingsoorlogen onder te dompelen, net als in Afghanistan en Tsjetsjenië tussen moslims en Russische Slaven. Dit leidde in Bosnië, Kosovo en elders tot dood, verwoesting en tweedracht tussen de groepen en in andere regio's tot gevaarlijke spanningen en vijandschap tussen de twee voornaamste tegenstanders van de VS, tussen de Slavische volkeren en de moslims, waardoor ze allebei verzwakt werden. De tactiek hierin was, kleine moslimgroepen per incident te voorzien van wapens voor de aanval op anderen of in Bosnië voor voldoende zelfverdediging, of ook de levering juist te stagneren, het UCK tot de aanval op Servische politie en Joegoslavische militairen over te halen, ze op te leiden en uit te rusten, om in Kosovo tijdens de bezetting van de NAVO de controle over te nemen en Serviërs en anderen aan te vallen, ingrijpen van buiten ter voorkoming en controle van het geweld te verhinderen, geweld daden tegen mensen, die door de bombardementen van de VS en de NAVO, door het UCK en de Joegoslavische politie alsook door militaire grondacties verdreven werden, uit te oefenen, op te roepen en toe te staan, gewichten tussen Joegoslavische militairen, politie en burgers aan de ene kant en het UCK, para-militairen van Albanese-Kosovo signatuur en burgers aan de andere kant uit te lokken en te bevorderen, aanvallen op ontheemden, repatriërenden, alsook mensen, die in Kosovo gebleven waren, vóór en na de bezetting van Kosovo door de NAVO en de VS zonder meer te aanvaarden en niet te verhinderen. In 1999 veroorzaakten de VS de meeste dodelijke slachtoffers, schendingen en verwoestingen door aanvallen met luchtwapens en raketten tegen alle delen van de bevolking en hun verzorgingssysteem. (VN-Handvest, Art. 2: Verklaring van non-interventie; Resolutie over de definitie van agressie, 1997; Resolutie van de VN-Veiligheidsraad nummer 3314.)

15-5-94

en humaniteit

leen op het gebied van de collectieve veiligheid, de economisering van de buitenlandse politiek, de vervaging van de klassieke grenzen tussen binnen- en buitenlandse politiek als zodanig. Maar een pessimistisch mensbeeld en een merkwaardig ondoorzichtig begrip van 'het politieke' vormen de achtergrond van de realistische doctrine, die het liefst zonder restricties wil vasthouden aan het volkenrechtelijke beginsel van non-interventie. Op de internationale wildbaan moeten onafhankelijke staten zich overeenkomstig hun eigen belangen en naar eigen goeddunken ongehinderd kunnen voortbewegen, omdat veiligheid en overleven van het collectief in de visie van degenen die daarvan deel uitmaken waarden zijn waarmee niet kan worden gemarchandeerd, en omdat, vanuit het perspectief van een externe waarnemer, de betrekkingen tussen de collectieve actoren altijd nog het best worden geregeld door de imperatieven van effectieve zelfhandhaving.

Vanuit deze visie begaat de interventio-nistische mensenrechtenpolitiek een categoriale fout. Zij onderschat en discrimineert de in zekere zin 'natuurlijke' tendens tot zelfhandhaving. Zij wil normatieve maatstaven toepassen op een machtspotentieel dat zich aan elke normering onttrekt. Carl Schmitt had deze argumentatie nog toegespitst door zijn merkwaardig gestileerde 'wezensbestemming' van het politieke. Met de poging tot 'moralisering' van een van huis uit neutrale staatsraison, zo meende hij, laat de mensenrechtenpolitiek zelf de natuurlijke strijd tussen naties pas goed ontwaarden in een heilloze 'strijd tegen het kwaad'.

Hiertegen zijn steekhoudende bezwaren in te brengen. Het is immers niet zo dat in de postnationale constellatie potige nationale staten worden geringeloorde door regels van de volkengemeenschap. Veeleer worden interventies in de hand

den, maar worden vervolgd zoals criminele handelingen binnen een tot de staat behorende rechtsorde. Een volledi-

zonder legitimatie in actie is gekomen, een legitimatie die haar door de Veilig-

tuin'. Maar de „nieuwe mengvorm van humanitaire onbaatzuchtigheid en im-

periale macht... rechtmatige aanspraken erdoor te druk-

ken van diegenen wier mensenrechten zijn de enige voorhanden controlemid-

Het Internationaal Gerechtshof in Den Haag bij de eerste zitting in de zaak die Joegoslavië heeft aangespannen tegen tien Navolanden.

FOTO REUTERS

Oorlogs

zag, door burgeroorlogen en etnische conflicten - niet alleen in Somalië en Rwanda, maar ook in Bosnië en nu in Kosovo. Evenmin is er voedsel voor verdenking vanuit ideologiekritisch oogpunt. Het onderhavige geval laat zien dat universalistische rechtvaardigheden lang niet altijd versluieren dat er ook deelbelangen in het spel zijn. En de redenen waarom de aanval op Joegoslavië vanuit hermeneutisch oogpunt verdacht zou zijn, zijn tamelijk mager. Aan politici die door de wereldeconomie maar weinig speelruimte hebben in hun binnenlandse politiek, kan krachtpatserij in de buitenlandse politiek een kans bieden. Maar noch door het aan de VS toegeschreven motief van het veiligstellen en uitbreiden van invloedssferen, noch door het aan de Navo toegeschreven motief van het zoeken naar een nieuwe rol op het wereldtoneel, zelfs niet door het aan de 'vesting Europa' toegeschreven motief van de preventieve afweging van immigratiegolven, wordt het besluit tot zo'n zwaarwegende, riskante en kostbare ingreep verklaard.

Maar tegen het 'realisme' spreekt bovenal het feit dat de subjecten van het volkenrecht met de bloedsporen, die ze in de rampzalige geschiedenis van de twintigste eeuw hebben nagelaten, de aannane van onschuld binnen het klassieke volkenrecht *ad absurdum* hebben gevoerd. De oprichting van de VN en de verklaring van de Mensenrechten waken, evenals de dreiging met straf voor aanvalsoorlogen en misdaden tegen de mensheid - met als gevolg een zij het alfhartige inperking van het principe van non-interventie - noodzakelijke en juiste antwoorden op de moreel belangrijke ervaringen van deze eeuw, op de totale ontkenning van de politiek en op de holocaust.

Uiteindelijk berust het verwijt van moralisering van de politiek op een begripsmatige onduidelijkheid. Want de nageleefde stichting van een wereldburgerlijke toestand zou betekenen dat overredingen van de mensenrechten niet onmiddellijk vanuit morele gezichts- punten worden beoordeeld en bestre-

ge. Het is niet mogelijk zonder vaststaande procedés voor conflictoplossing. Juist de institutionalisering van deze procedés zal, in de door rechtsregels geïncanaliseerde omgang met schendingen van mensenrechten, kunnen voorkomen dat rechtskundige onderscheidingen door globale morele oordelen worden opgeheven, en zal verhinderen dat er op louter morele gronden een discriminatie van 'vijanden' plaatsvindt.

Zo'n toestand is ook te bereiken zonder het machtsmonopolie van een wereldstaat en zonder wereldregering. Maar minimale vereisten zijn een goed functionerende Veiligheidsraad, die bindende rechtspraak van een internationaal gerechtshof voor strafzaken, en de aanvulling van de algemene vergadering van regeringsvertegenwoordigers door het 'tweede niveau' van een vertegenwoordiging van de wereldburgers. Omdat deze hervorming van de Verenigde Naties nog niet binnen bereik ligt, blijft het weliswaar juist om op het verschil tussen juridisering en moralisering te wijzen, maar daarin schuilt ook een ambivalentie. Want zolang de mensenrechten op mondiaal niveau naar verhouding zwak zijn geïnstitutionaliseerd, kan de grens tussen recht en moraal vervagen, zoals in het geval van de crisis rond Kosovo. Omdat de Veiligheidsraad buitenspel is gezet, kan de Navo zich alleen beroepen op de morele waarde van het volkenrecht - op normen waarvoor geen effectieve, door de volkengemeenschap erkende juridische instanties bestaan om ze toe te passen en ingang te doen vinden.

De te geringe institutionalisering van het wereldburgerrecht blijkt bijvoorbeeld uit de kloof tussen de legitimiteit en de effectiviteit van de interventies, die het garanderen en scheppen van vrede beogen. Srebrenica was door de VN tot vluchthaven uitgeroepen, maar de legereenheden die daar rechtmatig was gestationeerd kon na het binnenrukken van de Serviërs het gruwelijke bloedbad niet verhinderen. Daarentegen kan de Navo alleen maar effectief tegen de Joegoslavische regering optreden omdat zij

...en het dilemma van de mensenrechtenpolitiek

De mensenrechtenpolitiek is erop gericht de kloof tussen deze spiegelbeeldige situaties te dichten. Vaak is zij echter, als gevolg van de te geringe institutionalisering van het wereldburgerrecht, genoodzaakt tot louter anticipatie op een toekomstige wereldpolitieke toestand, die ze tegelijk wil bevorderen. Hoe kan men onder deze paradoxale omstandigheid een politiek bedrijven die er op evenwichtige wijze, desnoods zelfs met militair geweld, voor dient te zorgen dat de mensenrechten worden gerespecteerd? Deze vraag moet ook worden gesteld als men in aanmerking neemt dat niet overal kan worden ingegrepen - niet ten bate van de Koerden, niet ten bate van de Tsjetsjenen of de Tibetanen, maar tenminste nog wel voor de eigen voordeur, op de verscheurde Balkan. Een interessant onderscheid in de opvatting over mensenrechtenpolitiek tekent zich af tussen Amerikanen en Europeanen. De VS bedrijven de mondiale handhaving van de mensenrechten als de nationale missie van een wereldmacht, die dit doel nastreeft onder de premissen van de machtspolitiek. De meeste regeringen van de EU verstaan onder een politiek van mensenrechten eerder het project van een totale juridisering van internationale betrekkingen, een project waardoor de parameter van de machtspolitiek nu al aan het veranderen is.

De VS hebben in een wereld van staten, die door de VN slechts zwak is gereguleerd, de ordehandhavende taken van een supermacht op zich genomen. Daarbij fungeren de mensenrechten als morele richtlijnen voor de waardering van politieke doelen. Natuurlijk zijn er altijd isolationistische tegenstromingen geweest, en evenals andere naties streven ook de VS in eerste instantie hun eigen belangen na, die niet altijd overeenstemmen met de normatieve doelen uit de officiële verklaringen. Dat is gebeurd bij de Vietnam-oorlog, het blijkt ook telkens weer uit de wijze waarop ze omgaan met problemen in de eigen 'achter-

in de Verenigde Staten een lange traditie. Een van de motieven van Wilson om zich in de Eerste en van Roosevelt om zich in de Tweede Wereldoorlog te mengen was de oriëntatie op idealen die diep zijn geworteld in de pragmatische traditie. Daaraan danken wij, die in 1945 overwonnen natie, dat wij tegelijk ook zijn bevrijd. Vanuit dit zeer Amerikaanse, dus nationale standpunt van een normatief georiënteerde machtspolitiek moet het tegenwoordig plausibel lijken om de strijd tegen Joegoslavië, ongeacht alle complicaties, rechtlijnig en compromisloos voort te zetten, desnoods ook met de inzet van grondtroepen. Dat heeft in elk geval het voordeel consequent te zijn. Maar wat te zeggen als op een dag de militaire alliantie van een andere regio - laten we zeggen in Azië - gewapenderhand een mensenrechtenpolitiek bedrijft die berust op háár, totaál andere interpretatie van het volkenrecht of van het Handvest van de Verenigde Naties?

De zaak ziet er anders uit als de mensenrechten niet alleen in het spel worden gebracht als morele richtlijnen voor het eigen politieke handelen, maar als rechten die in juridische zin moeten worden geïmplementeerd. Mensenrechten vertonen namelijk, ongeacht hun zuiver morele gehalte, de structurele kenmerken van subjectieve rechten die van huis uit zijn aangewezen op het verkrijgen van positieve geldingskracht binnen een dwingende rechtsorde. Pas als de mensenrechten in een wereldwijde democratische rechtsorde hun plaats hebben gevonden op soortgelijke wijze als de grondrechten in onze nationale grondwetten, zullen we er ook op mondiaal niveau van mogen uitgaan dat we degenen voor wie deze rechten zijn bedoeld tegelijk als de makers ervan kunnen beschouwen.

De instellingen van de VN zijn op weg de cirkel te sluiten tussen de toepassing van dwingend recht en de democratische rechtsbedeling. Waar dat echter niet het geval is blijven normen, al zijn ze nog zo moreel van gehalte, gewelddadig opgelegde beperkingen. Zeker, in Kosovo proberen de interventiestaten de

worden getreden. Maar de Serviërs die in de straten van Belgrado dansen zijn, zoals de filosoof Slavoj Žižek vaststelt, „geen verkapt Amerikanen, die erop wachten van de vloek van het nationalisme te worden verlost". Hun wordt een politieke orde, die gelijke rechten voor alle burgers waarborgt, met wapengeweld opgedrongen. Ook vanuit normatieve standpunten bezien is dat nog het geval, zolang de Verenigde Naties althans niet hebben besloten tot militaire dwangmaatregelen tegen Joegoslavië. Zelfs negentien staten die zelf democratisch zijn, blijven partij indien zij zichzelf tot ingrijpen machtigen. Ze brengen een interpretatie- en beslissingsbevoegdheid in de praktijk die, als alles nu al zou gaan zoals het behoort, alleen toe komt aan onafhankelijke instituties; in zoverre handelen ze paternalistisch. Daarvoor zijn goede redenen. Wie echter handelt in het besef dat paternalisme voorlopig nog onvermijdelijk is, weet ook dat de macht die hij uitoefent nog niet de kwaliteit bezit van een rechtswang die wordt geïntimeerd binnen het kader van een democratische samenleving van wereldburgers. Morele normen die een beroep doen op ons betere inzicht, mogen niet worden afgedwongen als waren het reeds gevestigde rechtsnormen.

Van machtspolitiek naar een samenleving van wereldburgers

Uit het dilemma zó te moeten handelen alsof de volledig geïnstitutionaliseerde wereldburgerlijke toestand die men wenst te bevorderen nu al bestond, kan evenwel niet de regel worden afgeleid dat de slachtoffers dan maar moeten worden overgelaten aan hun beulen. Het terroristische gebruik van staatsmacht, die daarmee vervreemd is van haar eigenlijke doel, verandert de klassieke burgeroorlog in een massamisdrijf. Als het echt niet anders kan, moeten democratische buurlanden toesnelen om volkenrechtelijk geïntimeerde noodhulp te bieden. Juist dan vereist de onafheid van de wereldburgerlijke toestand een bijzondere gevoeligheid. De reeds bestaande instituties en procedés

len.

Een bron van misverstanden is bijvoorbeeld de historische ongelijktijdigheid van op elkaar botsende politieke mentaliteiten. Tussen de luchtoorlog van de Navo en de grondoorlog van de Serviërs bestaat weliswaar geen tijdsverschil van vierhonderd jaar, zoals Enzensberger meent. Politicologen hebben vastgesteld dat er een nieuw soort verschil is ontstaan tussen de 'eerste' en de 'tweede' wereld. Alleen de vreedzame, welvarende OESO-samenlevingen kunnen het zich veroorloven hun nationale belangen min of meer in overeenstemming te brengen met de eisen van de Verenigde Naties, eisen die op het niveau staan van een reeds halfvoltooid wereldburgerlijke samenleving.

Daarentegen is de 'tweede wereld' (in de nieuwe interpretatie) de erfgenaam geworden van het machtspolitieke erfgoed van het Europese nationalisme. Staten als Libië, Irak of Servië compenseren hun onstabiele binnenlandse toestand met autoritaire heerschappij en identiteitspolitiek, terwijl ze zich naar buiten toe expansionistisch gedragen, zeer gevoelig zijn voor grenskwesties en neurotisch pochen op hun soevereiniteit. Dergelijke constatering verhogt de verkeersdrempels in het onderlinge verkeer. Momenteel rechtvaardigen ze de eis tot vergroting van de diplomatieke inspanningen.

Wanneer de Verenigde Staten in het spoor van een politieke traditie, hoe opmerkelijk die ook is, de door de mensenrechten voorgeschreven rol van oppermachtige ordegarant spelen, is dat één ding. Maar het is heel iets anders wanneer we de precaire overgang van de klassieke machtspolitiek naar een wereldburgerlijke toestand, die zich voltrekt over de graven van een actueel, ook met wapens beslecht conflict heen, opvatten als een leerproces dat gemeenschappelijk tot een goed einde moet worden gevoerd. Dit bredere perspectief maant ook tot grotere voorzichtigheid. Het eigenmachtig optreden van de Navo mag niet de regel worden.

Uit het Duits vertaald door Hans Dijkhuis.

VN 14-6-98
De Navo nam met de bombardementen een voorschot op het internationale recht. Zou het lukken om tirannen die hun eigen bevolking terroriseren met een interventie te doen stoppen, dan zou de rechtsorde achteraf wel bijdraaien. Het beginsel van niet-inmenging in interne aangelegenheden zou wel wat inschikken. De VN moesten daartoe nu even de andere kant uitkijken. Volkenrechtensen zeggen: vooruit, als je dan maar tenminste het 'proportionaliteitsbeginsel' eerbiedigt. Dus niet overdreven hard optreden en daar weer meteen mee ophouden zodra het doel is bereikt. Daar wringt de schoen, want de oorlog waarmee de Navo tirannen op hun nummer wil zetten, zal, als het aan generaal Clark ligt, niet zo proportioneel mogen zijn. Wat zouden de volkenrechtgeleerden daarvan zeggen? Veel beter zou het natuurlijk zijn als de VN-Veiligheidsraad zijn rol zou spelen en een ingrijpen (vooraf) juridisch mogelijk zou maken. Maar helaas. In Irak heeft de Veiligheidsraad zijn geloofwaardigheid al verloren, in Kosovo werd het duo Kofi Annan-Bildt door de Verenigde Staten uitgerangeerd en frustreerden China en Rusland vroege oplossingen. Het aloude monopolie van de VN, volkenrechtelijk correct oproepen tot het desnoods met wapens stoppen van onrecht, is dus doorbroken.

ZDF/13.10.98/21.46/ha
- HEUTE-JOURNAL -

Joseph Fischer, Sprecher der Fraktion Bündnis 90/Die Grünen im Deutschen Bundestag,
MdB/Bündnis 90/Die Grünen Angelika Beer,

MdB/Bündnis 90/Die Grünen Cem Özdemir,

MdB/Bündnis 90/Die Grünen Ursula Schönberger,

Jürgen Trittin, Vorstandssprecher von Bündnis 90/Die Grünen,
neugewähltes Mitglied des Deutschen Bundestages,

zur bevorstehenden Abstimmung über einen möglichen NATO-Einsatz der Bundeswehr im Kosovo
(Statements im Rahmen eines Filmberichts von Michael Bewerunge)

Bericht: ... Mit den Mehrheiten ist das so eine Sache: Erst will man sie, dann hat man sie, und dann würde man am liebsten gar nicht entscheiden müssen. Daß noch der alte Bundestag über den Bundeswehreinsatz entscheidet, hilft den Grünen wenig. Ihr Votum wird als Regierungsentscheidung gewertet, egal ob pro oder contra.

Trittin (vor Journalisten): Die Empfehlung lautet, daß in dieser Situation die einzelnen Abgeordneten nach einer sehr ernsten Prüfung der Argumente des Für und Wider – wobei die einen wie die anderen Seiten ernstzunehmen sind – ihre Entscheidung für sich treffen mögen.

Bericht: Um dieses Orakel zu verstehen, muß man einen Blick in das Magdeburger Programm werfen. Das ist erst ein halbes Jahr alt und darin wurde beschlossen „Militärische Friedenserzwingung und Kampfeinsätze lehnen wir ab“. Viele Grüne, vor allem in der Fraktion, sind längst weiter.

Özdemir: Leider richtet sich die Realität im Kosovo nicht nach Programmen von Parteien, sondern die ist nun mal so, wie sie ist, und wir müssen uns an der Realität orientieren.

Bericht: Özdemir wird, wie die meisten Realos, für den Einsatz stimmen. Für andere ist das ein außenpolitischer Quantensprung.

Schönberger: Im Grundgesetz steht fest, daß Deutschland keinen Angriffskrieg führen darf oder sich nicht an einem solchen beteiligen darf. Wenn es keinen UN-Sicherheitsratsbeschluß gibt, dann ist es nach (dem) Völkerrecht nichts anderes als ein Angriffskrieg, und da kann man in unserer Position nicht zustimmen.

Bericht: Extreme Standpunkte, dazwischen der künftige Außenminister. Der hoffte nach dem Einlenken Milosevics auch in der Fraktion auf Entspannung.

Fischer: Ich denke, das wird die Diskussion auf eine andere Grundlage stellen, denn es handelt sich hier ja dann, wenn es so kommt – was ich hoffe; das werden wir ja spätestens morgen früh definitiv wissen, wenn nicht schon heute –, wird es sich ja dann im Grunde genommen nur noch um einen

202.

Vorratsbeschluß der abstrakten Art handeln, und das wird meines Erachtens manche Bewertung dann auf eine einfachere Grundlage stellen können.

Beer: An der Grundsatzkritik ändert sich nichts. Es ist ein Mandat ohne völkerrechtliche Grundlage, es ist das Signal, daß die NATO sich zukünftig selbst mandatieren kann, ohne auf (das) Völkerrecht zu achten.

Bericht: Ein Bundeswehreinsatz mit UNO-Mandat ist auch beim linken Flügel inzwischen mehrheitsfähig; so wird man es auch in den Koalitionsgesprächen vereinbaren. Ausnahmen aber wie der Kosovo sind nicht vorgesehen.

Fischer: Ich habe der Fraktion erklärt, daß ich dem Antrag der Bundesregierung zustimmen werde, und andere haben dies auch getan. Wieder andere haben ihre Position als Enthaltung oder Ablehnung dargestellt.

Bericht: Auf eine Probeabstimmung wurde vorsichtshalber verzichtet, aber spätestens am Freitag wird sich im Bundestag zeigen, mit welchem Rückhalt ein Außenminister Fischer in der eigenen Fraktion rechnen kann.

* * *

Kosovo, de Verenigde Naties (VN) en Nederland

Door: Akke Botzen

Mu in Kosovo gruwelen aan het licht komen die onze bangste vermoedens te boven gaan, is het een absolute verdrachte om, naast bescherming en humanitaire hulp, te komen tot een effectieve internationale regelgeving. "Forum" van februari brengt artikelen vanuit diverse invalshoeken. Een collage.

De VN

Het belangrijkste orgaan voor besluitvorming en regelgeving vormen de VN. Helaas wordt de Algemene Vergadering (AV) door de Veiligheidsraad (VR) nogal eens buiten spel gezet, als belangen van de permanente leden domineren. Het meest schrijnend ervaart de gewone burger dit wanneer het om mensenrechten gaat.

In Kosovo kon de UNHCR (VN-Hoge Raad voor de Vluchtelingen) niet veel meer doen dan het leed enigszins verzachten. De VN-Commissaris voor de Mensenrechten Mary Robinson acht dan ook herdefiniëring van de Mensenrechten noodzakelijk als handvat voor verantwoordelijke beschuldigingen, maar als leidraad ter voorkoming of hantering van geweld. Volgens haar had in de kwestie Kosovo het respect voor de mensenrechten tijdig en zonder militair geweld aan de partijen bijgebracht moeten worden door waarnemers in te zetten, om de schending van de mensenrechten in een vroeg stadium te kunnen stoppen.

Ook moeten mensen in een conflictgebied evenwichtig voorgelicht worden over de geschiedenis van hun regio als "vaccin" tegen etnische herenspoeling. Robinson wil bij het onderzoek naar schuldigen de NAVO niet uitsluiten; immers, door de bombardementen vielen ook burgerslachtoffers.

Nederland

Nederland heeft inzake Kosovo de mogelijkheden niet optimaal benut. Ons land had Joegoslavië bij het Internationale Gerechtshof kunnen aanklagen (sinds 1932 heeft Nederland met Joegoslavië een verdrag voor vreedzame beslechting van geschillen). Weliswaar is zo'n aanklacht alleen ontvankelijk als van het klagende land het eigenbelang wordt geschaad, en weliswaar laat de internationale wetgeving tot op heden geen ruimte voor militaire interventie (res. 1199 van 1998), maar een

Nederlandse aanklacht had een uitdaging tot verandering kunnen zijn.

Verder zijn voor het begin van de bombardementen een aantal resoluties van de AV om de genocide te stoppen door Joegoslavië genegeerd. Toch had Nederland in de AV een spoedzitting kunnen aanvragen om bombardementen te voorkomen. De resolutie *Uniting for Peace* van 1950 geeft de AV de bevoegdheid binnen 24 uur bijeen te komen als de VR het bij een crisis door gebrek aan eensgezindheid (bv. inzake proportionaliteit en effectiviteit) laat afwezen. De AV had de regering van Joegoslavië, het Bosnische bewijsingslegioen en de NAVO kunnen oproepen om onderling alle gezamenlijke handelingen te maken. Daarvoor was wel de bereidheid van Joegoslavië nodig geweest om factfinding mogelijk te maken en het advies te aanvaarden van het Internationale Gerechtshof inzake mensenrechten en Geweldverbod. Nederland had in de AV van de VN een spoedzitting kunnen aanvragen.

Nederland en het vetorecht

Bij de oprichting van de VN heeft ons land zich fel verzet tegen dit "recht": allemaal of niemand was het argument. Maar de VS en ook de SU, dreigden met opstappen. Dat werd dus slikken of stikken.

Verenigde Naties en Mensenrechten

"De VN zijn opgericht tegen de gesel van de oorlog, niet om volkeren eraan bloot te stellen" (Havel)

Bij de oprichting van de VN ging het om een wederkerig geweldverbod tussen "de grote 4" (VS, SU, GB en China). Door de aankleding in de loop der tijd (WHO, UNESCO, UNICEF en vele andere instituten) werd de illusie gewekt van primair idealisme. Maar de politiek maakt in feite de dienst uit. In het VN-Handvest vormen Mensenrechten een onder-

geschoven kindje. Uit een officieel document van de Engelse regering: "de geschiedenis leert ons dat humanitaire argumenten voor interventie bijna altijd verstrengeld zijn met minder prijzenswaardige motieven". Als het Internationale Gerechtshof zich kritisch uitlaat over toestaan van geweld door de VR, dan wordt dit niet geaccepteerd; het Gerechtshof zou zich met politiek bemoeien.

Dreigen met en gebruik van geweld (tegen een staat) is verboden volgens het VN-Handvest. Geweld tast de territoriale integriteit en/of de politieke onafhankelijkheid van een staat aan.

Er zijn 2 uitzonderingen: geweld tegen een staat mag als deze de internationale vrede en veiligheid in gevaar brengt en geweld door een staat mag als de verdediging van de territoriale integriteit of de politieke onafhankelijkheid daarom vraagt. In deze gevallen dienen wel zo gauw mogelijk de VN ingeschakeld te worden (art. 51). Naar dit artikel wordt vaak onterecht verwezen (Falkland-oorlog)

Het geweldverbod is nooit bedoeld geweest voor conflicten binnen een staat. Maar wat moeten we met situaties als Kosovo? Het argument van selectieve verontwaardiging is geen motief om nooit in te grijpen. Zijn de VN machteloos? Zo ja, wie neemt het over? Terug naar regionale instituten of evoluerend naar diezelfde optie? De NAVO is niet regionaal te noemen. De CVSE? De Citizens Assembly, op geleide van de Helsinki-akkoorden? Maar dat is een bottom-up organisatie, die op zich geen macht heeft. Er zijn geen geringe juristen nodig om adequate regels te creëren.

Voorlopig moeten we het doen met de VN. Zoals Dag Hammarskjöld het stelde: "het is niet zozeer de taak van de VN om de hemel te bevechten als wel om de hel te vermijden".

Nederland in de Veiligheidsraad

door mr A.P. van Walsum

Sinds vorig jaar is Nederland lid van de VN-Veiligheidsraad. Op 17 mei jl. hield mr. A.P. van Walsum, de Nederlandse Permanente Vertegenwoordiger bij de VN in New York, een inleiding over de stand van zaken van het lidmaatschap. Deze bijeenkomst was enige tijd geleden geïnitieerd door de onlangs overleden voorzitter van de NVVN, Jeth Ringnalda. Bij aanvang van zijn inleiding herdacht ambassadeur Van Walsum de heer Ringnalda en schetste hij diens de verdiensten voor Nederland en de VN. De bijeenkomst in Den Haag was een samenwerkingsverband van de NVVN, het Nederlands Genootschap voor Internationale Zaken, de Atlantische Commissie en de Europese Beweging Nederland.

Het belang van het lidmaatschap van de Veiligheidsraad

De vraag die mij door Nederlandse journalisten het meest gesteld wordt is: "Wat heeft Nederland in de Veiligheidsraad eigenlijk te zoeken?" Op het eerste gezicht lijkt dat een merkwaardige vraag. Vrijwel alle leden van de Verenigde Naties koesteren toch de ambitie op gezette tijden - sommigen zelfs permanent - lid van de Veiligheidsraad te zijn, en de verkiezingen voor de Veiligheidsraad slaan wat publieke belangstelling betreft alle andere verkiezingen in de VN-familie met stukken. Toch is het een voor de hand liggende vraag. Het is immers een gulden regel van buiten-

lands beleid dat een land zijn best doet zich niet nodeloos te exponeren. Kwesties die tot wrijving met andere landen aanleiding kunnen geven, gaat ieder land graag zoveel mogelijk uit de weg. Maar op gezette tijden legt deze gulden regel het blijkbaar af tegen een soort opwelling van nationaal machismo, die een land er toe brengt een functie te aanvaarden waarin het twee jaar lang verplicht is tot aansien van ieder conflict van enige betekenis waar ook ter wereld in alle openheid een duidelijk standpunt in te nemen. Het is dus een alleszins gerechtvaardigde vraag of het wel verstandig is aan deze opwelling gevolg te geven.

Maar er zijn van die vraag wel twee verschillende versies in omloop. De eerste versie luidt dat in de Veiligheidsraad de vijf permanente leden sowieso de dienst uitmaken, zodat een niet-permanent lid als Nederland niets in de melk te brokkelen heeft. De tweede versie gaat er van uit dat de Veiligheidsraad zelf niets te betekenen heeft. In de kwestie Kosovo is de NAVO immers zonder Veiligheidsraadsmandaat tot actie overgegaan. Waarom vindt Nederland het de moeite waard om van zo'n machteloos en door onszelf buitenspel geplaatst orgaan deel uit te maken?

Beide versies leiden tot dezelfde conclusie - namelijk dat Nederland in de Veiligheidsraad zijn tijd zit te verdoen -, maar ze kunnen niet allebei even waar zijn. Ze sluiten elkaar in zekere zin uit. Ik zou het mijzelf nu zeer wel gemakkelijk kunnen maken door er eenvoudig van uit te gaan dat op een avond van het Nederlands Genootschap voor Internationale Zaken, de Nederlandse Vereniging voor de Verenigde Naties, de Atlantische Commissie en de Europese Beweging Nederland de meeste aanwezigen roet in de vaas naar het waarom van ons Veiligheidsraadslidmaat-

schap niet al te veel moeite zullen hebben, maar gezien de gebleken hardnekkigheid van de vraag zou ik er toch even bij stil willen staan.

De leden van de Verenigde Naties - dat zijn bijna alle landen ter wereld - hebben aan de Veiligheidsraad de primaire verantwoordelijkheid voor de handhaving van internationale vrede en veiligheid opgedragen en zijn overeengekomen dat de Veiligheidsraad bij de vervulling van zijn taken onder deze verantwoordelijkheid namens hen handelt. Dit staat in artikel 24 van het Handvest. Volgens artikel 25 zijn zij verder overeengekomen de besluiten van de Veiligheidsraad - en die kunnen zelfs de inzet van troepen betreffen - te aanvaarden en uit te voeren. Wat er ook aan de werkwijze en de samenstelling van de Veiligheidsraad moge schorten, dit is natuurlijk geen kleinigheid.

Het lijkt mij bijna niet mogelijk het lidmaatschap van een orgaan met zo'n mandaat als een wassen neus te beschouwen, tenzij men natuurlijk het hele buitenlandse beleid voor irrelevant houdt en geen begrip kan opbrengen voor het in dat beleid belichaamde streven naar maximalisering van Nederlands invloed en optimalisering van Nederlands positie in de vaart der volken.

Een andere opmerking die ik in verband met deze vraagstelling vaak te horen krijg, is dat Nederland dan zeker wel aan de leiband van de Verenigde Staten zal lopen. Ik zou daarop natuurlijk kunnen reageren door een opsomming van sinds 1 januari gerezen Nederlands-Amerikaanse meningsverschillen te geven, maar ik zal dat niet doen, omdat die meningsverschillen atypisch zijn. De Veiligheidsraad gaat over internationale vrede en veiligheid, en op dat gebied zijn de Verenigde Staten onze belangrijkste bondgenoot. Het spreekt dus vanzelf dat wij in de Veiligheidsraad meestal tot dezelfde conclusies komen. Soms is dat merkwaardigerwijze niet het geval - analyses en beoordelingen kunnen nu eenmaal uiteenlopen en de Amerikanen hebben de wijsheid niet in pacht -, maar ik ben niet van plan die voorvallen op te blazen om

te bewijzen dat we niet aan de Amerikaanse leiband lopen.

De 'Brede Aanpak'

Na deze wat defensieve start kom ik nu graag ter zake, en daartoe vraag ik om te beginnen uw aandacht voor de brief die de ministers Van Aartsen en Herfkens op 20 november 1998 aan de Kamervoorzitters hebben gezonden. Daarin staat dat de agenda van de Veiligheidsraad de laatste jaren gedomineerd werd door conflicten in Afrika, de Golf, voormalig Joegoslavië, de Kaukasus en door de kwestie Cyprus. De eerste opdracht voor het Koninkrijk, aldus de brief, is uiteraard het leveren van een gedegen inhoudelijke bijdrage aan de discussies en besluitvorming over dergelijke belangrijke actuele vraagstukken.

Zo is het inderdaad, en ik wil er graag de nadruk op leggen dat dit, en niets anders, de eerste opdracht is. Want het leveren van een bijdrage aan de discussie is natuurlijk niet geweldig spectaculair, maar het maakt wel de kern van het werk uit. In die discussie is van verschil tussen permanente en niet-permanente leden weinig te merken. Van ieder lid wordt een gedegen inhoudelijke bijdrage verwacht, en ieder lid doet zijn uiterste best om aan die verwachting te voldoen.

Daarna gaat de brief van de ministers uitvoerig in op de integrale benadering, ook wel 'brede aanpak' genoemd, waarmee het streven naar een grotere betrokkenheid van de Veiligheidsraad bij de pre- en post-conflict-fasen wordt aangeduid. Bij de pre-conflict-fase wordt vooral gedacht aan de preventieve diplomatie die door de Secretaris-Generaal en zijn speciale vertegenwoordigers wordt bedreven, en de post-conflict-fase betreft de vredesopbouw die op ieder conflict moet volgen. Op het moment dat de brief aan de Kamervoorzitters het licht zag, werd in de Veiligheidsraad al intensief over de verbetering van de samenhang tussen deze fasen nagedacht, maar Nederland wilde blijkens de brief deze trend nog versterken.

In zekere zin werd op dit punt het gras voor

onze voeten waggemaald, toen de Veiligheidsraad enkele dagen voor onze entree een resolutie aannam waarin alle deciderata op dit gebied op een rijje werden gezet. Daardoor bestond een laatste verticling over dit onderwerp nauwelijks nog behoefte. Integendeel, binnen de VN-familie valt de laatste tijd een zekere irritatie waar te nemen over ongearticuleerde, globale en doorgaans bijt zins gratuite oproepen tot verbetering van de coördinatie. Wie zich daarmee met vlecht wil bemoeien moet heel precies aangeven wat hij verbeterd wil zien en hoe dat dan zou moeten gebeuren.

Guinee-Bissau

Om weg te komen van het ongearticuleerde declaratoire stadium en de concretisering te bevorderen heeft Nederland drie maanden geleden voorgesteld de situatie in Guinee-Bissau als proefproject voor een geïntegreerde benadering te beschouwen. Het land was niet te groot, het vredesproces leek op de goede weg en er was een behoorlijke internationale bereidheid het land te steunen. Op 6 mei braken er echter onlusten uit, die er toe leidden dat President Vieira zijn toevlucht moest nemen tot de Portugese Ambassade. Ongeveer honderd mensen zijn daarbij omgekomen, en in het centrum van Bissau zijn o.m. het Franse culturele centrum, het EU-kantoor en de gebouwen van de Verenigde Naties geplunderd en zwaar beschadigd.

Onze eerste reactie was dat onze keuze van Guinee-Bissau wel een erg ongelukkige was geweest, maar het lijkt inmiddels niet uitgesloten dat, in weerwil van dit ernstige incident en de onmiskenbare schending van de legitimiteit, het vredesproces toch nog te redden valt. Als dat lukt moeten de onlusten misschien worden meegenomen in het model waartoe wij de situatie in Guinee-Bissau hadden verheven.

Zonder de brede aanpak te willen veronachtzamen zijn wij er door de gebeurtenissen in Guinee-Bissau voor de zoveelste maal aan herinnerd dat het tegengaan van het grote

geweld de hoofdtaak van de Veiligheidsraad is. Bloedbaden voorkomen of, als dat niet kan, zo snel mogelijk doen beëindigen, moet onze eerste prioriteit zijn. Een korte periode van bloedvergieten kan al gauw jaren van ontwikkeling ongedaan maken.

Afrika in de Veiligheidsraad

In de brief aan de Kamervoorzitters worden onder de actuele vraagstukken die de Veiligheidsraad vooral bezighouden de conflicten in Afrika de eerste genoemd. Het is moeilijk daarin zijn algemeenheid iets over te zeggen. De conflicten in Afrika zijn onderling zeer verschillend, en bijna alle hoofdsteden buiten Afrika verdrufen dezer dagen met de formulering van een Afrikabeleid. Wat al die zich ontwikkelende Afrikabeleiden gemeen hebben is dat zij blijk geven van het besef dat de wereld steeds kleiner wordt en zich eenvoudig niet meer veroorloven kan een heel continent aan zijn lot over te laten. In de ECOSOC-sfeer bestond dat besef al jaren, maar het is een vorm van integrale benadering om in te zien dat het weinig zin heeft ontwikkelingshulp te verlenen aan een land dat door burgeroorlog wordt verscheurd. En burgeroorlog is het Afrikaanse probleem bij uitstek. Van alle Afrikaanse vraagstukken waarmee de Veiligheidsraad zich dezer dagen bezig houdt is er maar één dat een echte oorlog betreft, namelijk tussen Ethiopië en Eritrea, en dat is dan nog een oorlog tussen twee landen die tot voor kort één land vormden.

Afrikaanse vraagstukken vormen de hoofdschotel van het dagelijkse menu van de Veiligheidsraad. Ondanks hun grote onderlinge verscheidenheid vormen zij duidelijk een eigen categorie. Dat houdt vooral verband met de houding van de Afrikaanse leden van de Veiligheidsraad, t.w. Gabon, dat deze maand het voorzitterschap bekleedt, Gambia en Namibië. Niet dat die houding zo duidelijk is, want nu eens wekken deze leden de indruk de Afrikaanse dossiers als de chasse gardée van de Organisatie van Afrikaanse Eenheid te beschouwen en dan weer klagen zij over het feit dat de Veiligheidsraad onvoldoende aan-

dacht voor Afrika heeft. Het pluspunt lijkt mij dat in de huidige Veiligheidsraad over dit dilemma nu en dan openhartige discussies worden gevoerd. Van Afrikaanse kant wordt ons dan verweten dat wij met twee maten meten, omdat wij ons meer opwinden over de humanitaire catastrofe in Kosovo dan over nog veel grootschaligere rampen in Afrika, terwijl wij onze Afrikaanse collega's proberen te laten nadenken over de vraag of sommige Afrikaanse conflictsituaties niet gebaat zouden kunnen zijn bij een minder exclusief-Afrikaanse benadering. Het is typerend voor de goede sfeer in de huidige Veiligheidsraad dat hier openlijk over gesproken kan worden, maar daarmee is de problematiek nog niet de wereld uit.

Persoonlijk heb ik wel enig begrip voor het verwijt dat wij met twee maten meten. Men kan natuurlijk niet volhouden dat wij in Kosovo niet mogen optreden, zolang we niet bereid zijn overal ter wereld in vergelijkbare omstandigheden tot interventie over te gaan. Men moet doen wat men kan, waar en wanneer men kan. Maar de discrepantie tussen onze enorme spanning om de etnische zuivering van Milosevic te stoppen en terug te draaien en onze schuchtere pogingen om humanitaire catastrofes in Afrika af te wenden, kan op Afrikaanse waarnemers niet anders dan schrijnend overkomen. Vooral onze omgang met de vluchtelingenproblematiek wekt het verwijt van selectiviteit in de hand. Het kwaad van de etnische zuivering in Kosovo is geschied, maar de NAVO-luchtacties gaan door om de terugkeer van de Kosovo-Albanese vluchtelingen mogelijk te maken. Kan men Afrikaanse waarnemers verwijten dat zij dit beleid met de problematiek van de opvang van vluchtelingen in Duitsland, Nederland en andere Europese landen in verband brengen? In Afrika leven tegen de acht miljoen vluchtelingen, nog afgezien van de miljoenen IDPs, mensen die binnen hun eigen landsgrenzen van huis en haard verdreven zijn, maar niemand kan zich ergens in Afrika Amerikaanse luchtacties voorstellen met het exclusieve doel de terugkeer van vluchtelingen mogelijk te maken.

Somalie

Ondertussen valt niet te ontkennen dat Afrika uitzonderlijk rijk is aan problemen waar de Veiligheidsraad geen oplossing voor weet. Het is gangbare wijsheid (2) toe te schrijven aan de aanwezigheid van elkaar niet verdragende stammen binnen een van de koloniale mogendheden geërfd kunstmatig staatsverband. Maar het meest frustrerende land is wel Somalië, dat zich juist kenmerkt door een voorbeeldige homogeniteit. Afgezien van enkele Bantoos in het uiterste zuiden kent Somalië slechts één etnische groep, één taal en één religie. Deze ideale omstandigheden hebben niet kunnen voorkomen dat het land door interne strijd dusdanig wordt verscheurd, dat het op het ogenblik geen regering en geen externe vertegenwoordiging bezit.

Sierra Leone

De tijd ontbreekt om alle Afrikaanse vraagstukken hier de revue te laten passeren, maar voordat we Afrika verlaten wil ik toch nog even stilstaan bij Sierra Leone, omdat de onvermijdelijke onvolmaaktheid van ons Afrika-beleid hier zo duidelijk aan het licht treedt. In Sierra Leone hebben de rebellen de meest onvoorstelbare wreedheden begaan, met het gevolg dat zij nergens spontaan door de bevolking worden gesteund. Zoiets valt natuurlijk moeilijk te bewijzen, want waar zij de dienst uitmaken kiezen de burgers die zich niet uit de voeten hebben kunnen maken meestal wel eieren voor hun geld. Hun opstand financieren de rebellen met de opbrengst van de diamantmijnen in het gebied dat zij bezet houden. Zij hebben geen herkenbare politieke agenda. Nederland steunt de door Nigeria geleide troepenmacht ECOMOG die de regering tegen de rebellen beschermt, maar dringt tegelijk bij de regering en ECOMOG op een dialoog met de rebellen aan, omdat er geen andere oplossing is. Want ook met steun van ECOMOG kan de regering de rebellen niet uitschakelen, en het kost al moeite genoeg te voorkomen dat Nigeria het bijltje er bij neerlegt.

Het onvermogen van de Veiligheidsraad om de meeste Afrikaanse conflicten een halt toe te roepen heeft niets met de tegenstelling tussen de Verenigde Staten en Rusland te maken. In Angola, waar de burgeroorlog tussen de regering en UNITA opnieuw is uitgebroken, zitten Washington en Moskou zelfs op precies dezelfde lijn. Op hun initiatief heeft de Veiligheidsraad op 7 mei een resolutie aangenomen waarin het verboden van UNITA wordt veroordeeld en de lidstaten aan hun verplichting tot volledige naleving van de sancties tegen deze organisatie worden herinnerd. Wie UNITA precies steunt is niet duidelijk. Misschien moet de conclusie wel luiden dat een opstandige beweging helemaal geen politieke steun nodig heeft, als zij in het door haar bezette gebied over voldoende diamantmijnen beschikt en met de opbrengst daarvan alle steun kan kopen die zij nodig heeft.

Kosovo in de Veiligheidsraad

De tegenstelling tussen de Verenigde Staten en Rusland speelt natuurlijk wel een rol in de beide kerndossiers, Kosovo en Irak. Toch is het misschien nuttig, wat Kosovo betreft, er aan te herinneren dat in 1998 de samenwerking met Rusland in de Contactgroep drie Veiligheidsraadsresoluties heeft voortgebracht, die ten aanzien van het bewind van Milosevic duidelijke taal spraken. Reeds op 31 maart 1998 werd in een preambulaire paragraaf het gebruik van excessief geweld door de Servische politiemacht tegen burgers en vreedzame demonstranten in Kosovo veroordeeld, en op 23 september verklaarde de Veiligheidsraad zich diep verontrust ('alarmed') over de dreigende humanitaire catastrofe en benadrukte hij de noodzaak deze af te wenden. Op 24 oktober werden deze woorden herhaald, waarna de Veiligheidsraad de eerder die maand tot stand gekomen akkoorden tussen Milosevic en de OVSE en de NAVO onderschreef en hun volledige en onmiddellijke uitvoering verlangde. Aangezien de Veiligheidsraad in alle drie de resoluties verklaarde onder Hoofdstuk VII van het Handvest te handelen, spelen deze teksten, in combina-

tie met de evidente niet-naleving door Milosevic van de genoemde akkoorden, een belangrijke rol in de constructie van de juridische basis voor het op 24 maart aangevangen militaire optreden van de NAVO.

De noodzaak om tegen een dreigende humanitaire catastrofe op te treden is in de resoluties van het afgelopen najaar slechts in preambulaire paragrafen aan de orde gekomen, maar in de Amerikaanse rechtvaardiging van het NAVO-optreden valt dit element niet weg te denken. Het verwonderd zal willen ontkennen dat het ontbreken van machtiging in het operationele deel van de resoluties verre van bevredigend is. In oktober is van westelijke zijde nog geprobeerd een mandaat-achtige passage van het adres van OVSE en NAVO in de tekst opgenomen te krijgen, waarbij deze organisaties werd verzocht stappen te nemen om de volledige uitvoering van de met Milosevic gesloten akkoorden te verzekeren, maar dat was voor Rusland een brug te ver gebleken, terwijl China sowieso al bezwaar maakte tegen het gebrek aan respect voor de soevereiniteit van de Federale Republiek Joegoslavië dat uit deze resoluties sprak.

De dreigende humanitaire catastrofe - en de vermelding daarvan in de resoluties van het najaar - compenseerde in de visie van de meeste NAVO-delegaties de onvolkomenheid van de directe machtiging. Het is niet verrassend dat vooral China zich zo fel tegen deze interpretatie heeft gekeerd. De Chinese delegatie speelt in de Veiligheidsraad een relatief bescheiden rol, maar zij komt onder ieder agendapunt energiek in actie zodra zij aanleiding ziet het beginsel van respect voor nationale soevereiniteit en territoriale integriteit in bescherming te nemen. Ik laat het graag aan Uw verbeeldingskracht over te raden waarom dat zo is. China wil niets weten van de onmiskensbare, al jaren aan de gang zijnde accentverschuiving van respect voor nationale soevereiniteit en territoriale integriteit naar respect voor mensenrechten en fundamentele vrijheden. Het beschouwt dat proces, evenals overigens de meeste ontwikkelingslanden, als een onaanvaardbare afwijking van

nieuwlichterij. China wenst de Verenigde Naties te zien als een zuivere organisatie van soevereine staten, en hecht geen enkele betekenis aan het feit dat het Handvest aanvangt met de woorden "We the peoples (niet: the states) of the United Nations".

Rond 24 maart, na de start van de NAVO-luchtacties tegen Belgrado, is in de wandelingen in New York uitvoerig over deze accentverschuiving gesproken. Het behoeft geen betoog dat dit verschijnsel zeer uiteenlopend beoordeeld wordt, niet alleen normatief maar ook feitelijk. Sommige mensen die de verschuiving zelfgraag zouden zien, betwijfelen of zij wel noemenswaardig heeft plaats gehad. Als vrede bij paalje komt, zo vreest men, heeft de grote meerderheid der VN-lidstaten zelfs weer meer waarde aan respect voor de soevereiniteit dan aan respect voor mensenrechten. Verrassend is dat een juiste inschatting, maar toch, kan ik mij geen herhaling voorstellen van de beschamende situatie in de jaren tachtig, toen de Verenigde Naties aan een Vietnamese militaire interventie in Cambodja die door vrijwel alle Cambodjanen als een bevrijding werd ervaren, veel zwaarder bleken te tillen dan aan drie jaren van genocide onder de Khmer Rouge. Onder aanvoering van de Verenigde Staten en China hebben wij toen ruim een decennium lang toegestaan dat de Khmer Rouge in de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties de zetel van Cambodja bleef bezetten. Van de Verenigde Staten kan ik mij zo'n absurd beleid niet meer voorstellen. China zou echter nog precies zo handelen omdat het in de buitenlandse politiek geen hogere norm kent dan respect voor soevereiniteit.

De dag nadat de luchtacties van start waren gegaan diende Rusland een ontwerpresolutie in, die prompt door China werd gecösponsord. Aangezien de NAVO-landen in die tekst van schending van het Handvest werden beschuldigd, deden wij ons best er zo veel mogelijk verzet tegen te mobiliseren. De tegenstem van de NAVO-delegaties VS, VK, Frankrijk, Canada en Nederland stond natuurlijk vast, maar hoe meer andere delegaties wij

tot een tegenstem konden bewegen, hoe meer de afwezigheid van een specifieke VR-machtiging daarmee kon worden geneutraliseerd. Wij zagen dit als een politieke, niet een juridische exercitie. Als de ontwerpresolutie alleen door Rusland en China werd gesteund en door de overige twaalf leden werd verworpen, vormde zij in zekere zin het equivalent van een door twaalf leden gesteunde ontwerpresolutie tot machtiging van de NAVO acties die door een veto van Rusland en China was ontkracht. Het is juridisch was er dus geen verschil: er was nog steeds geen machtiging, maar het was voor iedereen zichtbaar dat er zonder de veto van een Chinees veto een royale machtig. - was zijn geweest.

De Nederlandse delegatie heeft zeer actief aan deze lobby-operatie deelgenomen. Daarbij hebben wij er geen trekjes om gewonden dat wij liever een duidelijk en specifiek Veiligheidsraadsmandaat hadden gehad, maar dat zich nu dergelijke situaties kunnen voordoen waarin men moent te moeten optreden om een humanitaire catastrofe af te wenden. Men kan dan twee dingen doen: men kan achterover zitten en de catastrofe laten gebeuren, of men kan in het bestaande instrumentarium op zoek gaan naar een juridische basis voor zijn ingrijpen, en tegen die achtergrond beschouwden wij de Veiligheidsraadsresoluties van het najaar in combinatie met Belgrado's niet-naleving als adequaat. Deze redenering heeft nogal de aandacht getrokken en naar mijn indruk wellicht enkele twijfelende delegaties tot een tegenstem helpen bewegen. De uitkomst van de stemming - Rusland, China en Namibië voor en de overige dertien tegen - zou niet denkbaar zijn geweest als de eerder genoemde verschuiving van respect voor soevereiniteit naar respect voor mensenrechten in het geheel niet had plaatsgevonden.

Dit wil niet zeggen dat men er in de hoofdsteden van de negentien NAVO-landen geen moeite meer mee heeft dat de NAVO zonder specifiek Veiligheidsraadsmandaat tot actie is overgegaan. Vooral in Bonn werd er, ook voor het partijcongres van de Groenen al,

grote nadruk op gelegd dat dit een eenmalige aangelegenheid moest zijn. De actie was ditmaal gerechtvaardigd vanwege de dreigende humanitaire catastrofe, maar toekomstige NAVO-acties - anders dan uit collectieve zelfverdediging - zouden op een specifiek Veiligheidsraadsmandaat moeten berusten.

Aanvankelijk vond ik dit een gewaagde stelling, want wie kon ons garanderen dat zich niet nog een andere vroege of late opnieuw een dergelijke situatie zou voordoen? Maar achteraf vermoed ik dat het feit dat de laatste tijd zoveel meerfronten te verlopen dan anderszins was voorheen - en daarbij, denk ik, vooral aan het tragische gevechten om de etnische zuivering van Kosovo na te denken - onze actie juist is toegenomen - een herhaling onwaarschijnlijker heeft gemaakt. Vooral in de ministeries van Defensie van de Alliantie zal in toekomstige gevallen meer dan tot dusver op de noodzaak van een Veiligheidsraadsresolutie worden gehamerd.

Velen van u zullen dit misschien een geruststellende gedachte vinden. Terug naar de volstrekte legaliteit, herstel van onze grondwettelijk verankerde trouw aan de wereldrechtsorde. Wij laten ons niet op sleeptouw nemen door de Verenigde Staten, welk land zich nauwelijks om de rechtsbasis van zijn optreden lijkt te bekommeren en voor zichzelf kennelijk een rol als politieagent van de wereld ziet weggelegd. Door ons optreden tegen de FRJ is uitdrukkelijk niet het hek van de dam. Ons optreden is eenmalig, want er bestaat geen tweede Kosovo, en mocht zich elders behoefte aan een humanitaire interventie voordoen, dan is het de taak van onze diplomatie eerst de Veiligheidsraad van de noodzaak daarvan te overtuigen.

Wie gelooft dat op deze manier al het leed geleden is, ziet dan misschien wel over het hoofd dat onze onvolmaakte wereld ook een onvolmaakte Veiligheidsraad heeft opgeleverd. Daarbij gaat het nog niet eens zozeer om het feit dat het Handvest geen ruimte voor humanitaire interventie biedt. Het is waar dat Hoofdstuk VII er van uitgaat dat

alleen bedreiging van de vrede, verstoring van de vrede of een daad van agressie de Veiligheidsraad tot optreden zal bewegen, maar als de Veiligheidsraad een dreigende humanitaire catastrofe als bedreiging van de vrede betitelt is er niets wat hem belet de overige artikelen van dat hoofdstuk toe te passen.

Veel belangrijker is het feit dat het kan voorkomen dat de Veiligheidsraad niet tegen een dreigende daad van agressie wilt optreden, omdat er geen meerderheid voor is of omdat het veto van welk der landen de meerderheid vormt afgeleid maar door de vrede wordt beschermd. Het valt een zogeten te denken dat de Verenigde Staten, die de Verenigdigde Staten het recht van zelfverdedigingswapen bezitigen, de Veiligheidsraad weigert Amerikaanse troepen te daartegen preventief op te treden, en denken wij dan dat Amerika wacht tot het eenzijdig zelf is om zich vervolgens conform artikel 51 van het Handvest te verdedigen? En als wij inderdaad vinden dat het zo hoort, wat verwachten wij dan eigenlijk van Amerika als wij door zo'n staat worden bedreigd?

Hoe gaat het nu verder met Kosovo? De overtuigende verwerping van de Russisch-Chinese ontwerpresolutie op 26 maart is tot dusver - zij het in negatieve zin - een belangrijke rol blijven spelen. Zelfs na het betreurenswaardige bombardement van de Chinese Ambassade in Belgrado op 7 mei heeft de Nederlandse delegatie er in de Veiligheidsraad een beroep op gedaan om de Chinese delegatie duidelijk te maken dat zij ondanks haar leedwezen over het gebeurde niet in staat was met de beschrijving van het incident als een schending van het volkenrecht akkoord te gaan. De NAVO-acties waren noch op burgers noch op ambassades gericht, zo luidde onze redenering, maar in een militaire actie was collaterale schade en waren ook collaterale slachtoffers helaas onvermijdelijk. Het bombardement van de ambassade viel dus onder de categorie van onvermijdelijke neveneffecten van een militaire actie. De vraag naar de legitimiteit van het bombardement was dus niet los te zien van de vraag naar de legitimiteit van de militaire actie zelf,

en die vraag was door de Veiligheidsraad beantwoord toen hij op 26 maart de Russisch-Chinese ontwerpresolutie met 12 tegen 3 stemmen verwierp. Tegen een door de Veiligheidsraad af te geven uiting van ontsteltnis over het feit dat in het kader van de NAVO-acties de Chinese Ambassade getroffen was, heeft de Nederlandse delegatie geen ogenblik bezwaar gemaakt.

Dat een dergelijke presidentiële verklaring pas in de nacht van vrijdag op zaterdag tot stand is gekomen, kan in het verband met het feit dat de NAVO maar in twee landen daarop hun leedwezen heeft uitgesproken en zij ook mochten zeggen dat de strijd ergstak was geweest, terwijl China die ontzegging van de hand wees zolang het niet zelf door de onderzoeksresultaten daarvan overtuigd was.

Naast deze presidentiële verklaring is in dezelfde nacht ook een door de groep van niet-gebonden landen ingediende humanitaire resolutie over Kosovo aanvaard. Rusland en China onthielden zich daarbij van stemming omdat in de tekst een oproep tot stopzetting van de NAVO-luchtacties ontbrak. Op verzoek van China werd voorafgaand aan de presidentiële verklaring een minuut stilte ter nagedachtenis van de slachtoffers van het bombardement op de Chinese Ambassade in acht genomen. Aangezien men het in het vooroverleg niet eens had kunnen geworden over een voorstel van de niet-gebonden landen die minuut ook voor de nagedachtenis aan de slachtoffers in Kosovo te bestemmen, werd voorafgaand aan de aanvaarding van de humanitaire resolutie voor dat doel een tweede minuut stilte betracht. Afgezien van deze twee onderwerpen staat de Kosovo-crisis op het ogenblik niet op de agenda van de Veiligheidsraad.

Iedereen in de Veiligheidsraad is het er over eens dat dit geen bevredigende situatie is en dat het goed zou zijn als het Kosovobeleid van de internationale gemeenschap voor het eerst sinds 24 oktober 1998 opnieuw in een positieve Veiligheidsraadsresolutie kon worden verankerd. Het dilemma waar deze over-

tuiging ons voor plaatst is duidelijk. Aan de ene kant valt op het punt van de vijf voorwaarden van de NAVO praktisch geen water in de wijn te doen, omdat het niet omdat de vijftig jaar oude NAVO het niet mag verliezen, maar omdat zij de andere concessie aan Milosevic en het feit dat de vluchtelingen niet veiliggesteld worden de hele operatie dus voortdurend in gevaar is. Juist doordat na het begin van de NAVO-luchtacties de etnische zuivering in gang was, snelheid en intensiteit versneld is, kan de NAVO niet met minder dan de vervulling van haar vijf voorwaarden genoegen nemen.

Men zou kunnen zeggen dat de NAVO zich dus diplomatiek in een hoek heeft geschilderd, maar het blijft dan toch de vraag wat zij anders had kunnen doen. De Hoge Commissaris voor Vluchtelingen, mevrouw Ogata, heeft onlangs in de Veiligheidsraad bevestigd dat vorig jaar meer dan een kwart van alle asielaanvragen in Europa van mensen uit Kosovo kwamen en dat haar Hoge Commissariaat op 23 maart, dus aan de vooravond van de NAVO-luchtacties, al hulp verleende aan 490.000 door de strijd in Kosovo getroffen mensen, 400.000 in Kosovo zelf en 90.000 daarbuiten. Het feit dat de toestand na het begin van onze acties nog zoveel slechter is geworden heeft in alle NAVO-hoofdsteden verbijstering gewekt, maar geen van onze regeringen had met de enorme schaal, de minutieuze voorbereiding en de pure wreedheid van Belgrado's zuiveringsplan rekening gehouden. Wie had kunnen verwachten dat wij op de drempel van de eenentwintigste eeuw nog te maken zouden krijgen met een leider die zijn plan voor de Endlösung nog haastig tot uitvoering brengt terwijl de bommen al op zijn hoofdstad vallen? Milosevic heeft de wereld hiermee voor een fait accompli willen stellen, maar hij heeft tegelijk de diplomatieke speelruimte van de NAVO tot bijna nul gereduceerd.

Dit brengt ons op de andere kant van het dilemma, namelijk de noodzaak de terugkeer van het Kosovo-dossier in de Veiligheidsraad te verankeren in een ontwerpresolutie die

voor Rusland en China aanvaardbaar is, of tenminste niet een veto uit die hoek zal uitlokken. Met Rusland alleen was dat al moeilijk genoeg. China liet tot dusver in dit dossier de leiding geheel aan Moskou over, maar sinds het incident met de Chinese Ambassade is het voor China moeilijk geworden een al te passieve rol te spelen.

Hoe harder China roept dat de bombardementen moeten ophouden voordat er over een diplomatieke oplossing gesproken kan worden, hoe meer Rusland zich genoodzaakt voelt dat ook te beweren, maar voor de NAVO is dit geen optie omdat we dan terug zijn waar we in oktober waren, met dit verschil dat Milosevic inmiddels de etnische samenstelling van de bevolking van Kosovo op gruwelijke wijze naar zijn hand heeft gezet.

Tijdens de bijeenkomst van de G8 op de Petersberg bij Bonn op 6 mei is besloten dat de politieke directeurs van die groepering elementen voor een Veiligheidsraadsresolutie over Kosovo zullen opstellen. Het behoeft geen betoog dat wij op de Missie in New York dat maar matig vinden, maar de G8 is voor ons niet wezenlijk anders dan de voorlopig op non-actief gestelde Contactgroep: in geen van beide organen is Nederland van de partij. Wij hebben ons door G8-leden laten verzekeren dat de politieke directeurs van de G8 inderdaad niet meer dan elementen zullen aanleveren en dat de uiteindelijke drafting zal plaatsvinden in de CDG, de Coordination and Drafting Group, de groep die voor de Veiligheidsraad teksten inzake het voormalige Joegoslavië voorbereidt en waar wij wél in zitten. Over de waarde van deze toezegging maken wij ons geen al te grote illusies, maar aangezien de overige vier NAVO-landen in de huidige Veiligheidsraad tevens G8-leden zijn, hebben deze vier wel begrip voor onze behoefte aan geprivilegieerde informatie getoond. Ondertussen heerst op het ogenblik grote onduidelijkheid over de vraag welke fora met welke vragen bezig zijn, en het zal mij niet verbazen als in laatste

instantie zowel de G8 als de CDG voor de P5 zullen moeten wijken.

Het vetorecht

Dit brengt mij op de positie van de P5 en in verband daarmee op het vetorecht. Reeds tijdens de conferentie van Dumbarton Oaks, waar in het najaar van 1944 door de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk, de Sovjet-Unie en China de oprichting van de Verenigde Naties werd voorbereid, was het vetorecht de grote twistappel. En toen Nederland zich in 1945 in het gesprek kon mengen, maakte het er principieel bezwaar tegen, omdat het vetorecht het gevaar in zich borg dat de Veiligheidsraad in werkelijk vitale kwesties geen besluit zou kunnen nemen en dus niet als werkelijke garant voor de handhaving van internationale vrede en veiligheid zou kunnen fungeren. Veel landen, zoals Canada, Nieuw-Zeeland en Mexico namen nog steeds dit principiële standpunt in, maar omdat het vaststaat dat geen van de vijf permanente leden bereid is zijn vetorecht op te geven, heeft het weinig zin aan het streven naar afschaffing van het vetorecht zijn tijd te verspillen. De Nederlandse delegatie in de Veiligheidsraad hoort in ieder geval niet tot de 'P5-bashers'. Ik ben zelf geneigd de indeling in permanente en niet-permanente zetels niet onredelijk te vinden en geloof dat al te radicale democratisering en transparantie de macht uit de Veiligheidsraad zal verdrijven. Het is in ons belang, en in het belang van de wereldrechtssorde, dat de Veiligheidsraad voor de grote mogendheden aantrekkelijk blijft. Anders staan de politieke directeurs van de G8 of van een andere super-Contactgroep klaar om ons werk over te nemen.

Maar zelfs hervormingsplannen die niet méér beogen dan uitbreiding van het aantal Veiligheidsraadsleden op een wijze die aan de gewijzigde internationale verhoudingen recht doet, maken geen kans om op korte termijn gerealiseerd te worden. Eerst is daar de claim van Duitsland en Japan, twee landen die op grond van hun gewicht zeker voor een permanente zetel in aanmerking komen, maar

die ondertussen wel tot de eerste wereld behoren, waardoor de aanspraken van de derde wereld nog meer worden versterkt. En daar zit de kern van het probleem. Denkt iemand werkelijk dat men Azië, Latijns-Amerika en Afrika gewoon door respectievelijk India, Brazilië en Nigeria kan laten vertegenwoordigen?

Sinds 1993 is er een werkgroep die zich met de samenstelling van de Veiligheidsraad bezighoudt. Het is de *Open-ended Working Group on the Question of Equitable Representation on and Increase in the Membership of the Security Council and Other Matters related to the Security Council*. Het debat in die werkgroep wordt gedomineerd door een aantal coalities van lidstaten. De zogenaamde 'Koffieclub' is officieel voorstander van een meer democratische, representatieve en transparante Veiligheidsraad maar lijkt vaak vooral een coalitie van landen die de aanspraken van andere landen op een permanente zetel willen dwarsbomen. In dat opzicht heeft Italië het op Duitsland gemunt, Pakistan op India, en Mexico en Argentinië samen op Brazilië. U houde mij ten goede als ik tot de conclusie kom dat ik tijdens mijn verblijf in New York vermoedelijk geen serieuze discussie over uitbreiding van de Veiligheidsraad zal meemaken.

Irak

Ik noemde Kosovo één van de twee kerndossiers. Het andere is Irak. Ik heb dit tot het laatst bewaard, omdat Nederland hierin een betrekkelijk geprononceerde rol speelt, hetgeen onder meer tot uiting komt in de van tijd tot tijd scherpe kritiek op Nederland in de Iraakse pers. Ten minste drie factoren spelen daarbij een rol: mijn voorzitterschap van het Irak-Sanctiecomité, Nederlands sponsorship, samen met het Verenigd Koninkrijk, van de enige kanshebbende ontwerp-resolutie over Irak, en het speciale-rapporteurschap inzake mensenrechten in Irak van de heer Max van der Stoep.

Op de eerste twee onderwerpen kom ik dadelijk terug. Het speciale-rapporteurschap van

de heer Van der Stoep speelt op het ogenblik niet in de Veiligheidsraad; zijn rapporten zijn bestemd voor de VN-Mensenrechtencommissie in Genève. De regering van Irak is niet erg van deze rapporten gediend, omdat zij de vergrijpen van het regime aan de eigen bevolking documenteren.

Eerst nu iets over het Sanctiecomité. Door de Veiligheidsraad zijn op grond van Hoofdstuk VII van het Handvest in de loop der jaren verschillende sanctieregimes ingesteld. Eén van de bekendste is dat tegen Libië, dat onlangs met de aankomst van de Lockerbie-verdachten in Nederland is opgeschort. Sancties zijn voor de Veiligheidsraad in feite het laatste dwangmiddel voordat tot militair ingrijpen wordt overgegaan. Aangezien vrijwel ieder sanctieregime ontheffingen voor humanitaire hulpgoederen kent, beschikt de Raad per aan sancties onderworpen land over een sanctiecomité waaraan hij zijn controlebevoegdheid terzake gedelegeerd heeft. Het is gebruikelijk dat ieder sanctiecomité door het hoofd van de delegatie van een niet-permanent Veiligheidsraadslid wordt voorgezeten. Deze voorzitters worden begin januari voor de duur van het aangevangen kalenderjaar door de Raad verkozen. Zo ben ik verkozen tot voorzitter van het Irak-Sanctiecomité.

Van tijd tot tijd moet ik zelfs Buitenlandse Zaken aan deze structuur herinneren, namelijk als ik in een Haagse tekst lees dat Nederland het voorzitterschap van het Irak-Sanctiecomité bekleedt. Het voorzitterschap van dat comité is aan mij persoonlijk opgedragen, en ik mag mij daar niet eens door mijn tweede man, de heer Hamer, laten vervangen. Als ik niet in New York ben, zoals nu, wordt mijn functie waargenomen door de Permanent Vertegenwoordiger van Argentinië of die van Gabon. Merkwaardig genoeg mogen die zich dan wel door een medewerker laten vervangen.

De ontheffingen waar ik het zojuist over had, zijn in het geval van Irak in het zogenaamde olie-voor-voedsel-programma gestructureerd. Dit programma functioneert pas enkele jaren; ik kom daar zo op terug. Het sanctie-

regime zelf berust op Veiligheidsraadsresolutie 661, aangenomen in augustus 1990 vlak nadat Irak Koeweit had bezet. In resolutie 687 wordt vervolgens opgesomd aan welke voorwaarden Irak moet voldoen om zich van de sancties te bevrijden. Die resolutie is door de Veiligheidsraad aangenomen in april 1991, toen Koeweit dank zij de operatie Desert Storm al weer bevrijd was. De voorwaarden hebben daarom niets meer met de bezetting van Koeweit uit te staan, doch betreffen vooral de door de Veiligheidsraad verlangde vernietiging van Iraks massavernietigingswapens.

In de Veiligheidsraad werd van meet af aan beslist dat rigoureuze naleving van de alomvattende sancties voor de Iraakse bevolking desastreuze gevolgen zou hebben, zodat reeds in 1991 resoluties werden aangenomen die als voorlopers van het olie-voor-voedsel-programma kunnen worden beschouwd. Dit waren geen wijzigingen van het sanctieregime maar een verzachting van de daaraan verbonden humanitaire gevolgen. Irak wenste er echter niet op in te gaan omdat het de in deze resoluties voorziene controle op de besteding van zijn olie-exportopbrengsten als een inbreuk op zijn soevereiniteit beschouwde. Aan de andere kant verleende Irak evenmin medewerking aan de opsporing en vernietiging van zijn massavernietigingswapens zodat van opheffing van de sancties geen sprake kon zijn.

Resolutie 986, die aan het huidige olie-voor-voedsel-programma ten grondslag ligt, dateert van april 1995. Ook hier kon Irak aanvankelijk niet mee instemmen, maar in mei 1996, na langdurige onderhandelingen met het VN-secretariaat, ondertekende het uiteindelijk een Memorandum of Understanding, waarin de implementatie van het programma werd geregeld. Onder het programma mag Irak tot een bepaald plafond olie exporteren. De opbrengst daarvan wordt gestort in een door de VN beheerde escrow account. Ongeveer tweederde van de opbrengst mag Irak besteden aan voedsel en medicijnen, dertig procent gaat naar het Compensatiefonds,

waaruit schadeclaims uit de Golfoorlog worden voldaan en de rest gaat op aan administratiekosten van het VN-secretariaat en UNSCOM. Irak kiest zelf zijn leveranciers, maar de contracten worden afgehandeld door het Office of the Iraq Programme, een onderdeel van het VN-secretariaat, en ter goedkeuring voorgelegd aan het Irak-Sanctiecomité.

Er is veel kritiek op dit programma en dus ook op het Sanctiecomité, dat uit dezelfde delegaties bestaat als de Veiligheidsraad en daardoor vaak door eenzijdigheid wordt verlamd. De producten die onder het programma kunnen worden aangevraagd, beperken zich al lang niet meer tot levensmiddelen en medicijnen, maar omvatten nu bijvoorbeeld ook reserve-onderdelen voor de olie-industrie, transportmiddelen en bouwmaterialen. De verbetering in het lot van de Iraakse bevolking die hiermee bedoeld werd is echter uitgebleven, omdat ongeveer terzelfdertijd dat met deze uitbreiding akkoord werd gegaan de wereld-olieprijs kelderde.

Toen begin januari Nederland tot de Veiligheidsraad toetrad, hadden juist de Amerikaans-Britse luchtaanvallen op Irak plaatsgevonden. De Raad was daardoor sterk gepolariseerd geraakt. Het ene kamp, dat door Rusland, China en Frankrijk werd aangevoerd, stelde zich op het standpunt dat door de bombardementen een geheel nieuwe situatie was ontstaan. Men kon van Irak niet verwachten dat het nog langer met UNSCOM zou samenwerken, de ontwapeningsfase moest als afgesloten worden beschouwd en de sancties moesten plaats maken voor een minder ingrijpend controlesysteem. Het andere kamp, aangevoerd door de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk, onderstreepte dat Irak niet aan zijn ontwapeningsverplichtingen had voldaan dat was nu juist waarom de bombardementen hadden plaatsgevonden en dat van opheffing van de sancties dus geen sprake kon zijn. Nederland zit op basis van zijn eigen analyse dicht tegen de Brits-Amerikaanse opvattingen aan. Ook wij zijn van mening dat Irak, dat tegen Koeweit een veroveringsoorlog heeft

gevoerd en tegen zowel Iran als zijn eigen bevolking gifgas heeft ingezet, geen bedreiging voor zijn burens meer mag vormen.

Hoezeer de Raad ook in twee kampen was verdeeld, men was het er wel over eens dat een uitweg uit de impasse moest worden gevonden en dat een poging moest worden gedaan de consensus te herstellen. Eind januari, tegen het eind van het Braziliaanse voorzitterschap, besloot de Veiligheidsraad tot de oprichting van drie panels, die zich met respectievelijk het vraagstuk van de ontwapening, de humanitaire situatie en de kwestie van de verdwenen verdachten beziggeven, en nog uitstaande schadeloosheidszaken bezighouden. Alle drie de panels zouden worden voorgezeten door ambassadeur Amorim, de Permanent Vertegenwoordiger van Brazilië.

Deze panels kwamen na twee maanden tot de conclusie dat Irak nog niet aan al zijn ontwapeningsverplichtingen had voldaan - vooral op het gebied van chemische en biologische wapens werden nog zorgwekkende ongeregeldheden geconstateerd - maar dat aan de andere kant de humanitaire situatie rampzalig was verslechterd. Het derde panel laat ik hier even buiten beschouwing. Hoewel de panel-exercitie bedoeld was om de consensus in de Raad te herstellen, bleek deze uitkomst op tweeërlei wijze geïnterpreteerd te kunnen worden. Door het Verenigd Koninkrijk en Nederland werd een ontwerp-resolutie opgesteld die op grond van de niet-naleving door Irak van zijn ontwapeningsverplichting in handhaving van de sancties en een indringend verificatiesysteem voorzag maar ondertussen wel een groot aantal van de aanbevelingen van het humanitaire panel overnam, terwijl door Rusland en China een ontwerp-resolutie werd ingediend waarin Irak alleen al voor zijn bereidheid nieuwe inspecteurs toe te laten en met hen samen te werken met opheffing van de sancties zou worden beloond. Frankrijk heeft inmiddels verklaard de Russisch-Chinese tekst te kunnen steunen.

De strijd tussen deze twee benaderingswijzen spitst zich nu toe op de vraag of nog steeds

naleving (compliance) moet worden verlangd, of dat inmiddels met samenwerking (co-operation) genoegen kan worden genomen. Nederland stelt zich op het standpunt dat samenwerking in het vocabulaire van Saddam Hussein niets te betekenen heeft. De zaak waar het om gaat is te ernstig om niet aantoonbare naleving te verlangen. Op het gebied van biologische wapens heeft Irak ons tot dusver zelfs geen bavin van een geloofwaardige en coherente verantwoording van zijn productieverminderingen kunnen verschaffen.

Vervroeg door het bestaan van deze twee ontwerp-resoluties die afsluit mocht worden gewacht dat de discussie uren in het midden moet liggen, proberen wij onze partners er op te wijzen dat er ook nog een Amerikaanse delegatie is. Tot nu toe weten wij nog niet eens zeker of de Verenigde Staten onze tekst zullen kunnen steunen. Ik vermoed, als puntje bij paaltje komt, van wel, maar iedere concessie van Engeland en Nederland in de richting van Rusland, China en Frankrijk zal het moeilijker maken de Amerikanen aan boord te krijgen.

Afsluiting

Tenslotte keer ik terug naar het onderwerp waar ik mee begonnen ben, namelijk de rol die door Nederland in de Veiligheidsraad wordt gespeeld. Het zal iedereen duidelijk zijn dat ook in het Irak-dossier het Verenigd Koninkrijk een grotere rol speelt dan Nederland. Een permanent lid is belangrijker dan een niet-permanent lid. Dat lijkt mij een waarheid als een koe. Maar alle niet-permanente leden spelen een rol. Niemand zit er voor spek en bonen bij. Alleen al het roterende voorzitterschap staat daar borg voor. De Nederlandse delegatie stelt zich niet tot taak stunts uit te halen ten behoeve van de media van het thuisfront die van de zin van het Nederlandse Veiligheidsraadslidmaatschap overtuigd moeten worden. Wij zijn tevreden als onze analyses, commentaren en voorstellen door de overige Raadsleden en het Secretariaat als nuttige bijdragen worden beschouwd. Of we daarin slagen kan ik u niet vertellen. Wie daar achter wil komen moet maar in New York zijn licht komen opsteken.

www.berlin-info.com/news

HOME ARCHIV POLITIK IN IS & CHINA NEWS KARTEN

POLITICS

NEWS

CIVIL ISSUES

POLITICS

MILITARY

KOSOVO AND METOHA

ECONOMY

CULTURE AND RELIGION

SPORT

German expert: NATO aggression is illegal

May 02, 1999

Bonn, 02 May, 1999 (Tanjing) - A respectable German expert for the international law, Ulrich Fastenrath, accused NATO for leading the aggression against Yugoslavia, against its own statute and the Germany - participating in the aggression, violates its own Constitution.

Germans in war violate constitution

"Adopting the new strategic concept, in Washington, in April, 1999, NATO came out from its own statute in which the NATO is defined as the defending Alliance. The NATO, obliging itself to stop crisis all over the world by the military means, is not the old NATO but the new one", said the German expert to the "Spiegel".

The new Alliance statute is necessary for such crucial change and that is impossible without the new voting in the Parliaments of 19 members, said Fastenrath.

At the same time, the Germany is participating in the aggression, although, it is forbidden by the Constitution.

"Every German soldier, drafted to participate in that war, has the full right to sue his country to the Constitutional Court", stated Fastenrath.

The statement of the respectable German expert was published in the "Spiegel" at the same time when the information in the "Focus", the Munich weekly, about the 27 years old draftee brought criminal charges to the Constitutional Court in Karlsruhe to acquit him of the army service, justifying it with the "deep moral suspect" of what has been requested of him in this war.

The Constitutional Court rejected his request summarily, with the explanation that according to the common experience, young soldiers are not expected to be armed during the first days in the army. The Court, however, added that the constitutional complaint of that kind could not be proclaimed unfounded in advance, meaning that the complaint had been rejected, although the applicant was right.

Navo schuldig aan oorlogsmisdaden

"De NAVO heeft zich op haar eigen manier ook schuldig gemaakt aan oorlogsmisdaden", zegt de Amerikaanse Vereniging van juristen (AAJ). Bij haar bombardementen op Joegoslavië heeft de militaire alliantie gebruik gemaakt van bommen met verarmd uranium en bij aanvallen op chemische en petrochemische bedrijven kwamen kankerverwekkende koolwaterstofdioxines vrij. In een vrijdag in Genève uitgegeven verklaring dringt de AAJ er bij openbaar aanklaagster Louise Arbour van de 'Internationale Strafrechtbank voor Voormalig Joegoslavië' op aan, de NAVO-bombardementen op burgerdoelwitten te onderzoeken.

dat recht sprak over de Nazi-oorlogsmisdaden, onwettig. Bij het Joegoslavië-tribunaal is door de AAJ aangedrongen op onmiddellijk onderzoek en het opstellen van een akte van beschuldiging.

Naast de AAJ hebben ook andere juristen uit ondermeer Griekenland, Noorwegen en Groot-Brittannië, aanklachten ingediend bij het Joegoslavië-tribunaal in Den Haag. Het Joegoslavië-tribunaal, in 1993 opgericht door de Veiligheidsraad van de VN (welke zoals bekend geheel door de VS wordt gedomineerd) en met name de belangrijkste procureur ervan, Louise Arbour, is vooral in het nieuws geweest doordat het zeer abrupt Milosevic en andere Joegoslavische regeringsleiders in staat van beschuldiging heeft gesteld. Het is de vraag of het tribunaal bij de aanklachten tegen de westerse leiders ook zo voortvarend zal handelen.

Aanklacht tegen Navo leiders

Inmiddels is een aanklacht wegens oorlogsmisdaden ingediend tegen 67 bewindslieden en NAVO-functionarissen. Daaronder zijn natuurlijk Bill Clinton, Madeleine Albright, Javier Solana en Jamie Shea, maar ook de Nederlanders Kok, Van Aartsen en De Grave. Buiten de eerdergenoemde bevat de lijst ook aanklachten als "het bewust doden en het moedwillig veroorzaken van schade aan de gezondheid en het massaal vernietigen van eigendommen zonder militaire noodzaak. Daarbij worden giftige en andere wapens ingezet welke zonder noodzaak leed veroorzaken, onverdedigde steden, dorpen, nederzettingen en gebouwen vernietigen of waarmee bewust schade wordt toegebracht aan instituten gewijd aan geloof, welzijn en onderwijs, kunsten en wetenschappen en historische monumenten". Verder wijst de aanklacht op het illegale karakter van de NAVO-campagne. Er is immers op geen enkele wijze door de Verenigde Naties toestemming verleend voor de aanval op Joegoslavië en is de agressie zelfs strijdig met het charter van de NAVO. Daarbij is de oorlog ook volgens de bevindingen van het tribunaal van Neurenberg,

Historisch moment

Tijdens een persconferentie op 11 juni deed een van de AAJ juristen, Michael Mandel verslag van zijn bezoek aan Louise Arbour. In de gesprekken met Arbour kwam naar voren dat ook de westerse leiders onder de jurisdictie van het tribunaal vallen. "Dit tribunaal heeft de macht deze mensen aan te klagen, te arresteren en gevangen te zetten. Dit is dus een historisch moment", zo betoogde Mandel. "Wij hebben het tribunaal op indringende wijze verteld dat dit het moment is dat wij kunnen aantonen dat ook de machtigste mensen ter wereld onder de wet vallen. Het gehele internationale recht staat nu in de schijnwerpers, omdat de aanklacht tegen Milosevic, de aanklacht dus tegen de 'verliezers', ongeloofwaardig is als niet ook de aanklachten tegen de winnende zijde in behandeling worden genomen. Als zij niet worden aangeklaagd zal het internationaal strafrecht de geschiedenis ingaan als een grote farce", aldus Mandel.

Geneve, 6 juni (IPS)

Voormalig aanklager Neurenberg-tribunaal veroordeelt oorlog tegen Joegoslavië

In twee artikelen van de Chicago Tribune, respectievelijk van 10 mei en 23 mei, heeft Walter J. Rockler, een van de aanklagers van het Neurenberg-tribunaal dat van 1945 tot 1946 de misdaden van de Nazi's tijdens de Tweede Wereldoorlog onderzocht, zich uitgesproken tegen de oorlog met Joegoslavië. Tegenwoordig is hij jurist te Washington.

Volgens Rockler lijkt het alsof algemeen wordt geaccepteerd dat de President van de Verenigde Staten ieder land van zijn keuze kan aanvallen, zonder toestemming van welke grondwettelijke of internationale instelling dan ook. De aanval op Joegoslavië is de meest agressieve interventie sinds de Nazi's Polen binnenvielen. Het excuus van een ingrijpen op humanitaire gronden is, aldus Rockler, in het licht van de geschiedenis onhoudbaar. "Wij gooiden tweemaal zoveel bommen op Vietnam als het totale aantal dat tijdens de Tweede Wereldoorlog werd afgeworpen. Wij doodden honderdduizenden burgers in Vietnam. Zeer recent trainden wij in Centraal Amerika lokale legertjes (in Guatemala, El Salvador en Nicaragua) en zijn daarmee verantwoordelijk voor de dood van minstens 200.000 burgers. Wij ondersteunden de coup van Pinochet in Chili door wie duizenden mensen de dood werden ingejaagd. Wij deden niets tegen het afslachten en deporteren van 200.000 Serviërs uit de Krajina. Wij ondernamen niets tegen de massamoorden in Afrika. Wij weerhielden de Irakezen van een aanval op de Koerden, maar deden niets tegen de aanval van Turkije op de Koerden. Wij kunnen zelfs het gebruik van landmijnen niet afschaffen. Wel stellen wij onder bedreiging van oorlog een ander land een ultimatum."

Agressie-oorlog

Volgens het Tribunaal van Neurenberg is het beginnen van een agressie-oorlog niet slechts een internationale misdaad, maar is het de 'grootste internationale misdaad' omdat het verdere oorlogsmisdaden veroorzaakt. In Neurenberg ijverden ondermeer de Verenigde Staten en Groot-Brittannië voor gerechterlijke vervolging van de Nazileiders op grond van het voorbereiden en het beginnen van een agressie-oorlog. Opperrechter Robert Jackson verklaarde dat "het beginnen van agressie een misdaad is die niet kan worden gerechtvaardigd door welke politieke of economische situatie dan ook." Ook het 'Handvest van de Verenigde Naties' spreekt zich op dergelijke wijze uit. Dat de agressie tegen Joegoslavië wordt uitgevoerd door een internationale macht als de Navo, verleent deze actie geen enkele rechtsgeldigheid. De actie op zich is al in tegenstelling met het fundament van de Navo, als defensieve alliantie met verantwoording aan de Verenigde Naties. Uit oogpunt van het internationale recht zijn de bombardementen een oorlogsmisdaad van de eerste orde. Het bombarderen van de infrastructuur van een land, drinkwater- en elektriciteitsvoorzieningen, fabrieken, bruggen, televisie- en radiostations, valt niet onder acties tegen legitieme militaire doelen. Honderden, zoniet duizenden Serviërs, Albanezen, Montenegrijnen en zelfs een aantal Chinezen zijn daarbij omgekomen.

Schending Amerikaanse grondwet

Het optreden van de Verenigde Staten is tevens een schending van de Amerikaanse grondwet, namelijk van artikel 1.8. Volgens dit artikel

is het Congres, niet de President, bevoegd tot het uitgeven van een oorlogsverklaring. Het Congres moet een militair ingrijpen binnen 60 dagen sanctioneren, hetgeen in het geval van de oorlog tegen Joegoslavië niet is gebeurd. Nu is het evident dat van een Congres dat zich het afgelopen jaar heeft moeten bezighouden met de seksuele aberraties van President Clinton weinig kan worden verwacht als beschermer van de grondwet.

Ook van de pers moet men geen hoogstaande verwachtingen hebben. Berichten in de media steunen voornamelijk op rapporten van het State Department, het Pentagon en de Navo. De pers ziet het als zijn plicht om kleurrijke details als Servische wredeheden toe te voegen aan de officiële berichtgeving. Met een dergelijke instelling is het mogelijk dat bijvoorbeeld de mededeling van een Navo-persofficier over een omgeploegd veld, waargenomen op een hoogte van 30.000 voet zonder verificatie wordt gebracht als een vers gedolven massagraf.

"Met de oorlog in de Balkan is de weg vrijgemaakt naar de meest meedogenloze imperialistische agressie, die niets te maken heeft met de verdediging van humanitaire of democratische waarden", aldus Rockler.

IS SERVIË ALLEEN SCHULDIG?

Jul. 1999

De oorlog tussen de NAVO en Joegoslavië is alweer enige tijd voorbij. Beide partijen claimen de overwinning en de voorstanders van de NAVO-bombardementen vinden dat zij gelijk hebben gekregen. Deze voorstanders dienen zich echter wel te realiseren dat het einde van de oorlog (Operatie Allied Force), werd ingeluid met de algemene uitgangspunten voor een vredesregeling van de G8. Hierbij kwamen de ministers van Buitenlandse zaken een aantal principes overeen die het de Russen mogelijk moest maken Milosevic tot vrede te bewegen. Het was een stuk vol compromissen waar ook Milosevic mee akkoord ging.

Het lijkt mij nuttig om deze vredesregeling te vergelijken met het Rambouillet-dictaat, het dictaat waarmee Joegoslavië niet akkoord ging, wat voor de NAVO aanleiding was om met bombarderen te beginnen.

Er blijkt nu dat deze regeling voor Joegoslavië veel beter uitvalt als bij genoemd dictaat. Hierbij werd de bezetting van geheel Joegoslavië geëist door de NAVO. De huidige regeling beperkt zich slechts tot Kosovo en er is nu alleen nog maar sprake van internationale waarnemers en veiligheidstroepen onder VN-vlag, waaraan de NAVO mag deelnemen evenals Rusland. Volgens Rambouillet zou de bevolking van Kosovo over drie jaar mogen kiezen voor een eventuele afscheiding. Het compromis bepaalt dat Kosovo deel blijft uitmaken van de Federale Republiek Joegoslavië (F.R.J.), de bevolking krijgt hier wel een belangrijke mate van autonomie. De U.C.K. (de Kosovaarse bevrijdingsbeweging) zal worden ontwapend. De bezetting van geheel Joegoslavië (eis van de NAVO) was uiteraard een belangrijke steen des aanstoots, het zou het einde betekenen van Joegoslavië als soevereine staat, men kon dit niet accepteren. Omdat het voor de NAVO slikken of stikken was ontkwam men niet meer aan een oorlog. Dit aspect heeft in de pers geen aandacht gekregen. Deze pers heeft ook een tamelijk partijdige rol gespeeld, zij steunden voornamelijk op rapporten van het State Department, het Pentagon en de NAVO. Zij zagen zich ook geroepen om bij de berichtgeving om kleurrijke details als Servische wreedheden toe te voegen.

Het gesloten compromis komt dus in grote trekken tegemoet aan de, in Rambouillet, geuite verlangens van Milosevic. Je kunt je nu dan ook afvragen, waarom deze oorlog en waarom is men in Rambouillet niet overgegaan tot overleg?

Deze vragen zijn zeker belangrijk als we zien wat het resultaat van deze oorlog was, de NAVO gaf 100 miljard dollar uit, vele doden en vluchtelingen, miljarden verlies aan oorlogsschade en veel schade aan het milieu.

Deze schade bleef niet beperkt tot militaire doelen, wat eerst de bedoeling was. Ook de infrastructuur, drinkwater- en elektriciteitsvoorziening, bruggen, fabrieken, televisie- en radiostations, ontkwamen niet aan het bommengeweld. Groen Links zou alleen de bombardementen steunen als het militaire doelen betrof, toen ook de civiele doelen er bij werden betrokken reageerden ze niet.

Er zijn dus geen overwinnaars in deze oorlog, voorzover er winnaars kunnen zijn in een oorlog, persoonlijk vind ik van niet, geweld lost niets op en is alleen maar aanleiding tot nieuw geweld.

Er kwam ook geen einde aan de dictatuur van Milosevic en geen zelfbeschikkingsrecht voor Kosovo. Nu zijn er weer nieuwe doden en vluchtelingen onder de Servische burgerbevolking in Kosovo, deze worden niet meer geaccepteerd door de terugkerende Kosovaren en de VN veiligheidstroepen (KFOR) blijken niet bij machte deze mensen voldoende bescherming te bieden. Op den duur zal er een etnisch gezuiverd Kosovo overblijven dat waarschijnlijk niet zelfvoorzienend kan zijn en dus aansluiting gaat zoeken bij het Albanese gedeelte van Macedonië en Montenegro en bij Albanië. Zo ontstaat er dus wellicht een Groot Albanië en nieuw oorlogsgeweld op de Balkan. Zeker nu het er op gaat lijken dat er van de ontwapening van het U.C.K. niets terecht gaat komen.

Voor al het oorlogsgeweld in voormalig Joegoslavië werd in het westen hoofdzakelijk verwezen naar Servië (Milosevic). Dit geldt zowel voor Kroatië, Bosnië-Herzegovina als voor Kosovo. Is die verwijzing terecht? Het lijkt me nuttig hier wat dieper op in te gaan. Ik ga hiervoor terug naar de periode van vlak na de Tweede Wereldoorlog. Er ontstond, onder leiding van Tito een Joegoslavische Federatie bestaande uit zelfstandige republieken als: Slovenië, Kroatië, Bosnië-Herzegovina, Servië, Montenegro en Macedonië, met verder de onder Servië staande autonome

provincies Kosovo en Vojvodina. Tito realiseerde zich dat er bij een dergelijk verdeling gelet moest worden op een zo'n groot mogelijk evenwicht tussen de republieken. Servië was, door zijn grootte en het hoogste inwonertal, het grootste probleem. Men droeg de volgende oplossingen aan: Macedonië, dat een tijdlang deel was geweest van het Servische Koninkrijk, werd een aparte republiek. Met Bosnië-Herzegovina, waar ongeveer 30 % orthodoxe Serviërs, 35 % Moslims en 20 % rooms-katholieke Kroaten woonden, gebeurde hetzelfde. Men had Bosnië-Herzegovina kunnen verdelen onder Kroatië en Servië, maar met het oog op genoemd evenwicht gebeurde dit niet. Daarom werd ook Montenegro, dat sterk verwant was aan Servië, een zelfstandige republiek. Om Kroatië meer gewicht te geven werden Slovenië en de Krajina, waar nog altijd meerderheden van Serviërs woonden, aan Kroatië toegewezen.

De verhoudingen tussen de diverse bevolkingsgroepen waren niet optimaal. Hier heeft ook zeker de houding van Kroatië tijdens de Tweede Wereldoorlog toe bijgedragen. Toen koos Kroatië partij voor Duitsland. Het gevolg hiervan was de dood van 750.000 Serviërs, 50.000 Joden en 25.000 zigeuners. Ook vele Kosovaren kozen in die tijd voor Duitsland. Tito wist met zijn federatie, ondanks de ongunstige voorgeschiedenis, de onderlinge vrede te bewaren. Het probleem ontstond echter na de dood van Tito. In tien jaar tijd wisten zijn opvolgers zijn bouwwerk grondig te vernietigen.

Binnen de kortst mogelijke tijd was de federatie dan ook ontbonden. Voor de Europese gemeenschap was er in het begin geen twijfel: Joegoslavië (de Federatie) moest behouden blijven, separatisme en Europese eenheid verdragen elkaar niet. Toen Duitsland echter Slovenië en Kroatië erkende, zwichtte de rest van de Gemeenschap al spoedig.

Bij Duitsland prevaleerden de economische belangen en ook de intensieve contacten uit het verleden. Servië zag de houding van de Gemeenschap als verraad en zag zich gerechtigd met alle middelen het eigenbelang te dienen. Wat moest er gebeuren met de Serviërs in Kroatië en in het later erkende Bosnië-Herzegovina?

De voortekenen waren bepaald niet gunstig, in een nieuwe aangekondigde grondwet werden de Serviërs daar gedegradeerd tot een nationale minderheid. Ze zagen de schrikbeelden uit de Tweede Wereldoorlog weer voor zich en al spoedig ontstond de burgeroorlog. Deze oorlog bracht etnische zuiveringen, schendingen van mensenrechten en oorlogsmisdaden teweeg. Echter niet in hoofdzaak door Servië, zoals te vaak door de media wordt gesuggereerd. Enige voorbeelden: Bosnische Moslims verdrijven tienduizenden Kroaten uit Travnik, Kroaten verwijderen tweehonderdduizend Serviërs uit de Krajina. In het kader van een inlijving van een gedeelte van Bosnië bij Kroatië worden deze gebieden etnische gezuiverd. Afgezien nog van de vele moorden die door al de partijen zijn gepleegd. Logischerwijs zal ook Tudjman (Kroatië) moeten worden veroordeeld voor oorlogsmisdaden. Kroatië is echter pro-westers en wordt dus anders behandeld. Dit in tegenstelling tot (klein) Joegoslavië dat als enige land in Oost-Europa niet bereid is om tot de NAVO toe te treden en geen haast maakt met de vrije markt economie met andere woorden het spel niet speelt volgens de Amerikaanse regels. Landen die zich hier niet aanhouden worden gestraft met bombardementen en of economische boycot.

Het is niet mijn bedoeling om met dit artikel voorbij te gaan aan de misdaden die Joegoslavië ongetwijfeld heeft gepleegd. Maar ik wil er slechts de nadruk opleggen dat het geweld bepaald niet alleen vanuit Joegoslavië komt. Wie dit beweert gaat het niet om humanitaire rechten maar om eigen belang.

Henk Boon

PAARSE REGENTEN VAN DE VRIJE MARKT

Rood en blauw gaan niet samen in de Nederlandse politiek. Ook niet met de buffer van de witte democraten ertussen. Dat de rode PvdA'ers en de blauwe VVD'ers het al vier jaar hadden uitgehouden in Paars-1 was al opmerkelijk. Nog eens doorgaan met Paars-2 kon niet meer. Om allerlei redenen niet

De kracht van Paars-1 was bestuurlijke vaardigheid. Met een degelijke bestuurder als minister-president wist dit kabinet de ene na de andere politieke klip te omzeilen. Met een onwennig en krachteloos CDA in de oppositie, veranderde het kabinet de Nederlandse koers zonder dat de bevolking er erg in leek te hebben. Langzaam maar zeker werden sociale en democratische ankers gelicht en koerste het kabinet in de wateren van de vrije markt en het individueel initiatief. Nederland moest mee in de vaart der volkeren. Daarom moesten collectieve voorzieningen, zoals het openbaar vervoer, de PTT en nu de nutsbedrijven en sociale zekerheidsinstellingen geprivatiseerd, kregen ondernemers alle ruimte om hun winsten te verhogen, kregen studenten prestatiebeurzen en gingen collectieve bestedingen omlaag ten gunst van individuele bestedingen. Zo'n koerswijziging is opmerkelijk, temeer omdat de bevolking zich nauwelijks geroerd heeft. Paars-2 dacht het beleid van Paars-1 rustig door te zetten. Op sommige fronten leek dat goed te gaan. De nieuwe minister van onderwijs, Hermans, wist bijvoorbeeld stilte in een korte tijd het beursstelsel om te gooien. Maar de glans was eraf. Misschien miste Paars-2 de geestdrift van Paars-1. Misschien hadden de regerende partijen last van de wisseling van de wacht aan de top. Misschien. Ik denk eerder dat het probleem bij het concept van Paars zelf zat.

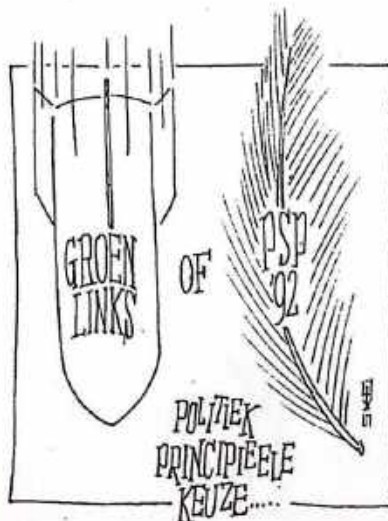
Door rood en blauw te combineren sloeg Paars het politieke debat dood. Met links en rechts verenigd achter de bestuurstafel leken de ideologische tegenstellingen opgelost te zijn. De sociaal-democratische bestuurders bleken plotsklaps net zo enthousiast over de markt als de liberalen en zetten zich in voor meer bewegingsruimte voor het bedrijfsleven en meer prikkels voor individuen. Met zo'n eengezindheid was een echt democratisch proces overbodig. Het beleid van Paars werd steeds meer technocratisch. Vaak met Europa als excuus drukte het kabinet het ene na het andere besluit door. Het verdrag van Maastricht moest getekend worden, ook al zou het wel eens tal van sociale en democratische

verworvenheden op de tocht kunnen zetten. Die ene munt moest er hoe dan ook komen. Wat de burgers ervan vonden deed er niet toe. Iedere poging om een publiek debat op gang te krijgen over deze en andere gewichtige zaken als de Betuwelijn of de herzieningen van het sociale zekerheidsstelsel liep dood op de pragmatische en technocratische argumenten van Paars.

Steeds meer gingen de Paarse bestuurders op regenten lijken. Het morele débâcle van Srebrenica wisten ze weg te moffelen zonder ook maar één politiek slachtoffer. Onlangs brachten ze Nederland voor het eerst sinds de Tweede Wereldoorlog in een oorlog zonder een principiële aanleiding. Vinden de technocraten dat Enschede en Hengelo samen moeten gaan, dan zal dat gebeuren, ook al is 90 % van de inwoners tegen. Het ging alleen mis bij de referenda over de stadsprovincies. Toen bleek pas hoe ver de bestuurders vervreemd waren van de rest van de bevolking. Het is daarom juist zo ironisch dat Paars sneuvelt bij een poging goede sier te maken door het referendum in de grondwet te krijgen. Paars is niet goed geweest voor de Nederlandse democratie. En voor degenen onder ons die een hekel hebben aan opportunistisch en egoïstisch gedrag en veel waarde hechten aan een goed sociaal stelsel, moet het inmiddels duidelijk zijn dat Kok Thatcher in een rood jasje is. (Datzelfde geldt overigens voor zijn Engelse collega Tony Blair).

Mochten er verkiezingen komen dan moet het gaan over zaken als Europa, de verrijking aan de top, de verarming van het democratisch proces, de keuze voor infrastructurele projecten en de bereidheid om mee te lopen aan de leiband van de VS en de NAVO. En laten de lijsttrekkers nu eens beloven niet op te stappen direct na de verkiezingen!

Bron: Noordhollands Dagblad

stevig betoog, al droeg dit uiteraard wel sporen van het klassieke Franse standpunt. Non first-use en Non-prolifерatie achtte hij van het allergrootste belang. Dit beleid wordt echter ondergraven door de impasse die thans heerst t.a.v. art 6 van het NPT³. Vooral de US en Rusland dragen hiervoor een grote verantwoordelijkheid. De aan hem tijdens de zitting gestelde uitdagende vraag of Frankrijk - in het licht van zijn betoog - bereid zou zijn tot unilaterale maatregelen teneinde het denuclearisatieproces te bevorderen werd ontkennend beantwoord. Unilaterale stappen halen niets uit - aldus Rocard.

Paul Doty, hoogleraar emeritus biochemie en directeur van het centrum voor wetenschap en internationale betrekkingen van de Harvard Universiteit, belichtte nog eens dat we bij alle discussies goed moeten bedenken dat we nog steeds omgeven zijn door een excessief aantal kernwapens. De inzet van een honderdtal zou de mensheid met moeite nog wel overleven maar bij de inzet van 1000 kernwapens kunnen we het wel vergeten. We hebben er echter nog meer dan 35000! Ook de hoeveelheid splijtbaar materiaal baart grote zorg. Over de noodzaak van een adequate westerse financiële inspanning zowel op dit punt als t.a.v. de Russische atoomdeskundigen bestond geen twijfel.

De Chinese Ambassadeur Qiang Jiadong bracht weinig nieuws. Na zijn stellige verzekering uitsluitend voor persoonlijke rekening te spreken, verwoordde hij op bekwame wijze het regeringsstandpunt.

Het was Dr. Alexander Nikitin, directeur van het centrum voor politieke en internationale studies in Moskou en plv. voorzitter van de Russische Pugwash groep, die met een briljante dia-presentatie de meest originele bijdrage leverde. Hij ging met name in op de grote betekenis van de *perceptie* bij het streven naar denuclearisatie. Hij vroeg zich af of de VS en de West-Europese landen (lees NAVO) wel voldoende beseffen dat het in hun belang is de Russen te overtuigen dat die er verstandig aan doen de eliminatie van kernwapens te bevorderen. Recente uitlatingen over de Russische ontwikkeling evenals de NAVO uitbreiding draagt daar nu niet direct aan bij. Zeker niet de uitbreidingsplanen in de richting van de Baltische staten!

Na een zeer geanimeerde receptie volgde een diner waaraan een 80-tal Pugwashites uit de gehele wereld deelnamen. Dit werd gekenmerkt door een grote hartelijkheid en diepe waardering voor de jarige die in zijn leven zo velen heeft geïnspireerd. Al met al een zeer geslaagde huldiging van een groot man die, ondanks de eer die hem bewezen is in de afgelopen decennia, zichzelf is gebleven in bescheidenheid en trouw aan een ongeëvenaarde inzet voor een kernwapenvrije wereld. Dit

laatste niet alleen op grond van 'technische' overwegingen maar, zoals ook nu weer uit zijn inspirerende woorden bleek, vooral gedragen door een diep gevoel voor de morele verantwoordelijkheid van de wetenschapper op dit cruciale moment in de geschiedenis van de mensheid.

Humanitaire interventie: tussen mensenrecht en machtspolitiek

over Guido den Dekker

Het leerstuk van de humanitaire interventie heeft, na een jarenlange stilte, door de recente gebeurtenissen in Kosovo hernieuwde aandacht gekregen. Humanitaire interventie, dat zijn oorsprong vindt in de doctrine van de rechtvaardigde oorlog, is aan de orde in die gevallen waarin een gewapende interventie plaatsvindt gericht tegen (en dus uiteraard zonder toestemming van) een territoriale soeverein die de mensenrechten van zijn eigen bevolking op grove en systematische wijze schendt. Uiteraard heeft de VN-Veiligheidsraad de bevoegdheid om, uit hoofde van zijn taak tot handhaving van de internationale vrede en veiligheid, een militaire interventie uit humanitaire overwegingen te gelasten. Het problematische in het geval Kosovo was evenwel dat door de interne verdeeldheid binnen de Veiligheidsraad een resolutie die tot dergelijk optreden machtigde, bij voorbaat kansloos was. Ook in het verleden heeft het ontbreken van consensus, met name tussen de Permanente Leden, over de noodzaak tot interventie in geval van grove mensenrechtenschendingen of zelfs genocide geleid tot het uitblijven van besluiten van de zijde van de Veiligheidsraad. Het uit het geldende volkenrecht voortvloeiende verbod van militaire interventie zonder machtiging van de Veiligheidsraad is genoegzaam bekend. Desondanks heeft de stelling ingang gevonden dat een militaire interventie ter leniging van acute humanitaire nood zonder ondersteunende resolutie van de Veiligheidsraad gerechtvaardigd kan zijn. Zoals de Nederlandse regering opmerkte: "het feit dat de Veiligheidsraad in sommige situaties niet in staat is zijn verantwoordelijkheid te nemen, mag de internationale gemeenschap niet verplichten tot werkloos toezien. Naar het oordeel van de regering kan daarom onder extreme omstandigheden in een zich ontwikkelend volkenrecht een voldoende internationaalrechtelijke grondslag bestaan voor humanitaire interventie" (*Tweede Kamer 26 382, nr. 2, pp. 11-12, 13 april 1999*).

Inderdaad lijkt er vanuit de positie van de slachtoffers beschouwd geen reden om de nadruk te leggen op formeel-juridische beletsels voor humanitair ingrijpen; het zal hen er immers niet om begonnen zijn hoe en waarom er 'humanitair' wordt ingegrepen, maar dat er een ingreep plaatsvindt. Ook op gronden, ontleend aan het verlichte idee van het 'sociale contract' dat een heerser met zijn onderdanen aangaat, kan worden volgehouden dat onderdanen die te lijden hebben onder hun soeverein, zich tot de buitenwereld kunnen richten met het verzoek tot ingrijpen om humanitaire redenen en dat zulk ingrijpen om die redenen gerechtvaardigd kan zijn. In verband hiermee kan tenslotte nog worden opgemerkt dat

³ Art. 6 van het Anti-Proliferatie Verdrag (tegen het verspreiden van kernwapens) **verplicht** de kernwapenstaten tot onderhandeling over de volledige afschaffing van kernwapens. Uitdrukkelijk is vastgelegd dat alle staten onder de wettelijke verplichting staan deze onderhandelingen tot een goede einde te voeren.

juist op het terrein van de bescherming van de mensenrechten een beroep van de staat op het verbod van inmenging in zijn interne aangelegenheden tegenwoordig minder snel wordt aanvaard. Dit betekent dat een staat met betrekking tot het respect voor de mensenrechten, het schild van de staatssoevereiniteit niet eenvoudig meer kan optrekken om zodoende alles wat zich binnen die staat afspeelt te onttrekken aan de waarneming, en bijgevolg inmenging, van buitenaf.

Hier kan tegenover worden gesteld dat het aanvaarden van een recht op gewapende humanitaire interventie - of, sterker nog, een plicht tot het uitvoeren hiervan - op grote bezwaren stuit, in de eerste plaats willekeur. Als immers de onderdrukte Albanezen in Kosovo 'recht' zouden hebben op een humanitaire actie, waarom bijvoorbeeld de Koerden in Turkije, de Tibetanen in China en de Tsjetsjenen in Rusland dan niet, en waarom werd ten tijde van de grootschalige humanitaire ramp in Rwanda, die een genocide dicht benaderde, niet ingegrepen? Hoe zou een 'recht' op humanitaire interventie te rijmen zijn met de situatie in Irak, waarin juist door een op zichzelf rechtmatige militaire interventie (zij het niet om humanitaire doelen te bereiken), de huidige humanitaire rampsituatie in de hand lijkt te zijn gewerkt, en wie heeft waarop recht in de zeer 'gesloten' samenleving van bijvoorbeeld Noord-Korea en Afghanistan, waar mensenrechtenschendingen - naar verluidt - aan de orde van de dag zijn? Het al dan niet militair ingrijpen in dit soort gevallen is in feite geheel afhankelijk van politieke machtsfactoren en de nationale belangen van staten en heeft niet meer te maken met de ernst en omvang van mensenrechtenschendingen. Daarbij komt het probleem, dat een eenmalige gewapende interventie geen garanties biedt voor de toekomst van het gebied waarin wordt opgetreden. Wat zou er van de relatief stabiele situatie in Bosnië-Herzegowina overblijven als het nog altijd 35.000 man sterke SFOR zich zou terugtrekken? Hoe zou het de Oost-Timorezen vergaan wanneer INTERFET van het eiland zou vertrekken? Het om humanitaire redenen ingrijpen in de binnenlandse aangelegenheden van een staat leidt onmiskenbaar tot een lange-termijn bemoeienis van de internationale gemeenschap met het betrokken gebied, ongeacht of dit eerste ingrijpen gewettigd was door de Veiligheidsraad. In voormalig Joegoslavië bijvoorbeeld, wordt de gebrandmerkte agressor, Servië, geïsoleerd doordat de omringende landen met veel geld en mankracht er economisch weer bovenop worden geholpen. Niemand zal evenwel durven beweren dat hiermee de problemen in de Balkan zijn opgelost, integendeel. Naar verwachting zal het nog tenminste enkele jaren duren voordat de VN en alle andere organisaties zich zonder problemen kunnen terugtrekken uit het voormalig Joegoslavië. Een humanitaire interventiemacht zal in de praktijk dus veelal de voorbode moeten vormen van een meer structurele internationale aanwezigheid, bijvoorbeeld in de vorm van een VN-vredesmacht die zware en tijdrovende activiteiten zal moeten verrichten, zoals vijandige partijen uit elkaar houden, een vredesregeling tot stand brengen en

implementeren en tevens het overheidsgezag alsmede *law and order* in het algemeen herstellen. De bereidheid van staten om, al dan niet in VN-verband, een dergelijke investering te doen zal ook weer van hun nationale politieke belangen afhangen (en niet van de humanitaire situatie ter plaatse), en vormt daarmee een extra aanzet voor willekeur in de afweging om tot een eventuele humanitaire interventie over te gaan.

Naast willekeur vormt ook misbruik een serieus gevaar. Zoals de wereld in het verleden kennis heeft gemaakt met de desastreuze gevolgen van de Brezhnev-Doctrine en de Johnson-Doctrine, die het ingrijpen in de respectievelijk Russische en Amerikaanse 'invloedsfeer' zogenaamd tot recht verhieven, zo zou ook de doctrine van de humanitaire interventie door staten kunnen worden aangegrepen om hun invloed in andere staten op hardhandige wijze te versterken. Is het na de interventies in Panama, Grenada en Haïti erg vergezocht om te denken dat een Amerikaanse interventie in bijvoorbeeld Cuba gerechtvaardigd zou worden met een beroep op humanitaire overwegingen, namelijk de bescherming van de democratische rechten van de Cubaanse bevolking? Is het na de interventies in Hongarije en Tsjecho-Slowakije erg vergezocht om te denken dat een Russische interventie in bijvoorbeeld één van de Baltische staten zou worden uitgevoerd met een beroep op humanitaire overwegingen, namelijk de bescherming van de onderdrukte Russische minderheid in de Baltische staten? Zeker wanneer een plicht tot ingrijpen aanvaard zou worden, zou humanitaire interventie een speelbal van machtspolitiek worden en bovendien tot een eindeloze reeks 'humanitaire oorlogen' aanleiding kunnen geven.

Twee overwegingen kunnen, tot slot, uit het bovenstaande worden afgeleid. Enerzijds kan het militair ingrijpen in een staat zonder toestemming van die staat of machtiging van de Veiligheidsraad ter bescherming van de bevolking van die staat tegen systematische mensenrechtenschendingen door de soeverein van die staat, oftewel humanitaire interventie, gerechtvaardigd voorkomen vanuit het oogpunt van de verplichting tot internationale bescherming van de rechten van de mens alsmede vanuit het standpunt van de slachtoffers. Anderzijds, echter, dienen bij het ontwikkelen van het leerstuk van de humanitaire interventie waarborgen te worden gevonden die twee prominent loerende gevaren, die van willekeur en misbruik, zoveel mogelijk opheffen. Als aan dit laatste niet strak de hand wordt gehouden, zal de humanitaire interventie in de praktijk zijn humanitaire doelen voorbij streven en uiteindelijk verworden tot een instrument van zuivere machtspolitiek.

Energie; uitdagingen en zorgen met bewogen realisme

J. van Klinken en B. Goudzwaard

Commerciële energie die èn veilig èn schoon èn duurzaam èn realiseerbaar èn goedkoop èn overvloedig is, is utopisch: er zijn geen super-bronnen. De uitdagingen gelden het zoeken naar mogelijkheden om met ethiek, cultuur en expertise de luister van onze planeet in stand

ATHENS, May 3, 1999

COMPLAINT CHARGING NATO's political and military leaders and all responsible NATO personnel WITH GRAVE BREACHES OF THE GENEVA CONVENTION OF 1949 and VIOLATIONS OF THE LAWS AND CUSTOMS OF WAR

LAWYERS CHARGE NATO LEADERS BEFORE WAR CRIMES TRIBUNAL

PRESS RELEASE MAY 7, 1999

A group lawyers from several countries has laid a formal complaint with the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia against all of the individual leaders of the NATO countries and officials of NATO itself. The group, lead by professors from Osgoode Hall Law School of York University in Toronto -- where Tribunal prosecutor Louise Arbour was also a professor before becoming a judge -- have charged Bill Clinton, Madeleine Albright, Javier Solana, Janie Shea, Jean Chretien, Art Eggleton, Lloyd Axworthy and 60 other heads of state and government, foreign ministers, defence ministers and NATO officials, with war crimes committed in NATO's six-week old bombing campaign against Yugoslavia.

The list of crimes includes "wilful killing, wilfully causing great suffering or serious injury to body or health, extensive destruction of property, not justified by military necessity and carried out unlawfully and wantonly, employment of poisonous weapons or other weapons to cause unnecessary suffering, wanton destruction of cities, towns or villages, or devastation not justified by military necessity, attack, or bombardment, by whatever means, of undefended towns, villages, dwellings, or buildings, destruction or wilful damage done to institutions dedicated to religion, charity and education, the arts and sciences, historic monuments and works of art and science." The complaint also alleges "open violation" of the United Nations Charter, the NATO treaty itself, the Geneva Conventions and the Principles of International Law Recognized by the Nuremberg Tribunal (the latter of which makes "planning, preparation, initiation or waging of a war of aggression or a war in violation of international treaties, agreements or assurances" a crime).

Under the Statute "a person who planned, instigated, ordered, committed or otherwise aided and abetted in the planning, preparation or execution of a crime shall be individually responsible for the crime" and "the official position of any accused person, whether as Head of State or Government or as a responsible Government official, shall not relieve such person of criminal responsibility or mitigate punishment."

The complaint points to the bombing of civilian targets and alleges that NATO

public statements of NATO leaders that these attacks on civilian targets are part of a deliberate attempt to terrorize the population to turn it against its leadership;"

The complaint cites a recent statement of the President of the Tribunal, Judge Gabrielle Kirk McDonald, urging that: "All States and organisations in possession of information pertaining to the alleged commission of crimes within the jurisdiction of the Tribunal should make such information available without delay to the Prosecutor."

The complaint also cites a statement of United Nations High Commissioner for Human Rights Mary Robinson in which she says that "large numbers of civilians have incontestably been killed, civilian installations targeted on the grounds that they are or could be of military application and NATO remains sole judge of what is or is not acceptable to bomb? In this situation, the principle of proportionality must be adhered to by those carrying out the bombing campaign. It surely must be right to ask those carrying out the bombing campaign to weigh the consequences of their campaign for civilians in the Federal Republic of Yugoslavia."

Under the Statute, the Prosecutor is bound to "initiate investigations ex-officio or on the basis of information obtained from any source, particularly from Governments, United Nations organs, intergovernmental and non-governmental organizations" and to "assess the information received or obtained and decide whether there is sufficient basis to proceed. Upon a determination that a case exists, the Prosecutor is bound to "prepare an indictment containing a concise statement of the facts and the crime or crimes with which the accused is charged under the Statute and transmit it to a judge of the Trial Chamber." The complaint asks Judge Arbour to "immediately investigate and indict for serious crimes against international humanitarian law" the 67 named leaders and whoever else shall be determined by the Prosecutor's investigations to have committed crimes in the NATO attack on Yugoslavia commencing March 24, 1999." Copies of the charges have been sent to the accused.

Participating in the action are 15 lawyers and law professors as well as the American Association Jurists, a pan American organization of lawyer's, judges, law professors and students, with membership in all countries of the American Continent from Tierra del Fuego to Canada, an NGO with consultative status before the Social and Economic Council of the United Nations.

Professor Michael Mandel, spokesman for the group of complainants, said in Toronto today: "The bombing of civilians is not only immoral, it is criminal and punishable under the laws governing the Tribunal. You cannot kill a woman and child in Belgrade on the theoretical possibility that it might save a woman and child in Pristina. Even in a legal war you cannot kill civilians and destroy an entire country as a military strategy. But this is an illegal war and the NATO leaders are acting like outlaws. So far they have risked nothing by sending others to do their killing and destroying. We believe that if they are held individually responsible, as the law requires, they won't feel so free to spill other peoples' blood."

For further information, please contact - in Toronto: Professor Michael Mandel (telephone 416-736-5039; e-mail mmandel@yorku.ca) or David Jacobs (telephone 416-539-; email david@ShellJacobs.com) - in Geneva: Alejandro Teitelbaum, (telephone -----; e-mail Assanjur@aol.com)

LAW

Is U.S. Committing War Crimes (By Bill Ramsey)

St. LOUIS, May 3 - "Is U.S. Committing War Crimes from on High?" asks Bill Ramsey in a column published by the St. Louis-Post Dispatch on May 3. "If one knows that dropping bombs on targets that have both civilian and military functions will inevitably take or harm civilian lives, can one claim that one does not intend to kill and therefore is not responsible for those who die in the attack?" the author asks. Here is an excerpt from Mr. Ramsey's column:

"The 1949 Geneva Conventions and their 1977 Protocols define crimes against humanity as attacks on civilian populations or civilian objects. Civilian objects are defined as those indispensable to the survival of a population; and drinking water installations are designated as a civilian objects. Those water pipes in Belgrade are not legitimate targets under international standards.

The Geneva Conventions and Protocols prohibit indiscriminate attacks. An attack is "indiscriminate" when its effect cannot be limited and thus harms military and civilian targets without distinction. Indiscriminate attacks include those that may be expected to cause incidental loss of civilian life or injury to civilians. Where there is doubt, a potential target must presumed to be civilian.

Does Clinton's decision to use an air-war strategy that he knows will kill civilians amount to a violation of the Geneva Conventions? Is our government committing war crimes in a futile attempt to halt Milosevic's horrendous war crimes?

The 1945 the Nuremberg Charter declares that the "wanton destruction of cities, towns or villages, or devastation not justified by military necessity" is punishable as a war crime. NATO said its target in Surdulica was an army barracks. Surdulica is near Serbia border with Bulgaria, not Kosovo. Can NATO identify a "military necessity" that warranted the risk of destroying homes and killing civilians in Surdulica? If not, did it commit a war crime? Are "war-related factories" now to include "word factories" like that Serbian television station struck on April 23, killing 15 civilian journalists?

Amnesty International reminded NATO that international humanitarian law not only prohibits attacks on civilians and civilian sites. It also requires stringent safeguards when carrying out attacks against "military objectives," including giving effective advance warning of attacks that may affect the civilian population.

International law also sets conditions on decisions to wage war. If they are not met, then another category of war crime called a crime against peace is committed. Under the U.N. Charter, collective military action by member states to prevent crimes against humanity requires Security Council approval. By what authority is NATO making war? All diplomatic options must be exhausted and negotiations cannot proceed under the threat of force. Does "Sign or we bomb" meet to these conditions? [...]

How many mornings will we have to hear "regrettable but inevitable" from places like Serbia, Iraq, Sudan and Panama before we realize that modern air war is a blunt and deadly instrument that cannot confine itself within even the minimum humanitarian standards that arose from the ashes of WW II?"

in such a manner that international peace and security and justice are not endangered." The Treaty acknowledges "the primary responsibility of the Security Council for the maintenance of international peace and security."

Furthermore, the requirement of Security Council approval for the use of armed force is critically important, and not a mere bureaucratic or technical obstacle to war. It arises as a result of the will of the international community to prevent the recurrence of the conditions that sparked two world wars in this century. In the wake of World War II, the world determined that big, powerful nations could not make war on other nations on whatever pretext, except in self defence, and that any pretext advanced would be evaluated by the world community through the U.N., to test if such pretext was valid.

On most occasions, when nations commence war against each other, "humanitarian" reasons are claimed. This is far from new. Recall Hitler's claim to be attacking Czechoslovakia to end the ethnic tensions and violence and restore the rights of Sudeten Germans. Recall the claims of the European powers to be carrying the "white man's burden" into the colonies in the course of their "civilising missions."

No nation goes to war without claiming that it is right, and its victim wrong, or even terribly wrong. The problem arises as to what body exists to evaluate such unilateral claims as to the "wrongness" of the victim nation. The second problem arises as to what action flows from any determination as to such "wrongness." The U.N. Security Council was and is suppose to perform these two functions of evaluation and action. These internationally agreed-on processes have not occurred and we are simply told by NATO nations that terrible things are happening in Yugoslavia and that NATO had determined the action to take as a consequence. Is the world to merely accept such claims and grant to NATO the absolute right to be judge, jury and executioner in its own cause?

NATO is usurping and undermining the role of the U.N., which was formed precisely to end the scourge of war. The future of the U.N. has been put in doubt. NATO is not deserving of the support of those who believe in the rule of law. The claim that the current law is insufficient to meet NATO's demands, so that NATO may act in violation of such laws with impunity, is to sanction the rule of the lynch mob, the rule of the vigilante. This is no precedent for the beginning of the next millenium.

David Jacobs, of Shell Jacobs Lawyers, is a member of the Ad Hoc Committee To Stop Canada's Participation In The War On Yugoslavia.

FROM WASHINGTON THIS IS MEDIA MONITOR WITH REED IRVINE AND
CLIFF KINCAID

HEADLINE: CLINTON VIOLATES INTERNATIONAL LAW

Jeff Tuomala, a former Regent University law professor, isn't the only expert who says that President Clinton's war in Yugoslavia lacks a clear legal basis. Jim Hirsen, a law professor at Trinity Law College in California, says bluntly that "it is clearly in violation of international law." He explains, "There is nothing in writing in any diplomatic charter, any international treaty that would authorize this kind of military intervention."

On the matter of the U.N. Charter, Bolton noted that parts of it rule out the use of force by member states. But he claimed to find a loophole - Article 51, which recognizes the right of self-defense for all members. Bolton acknowledged that while Article 51 applies specifically to a member facing armed attack, he said this right is actually "far broader" and that most Americans would interpret this provision to mean that the U.S. can use military force in our own "national interest."

We ran that claim by Jeff Tuomala, former Regent University Law professor who spent eight years on active duty in the Marine Corps specializing in the law of war. He said Bolton fails to make a critical distinction between the offensive and defensive use of force. The Charter rules out the offensive use of force. Article 51 refers to a nation under attack and its use of defensive force.

"There is no attack by Serbia on any one of the NATO states," including the United States, Tuomala points out. Referring to the "national interest" standard advanced by Bolton, Tuomala said, "It may be in the national interest for Toyota to make lousier cars. But that doesn't give [us] a right to attack them." He said the "national interest standard" amounts to "total lawlessness." He said that if there were an attack on the United States or its citizens, the U.S. would be justified in responding, but only after Congress issues a declaration of war.

But can the NATO treaty justify the attack? While acknowledging that the treaty itself is defensive in character and refers to NATO responding to an attack on one of its members, Bolton maintains that the treaty "contains no legal barriers" to the offensive use of force. But Tuomala says NATO's offensive use of force still violates the U.N. Charter because Yugoslavia hasn't attacked any other country.

Tuomala raises another point - the claim by the administration that the captured American soldiers should be treated as prisoners of war under international law. If this is war, he says, "Where is the authorization [of war] from Congress?" He finds it ironic that the administration has violated international law in so many respects but in this case is insisting on it being followed. He also finds it ironic that the administration claimed at one point that the Americans ought to be immediately released. Tuomala commented, "You're bombing a country and then they can't even defend themselves by capturing a few of your soldiers? This is crazy."

FROM WASHINGTON THIS IS MEDIA MONITOR WITH REED IRVINE AND
CLIFF KINCAID
HEADLINE: INTERNATIONAL LAWLESSNESS

Attorney Jeff Tuomala, one of the experts we consulted about the legality of the Yugoslavia war, told us that he had seen relatively little in the press about this important aspect of the controversy. One of the commentaries, ironically, came from conservative columnist George Will, who didn't seem to want to hold Clinton accountable. Regarding the arguments that the Yugoslavia bombing is illegal, George Will wrote that it is "unseemly" for those who advocate "maximum latitude for the United States to exercise its sovereignty, to suddenly make a fetish of international law." But the "fetish" was on the part of an administration that seemed to worship the U.N. in the past. Conservatives who point to violations of international law in the war on Yugoslavia are exposing the globalists in the Clinton Administration as complete and utter hypocrites.

The issue is not that complicated. The U.N. Charter flatly prohibits the kind of war the U.S. and NATO are waging in Yugoslavia. Assuming there was a genuine threat to international peace and stability, Article 43 of the charter states that before such action is taken, members of the U.N. have to make a "special agreement or agreements" with the Security Council to provide "armed forces, assistance, and facilities, including rights of passage, necessary for the purpose of maintaining peace and security." No such agreement has ever been signed between the U.S. and the U.N.

Chapter 8 of the U.N. Charter covers "regional arrangements," such as NATO. However, it states that "...no enforcement action shall be taken under regional arrangements or by regional agencies without the authorization of the Security Council..." No such authorization was obtained by the U.S. or NATO before the bombing of Yugoslavia.

Former Vanderbilt Political Science Professor Alex Dragnich, author of the book, *The Disintegration of Yugoslavia and the Search for Truth*, has commented that the bombing of Yugoslavia is "contrary to international law, contrary to the United Nations charter, and contrary to the NATO treaty itself." In making these comments, he said he was paraphrasing Tony Benn, a well-known member of the British Parliament, who said last October in a letter to his foreign secretary, Robin Cook: QUOTE "Air strikes against Serbia would constitute a total breach of international law, of the Charter of the United Nations and of Article 1 of the NATO Treaty, which commits NATO to upholding the U.N." UNQUOTE

Article 1 of the NATO treaty does commit NATO to upholding the U.N. It says the parties shall not conduct their operations "in any manner inconsistent with the purposes of the United Nations." Efforts to point out these violations of the U.N. Charter and the NATO treaty do not mean that conservatives are buying into the concept of international law. They only serve to expose the lawlessness of this administration in foreign affairs.

President Clinton could argue that his policy was justified by appealing to the national interest and going before Congress for a declaration of war. Perhaps Clinton will do this eventually, if American involvement and casualties start escalating. But his early failure to do so demonstrates the weakness of his case.

FROM WASHINGTON, THIS IS MEDIA MONITOR WITH REED IRVINE AND CLIFF KINCAID
HEADLINE: MADELEINE ALBRIGHT'S BIG LIE

Secretary of State Madeleine Albright, speaking at the Brookings Institution on April 5, intensified her efforts to portray Slobodan Milosevic as a modern Hitler. She denied that the mass flight of refugees from Kosovo was precipitated by NATO's bombing and missile attacks. She said that the bombing attacks were ordered to halt the terrible atrocities that Milosevic was inflicting on the Albanians in Kosovo, but the only specific example that she cited was the alleged massacre of 45 Albanians in the village of Racak in mid-January.

---

broken by the Kosovo Liberation Army, which kidnaped and killed two Serbian policemen. The Institute says the KLA has been killing police and officials in the Serbian province of Kosovo for over a year. The Serbs have retaliated, and it has been reported that between one and two thousand people died in the fighting in 1998.

The State Department says this figure includes soldiers, police, guerrilla fighters and civilians on both sides. The Institute for Balkan Affairs says that the American media have virtually ignored the reports of KLA killings of Serbian police and civilians, including an attack on a refugee camp holding some of the 300,000 Serbs forced out of Croatia. In an earlier commentary we reported that an administration official said last year that the one thing that might trigger armed intervention in Kosovo would be an intolerable level of atrocities. When it was reported that 45 ethnic Albanian villagers had been slaughtered by Serbian police in Racak in mid-January, that became the intolerable level. This is the only alleged massacre that Albright could cite in her Brookings speech. The State Department now says that the killing of 24 KLA guerrillas in Kosovo at the end of January was combat-related.

We said in that commentary that the French press had cast doubt on the claim that this was a massacre perpetrated by Serbian security forces. They reported that there was a battle between Serb police and the KLA and that there was reason to believe that 22 bodies laid out in a ravine may have been KLA guerrillas killed in the firefight. They said that journalists saw little blood and only a few cartridges around the site of the alleged massacre. They speculate that the KLA gathered some of the bodies killed in the fighting and tried to make it look like a massacre.

In that commentary, we erred in saying that Clinton said he was ordering the bombing to "halt this rolling genocide." It was a senator who said that. In the 12 weeks leading up to the bombing there were nearly 200 newspaper stories that associated Kosovo and genocide. In the week after the bombing began there were over 900 stories, many of them reporting Clinton's use of the term. The numbers of those killed in the year ending March 24 do not support the genocide charge.

US/NATO VIOLATION OF INTERNATIONAL LAW

Just for Record:

The US is violating a number of international laws in attacking Serbia over Kosovo which is part of a sovereign independent state.

(1) It is a violation of Article 2 of the UN Charter that prohibits the use of force against a sovereign state where it has not committed aggression on other states. Serbia did not attack any neighboring states outside its sovereign borders. The Security Council did not sanction the use of force here. If the issue had been submitted to the Security Council, it would certainly have been vetoed by Russia and China. NATO knows it and therefore bypassed it.

(2) It is a violation of NATO's own charter which claims it is a defensive organizations and is only committed to force if one of its members is attacked. No member of NATO was attacked.

asked to sign this "Agreement" through NATO bombs and missiles.

(4) It is a violation of the Helsinki Accords Final Act of 1975 which guarantees the territorial frontiers of the states of Europe. What this so-called peace plan offers is (a) the severance of Kosovo through NATO bombing with immediate effect; or (b) the severance of Kosovo through NATO occupation three years later.

(5) If the sequel to the bombing is recognition of Kosovo as an independent state, this will violate international law that prohibits recognition of provinces that unilaterally declare independence against the wishes of the federal authorities.

These unlawful actions will set precedents that will undermine stability elsewhere in the world.

Raju G. C. Thomas
March 24, 1999
Milwaukee, Wisconsin

FWD FROM PROFESSOR GEORGE C. (RAJU) THOMAS:

More on the Violations of International Law

Contradicting my claim that NATO had violated at least five accepted norms of international law, several respondents argued that the NATO attack on Serbia was justified under the 1948 Genocide Convention and/or other general humanitarian principles.

First, the Genocide Convention does not authorize such attacks. Only the Security Council can do so which was deliberately bypassed by NATO because it knew that Russia and China would veto such an attack.

Second, there was no genocide going on in Kosovo. Cries of Serbian aggression and genocide within its own province were being made in the US Congress in April 1998 when only 80 people had died and less than 100,000 internally displaced. At the time of the attack, 2,000 had died on all sides and 250,000 Albanians had been displaced. It was the threat of NATO attack and the subsequent terror bombing that parallels the fire bombing of Tokyo and Yokohama during the Second World War that triggered the Serbian retaliation and humanitarian catastrophe in Kosovo.

Third, there was no humanitarian intervention by the US and the West when the Nigerian authorities crushed the Biafra separatist movement between 1967 and 1970 causing the deaths of one million Ibos, when Pakistani forces killed one million and drove out 10 million Bengalis during the East Pakistani secessionist struggle in 1971, when the Pol Pot regime killed one million Cambodians, to name just a few cases. In the latter two cases, the US condemned India and Vietnam for their interventions and threatened military action against them.

Fourth, ethnic cleansing is not genocide. If it were, the Allied powers were guilty of genocide for the expulsion of some 12 million Germans from Poland, Czechoslovakia

federation, 300,000 in Republika Srpska and 600,000 in Serbia. This is more than any other ethnic group. Croatia conducted the largest single ethnic cleansing of the war with American military support.

For the record, the Stockholm International Peace Research Institute determined that about 35-50,000 people died on all sides during the Bosnian civil war, not 250,000. The investigative team for the Hague Tribunal interviewed only 223 Bosnian women claiming to be raped, and collected another 575 affidavits. Allegations of 20-60,000 rapes are guesses.

The emaciated figure of Fikret Alic in a Serbian "concentration camp" at Trnopolje has now been proved to be a fraud. There are good reasons why all the others look reasonably healthy and are laughing including Alic. The broken down barbed wire surrounds an adjacent building compound, not Alic and the others who were in a refugee camp free to go anytime. The ITN cameraman, Jeremy Irvin zoomed his lense from inside the barbed wire compound making it appear that it surrounded the men who were in a refugee camp waiting to be moved. There are good reasons for showing only a five second clip (shown a zillion times) and not the full film. Now that it has been proven to be a fraud, it is never shown again, but there has been no retraction either.

Regarding genocide, General Satish Nambiar, the first UNPROFOR commander from 1992 to 1994 told me that he, his deputy General Lewis McKenzie and 28,000 men under their command witnessed no genocide. They checked with the UNHCR and the International Red Cross, and they did not witness any genocide either. So how did Roy Guttman and others manage to witness genocide?

Russia, China and India, representing half the human race, got it right about the Kosovo crisis. NATO, the only alliance left in this galaxy, committed aggression on Serbia. This is all about saving NATO's face at a very heavy price for the Serbs. If NATO is above international law, so is every other state and organization. It has set a terrible precedent.

Professor Raju G. C. Thomas Marquette University Milwaukee, USA

Pagina 2 van 2

>>> French President Jacques Chirac said today that NATO would limit its air strikes in Kosovo to "strictly military targets." He said that the EU leaders were also "unanimous in considering that military action of the allies should take into account the new political situation" and that the Europeans had asked the Americans for "limiting strikes to strictly military objectives."

>>>

Make the News Come to you!

FREE email newsletters sent directly to your in-box
USA Today, Forbes, Wired, and more. Sign-up NOW!
If <http://www.egroups.com/click316>

Join here: http://www.egroups.com/group/nature_lovers
www.egroups.com - Simplifying group communications

Dag Lico,

Wij zijn deze fax v. Ruza ontvangen
en stuur 't naar jou door.

Interessante gegevens voor jou denk ik.
Ik heb Ruza gebeld en zij heeft leuke
slachtoffers van internet geplukt.

Kom fr Donderdag naar de 'Jain' Alleen?
Groeten aan Heeltje en voor jou

Leanne